

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงอายุ

วรุณ ลิปิยารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2552

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาพึ่งตนเองในผู้สูงวัย

วรรณข ลิปิยารักษ์

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.คุณเดือน พันธมนาวิน)

ศาสตราจารย์ ประธานกรรมการ
(ดร.ดวงเดือน พันธมนาวิน)

รองศาสตราจารย์ กรรมการ
(ดร.คุณเดือน พันธมนาวิน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรมการ
(ดร.บังอร โสพล)

รองศาสตราจารย์ คณบดี
(ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

วันที่ ๕ เดือน ๓ พ.ศ. ๒๕๕๒

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงอายุ
ชื่อผู้เขียน	นางสาว วรณช สปิยารักษ์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2552

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าจิตลักษณะและสถานการณ์มีความเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองและความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด ในกลุ่มผู้สูงอายุแต่ละประเภทและเพราะเหตุใด และเพื่อแบ่งชี้กลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมเหล่านี้บ้างและมีความพอใจในชีวิตน้อย รวมทั้งปัจจัยปกป้อง กรอบแนวคิดในการวิจัยมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ตลอดจนทฤษฎีและหลักการที่สำคัญทางจิตวิทยาทั้งในประเทศ เช่น ทฤษฎีค่านิยมจริยธรรม และต่างประเทศ เช่น แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม แนวคิดการเปรียบเทียบทางสังคม เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุ จำนวน 441 คน แบ่งเป็นผู้สูงอายุชาย 110 คน (24.9%) และผู้สูงอายุหญิง 330 คน (74.8%) มีอายุเฉลี่ย 63 ปี จากในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควต้า

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) กลุ่มพฤติกรรมการการพึ่งตนเอง 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ 2) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคมและความรู้สึกสูญเสีย 3) กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา 4) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐและประสบการณ์สูญเสีย และ 5) กลุ่มตัวแปรชีวสังคมภูมิหลัง แบบวัดส่วนใหญ่เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่ามีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .68 ถึง .92

ผลการวิจัยที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร สามารถทำนาย 1) การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินในกลุ่มรวมได้ 44.5% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่อทางพุทธศาสนา และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส 56.2% 2) การเปรียบเทียบทางสังคมในกลุ่มรวมทำนายได้ 40.5 % มีตัวทำนายที่สำคัญคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประสบการณ์

สูญเสีย ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และทำนายได้สูงสุด 49.2 % ใน 2 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มผู้สูงอายุชายและกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำและ 3) ความรู้สึกสูญเสียในกลุ่มรวมทำนายได้ 99% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ ประสบการณ์สูญเสียและทำนายได้สูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำได้ 21.1%

ประการที่สอง จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมและสถานการณ์ ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนาย 1) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ในกลุ่มรวมทำนายได้ 27.3% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนจากภาครัฐและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทำนายได้สูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานได้ 42.4% 2) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ในกลุ่มรวมทำนายได้ 30.5% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม การสนับสนุนจากภาครัฐและทำนายสูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุชาย 46.7% 3) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ในกลุ่มรวมทำนายได้ 37.3% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ และทำนายสูงสุด 46.0% ใน 2 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มผู้สูงอายุพื้นที่ปริมณฑล และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกหลานน้อย

ประการที่สาม จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ร่วมกับพฤติกรรม รวม 13 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตในกลุ่มรวมได้ 55.7% มีตัวทำนายที่สำคัญคือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินและการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทำนายได้สูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน 71.3 % ประการที่สี่ ผลการจากวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้นปรากฏว่า ความพอใจในชีวิต ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ 2) วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาและ 3) การเปรียบเทียบทางสังคม โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพอใจในชีวิตได้ 46%

ประการสุดท้าย ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนาคือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเอง 3 ด้านน้อย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำและผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย โดยกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้คุณค่าความดีแผ่นดินและการเปรียบเทียบทางสังคม งานวิจัยในอนาคตควรเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองของผู้สูงวัย เช่น ตัวแปรจิตพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ ตัวแปรจากทฤษฎีของ Erikson เป็นต้น

ABSTRACT

Title of Thesis	Psycho-social Correlates of Self-independent Behavior of Older Adults
Author	Miss Woranuch Sipiyarak
Degree	Master of Arts (Social Development)
Year	2009

This study aimed at investigating the relationships, as well as, direct and indirect influences of psychological and situational factors on self-independent behavior and life satisfaction of different types of older adults. Furthermore, This study could pinpoint the at-risk groups of older adults who reported less self-independent behavior and less life satisfaction, as well as, their protective factors. The conceptual framework in this study was based on Interactionism model. Several important theories from Thailand, e.g., the Thai Psychological Theory of Work and Moral Behavior, and from abroad, e.g., social support theory, social comparison were used in the study. Samples were 441 old adults, consisting of 110 males (24.9%) and 330 females (74.8%) with the average age of 63 years from Bangkok and vicinity. Stratified quota random sampling was employed to obtain the samples.

Variables in this study comprised of 1) group of self-independent behavior consisted of 3 variables: self-independence related to health, self-independence related to social relation, and self-independence related to economy. 2) psychological states consisted of 3 variables: attitudinal gratefulness to society and nation, social comparison, and bereavement. 3) psychological traits and previous behavior consisted of 4 variables: future orientation and self control, need for achievement, Buddhist belief, religious practice. 4) situational factors consisted of 3 variables: family support, governmental support, and experience of loss. And 5) biosocial background. Most of the questionnaires were in the form of summated rating with the range of reliability between .68 and .92.

There were 5 important findings. First, psychological traits, previous behavior, and situation factors with the total of 7 variables could predict 1) attitudinal gratefulness to society and nation up to 44.5% in total

sample. The important predictors were religious practice, need for achievement, future orientation and self control, and Buddhist belief. The highest predictive percentage with 56.2% was found in no spouse older adults. 2) social comparison with 40.5% in total sample. The important predictors were need for achievement, family support, experience of loss, and future orientation and self control. The highest predictive percentage with 49.2% was found in 2 subgroups : male older adults and non regular income older adults. And 3) bereavement with 3.9% in total sample. The important predictor was experience of loss. The highest predictive percentage with 21.1% was found in non regular income older adults.

Secondly, psychological trait, previous behavior, situational factors, and psychological states with the total of 10 variables could predict 1) self-independence related to health with 27.3% in total sample. The important predictors were future orientation and self control, social comparison, attitudinal gratefulness to society and nation, governmental support, and family support. The highest predictive percentage with 42.4% was found in working older adults. 2) self-independence related to social relation with 30.5% in total sample. The important predictors were attitudinal gratefulness to society and nation, family support, future orientation and self control, social comparison, and governmental support. The highest predictive percentage with 46.7% was found in male older adults. And 3) self-independence related to economy with 37.3% in total sample. The important predictors were social comparison, need for achievement, and governmental support. The highest predictive percentage with 46.0% was found in 2 subgroups: older adults living in vicinity.

Thirdly, all 13 predictors consisting of psychological traits, previous behavior, situational factors, psychological states, and self-independent behavior could account life satisfaction for 55.7%. The important predictors were self-independence related to economy, social comparison, bereavement, attitudinal gratefulness to society and nation, and family support. The highest predictive percentage with 71.3% was found in working older adults. Fourthly, it was found that life satisfaction was direct affected by the following influencing predictors: self-independence related to health, religious practice, and social comparison which together yielded 46% of prediction.

Finally, the at-risk group of older adults needed urgent attention due to reported less of the three self-independent behaviors were non regular income older adults, and low educational older adults. In order to improve their behaviors of these groups, need for achievement, attitudinal gratefulness to society and nation, and social comparison should be heightened. For future study, research should study other independent variables, e.g., variables relating to psychological sufficiency, and variables from Erikson's theory.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดี โดยผู้เขียนได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้เขียนขอกล่าวขอบพระคุณดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. คุณเดือน พันธุมนาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้ที่เสียสละเวลาเป็นอย่างยิ่ง ในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนเป็นผู้ที่ทำให้กำลังใจอย่างดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน ผู้ที่ให้ความรู้ ทฤษฎี หลักวิชาการที่มีประโยชน์แก่ผู้เขียน และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร โสฬส ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้งกรุณาพิจารณาและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พ.ต. วิเชียร ประถมพันธ์ คุณปิยะนุช ดวงกางใต้ คุณรสนันท์ ณ นคร ผู้ที่ให้คำแนะนำที่ดีมีประโยชน์ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการเก็บแบบวัด ผู้สูงอายุหมู่บ้านนักกีฬา ผู้สูงอายุหมู่บ้านสามัคคี ผู้สูงอายุหมู่บ้านพฤษชาติ ผู้สูงอายุในเขตสมุทรปราการ และผู้สูงอายุในเขตนนทบุรี ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบวัด

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านแห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เขียน คุณสุริย์พร เชิงนิยม และคุณบุษกร อนันตสุข เจ้าหน้าที่คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ให้ความช่วยเหลือข้อมูลที่สำคัญ คุณพรทิพย์ โรจนพิทยากร บรรณารักษ์ผู้คอยตรวจความเรียบร้อยของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คุณปิ่นะ ผู้ที่คอยดูแลตลอดการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อน ๆ สาขาพัฒนาสังคม (ภาคปกติ) รุ่น 40 และ 41 ที่ให้กำลังใจและคำแนะนำที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ อาจารย์ ญัฐจิมา มากชู ครูผู้ให้ความรู้ พร้อมทั้งคำปรึกษาที่ดีเสมอมา

ท้ายสุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ และขอมอบความสำเร็จทั้งหมดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่ คุณปกรณ์ และคุณฉอ้อน สิปปารักษ์ ผู้ที่เป็นคุณพ่อและคุณแม่ของผู้เขียน ผู้ซึ่งให้ชีวิตให้กำลังใจ คอยอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีเยี่ยม และมอบโอกาสที่ดี ๆ แก่ผู้เขียนตลอดมา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้

วรณูх สิปปารักษ์

สิงหาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(15)
สารบัญภาพ	(20)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษา	5
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
1.4 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	5
1.4.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ : ตัวแปร ความหมาย และวิธีวัด	6
1.4.1.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ : ความหมาย และวิธีวัด	11
1.4.1.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม : ความหมาย และวิธีวัด	13
1.4.1.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ : ความหมาย และวิธีวัด	14
1.4.2 ปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	15
1.4.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	16
1.4.3.1 ลักษณะมุ่งอนาคตความคุ้มตน กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	18
1.4.3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	21

1.4.3.3	ความเชื่อทางพุทธศาสนา กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของ ผู้สูงอายุ	23
1.4.3.4	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของ ผู้สูงอายุ	25
1.4.4	สถานการณ์ กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	27
1.4.4.1	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว กับ จิตลักษณะตาม สถานการณ์และพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	27
1.4.4.2	การสนับสนุนจากภาครัฐ กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	32
1.4.4.3	ประสบการณ์สูญเสีย กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	37
1.4.5	จิตลักษณะตามสถานการณ์ กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	38
1.4.5.1	การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง ของผู้สูงอายุ	39
1.4.5.2	การเปรียบเทียบทางสังคม กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของ ผู้สูงอายุ	40
1.4.5.3	ความรู้สึกละอายใจ กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	42
1.4.6	พฤติกรรมการพึ่งตนเอง กับ ความพอใจในชีวิต	43
1.4.7	อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิต	44
1.5	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	48
1.5.1	ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)	48
1.5.2	ตัวแปรตาม (Dependent Variables)	48
1.5.3	ผลของพฤติกรรมการพึ่งตนเอง	49
1.5.4	ตัวแปรกลุ่มย่อย (Moderating Variables)	49
1.6	นิยามปฏิบัติการของตัวแปร	49
1.7	สมมติฐานในการวิจัย	53

บทที่ 2 วิธีการวิจัย	55
2.1 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	52
2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ	66
2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	68
2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
3.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	71
3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของจิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมพึงตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม	74
3.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าความดี ของแผ่นดิน ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุน จากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	76
3.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	82
3.2.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึงตนเองด้านสุขภาพ ตาม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	86
3.2.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึงตนเองด้านสังคม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การ สนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	93
3.2.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึงตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การ สนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	100
3.2.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต ตาม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม	108

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของจิตลักษณะตามสถานการณ์	115
พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าชีวิต	116
ของแผ่นดิน ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม	125
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับ	130
ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	134
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม	139
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	145
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.3.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิตตามระดับ	150
ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย	
3.4 ผลการทำนาย จิตลักษณะตามสถานการณ์ โดยใช้ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ	155
และพฤติกรรมเดิม และกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	
3.4.1 ผลการทำนาย การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ	156
และพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	
3.4.2 ผลการทำนาย การเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ	162
และพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	

3.4.3 ผลการทำนาย ความรู้สึกสูญเสีย โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	167
3.5 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ และ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย	173
3.5.1 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	174
3.5.2 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	180
3.5.3 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	185
3.6 ผลการทำนาย ความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ และกลุ่มตัวแปรพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ เป็นตัวทำนาย	191
3.7 การวิเคราะห์อิทธิพลของจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ	198
3.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับชีวิตสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ	203
3.8.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ เพศ อายุ และจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน	203

3.8.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรม เดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพที่แตกต่างกัน	207
3.8.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรม เดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้ ที่แตกต่างกัน	213
3.8.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรม เดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ จำนวน ลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน ที่แตกต่างกัน	220
บทที่ 4 การสรุปและอภิปรายผล	224
4.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน	224
4.1.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1	224
4.1.2 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2	227
4.1.3 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3	230
4.1.4 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4	233
4.1.5 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 5	237
4.1.6 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 6	238
4.2 ผลการวิจัยนอกเหนือสมมติฐาน	240
4.3 การสรุปผลปัจจัยเชิงเหตุ และผลที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมการพึ่งตนเองของ ผู้สูงอายุ	241
4.4 กลุ่มเสี่ยงและปัจจัยปกป้อง	243
4.5 ข้อดีและข้อจำกัดในการวิจัย	244
4.6 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ	246
4.7 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	247
บรรณานุกรม	248
ภาคผนวก	262

ภาคผนวก ก แบบวัด	263
ภาคผนวก ข ตารางสถิติ	290
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (Path Analysis)	349
ประวัติผู้เขียน	369

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรของประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2005 - 2025	2
1.2 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2548 - 2568	2
2.1 คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย	70
3.1 แสดงลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	72
3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	77
3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสียตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	83
3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง ด้านสุขภาพ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	87

3.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง	95
ด้านสังคม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง	101
ด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของความพอใจในชีวิต ตาม	109
ระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิตตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การรับรู้คุณค่าความดีของ	117
แผ่นดิน ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสิทธิภาพสูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การเปรียบเทียบทางสังคม	126
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสิทธิภาพสูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความรู้สึกสูญเสีย ตาม	131
ระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสิทธิภาพสูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสียตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	

3.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง	135
ด้านสุขภาพ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	
และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1)	
และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพตามระดับของตัวแปร	
อิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง	141
ด้านสังคม ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	
และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1)	
และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมตามระดับของตัวแปร	
อิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง	146
ด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธ	
ศาสนา และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย	
(ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามระดับ	
ของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความพอใจในชีวิต ตาม	151
ระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์	
สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ	
ความพอใจในชีวิตตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	
3.15 ผลการทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและ	157
พฤติกรรมเดิม และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	
3.16 ผลการทำนายการเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและ	163
พฤติกรรมเดิม และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	
3.17 ผลการทำนายความรู้สึกละอาย โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม	169
และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	
3.18 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะ	175
และพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์	
เป็นตัวทำนาย	

3.19	ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	181
3.20	ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย	187
3.21	ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ และกลุ่มพฤติกรรมการพึ่งตนเอง เป็นตัวทำนาย	194
3.22	ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลที่ปรับแล้ว (กลุ่มรวม N = 441 คน)	199
3.23	อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) อิทธิพลโดยรวม (TE) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R ²) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตลักษณะ สถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย ในกลุ่มรวม	200
3.24	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิต ตามระดับ เพศ อายุ และ จำนวนบุตร ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	205
3.25	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิต ตามระดับ พื้นที่ สถานภาพ และ อาชีพที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)	209
3.26	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิต ตามระดับ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้ ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย(ตอน 1) และค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว(ตอน 2)	215

3.27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรม 221

เดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และ การทำงาน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปร ตามตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 พีระมิดประชากรประเทศไทยเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2548 กับ พ.ศ.2568	3
1.2 แสดงระดับของ self-reliance (Levels of Self-reliance)	8
1.3 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมด้วยรูปแบบทฤษฎีสัมพันธนิยม (Interactionism Model)	15
1.4 ทฤษฎีค่านิยมจริยธรรม	17
1.5 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการจัดการด้านการบริโภคและการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค	45
1.6 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน พฤติกรรมส่งเสริมลูกน้อง และพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน	46
1.7 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการออม พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และความสุขในชีวิต	47
1.8 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในงานวิจัย	52
1.9 โมเดลตั้งต้นสมมติฐานที่ 6	54
3.1 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตามลักษณะมุงอนาคต ควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว	92
3.2 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตามลักษณะมุงอนาคต ควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย	99
3.3 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตามลักษณะมุงอนาคต ควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	106

3.4	ค่าเฉลี่ยความพอใจในชีวิต พิจารณาตามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส	113
3.5	ค่าเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน พิจารณาตามความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มรวม	122
3.6	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตามความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ	144
3.7	ผลการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย ในกลุ่มรวม (N = 441 คน)	201
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 1	225
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 2	228
4.3	ผลการทำนายการรับรู้คุณค่าความดี โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก	230
4.4	ผลการทำนายการเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ เป็นตัว ทำนายในกลุ่มรวม	231
4.5	ผลการทำนายความรู้สึกสูญเสีย โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมและสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ	232
4.6	ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว	234
4.7	ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุชาย	235
4.8	ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม	236

4.9 ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม	238
สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรม เป็นตัวทำนายใน	
กลุ่มรวม	
4.10 แสดงปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ	242

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

“สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)” เป็นสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่กำลังได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในสังคมโลกปัจจุบัน สาเหตุในการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุครั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในยุค Baby Boom เพื่อต้องการชดเชยจำนวนประชากรที่สูญเสียไปจากภัยพิบัติของสงคราม แต่ในระยะเวลาต่อมาทั่วโลกได้ตระหนักถึงผลกระทบของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1998: 7-10) ระบุว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรทั่วโลกสูงถึง 2.02% ในช่วง ค.ศ. 1965-1970 (พ.ศ. 2508 - 2513) และมีการเพิ่มขึ้นของประชากรทั่วโลกเกือบเท่าตัวระหว่างปี ค.ศ. 1950 - 1980 (พ.ศ. 2493 - 2523) จากจำนวนประชากรประมาณ 2,500 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 4,400 ล้านคน หลายประเทศทั่วโลกจึงมีนโยบายต่างๆ เพื่อต้องการควบคุมอัตราการเกิดของจำนวนประชากรของตนทำให้ประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) มีจำนวนลดลง ประกอบกับความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขทำให้ประชากรมีอายุเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น จากสาเหตุนี้ทำให้ข้อมูลการสำรวจประชากรล่าสุดขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2007: xxvi) พบว่าจำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นในปี ค.ศ. 1950 จำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นอัตราร้อยละ 8 ของจำนวนประชากรทั้งหมดทั่วโลก ส่วนในปี ค.ศ. 2007 มีผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 11 และมีการคาดการณ์ว่าจำนวนผู้สูงอายุจะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 22 ในปี ค.ศ. 2050

ส่วนการคาดการณ์จำนวนประชากรในประเทศไทย องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2000: 829) ก็พบผลเป็นเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 1.1) ซึ่งการคาดการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการคาดการณ์ของ สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล (2549: 8-10) ซึ่งคาดการณ์ว่าในประเทศไทยจะมีประชากรเพิ่มขึ้นแต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้าลง (ตารางที่ 1.2) ในปี พ.ศ. 2548 (ตรงกับ ค.ศ. 2005) อัตราการเพิ่มประชากรไทยเท่ากับร้อยละ 0.6 ต่อปี และจะมีอัตราการเพิ่ม

ประชากรค่อย ๆ ลดลง ๆ เป็นร้อยละ 0.4 , 0.2 , 0.1 และร้อยละ – 0.1 ในปี พ.ศ.2533 , 2558 , 2563 และ 2568 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.1 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรของประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2005 – 2025

ปี (ค.ศ.) \ ช่วงอายุ	(0-14 ปี) (หน่วย: คน)	(15-59 ปี) (หน่วย: คน)	(60 ปีขึ้นไป) (หน่วย: คน)	รวม (หน่วย: คน)
2005	16,788,000	43,753,000	5,961,000	66,502,000
2010	16,636,000	45,966,000	7,081,000	69,683,000
2015	15,928,000	47,839,000	8,723,000	72,490,000
2020	15,368,000	48,937,000	10,792,000	75,097,000
2025	15,175,000	49,054,000	13,251,000	77,480,000

แหล่งที่มา: United Nations, 2000: 829.

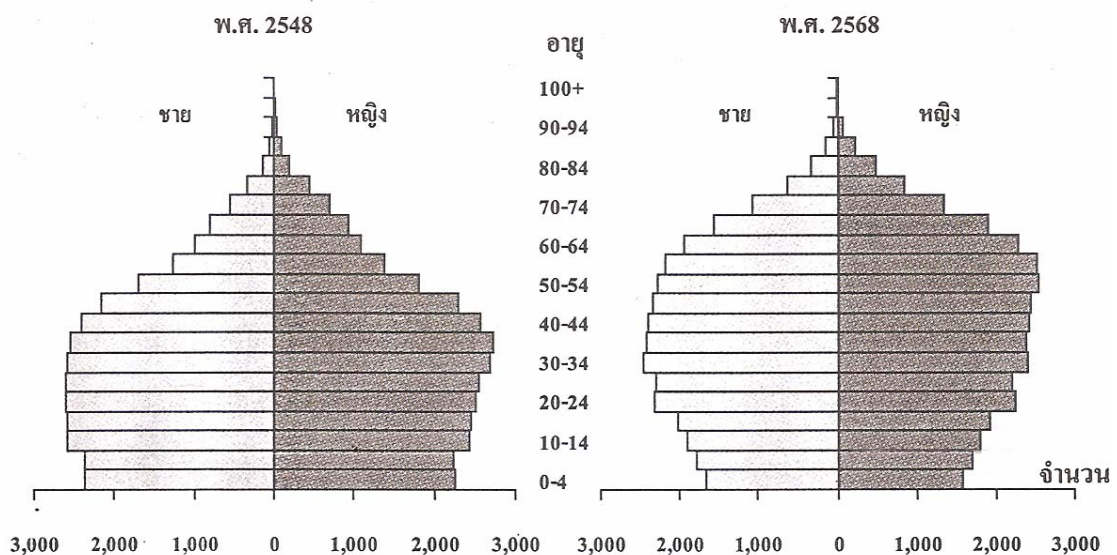
ตารางที่ 1.2 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2568

ปี (พ.ศ.) \ ช่วงอายุ	(0-14 ปี) (หน่วย: คน)	(15-59 ปี) (หน่วย: คน)	(60 ปีขึ้นไป) (หน่วย: คน)	รวม (หน่วย: คน)
2548	14,274,600	41,465,900	6,422,100	62,162,600
2553	13,202,900	42,926,600	7,522,800	63,652,300
2558	12,301,900	43,311,500	9,034,100	64,647,600
2563	11,172,200	43,011,900	10,954,200	65,138,300
2568	10,441,200	41,746,500	12,901,100	65,088,800

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2549: 8.

ดังนั้นจากสถิติจำนวนประชากรจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรในวัยสูงอายุนั้น มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จำนวนประชากรวัยเด็กหรือวัยแรงงานในอนาคตลดลง ทำให้ในปัจจุบันทั่วโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

อย่างเต็มตัวในไม่กี่ปีนี้ ทั้งนี้สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล (2549: 8) ยังคาดการณ์อัตราส่วนในการพึ่งพิง พบว่าในวัยเด็กมีอัตราการพึ่งพิงลดลงแต่กลับเพิ่มขึ้นในวัยชราอีกด้วย (ภาพที่ 1.1) ดังนั้นการที่จำนวนประชากรในวัยชราเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนไม่สมดุลกับประชากรในวัยเด็กและวัยแรงงาน ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่มีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ ต้องแบกรับภาระในการดูแลผู้สูงวัยเหล่านี้ มีความพยายามของหลายหน่วยงานที่ได้ผลักดันโครงการเพื่อการเตรียมพร้อมให้บุคคลในวัยแรงงานที่จะก้าวเข้าสู่วัยชรา สามารถรับมือต่อการดูแลตนเองหลังการออกจากงานเมื่ออายุเพิ่มขึ้น



ภาพที่ 1.1 พิระมิดประชากรประเทศไทยเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2548 กับ พ.ศ.2568

แหล่งที่มา: มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2549: 10.

จากผลสำรวจและการคาดการณ์จำนวนประชากรว่ามีแนวโน้มเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงการเตรียมพร้อมของประชากรในการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย มีการตระหนักถึงปัญหาเมื่อประชากรย่างเข้าสู่ความสูงวัยจะต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายและสภาพทางจิตใจ สภาพทางร่างกายที่ปรากฏได้อย่างชัดเจนคือ ความถดถอยของพลังกล้ามเนื้อ โรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุ เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ปัญหาทางการได้ยินและการได้ยิน เป็นต้น ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขระบุว่า ผลการสำรวจล่าสุด (พ.ศ.2551) พบผู้สูงอายุเป็นโรคเรื้อรัง มีโรคประจำตัวถึงร้อยละ 80 ร้อยละ 25 เป็นผู้ทุพพลภาพ พิกัด ต้องพึ่งพิงคนดูแล ในส่วนการเปลี่ยนแปลงสภาพทางจิตใจ ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น

ความสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ความรู้สึกเหงาโดดเดี่ยวจากการอยู่เพียงลำพัง ทั้งนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มในการอยู่ตามลำพังเพิ่มสูงขึ้นโดยการเปรียบเทียบปี พ.ศ. 2537 กับ พ.ศ. 2545 จากร้อยละ 4 เป็นร้อยละ 7 การอยู่ลำพังกับคู่สมรสก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 14 ส่วนการอยู่อาศัยกับบุตร(อย่างน้อยหนึ่งคน) ถึงแม้จะมีมากในครอบครัวไทยแต่ก็มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 74 เป็นร้อยละ 66 ทั้งนี้ยังพบว่าในปีพ.ศ. 2537 ปัญหาของผู้สูงอายุในการอยู่คนเดียว อันดับที่ 1 ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีคนดูแล ร้อยละ 31.6 รองลงมาได้แก่ปัญหาเรื่องความเหงา ร้อยละ 20.8 แต่ในปี พ.ศ. 2545 พบว่า ปัญหาในการอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุอันดับที่ 1 ได้แก่ ปัญหาเรื่องความเหงา ร้อยละ 45.7 รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีคนดูแล ร้อยละ 22.5 ทั้งนี้ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงมีปัญหาเรื่องความเหงาไม่แตกต่างกันร้อยละ 45.6 ในผู้สูงอายุชายและร้อยละ 45.8 ในผู้สูงอายุหญิง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในอนาคตปัญหาการอยู่เพียงลำพังของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาวะของจิตใจคือความเหงาที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญมากขึ้นเช่นกัน

จากปัญหาเหล่านี้นักวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุในผู้สูงวัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of life) (เช่น Ng, Kam and Pong, 2005: 347-360) การอยู่ดีกินดี (Well-being) (เช่น Bar-Tur, Levy-Shiff and Burns, 1998: 1-17) ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) ในผู้สูงอายุ (เช่น Gow, Pattie, Whiteman, Whalley and Deary, 2007 : 103-115) ซึ่งผลการซึ่งหลายเรื่องได้เสนอปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จเหล่านี้ในผู้สูงวัย คือ การพึ่งพาตนเอง (Self-Independence) (เช่น Fitzpatrick, Alemán and Tran, 2008: 318-333 ;Smith, Braunack-Mayer, Wittert and Warin, 2007: 325-335) นักวิชาการได้ให้ความสนใจศึกษาการพึ่งตนเองทั้งในเชิงการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ แต่การศึกษาเกี่ยวกับการพึ่งตนเองในกลุ่มผู้สูงอายุยังมีไม่มากนักในประเทศไทย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมซึ่งเป็นปัจจัยใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านจิตใจ โดยเป็นปัจจัยเฉพาะในแต่ละบุคคล และปัจจัยทางด้านสถานการณ์ โดยเป็นปัจจัยรอบข้างทั้งจากบุคคลอื่น สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุ ทั้งนี้ในการวิจัยปัจจัยทางจิตสังคมเคยมีผู้ที่เคยศึกษาในปัจจัยนี้มาแล้ว อาทิเช่น ภมรินทร์ เชาวน์จินดา (2542: 6-39) และ พรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543: 1-51) เป็นต้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตใจและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพึ่งตนเอง (Self-Independence) ในผู้สูงอายุ ว่ามีจิตลักษณะใดบ้างที่เป็นสาเหตุให้เกิดการพึ่งตนเองในผู้สูงวัย

1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัยหรือไม่ มากน้อยเพียงใดในกลุ่มผู้สูงวัยแต่ละประเภท และเพราะเหตุใด

1.2.2 เพื่อศึกษาว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ จะสามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัยได้มากน้อยเพียงใด และมีลำดับตัวทำนายอย่างไรในกลุ่มผู้สูงวัยแต่ละประเภท

1.2.3 เพื่อศึกษาว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ จะมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัยอย่างไร

1.2.4 เพื่อบ่งชี้กลุ่มผู้สูงวัยที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองน้อย และมีความพอใจในชีวิตน้อย รวมทั้งปัจจัยปกป้อง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบว่าจิตลักษณะและสถานการณ์ใดที่มีความเกี่ยวข้อง และเป็นตัวทำนายที่สำคัญ ของพฤติกรรมการพึ่งตนเองและความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุแต่ละประเภทที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมมูล

1.3.2 เพื่อชี้แนวทางในการส่งเสริม พัฒนาและสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากยิ่งขึ้น และเสริมสร้างความสุขในชีวิตแก่ผู้สูงวัย ทั้งในภาพรวม และโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงในด้านนี้ เพื่อนำไปสู่สังคมสูงวัยที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.3.3 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปต่อยอดในการวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกลุ่มผู้สูงอายุ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบ วิธีการเพื่อการเตรียมความพร้อมแก่บุคคลที่จะก้าวเข้าสู่วัยชรา

1.4 การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งหัวข้อในการประมวลเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการประมวลตำรา เอกสารวิจัย และบทความทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการและตัว

แปรของพฤติกรรมที่ตนเองในผู้สูงอายุ และส่วนที่ 2 เป็นการประมวลทฤษฎีและผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 2) ปัจจัยด้านสถานการณ์และ 3) ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ เพื่อจุดมุ่งหมายของการกำหนดตัวแปรนิยามปฏิบัติการและสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.4.1 พฤติกรรมที่ตนเองของผู้สูงอายุ : ตัวแปร ความหมาย และวิธีวัด

ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีผู้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในมุมมองทางด้านสภาพร่างกาย สติสัมปชัญญะเปลี่ยนแปลงไป ผิวหนังที่มีริ้วรอยเพิ่มขึ้น ความถดถอยของพลังกำลัง เป็นต้น มีการเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ไว้ในหลากหลายด้าน ดังเช่น Botwinick (1978 อ้างถึงใน Morgan and Kunkel, 1998: 4) กล่าวว่า อายุที่เพิ่มมากขึ้น คือวิถีทางที่แสดงถึงเป้าหมายและประสบการณ์ของมนุษย์ว่ามีอะไรเกิดขึ้น อายุไม่ใช่เพียงเวลา ในส่วนของ Strehler (1962 อ้างถึงใน Bond and Coleman, 1990: 19-20) ได้เสนอถึงความสูงวัยไว้ 4 ประเด็นคือ 1) ความสูงวัยเป็นสากล (Universality) เกิดขึ้นได้ทุกคน 2) ความสูงวัยคือการเพิ่มขึ้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง 3) ความสูงวัยเป็นสิ่งที่แท้จริงในสัตว์และต้นไม้ และ 4) ความสูงวัยคือการเสื่อมลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดในเรื่องผู้สูงอายุของ Rosenfeld (1985 อ้างถึงใน Cockerhan, 1997: 5) ที่ได้กล่าวถึงผู้สูงอายุ เป็น 2 แนวคิดกว้าง ๆ คือ แนวคิดแรก ความเสื่อมโทรมและความเศร้าใจในเวลาที่หมดไปของร่างกาย และแนวคิดที่สองคือ ทุกคนมีเวลาตั้งแต่เกิดและเริ่มหมดไป แต่การเปลี่ยนแปลงของบุคคลจากวัยเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่และจากวัยผู้ใหญ่ไปสู่ความสูงอายุนั้น มิใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพร่างกายเพียงเท่านั้น

นอกจากแนวคิดข้างต้นแล้วนั้น มีผู้เสนอการเปลี่ยนแปลงในความสูงวัยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ไว้เช่นกัน ดังเช่น Morgan และ Kunkel (1998: 4-7) ได้เสนอว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงใน 3 สิ่งเมื่อเวลาผ่านไป สิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปนั้น ได้แก่ 1) ร่างกาย (Physical) เมื่อคนมีอายุมากขึ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายเกิดขึ้น ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ 2) จิตใจ (Psychological) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ (Personality) การทำงานของจิต (Mental functioning) และความรู้สึกเป็นตัวเอง และ 3) สังคม (Social) ซึ่งเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของคน ผู้สูงอายุในสังคมจะประกอบไปด้วย หน้าที่ ความคาดหวังในพฤติกรรม การแบ่งปันข้อมูล โอกาส ประสบการณ์ และการข้ามผ่านช่วงวัยต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งสามสิ่งที่กล่าวข้างต้นคือสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเมื่ออายุมากขึ้น

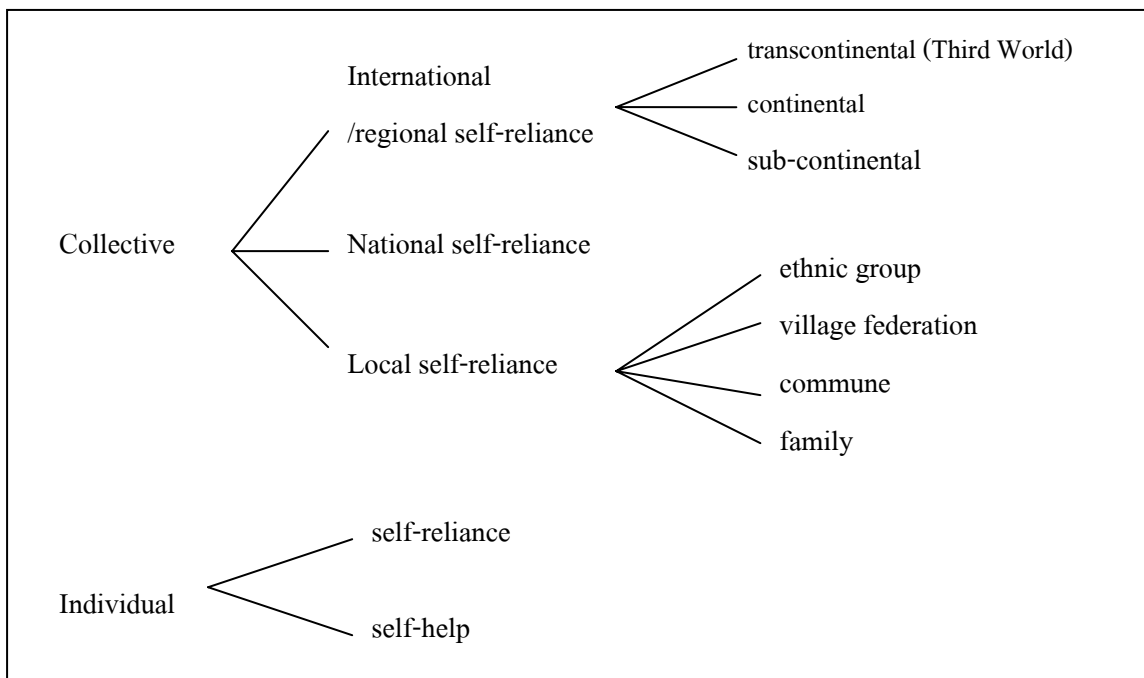
ในส่วน จินตนา สงค์ประเสริฐ (2538: 35) ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ผู้สูงอายุที่มีความต้องการทั้งสามสิ่งดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน คือ ความต้องการทางกาย (Physical needs) ซึ่งหมายถึง ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาล สิ่งที่สองคือความต้องการทางจิตใจ (Psycho logical needs) ได้แก่ ความรัก ความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ การยอมรับจากสมาชิกในครอบครัวหรือในกลุ่มและความสำเร็จด้านงานในชีวิตบั้นปลาย และสิ่งที่สามคือความต้องการทางสังคม (Social needs) หมายถึง การรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเอง การเป็นเจ้าของ ความยกย่องนับถือ และการมีโอกาส ทั้งนี้เมื่อบุคคลได้เปลี่ยนแปลงสู่ความสูงวัยย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตต่าง ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่ออายุมากขึ้นสภาพร่างกายจะทรุดโทรมลง มีโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การทำงานจึงต้องยุติบทบาทลงเนื่องจากไม่สามารถทำงานได้เต็มกำลังความสามารถเช่นเดิมได้ ดังนั้นครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาช่วยเหลือทั้งทางด้าน สุขภาพ เศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งทางด้านจิตใจที่ได้รับผลกระทบจากการถูกลดบทบาทความสำคัญทางสังคมลง หรือเกิดการสูญเสียในบุคคลใกล้ชิด

นอกจากนั้นแล้ว มุลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2549: บทที่ 5 หน้า11-12) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อเป็นแนวในการขยายโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งได้แบ่งปัญหาและความต้องการเป็น 4 ประการ ได้แก่ ประการแรกความต้องการทางด้านสุขภาพ คือการให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประการที่สองการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวมีหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ประการที่สามการอยู่อาศัย เป็นการศึกษาถึงลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และประการสุดท้ายทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสในการทำงานตามความต้องการของผู้สูงอายุโดยภาครัฐ และจากผลการสำรวจโดย นิสา ชูโต (2525: 3-58) ที่ได้ศึกษาในกลุ่มผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1000 คน จากจังหวัดสำคัญในประเทศไทย พบปัญหาและความต้องการของคนชราว่ามีปัญหาสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากรายได้ที่ไม่แน่นอน(31%) ปัญหาที่สองคือ ปัญหาสุขภาพอนามัยที่ทรุดโทรม (29%) ปัญหาลำดับที่สามคือ ปัญหาการขาดเพื่อนสนิททำให้รู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว (10%)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นต้องได้รับความเกื้อหนุนจากบุคคลภายนอก โดย Morgan และ Kunkel (1998: 7) ได้กล่าวถึง 5 สถาบันทางสังคม ที่มีส่วนในการช่วยเหลือแก่ผู้สูงวัย ได้แก่ สถาบันครอบครัว หน่วยงานที่ดูแลการจ้างงานและการเลิกจ้าง สถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันสุขภาพ และหน่วยงานภาครัฐ แต่จากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่บีบคั้น ทำให้การเกื้อหนุนเหล่านี้ลดลง ไม่เพียงพอ และไม่รวดเร็วพอในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงวัย ดังนั้น จากหลักคำสอนในพุทธศาสนาที่ว่า อดตา หิ อดตา

โน นาโถ ซึ่งหมายถึง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” จึงเป็นสิ่งที่บุคคลทั้งหลายได้พึงตระหนัก ทำให้ผู้สูงวัยที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะต้องมีการพึ่งตนเองได้มากกว่าที่จะรอพึ่งพาผู้อื่น

การพึ่งตนเอง (Self-Independence) มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับต่างๆ และมีได้จำกัดเฉพาะว่าต้องเป็นเรื่องของส่วนบุคคลเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่สามารถแบ่งแยกได้เป็นหลายระดับซึ่ง Galtung , O'Brien และ Preiswerk (1980: 14) ได้แบ่ง การพึ่งตนเอง (Self-reliance) เป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนานาชาติ (international level) 2) ระดับชาติ (national level) 3) ระดับพื้นที่ (local level) และ 4) ระดับบุคคล (individual level) (ภาพที่ 1.2) ทั้งนี้ การพึ่งตนเองในระดับนานาชาติ (international level) ระดับชาติ (national level) และระดับพื้นที่ (local level) มีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องด้วยหากระดับพื้นที่ (local level) ไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง การพึ่งตนเอง (Self-reliance) ในระดับอื่นๆ ก็ไม่สามารถเป็นไปได้ สำหรับในงานวิจัยนี้จะได้นั้น ศึกษาการพึ่งตนเองในระดับบุคคล



ภาพที่ 1.2 แสดงระดับของ self-reliance (Levels of Self-reliance)

แหล่งที่มา: Galtung , O'Brien and Preiswerk, 1980: 14.

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองในระดับบุคคล เช่น Galtung , O'Brien และ Preiswerk (1980 : 15) ยังได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองในระดับบุคคลว่าหมายถึง การได้รับ

อาหารที่จำเป็น การมีสุขภาพที่ดี มีความพึงพอใจและสมความปรารถนาในชีวิต มีความไว้วางใจในตนเองและชุมชน และการป้องกันอย่างแท้จริงจากการใช้อำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิด โดยทั้งหมดนี้ต้องเกิดจากความพยายามและความเชื่อมั่นของแต่ละบุคคลด้วย ส่วน Luck and Inverno (2001: 351-353) ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองว่าหมายถึง ความสามารถในการก่อให้เกิดเป้าหมายของตนเอง เป็นการเลือกระหว่างการไปสู่เป้าหมายที่มีหลายทางให้เลือกและตัดสินใจนำมาใช้ ทั้งนี้เขายังกล่าวอีกว่าเราสามารถที่จะควบคุมความคิดทรศนะของตนเองได้ แต่ไม่สามารถที่จะควบคุมความเป็นอิสระต่าง ๆ ภายนอกได้ แต่การควบคุมนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างดีโดยใช้ข้อมูลแวดล้อม

ในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งเป็นการศึกษาถึงการพึ่งตนเองระดับบุคคล (individual level) Nordic Alternative Group (1979 อ้างถึงใน Supannee Chaiumporn, 1987: 1-3) ได้กล่าวถึงความหมายของการพึ่งตนเองในระดับบุคคลว่า คือความสามารถของระบบทางกายภาพและเครื่องแวดล้อมทางสังคม ด้วยการใช้ประโยชน์สูงสุด ปราศจากการวิตกกังวลจากความเสียหาย และปราศจากสภาพแวดล้อมที่อันตราย เช่นเดียวกับ เสรี พงศ์พิศ (2548: 49) ซึ่งได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองว่า การพึ่งตนเองหมายถึงการจัดชีวิตให้สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับคน สังคม ธรรมชาติรอบตัวเรา ทั้งนี้การพึ่งตนเองเป็นสภาวะอิสระ คือการที่คนเรามีความสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป มีความสมดุล ความพอใจในชีวิต เป็นสภาวะทางกายที่สอดคล้องกับสภาวะทางจิตที่เป็นอิสระ มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นปัจจัยสี่อย่างพอเพียง เป็นความพร้อมของชีวิตทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ในส่วนของ Supannee Chaiumporn (1987: 33) ได้นิยามความหมายในการพึ่งตนเองของบุคคลว่า หมายถึงลักษณะนิสัยที่หลากหลายของบุคคลจากการได้รับรู้เหตุการณ์และผลของความเป็นอยู่ภายหลังจากการกระทำของตนที่มีความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบ และความคิดริเริ่มในการตั้งมั่นทางความคิดต่อการกระทำ หลังจากนั้นเขาได้ใช้ประโยชน์จากลักษณะนิสัยนี้ในการตัดสินใจใช้ข้อมูล และประสบการณ์เพื่อความปลอดภัย และการใช้ทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรที่เป็นประโยชน์จากแหล่งข้อมูลอื่น นอกจากนั้น สุพรรณิ ไชยอำพร (2540: 20) ยังได้กล่าวถึงการพึ่งตนเอง (Self-reliance) อีกว่า เป็นการตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตของบุคคล โดยใช้ความพยายามด้วยตนเองในการแก้ปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่

ทั้งนี้ Supannee Chaiumporn (1987: 30) ยังได้แบ่งการพึ่งตนเอง (self-reliance) ออกเป็น 3 มิติ 12 หลักเกณฑ์ ดังนี้ มิติที่ 1 เศรษฐกิจ (economic dimension) ซึ่งประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ ได้แก่ ความสำเร็จในการยังชีพจากอาหาร เสื้อผ้าและที่อยู่อาศัย (attainment of subsistence level of food, clothing and shelter) ความสมดุลระหว่างรายได้และรายจ่าย (balance of income and expenditure) มีผลผลิตมาก (more production) การมีเครือข่าย (linkage) และการมีแบบอย่างที่ดีจากการใช้ทรัพยากร

(pattern of resource consumption) มิติที่ 2 การปกครอง (political dimension) ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักเกณฑ์ได้แก่ ลักษณะข้อมูลข่าวสาร (information awareness) การมีส่วนร่วม (participation) และการแก้ปัญหา (problem-solving) และมิติที่ 3 จิตใจ (psychological dimension) ประกอบด้วย 4 หลักเกณฑ์ได้แก่ การควบคุมสภาพภายใน (internal locus of control) การไว้วางใจตนเอง (self-confidence) ความรับผิดชอบ (responsibility) และความคิดริเริ่มในการสร้างความร่วมมือ

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยที่ใช้หลักเกณฑ์ใกล้เคียงกับการวิจัยของ Supanee Chaiumporn เช่น งานวิจัยของเทียน พงศ์วิริยะศิริ (2550: 82-83) ซึ่งทำการวิจัยการพึ่งตนเองของคนในชุมชน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการพึ่งตนเองเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านจิตใจ อันประกอบด้วย มีความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีอำนาจในตน ความคิดริเริ่มในการทำงาน 2) ด้านเศรษฐกิจ อันประกอบไปด้วย ปัจจัยในการผลิต การประกอบอาชีพ มีทรัพยากรธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม/ภูมิปัญญาชาวบ้าน การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 3) ด้านสติปัญญา ประกอบไปด้วย การคิดตัดสินใจในการทำมาหากิน การคิดตัดสินใจในการพัฒนา การคิดแก้ไขปัญหา การคิดตัดสินใจในการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ และ 4) ด้านสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ความมั่นคงทางเครือญาติ การดูแลสุขภาพของคนในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อหนุนกันทางสังคม/ภูมิคุ้มกันทางสังคม

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การพึ่งตนเอง (Self-Independence) หมายถึง การที่บุคคลมีความพยายาม ความเชื่อมั่น และไว้วางใจในตนเอง ที่จะกระทำการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตน โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ และสิ่งรอบข้างของตน เป็นข้อมูลและเป็นแรงผลักดันไปสู่เป้าหมาย ซึ่งผลของการกระทำนั้น บุคคลจะเกิดความพอใจในการกระทำของตน

การพึ่งตนเองได้ของผู้สูงวัยแสดงถึงความสำเร็จในความสูงวัย (Successful Aging) มีการจัดแบ่งมิติของความสำเร็จในผู้สูงวัย (Successful Aging) เป็นหลายมิติ อาทิเช่น Rowe และ Kahn (1997: 433-440) ได้อธิบายถึงความสำเร็จในผู้สูงวัย (Successful Aging) ว่า คือ ความสามารถ 3 ประการของบุคคลประกอบไปด้วย 1) การหลีกเลี่ยงโรคและโรคที่ก่อให้เกิดความพิการ 2) สุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดี และ 3) การรักษาสัมพันธ์ภาพและการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่วน Ryff (1989: 35-55) ได้แบ่ง ความสำเร็จในผู้สูงวัย (Successful Aging) เป็น 6 มิติ ได้แก่ การยอมรับตนเอง (Self-Acceptance) สัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้อื่น (Positive Relations with Others) การพึ่งตนเอง (Autonomy) การควบคุมสภาพแวดล้อม (Environmental Mastery) ความมุ่งหมายในชีวิต (Purpose in life) การเจริญเติบโตของบุคคล (Personal growth)

นอกจากนี้ Marsiske และคณะ (1995 อ้างถึงใน Morgan and Kunkel, 1998: 145-182) ได้กล่าวถึง 4 ด้านหลัก ๆ ในการศึกษาถึงความสำเร็จในผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านแรก ความรู้ความเข้าใจในวัยของตน (Cognitive Aging) ด้านที่สองคือ การเป็นตัวของตัวเองและบุคลิกภาพ (Self and Personality) บุคลิกลักษณะ (Personality) คือการแสดงพฤติกรรมให้เห็นอย่างกว้างขวางถึงรูปแบบส่วนตัวที่สร้างด้วยตนเอง ด้านที่สาม ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relations) ซึ่ง Cohen และ Willis (1985: 310-357) ได้กล่าวว่าความสัมพันธ์ในที่นี้หมายถึงเครือข่ายทางสังคมของผู้สูงอายุ (Social Networks of Older Adults) ซึ่งมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งกับเครือข่ายทางสังคมในแต่ละบุคคล (Individual's social networks) เป็นความสนใจในการเชื่อมโยงทางสังคม และดูถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคล และด้านสุดท้ายได้แก่ สุขภาพจิต และวัย (Mental Health and Aging) ส่วนในประเทศไทยก็มีการกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้สูงอายุตัวอย่างโดย จินตนา สงค์ประเสริฐ (2538: 1) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้สูงอายุตัวอย่างไว้ 7 ประการ ได้แก่ เป็นผู้มีสุขภาพดี เป็นผู้ที่ไม่เคยหมดหวัง เป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง เป็นผู้ที่ทำตัวดี เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ เป็นผู้ที่มีเกียรติในตัวเอง และเป็นผู้ที่มีความสุภาพ นอกจากนี้ รัสพร หม้อใจศรี (2544: 3) ได้เสนอประเภทของการพึ่งตนเองของผู้สูงวัย 4 ด้าน ในเชิงของปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ 1) การหารายได้ 2) การหาอาหาร 3) การหาเครื่องนุ่งห่ม และ 4) การดูแลสุขภาพ

จากการนิยามและจัดแบ่งความสำเร็จในผู้สูงอายุ (Successful Aging) เป็นมิติต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสรุปมิติของพฤติกรรมพึ่งตนเองในเชิงของความสำเร็จในผู้สูงวัย (Successful Aging) โดยแบ่งสรุปเป็น 3 มิติที่สำคัญคือ มิติทางสุขภาพกายและจิต (Health & Mental Health) (เช่น รัสพร หม้อใจศรี, 2544: 4-8; Rowe และ Kahn, 1977: 433-440) มิติทางด้านสังคม (Social Relation) (เช่น เทียน พงศ์วิริยะศิริ, 2550: 83; Ryff, 1989: 35-55) และมิติทางด้านเศรษฐกิจ (Economic) (เช่น เทียน พงศ์วิริยะศิริ, 2550: 82; รัสพร หม้อใจศรี, 2544: 4-8; Supanee, 1987: 14-23)

ในงานวิจัยนี้จึงจะได้ศึกษาพฤติกรรมพึ่งตนเอง ที่แบ่งออกเป็น 3 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ 2) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และ 3) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

1.4.1.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ : ความหมาย และวิธีวัด

พฤติกรรมการพึ่งตนเองหรือการดูแลตนเองด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่ควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากในการดูแลตนเองเป็นกระบวนการที่ต้องต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของบุคคล (สมจิต แคนสีแก้ว, อารีย์ พรหมโม้ และเป็รื่องจิตร ฆารรัศมี, 2540: 1) เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลในการใส่ใจต่อตนเองมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ สมจิต แคนสีแก้ว และคณะ (2540: 4) ยังได้ให้ความหมายของการดูแลตนเองว่าหมายถึง การปฏิบัติในกิจกรรมที่

บุคคลริเริ่มการกระทำด้วยตนเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพและสวัสดิภาพของตนเอง ได้มีการนำเสนอรูปแบบในการจำแนกการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543: 155-156) จำแนกการวิเคราะห์เป็น 3 แนวทางคือ 1) การแก้ไขซึ่งเป็นการบำบัดรักษาโรคที่เกิดขึ้น 2) การป้องกันปัญหาทางสุขภาพ เช่น สร้างภูมิคุ้มกันโรค ฉีดวัคซีน ฯลฯ 3) การเสริมสร้างพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เพื่อให้บุคคลมีสุขภาพที่ดี เช่น การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและครบหมวดหมู่ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย เป็นต้น ในงานวิจัยของ พรพรรณราย พัทธกเจริญ (2543: 1-51) อาจกล่าวได้ว่าการนำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นมาเป็นหนึ่งในแนวคิดที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของข้าราชการสูงวัย โดยผู้วิจัยได้กล่าวถึงการป้องกันและการเสริมสร้างพฤติกรรม ซึ่งทั้งสองส่วนนี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ จึงมีการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพใน 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมอนามัยสูงวัย หมายถึง การที่ผู้สูงอายุเคลื่อนไหวในท่าต่าง ๆ ทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเหมาะสมและสม่ำเสมอตามวัย เพื่อส่งเสริมและป้องกันความเสี่ยงของอวัยวะและระบบต่าง ๆ ของร่างกายด้วย ด้านที่สอง พฤติกรรมป้องกันด้านสุขภาพหมายถึง การตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ สามารถสังเกตความผิดปกติของตนเองได้ และการได้รับวิตามินอาหารเสริมที่จำเป็นในปริมาณสูงอย่างเหมาะสมตามความจำเป็นของวัย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงวัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังเช่น ดวงจิตต์ นนทกวัฒน์ (2550: 28) แบ่งการดูแลตนเองของผู้สูงอายุเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การดูแลตนเองโดยทั่วไป เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การออกกำลังกาย การขับถ่าย เป็นต้น 2) การดูแลตนเองตามพัฒนาการเช่น การยอมรับการเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ การเก็บเงินออมไว้ใช้ยามจำเป็น ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย เป็นต้น 3) การดูแลเมื่อมีปัญหาสุขภาพ ได้แก่ ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร อาการปวดหลังปวดข้อต่างๆ โรคเรื้อรัง ความเครียด ความวิตกกังวล จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยให้ความสนใจพฤติกรรมสุขภาพเป็น 2 ส่วนคือการดูแลสุขภาพโดยทั่วไป และการดูแลเมื่อมีปัญหาสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เดือนใจ ทองคำ (2549: 9-10) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพทางร่างกายของผู้สูงวัยโดยพิจารณาจาก การดูแลในเรื่องความสะอาดของร่างกาย การรับประทานอาหาร การขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ การป้องกันอุบัติเหตุ การออกกำลังกาย การดื่มน้ำ การพักผ่อนนอนหลับ การตรวจสุขภาพ ส่วนงานวิจัยของ ไพรัช ดันอุด (2549: 9) นั้น ได้แบ่งการศึกษาถึงการดูแลสุขภาพตนเองทางร่างกายของผู้สูงอายุเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การดูแลสุขภาพของตนในภาวะปกติ เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การดูแลความสะอาดของร่างกาย การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ เป็นต้น 2) การดูแลตนเองในภาวะเจ็บป่วย เช่น การรับประทานอาหารและน้ำ การรับประทานยา การนอนหลับพักผ่อน การใช้บริการสถานพยาบาล การประเมินสภาวะการเจ็บป่วยของตนเอง เป็นต้น 3) การ

ดูแลสุขภาพตนเองหลังภาวะเจ็บป่วย เช่น การรับประทานอาหารและน้ำ การพักผ่อน การตรวจสุขภาพร่างกายเป็นต้น

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ในงานวิจัยนี้พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ หมายถึง การกระทำของผู้สูงวัย เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรงและการป้องกันมิให้สุขภาพร่างกายแย่ลง โดยกระทำใน 4 ด้าน คือ 1) การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพ เช่น เปิดดูรายการทีวีเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นต้น 2) ดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหาร เช่น ทานอาหารครบ 5 หมู่ และมีประโยชน์ เป็นต้น 3) มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง และ 4) การดูแลตนเองด้านแพทย์และการรับประทานยา เช่น พยายามหาโอกาสไปพบแพทย์ หมั่นไปตรวจเลือด เป็นต้น วัดโดยแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่าที่สร้างโดยผู้วิจัย

1.4.1.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม : ความหมาย และวิธีวัด

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่สามารถอยู่ได้เพียงลำพัง มนุษย์จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทุกคนตั้งแต่เด็กจนชราต่างก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ทารกร้องไห้เพื่อบ่งบอกว่าตนเอง หิว หรือ ไม่สบาย เพื่อให้พ่อแม่จัดหาอาหารหรือพาไปหาหมอ เป็นการตอบสนองความต้องการของทารก ในวัยทำงานบุคคลต้องติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ลูกน้อง เป็นต้น เมื่อบุคคลเข้าสู่วัยชราเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ เหงา โดดเดี่ยว ฯลฯ กิจกรรมทางสังคมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถผ่อนคลายความรู้สึกวิตกกังวล ความเหงา ฯลฯ แก่ผู้สูงอายุได้

กิจกรรมทางสังคมสามารถแบ่งเป็นหลายด้าน เช่น เตือนใจ ทองคำ (2549: 10) ได้ ศึกษาการดูแลตนเองในผู้สูงอายุทางด้านสังคม โดยพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยครอบครัวและชุมชนของผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมด้านศาสนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ งานประเพณีต่างๆ การเยี่ยมเยือนเพื่อนบ้าน เป็นต้น นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว กิจกรรมนันทนาการถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการหมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่บุคคลสามารถเลือกเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ การทำกิจกรรมต้องทำในเวลาว่างโดยไม่หวังผลตอบแทน เน้นการได้รับความสนุกสนาน ความพึงพอใจ ความสุขใจที่ได้รับโดยตรงเช่น การท่องเที่ยว การทำงานอดิเรก ร้องเพลง เดินรำ ไทเก๊ก ออกกำลังกาย เป็นต้น (กรมพลศึกษา, สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ, 2538: 43)

สำหรับงานวิจัยของ กรทิพย์ ลดาวัลย์ (2536: 118-120) ที่ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การออกกำลังกาย การนั่งสมาธิ การบำเพ็ญกุศลถึงร้อยละ 79.17 แต่ในความเป็นจริงมีผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสถานสงเคราะห์เป็นจำนวนน้อย โดยผู้สูงอายุให้เหตุผลของการไม่เข้าร่วมเนื่องจากปัญหาทาง

สุขภาพ โดยผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ศิริบุญ (2542: 8) ด้วย ซึ่งผลการศึกษาในต่างประเทศแสดงให้เห็นผลดีของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในผู้สูงวัยโดยเฉพาะในเรื่องการเสริมสร้างสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง (Veenstra, 2000: 619-629)

เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทยมีเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนาหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการชกชิง วิ่งราว ปล้น หรือหลอกขอลหมายเลขเอกสารต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อนำไปปลอมแปลง ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มที่มักตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมเหล่านี้ เพราะถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถต่อสู้หรือไม่มีทางเรียกร้องความช่วยเหลือได้ ดังนั้น ผู้สูงวัยที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบคอบ มีความสามารถในการป้องกันตนเองและทรัพย์สินจากภัยเหล่านี้ได้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้คงจะพึ่งพาใครไม่ได้ นอกจากตนเองจะต้องเป็นผู้ป้องกันตน

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ หมายถึง การปฏิบัติของผู้สูงวัยในการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว และเข้าร่วมกิจกรรม หรือออกไปพบปะพูดคุยกับผู้อื่น ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการป้องกันตนจากภัยอันตรายของการออกไปเข้าร่วมกิจกรรมหรือพบปะผู้อื่น วัดโดยแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่าที่สร้างโดยผู้วิจัย

1.4.1.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ : ความหมาย และวิธีวัด

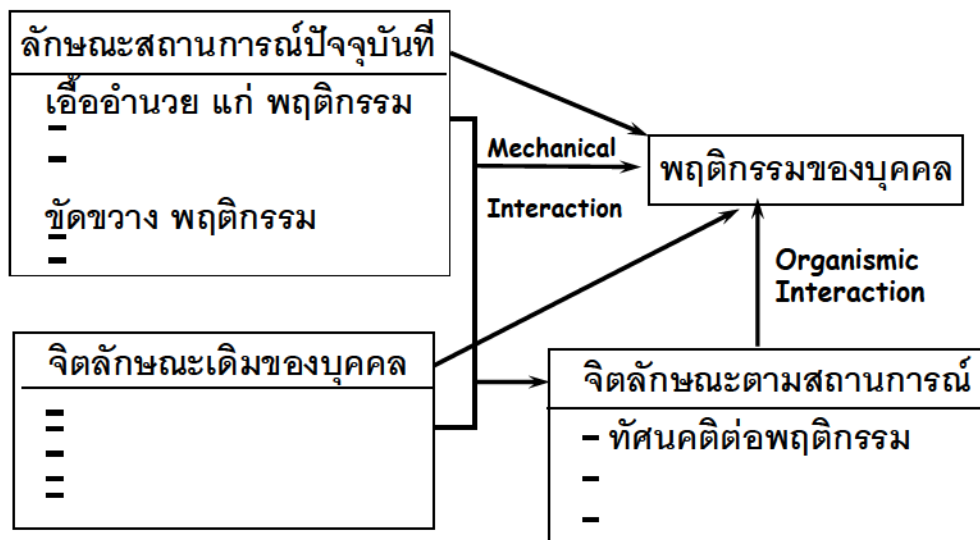
มนุษย์เมื่อเข้าสู่ความสูงวัยความสามารถของร่างกายถดถอยลง ไม่สามารถที่จะทำงานได้เหมือนวัยหนุ่มสาว จึงต้องยุติบทบาทในการทำงานลง ดังนั้นรายได้ที่เคยรับเป็นประจำจึงลดน้อยลงหรือขาดรายได้ไป ยกเว้นในกลุ่มข้าราชการที่ได้รับบำนาญ บำนาญ และอาจรวมถึงพนักงานบริษัทใหญ่ ๆ ที่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเมื่อเกษียณอายุที่สำนักงานที่สูงอายุนั้นมีรายรับจากส่วนนี้พอใช้บ้าง ในบางบุคคลมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยชราโดยการออมทรัพย์ จึงมีเงินใช้จ่ายยามที่จำเป็น วิจิตร บุญยะโหดระ(ม.ป.ป.: 39) กล่าวถึงปัญหาทางการเงินภายหลังบุคคลยุติหรือลดบทบาทในการทำงานจะมีอยู่ 2 อย่างคือ 1) ขาดการวางแผนที่ดี 2) การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นใหม่ จนเป็นสาเหตุให้เกิดความเครียดแก่ร่างกายและจิตใจได้ ในงานวิจัยของ มาลินี วงษ์สิทธิ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ, อัจฉรา เอ็นซ์ และบุศริน บางแก้ว (2540: 31) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีปัญหาทางเศรษฐกิจในค่าใช้จ่ายสำหรับการกินอยู่ประจำวันถึงร้อยละ 33 ขณะที่มีปัญหาค่าใช้จ่ายในการรักษาความเจ็บป่วยหนัก ร้อยละ 15 และยามเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 14 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในจังหวัดสุพรรณบุรี พบผลเช่นเดียวกันว่าค่าใช้จ่ายประจำวันเป็นปัญหาอันดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ปัญหายามเมื่อเจ็บป่วยหนัก และปัญหาค่าใช้จ่ายเมื่อเจ็บปวดเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 40, 26 และ 21 ตามลำดับ (มาลินี วงษ์สิทธิ์, 2540: 36) ส่วนงานวิจัยโดย เตือนใจ ทองคำ (2549: 10) ได้กล่าวถึง การดูแล

ตนเองในด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุว่าหมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมในการจัดหารายได้ และการบริหารรายได้ของตนเอง เช่น การออมทรัพย์ การใช้จ่ายอย่างเหมาะสมเป็นต้น

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ในงานวิจัยนี้พฤติกรรมการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความสามารถของผู้สูงวัยในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้ด้วยตนเองหรือมีการพึ่งพาผู้อื่นน้อย โดย 1) มีการทำงานเพื่อหารายได้เสริม 2) มีการเก็บออมเงินเพื่อไว้ใช้ในอนาคต และ 3) การพึ่งพาค่าใช้จ่ายจากผู้อื่น วัดโดยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่าที่สร้างโดยผู้วิจัย

1.4.2 ปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

การวิจัยทางสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลนั้นมักมีพื้นฐานมาจากรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งนักจิตวิทยาสังคมกลุ่มหนึ่งที่นำโดย Magnusson and Endler (1977: 18-21; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541ข: 105-108) ได้ประมวลทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีสาเหตุร่วมกันหลายด้าน ได้ข้อสรุปถึงพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์นั้นมีสาเหตุที่สำคัญ 4 ประการ (ภาพที่ 1.3) คือ 1) สถานการณ์



ภาพที่ 1.3 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

แหล่งที่มา: Magnusson and Endler, 1977: 18-21; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541ข: 105.

ปัจจุบันหรือสาเหตุภายนอกที่บุคคลที่จะเอื้ออำนวยหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้น เช่น การได้รับการสนับสนุนหรือขัดขวางจากสังคม การรับรู้ถึงความคาดหวังของบุคคลอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว 2) จิตลักษณะเดิมของบุคคลที่ติดตัวมา ซึ่งพัฒนามาจากการถ่ายทอดจากสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น สุขภาพจิต สติปัญญาและความรู้ของบุคคล เป็นต้น 3) จิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) ที่ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน และ 4) จิตที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์แวดล้อมหรือจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์แบบในตน (Organismic interaction) โดยลักษณะทางจิตของบุคคลในปัจจุบันที่ได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ภายนอก ทำให้สภาพหรือลักษณะจิตใจของบุคคลเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่ได้รับ และส่งผลถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เปลี่ยนไปหรือแตกต่างกัน เช่น ทักษะ ค่านิยม และความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ ได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวแปรที่สำคัญ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการประมวลเอกสาร ตลอดจนการตั้งสมมติฐาน โดยจะกล่าวในรายละเอียดลำดับต่อไป

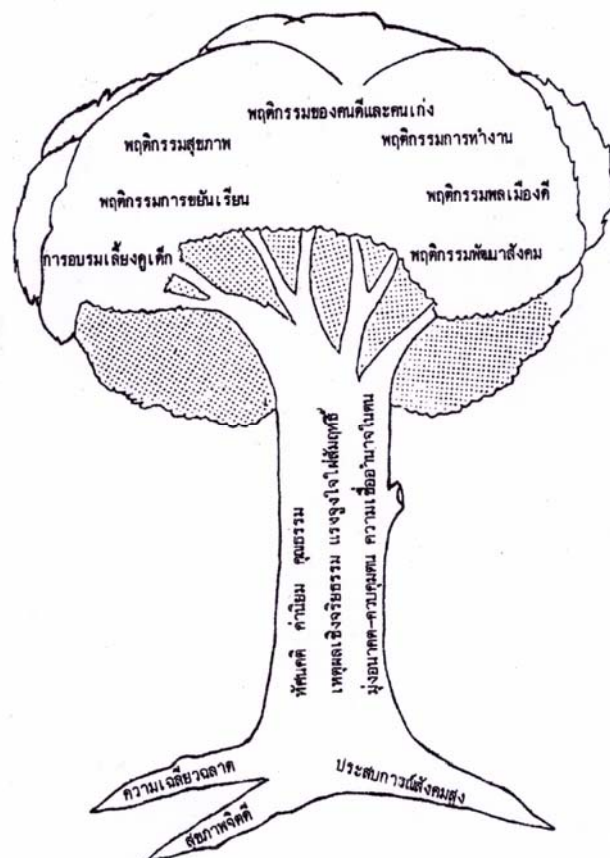
เนื่องจากงานวิจัยทางการพึ่งตนเองของผู้สูงวัยในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก ในงานวิจัยนี้จึงจะได้นำผลวิจัยที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในวัยต่างๆ มาใช้ในการประมวลเอกสาร เช่น พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง พฤติกรรมการเงิน พฤติกรรมรับนวัตกรรม และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีรายละเอียดการประมวลเอกสาร ดังต่อไปนี้

1.4.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงวัย

นักวิชาการในหลายสาขาต่างมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากจิตใจของบุคคลนั้น ซึ่งตรงกับคำที่กล่าวว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” ในงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาจิตลักษณะที่อาจเป็นปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงวัย โดยจิตลักษณะที่ถูกศึกษานี้มาจากทฤษฎีหรือหลักการ 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก เป็นจิตลักษณะจากทฤษฎีด้านไม่จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538: 2-16) และ กลุ่มที่สอง เป็นจิตลักษณะและพฤติกรรมจากหลักทางพุทธศาสนา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จิตลักษณะเดิมของบุคคลมีความสัมพันธ์ในการส่งผลถึงพฤติกรรมทั้งที่พึงปรารถนา และพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาที่บุคคลจะกระทำ มีการนำเสนอทฤษฎีที่ว่าด้วยจิตลักษณะเดิมที่สามารถส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาเช่น พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงาน เป็นต้น นั่นคือ ทฤษฎีด้านไม่จริยธรรม (ภาพที่ 1.4) โดย ดวงเดือน

พันธุมนาวิน (2543: 7) ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุทางจิตใจกับพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในงานวิจัยไทยเป็นเวลากว่า 20 ปี ของกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี ซึ่งพบผลว่าจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนานั้น เป็นจิตลักษณะตัวเดิมที่ซ้ำ ๆ กัน จึงกลายเป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมได้แบ่งส่วนที่สำคัญเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนดอกและผลไม้บนต้นที่แสดงถึงพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ เช่นพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นชั่ว พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวมีสาเหตุมาจาก 2 กลุ่ม ได้แก่สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5) ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ สาเหตุส่วนที่สองคือ ส่วนราก ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) สถิติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม และ 3) สุขภาพจิต หากบุคคลมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจจากส่วนรากในปริมาณที่สูงและเหมาะสมกับอายุแล้วนั้น จะเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านในส่วนลำต้นต่อไปได้



ภาพที่ 1.4 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

แหล่งที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543: 7.

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้จิตลักษณะ 2 ประการจากทฤษฎีคตินไม้อจริยธรรม คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เนื่องจากจิตลักษณะทั้งสองประการนี้ถูกพบว่ามี ความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตน (ดวงกมล พรหมลัษ โณ, 2549: 51-173; รุจิเรศ พิชิตนันทน์, 2546: 54-135) พฤติกรรมการเงินและการออม (มนูญ ภูขลิบเงิน, 2547: 57-144; รสนันท์ ฒ นคร, 2550: 53-151) พฤติกรรมรับนวัตกรรม (จุจเดือน พันธุมนาวัน และอัมพร ม้าคะนอง, 2547: 91-93, 106-109) และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (ธวัชชัย ศรีพรงาม, 2547: 73-214; สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร, 2546: 93-222) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตลักษณะเหล่านี้มีเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของผู้สูงวัย (พรรณราย พัทธเจริญ, 2543: 66-144; ภมริน เซวานจินดา, 2542: 40-125)

1.4.3.1 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์เดียวกันคือ บุคคลต้องการผลในอนาคตมากกว่าผลในปัจจุบันแล้วจึงดำเนินการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย สำหรับผู้ที่เน้นสาเหตุของการตัดสินใจเลือกกระทำและเล็งเห็นผลที่เกิดจากการกระทำในอนาคต เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต” ส่วนผู้ที่เน้นความสามารถในการปฏิบัติที่รอรับผลที่ต้องการ เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “การควบคุมตนเอง” (บุญรับ ศักดิ์มณี, 2532: 6-10) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนนั้นเป็นหนึ่งในจิตลักษณะ 5 ประการ ในส่วนลำดับของทฤษฎีคตินไม้อจริยธรรม โดย ดวงเดือน พันธุมนาวัน (2547: 3-5) ได้ให้ความหมายของ “ลักษณะมุ่งอนาคต” ว่าหมายถึง ลักษณะทางจิต (บุคลิกภาพ) ประเภทหนึ่งของบุคคลในอันที่จะคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญ ของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งนี้ได้แบ่งองค์ประกอบเป็น 3 ประการ (De Volder and Lens, 1982: 566-571) ดังต่อไปนี้

ประการแรก ความสามารถคาดการณ์ไกล คือความสามารถคาดการณ์ไกล ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ซึ่งเป็นนามธรรม ผู้ที่จะเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างชัดเจนต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูงถึงขั้นนามธรรมด้วย การที่จะเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอาจเกิดขึ้นจาก 2วิธีการ คือ จากประสบการณ์ที่ตนเคยประสบมาในอดีต และ จากการค้นคว้าจากเอกสารหรือถามผู้รู้ ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะอย่างไร

ประการที่สอง ความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น อาจเกิดกับตนเองได้ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น เช่น การเป็นโรคมะเร็งปอดจากการสูบบุหรี่จัดติดต่อกันนาน เป็นต้น การไม่สามารถมองเห็นสิ่งเลวร้าย หรือปัญหาต่าง ๆ ว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองนั้น อาจมีข้อจำกัด 2 ประการได้แก่ การมองไม่เห็นว่าการกระทำของตนจะส่งผลอย่างไรกับในอนาคต คือการมองผลเพียงปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเกิดจากระดับสติปัญญาไม่เข้าใจถึงสาเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกัน และ ประการที่สองคือ บุคคลนั้นอาจเห็นผลเสียของการกระทำหนึ่งแต่ปฏิเสธความเป็นจริงที่จะเกิดขึ้นกับตน

ด้วยต้องการลดความวิตกกังวลของตนลง เป็นการหาเหตุผลเพื่อเข้าข้างตนเองซึ่งเป็นการปรับตัวของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ที่มีกส่งผลเสียต่ออนาคตของบุคคลนั้นได้

ประการที่สาม การมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตในปริมาณที่ไม่ลดลง ผู้ที่มุ่งปัจจุบันจะมองเห็นคุณค่าของรางวัลที่ได้รับในปัจจุบัน หรือจะได้รับในอนาคตไม่นานว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก แต่หากรางวัลที่จะได้รับนั้นต้องรอระยะหนึ่งซึ่งไม่นานนัก รางวัลนั้นอาจมีค่าบ้างแต่ไม่เท่ากับรางวัลที่ได้รับในทันที แต่หากใช้เวลารอคอยเป็นระยะเวลานานๆ เช่น สัปดาห์หน้า เดือนหน้า ผู้ที่มุ่งปัจจุบันจะเห็นรางวัลนั้นมีคุณค่าที่ลดลง หรืออาจเชื่อว่าจะไม่ได้รับเลยก็ได้

สำหรับ “การควบคุมตน” เป็นทักษะของบุคคลในการบังคับตนเอง หรือปรับปรุงตนเอง ตลอดจนการจัดระเบียบการกระทำบางชนิดของตนเอง เพื่อสร้างพฤติกรรมใหม่ที่นำปรารถนา เพิ่มปริมาณพฤติกรรมนั้น หรืออนุรักษ์พฤติกรรมที่ดีมีประโยชน์ ตลอดจนการลดหรือขจัดพฤติกรรมเดิมที่ไม่นำปรารถนาให้หมดไปจากตน โดยมีจุดเน้นที่การจัดการด้วยตนเอง และไม่ต้องการพึ่งการบังคับควบคุมจากผู้อื่น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2547: 7-8)

ลักษณะมุ่งอนาคต กับ การควบคุมตนนั้น มีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ การที่บุคคลจะมีลักษณะควบคุมตนได้ เขาต้องมีจุดประสงค์บางอย่างเกิดขึ้นก่อนซึ่งหมายถึง การมุ่งอนาคตในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้ที่มีการควบคุมตนแต่ไม่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นเบื้องต้นนั้นแทบไม่เป็นที่ปรากฏ ส่วนในบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแต่ไม่มีการควบคุมตนนั้นปรากฏอยู่บ่อย ๆ และแสดงถึงความล้มเหลวในความตั้งใจของบุคคลนั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2547: 1-13)

งานวิจัยลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนกับพฤติกรรมต่างๆ มีนักวิจัยที่ให้ความสนใจศึกษาและได้นำเสนอผลของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนนั้นว่ามีความสำคัญต่อการกระทำพฤติกรรมอันเป็นที่น่าปรารถนาในกลุ่มต่างๆ ดังเช่นในระดับนักเรียน ปรากฏผลว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก มักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาด้วย เช่น พฤติกรรมรักการอ่าน (ประดิษฐา เสถียรมงคลกิจ, 2549: 45-61) พฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้า (สินินุช ม่วงกล้า, 2544: 93-131) พฤติกรรมขับขี่ปลอดภัย (นงคราญ ยุทธแสน, 2540: 81-103) เป็นต้น ในระดับนิสิตนักศึกษา เช่น พฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว (นิภาพร โชติสุตเสนห์, 2542: 58-112) เป็นต้น และในระดับผู้ปฏิบัติงาน เช่น พฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (อำภา สังข์วิชัย, 2543: 54-100) เป็นต้น

การวิจัยลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนกับพฤติกรรมทั้งตนเองทั้งสามด้านได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมนั้น มีผู้ที่วิจัยในพฤติกรรมใกล้เคียงมาบ้างแล้วโดยที่ รสนันท์ ณ นคร (2550: 53-151) หนึ่งในผู้วิจัยที่ศึกษาถึงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจคือพฤติกรรมการออม

สำหรับพฤติกรรมกรรมการออมในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกรรมการออมว่า คือการคำนึงถึงความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดจากการใช้จ่าย และเป็นการใช้จ่ายในสิ่งที่เหมาะสมแก่สถานภาพ และความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ไม่ซื้อไม่บริโภคสินค้าแพง รู้จักเลือกซื้อสินค้าที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เป็นต้น การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันกับพฤติกรรมกรรมการออมเงินของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการธนาคาร โรงเรียน และไม่เข้าร่วมโครงการธนาคารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 480 คน ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการออมเงินมากกว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 5 ของพฤติกรรมกรรมการออมเงิน เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 8 ตัว รวมเป็น 9 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการออมเงินได้ 31.9% ในกลุ่มรวม

จากผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงกมล พรหมลักขโณ (2549: 51-173) ที่ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันกับพฤติกรรมด้านสุขภาพ คือพฤติกรรมฉลาดเลือกกิน โดยให้ความหมายของพฤติกรรมฉลาดเลือกกินว่า คือความสามารถในการรับรู้ลักษณะของอาหาร พิจารณาเลือกซื้ออาหาร โดยให้ลักษณะอาหารมีใน 4 มิติ ความสะอาด คุณค่า ราคา และความน่ากิน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ นักเรียนมัธยมปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 541 คน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมฉลาดเลือกกินมากกว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันน้อย พบผลเช่นนี้ในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันยังเป็นตัวทำนายที่สำคัญจากผลการวิจัยนี้ ในลำดับที่ 4 ของพฤติกรรมฉลาดเลือกกิน เมื่อร่วมกับตัวทำนายจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์อีก 7 ตัว รวมเป็น 8 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมฉลาดเลือกกินได้ 32.8% ในกลุ่มรวม

สำหรับการวิจัยลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันในกลุ่มผู้สูงอายุนั้น พรณราย พัทธเจริญ (2543: 66-144) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันกับพฤติกรรมการปรับตัวด้านการกินของข้าราชการสูงอายุ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ โดยพฤติกรรมการปรับตัวด้านการกินนั้นหมายถึง ความรู้ทางโภชนาการของผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ด้านที่สำคัญ คือ พฤติกรรมการบริโภคที่ส่งเสริมสุขภาพ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นโทษ เวลาที่กินและปริมาณที่กิน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ข้าราชการของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสามัญศึกษาจังหวัด ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี จำนวน 303 คน ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กันนั้นเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 ของพฤติกรรมการปรับตัว

ด้านการกิน เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดสถานการณ์/จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 9 ตัว รวมเป็น 10 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการปรับตัวด้านการกินได้ 52.4% ในกลุ่มรวม

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ มากด้วย เช่น พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ตน เป็นต้น ดังนั้นจึงคาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย

1.4.3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

การที่คนเราจะประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลมักจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และจะต้องฟันฝ่าด้วยความมานะอดทน จงกระทำตามสิ่งที่ตนเองประสงค์ไว้จนสำเร็จ ลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นลักษณะทางจิตใจที่เรียกว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543: 55) McClelland and Winter (1971: 50-51) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงแตกต่างจากผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ทางด้านการรับรู้ การยอมรับปัญหา การตัดสินใจแก้ปัญหา และการกระทำ โดยผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติใน 5 ประการดังนี้ 1) เป็นผู้ที่รับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และเมื่อรับรู้เหตุการณ์ดังกล่าวได้ ยังมีความไวในการคำนึงถึงเป้าหมาย สิ่งที่จะเอื้ออำนวย หรือ สิ่งที่จะเป็นอุปสรรค ตลอดจนคำนึงถึงการดำเนินงาน และผลของงาน โดยคาดการณ์ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวไว้ด้วย 2) เป็นผู้ที่ยอมรับปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าการแก้ปัญหาคือทำให้เกิดงานที่ทำสำเร็จลุล่วงด้วยดี และเกิดผลที่ถาวร 3) เป็นผู้ที่พยายามสร้างสภาพแวดล้อม เช่น ลักษณะงานยากง่าย ผู้ร่วมงาน เป็นต้น ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ 4) เป็นผู้ที่ดำเนินงาน หรือแก้ปัญหา อย่างมีระเบียบขั้นตอน มีความบากบั่นอดทน ทำงานอย่างว่องไว มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลต่อผลงานที่มีคุณภาพสูง และ 5) เมื่อทำงานสำเร็จก็เกิดความพอใจ มีความสุข แต่หากทำงานล้มเหลวก็ไม่เกิดความย่อท้อ หาข้อมูลย้อนกลับหรือการประเมินผล เพื่อที่จะชี้ข้อดีข้อด้อยของผลงานตน แล้วนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยทั่วไปมักมีงานวิจัยที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จส่วนบุคคล หรือความสำเร็จในกลุ่มตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมในการเรียน หรือพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล ที่มีการวิจัยกันอย่างแพร่หลายถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับ การทำงานของบุคคลในหลากหลายอาชีพ ดังเช่น การศึกษาใน หัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (พินคำ โรหิตเสถียร, 2541: 97-

127) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (อำภา สังข์วิชัย, 2543: 54-100) เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ (อภิรดี โสภางค์, 2547: 81-141) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมน่าพึงปรารถนาอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการกิน อยู่แบบพุทธ (พระสวรรค์ ขมสิดา, 2548: 74-152) และ พฤติกรรมการออมเงิน (รสนันท์ ณ นคร, 2550: 53-151) เป็นต้น โดยงานวิจัยเหล่านี้ต่างพบผลเช่นเดียวกันคือ หากบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนามากเช่นกัน

นอกเหนือจากงานวิจัยในพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จส่วนบุคคล หรือ ความสำเร็จในกลุ่มตนเองแล้วนั้น มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง ได้แก่ การวิจัยในพฤติกรรมที่ ส่งเสริม สนับสนุน การดูแล โดยเป็นการกล่าวถึงการแสดงความเอาใจใส่ การช่วยเหลือ เอื้ออำนวย การดูแลให้ตนเอง หรือ บุคคลผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลของตัวนั้น สามารถมีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับพฤติกรรมการดูแลโดย พงศ์เทพ เกตุไสว (2550: 93-97) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับพฤติกรรมเสริมสร้างให้เด็กเล่นเป็น โดยพฤติกรรมเสริมสร้างให้เด็กเล่นเป็น หมายถึง การกระทำของผู้ดูแลเด็ก ในลักษณะจัดหาของเล่น สื่อ และกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะในการคิด การทำ และการแก้ปัญหาให้กับเด็ก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กเล็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 349 คน ผู้วิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายลำดับที่ 1 ของพฤติกรรมการเสริมสร้างให้เด็กเล่นเป็น เมื่อร่วมกับตัวทำนาย จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ อีก 10 ตัว รวมเป็น 11 ตัว โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการเสริมสร้างให้เด็กเล่นเป็นได้ 40.5 % ในกลุ่มรวม

ส่วนงานวิจัยที่กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สัมพันธ์กับการส่งเสริม พัฒนาตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของ อัยยรัช คุรุอำโพธิ์ (2551: 65-129) ของผู้ต้องโทษวัยหนุ่ม โดย พฤติกรรมพัฒนาตนด้านการศึกษาและด้านการฝึกวิชาชีพ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรม ติดตามข่าวสาร ค้นคว้า สอบถาม ฝึกตนเอง ในด้านการศึกษา ด้านฝึกวิชาชีพ ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนาทักษะของตน เพื่อจะได้พัฒนาตน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้ต้องโทษชายที่มีอายุระหว่าง 18 - 28 ปี จำนวน 450 คน ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนด้านการศึกษาและด้านการฝึกวิชาชีพ มากกว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบอีกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ของพฤติกรรมพัฒนาตนด้านการศึกษาและด้านการฝึกวิชาชีพ เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดจิตเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ อีก 9 ตัว รวมเป็น 10 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนด้านการศึกษาและด้านการฝึกวิชาชีพได้ 47.9 % ในกลุ่มรวม และนอกจากงานวิจัยนี้แล้ว ยังมีงานวิจัยของ กนิษฐา จิตวิวัฒนา (2542: 58) ก็พบผล

ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับ ความต้องการพัฒนาตนเองของนายช่างเทคนิคเช่นกัน

จากการประมวลเอกสารข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนามาก ผลเช่นนี้ปรากฏทั้งในหลากหลายอาชีพ อีกทั้งยังพบในพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุน พฤติกรรมส่วนบุคคลโดยมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองซึ่งต้องอาศัยการดูแล ส่งเสริมตนด้วย ดังนั้นจึงคาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงวัยที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพึ่งตนเองมากกว่า ผู้สูงวัยที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย

1.4.3.3 ความเชื่อทางพุทธศาสนา กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

หากกล่าวถึงเรื่องของศาสนาแล้วนั้น โดยทั่วไปเราไม่สามารถที่จะปฏิเสธในเรื่องของความเชื่อได้ ความเชื่อเป็นสิ่งแรก ๆ ในการที่บุคคลจะยอมรับการนับถือปฏิบัติตามหลักศาสนา ดังกล่าว ที่ตนเข้าร่วม ดังที่ Emile Durkheim (1965 อ้างถึงใน สนิท สมักรการ, 2539: 5) ได้กล่าวไว้ว่าศาสนานั้น คือ ระบบรวมของความเชื่อและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย นั่นก็คือ สิ่งที่กำหนดและมีข้อห้ามแยกไว้เป็นพิเศษ ความเชื่อและการปฏิบัติเหล่านี้จะรวมคนเข้ามาเป็นกลุ่มที่ยึดถือศีลธรรมเดียวกัน ปฏิบัติตามกฎหมายเดียวกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2540: 20) ได้ให้ความหมายของความเชื่อทางพุทธศาสนาว่า หมายถึง การยอมรับว่ามีจริงในสามเรื่องที่สำคัญสำหรับชาวพุทธ คือ 1) เชื่อเรื่องไตรสรณคมน์(พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์) 2) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม สวรรค์ นรกและการเวียนว่ายตายเกิด และ 3) ความเชื่อในเรื่องนิพพานคือการหมดสิ้นกิเลส และอาจบรรลุได้ในมนุษย์ ความเชื่อทางพุทธศาสนาสำหรับพุทธมามกะที่ดั้นนั้นมี 3 ชั้น ต่อเนื่องกันคือ ไตรสรณคมน์ , กฎแห่งกรรม อเนกชาติ นรก สวรรค์ และ นิพพาน ผู้ที่เชื่อขั้นสูงสุดคือ นิพพาน ต้องเชื่อขั้นกลางและต่ำด้วย ส่วนผู้ที่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม นรก สวรรค์ ซึ่งถือเป็นขั้นกลาง อาจไม่เชื่อเรื่องนิพพานก็ได้ แต่ผู้ที่เชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดมีจริงมักจะเชื่อในไตรสรณคมน์ที่เป็นขั้นต่ำด้วย และอาจมีผู้ที่เชื่อแต่เรื่องไตรสรณคมน์อย่างเดียวอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนผู้ที่ไม่เชื่อเลยทั้ง 3 ชั้นก็มีอีกด้วย

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน, 2526: 55-57) กล่าวถึงศรัทธาอย่างถูกต้องในพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริง ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดความสงสัยลังเลใจในพระธรรม คำสั่งสอน ยิ่งก่อให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อความเลื่อมใสนี้เกิดเพราะตั้งใจสดับรับฟังพระธรรม หรือศึกษาพระพุทธศาสนาให้รู้ซาบซึ้ง โดยเฉพาะรู้จัก บุญบาป หรือ กรรมดีกรรมชั่ว , เชื่อว่าบุญบาปมีจริง กรรมแปลว่า การงานที่บุคคลทำด้วยเจตนาทำดี หรือไม่ดีก็เรียกว่ากรรม เมื่อเชื่อกรรมก็คือ เชื่อเรื่องบุญบาปหรือกรรมดีกรรมชั่ว

มีจริง เชื่อว่าผลของบุญบาปมีจริง ทำให้ไม่สงสัยลังเลใจว่าบุญบาปที่ทำจะไม่มีผลสนองตามที่พระพุทธเจ้าตรัสสั่งสอนไว้ว่า กรรมดีให้ผลดี กรรมชั่วให้ผลชั่ว เชื่อว่าบุญบาปที่ตนทำเป็นของตนเองจริง ทำให้ไม่สงสัยลังเลใจว่าคนจะต้องรับผิดชอบบุญบาปที่ตนเองทำไว้หรือไม่ โดยความเชื่อดังกล่าวมีที่มา 2 แห่ง คือ 1) มีบุคคลผู้ชักจูงศรัทธา อาทิเช่น มารดาบิดาที่อบรมบุตรตั้งแต่เล็ก ด้วยวิธีสอนให้เชื่อฟังอย่างมีเหตุผลเท่าที่เด็กจะเข้าใจ มิใช่ด้วยวิธีหลอกล่อให้เข้าใจผิด ครูอาจารย์ อบรมให้เกิดความเชื่ออย่างมีเหตุผลทั้งทางโลกและทางธรรม ให้เกิดศรัทธาที่ถูกต้อง 2) เกิดจากตนเอง เพราะตัวเราเองจำต้องคอยตรวจสอบศรัทธาของเราว่าเป็นอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องปรับปรุงแก้ไขให้ถูก คือให้เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริง เชื่อว่าบุญบาปมีจริง เชื่อว่าบุญบาปที่ตนทำก็เป็นของตนเองจริง

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้สูงอายุนั้น มีผู้วิจัยท่านหนึ่งได้เสนอทางออกของการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการใช้หลักทางพระพุทธศาสนาได้แก่ พระบุญทรงหมิดำ (2549: 107-111) ท่านได้วิจัยโดยใช้หลักทางพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลง 3 ด้านของผู้สูงวัยดังนี้ 1) ปัญหาในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับร่างกายใช้หลักไตรลักษณ์และอริยสัจสี่ ช่วยทำให้ผู้สูงอายุพิจารณาเห็นถึงสภาพความเป็นจริงของชีวิต มุ่งส่งเสริมด้านกำลังใจ รู้จักการพิจารณาปล่อยวาง ละทิ้งความถือมั่น และการปฏิบัติคุณ徳ตน หากผู้สูงอายุใช้หลักดังกล่าวสามารถทำให้ผู้สูงอายุนั้นบรรเทาหรือละทิ้งปัญหาทางกายได้ 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ใช้หลักสาราณียธรรม โลกธรรม และสังคหวัตถุ ช่วยทำให้ผู้สูงอายุได้คิดพิจารณาเห็นถึงสภาพความเป็นธรรมดาของโลก มุ่งเน้นให้เกิดการปรับตัว ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ใช้หลักสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน หรือหลักสติปัฏฐาน เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุได้ฝึกจิตให้เกิดความรู้แจ้ง เห็นตามความเป็นจริงซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีจิตใจสงบ ช่วยลดปัญหาด้านจิตใจที่เกิดขึ้นได้

การศึกษาวิจัยในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นปรากฏผลที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่มีความเชื่อทางศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก เช่น พฤติกรรมรักษาสัตว์ (สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร, 2546: 93-222) พฤติกรรมการใช้ยาอย่างประหยัด (พระสวรงค์ ขมสิดา, 2548: 74-152) เป็นต้น ตลอดจนในวัยทำงานก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกันในหลายพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม (อภิรดี โสภางค์, 2547: 81-141) เป็นต้น

ในงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนามากเช่นกัน ดังเช่น พระมหาบุญสูงค์ ทนนชัย (2550: 147-152) ได้ศึกษาความเชื่อทางพุทธศาสนากับพฤติกรรมคลายเครียด ซึ่งพฤติกรรมคลายเครียดตามแนวพุทธ เป็นพฤติกรรมที่เมื่อเกิดความเครียดแล้วนั้นบุคคลจะแก้ปัญหาด้วยตนเองจาก 3 แนวทางคือ แก้ปัญหา

ด้วยร่างกาย เช่น การพาครอบครัวไปเที่ยว การแก้ปัญหาทางวาจา เช่น การปรึกษาหารือกับผู้อื่น และแนวทางสุดท้ายคือการแก้ปัญหาทางใจ เช่น การนั่งสมาธิ การนึกถึงหลักความเป็นจริงทางพุทธศาสนา เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ พุทธมามกะที่เข้าอบรมที่วัดปัญญานันทาราม จำนวน 541 คน พบว่า ความเชื่อทางพุทธศาสนาเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 3 ของพฤติกรรม คลายเครียดตามแนวพุทธ เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดสถานการณ์และจิตลักษณะเดิม อีก 7 ตัว รวมเป็น 8 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมได้ 60.8% ในกลุ่มรวม

จากการประมวลเอกสารข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามาก เช่น พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม พฤติกรรมคลายเครียดตามแนวพุทธ เป็นต้น ดังนั้นจึงคาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงตนเองมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย

1.4.3.4 วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผูกพันกับพุทธศาสนามาเป็นระยะเวลานาน หลักทางพุทธมิใช่เพียงผู้ออกบวชเท่านั้นที่นำไปปฏิบัติ หากแต่พุทธมามกะทั่วไปได้นำหลักดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกชนชั้น ทั้งการปฏิบัติในประชาชนทั่วไปเช่น การถือศีล 5 การฝึกสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ความมีเมตตากรุณา เป็นต้น จนกระทั่งหลักทศพิธราชธรรมในผู้ปกครองและพระมหากษัตริย์ โดยอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินชีวิตของคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาเป็นการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักทางพุทธศาสนามาโดยตลอดเป็นระยะเวลานานมาแล้ว ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2540: 23-24) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติทางพุทธศาสนาว่า หมายถึง การกระทำและการละเว้นที่จะกระทำซึ่งสิ่งที่เหมาะสมกับการเป็นชาวพุทธที่ดีมีด้วยกันสามด้านได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติทางศาสนาที่สำคัญของพุทธมามกะ 3 ประการ ได้แก่ ทาน ศีล และ ภาวนาสมาธิ ไว้เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ทานในพุทธศาสนานั้น หมายถึง การให้ การสละ การเผื่อแผ่แบ่งปัน โดยที่ทานมีหลายประเภททั้งจากการให้วัตถุสิ่งของ การให้ความช่วยเหลือซึ่งเป็นการกระทำทางกาย การให้ทานทางวาจาโดยพูดแนะนำสั่งสอน และการให้ทานทางใจ คือ การไม่คิดใจเอาผิดกล่าวโทษแก่ผู้ที่ทำร้ายตนหรือล่วงละเมิดตน ซึ่งเรียกว่า อภัยทาน

ศีล คือ การงดเว้นที่จะกระทำการอันจะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น และเบียดเบียนตนเอง ศีลขั้นต้น 5 ข้อของผู้ครองเรือน คือ 1) การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายของสิ่งมีชีวิตทุกประเภท 2) การไม่ลักขโมยหรือละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น 3) การไม่ละเมิดต่อของรักของหวงของผู้อื่นโดยเฉพาะทางด้านเพศสัมพันธ์ 4) การไม่กล่าวเท็จ ไม่ประทุษร้ายผู้อื่นด้วยวาจาเพื่อประโยชน์ของตน 5) การละเว้นจากการดื่มสุรายาเสพติด ที่จะทำให้เกิดสติสัมปชัญญะ ประพฤติ

เข้าใจได้ง่าย ส่วนภาวนา คือ การฝึกปรีจติและปัญญาให้นักแน่นเข้มแข็ง เจริญด้วยคุณธรรมต่าง ๆ

นอกจากการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาแล้วนั้น ดวงเดือน พันธมนาวินและคณะ (2540: 2) ยังได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตแบบพุทธว่าหมายถึง การเลือกกิจกรรมที่จะทำในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักทางพุทธศาสนา ตั้งแต่การเลือกอาชีพ สันทนาการ การเที่ยวเตร่ คบเพื่อน และการพูดคุยที่จะไม่ผิดศีล และมีการทำบุญ ทำกุศลในปริมาณต่าง ๆ

ผลการวิจัยในอดีตแสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีการปฏิบัติทางพุทธมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก เช่น งานวิจัยของ มนูญ ภูขลิบเงิน (2547: 126-130) ที่ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมการประหยัค่าใช้จ่ายในนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 479 คน ผลปรากฏว่า การปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 ของกลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ในการทำพฤติกรรมนี้ ซึ่งทำนายได้ 20.7% ในกลุ่มรวม ผลในทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏในพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ ดังเช่น พฤติกรรมการเสริมสร้างเพื่อน (กมลวรรณ สุวรรณโชติ, 2548: 60-146) และพฤติกรรมคลายเครียดอย่างเหมาะสม (พระมหาบุญสูงค์ ทนนชัย, 2550: 102-228) เป็นต้น

ส่วนงานวิจัยด้านผู้สูงวัย ในงานวิจัยของ ภมรินทร์ เชาวจินดา (2542: 103-107) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติทางพุทธศาสนากับคุณภาพชีวิตด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้สูงวัยที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการมีอายุระหว่าง 61 - 76 ปีบริบูรณ์ โดยเกษียณอายุมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 257 คน แบ่งเป็นเพศชาย 134 คน และเพศหญิง 113 คน สำหรับความหมายของคุณภาพชีวิตด้านสังคมในการศึกษานี้หมายถึง ความพึงพอใจในการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน และการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การทำบุญ เป็นต้น พบว่า ผู้สูงวัยที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตด้านสังคมมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า การปฏิบัติทางพุทธศาสนานั้นเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ของคุณภาพชีวิตด้านสังคม เมื่อร่วมกับตัวแปรด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน รวมเป็น 4 ตัว สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านสังคมได้ 29.5% ในกลุ่มรวม

จากงานวิจัยและข้อมูลที่กล่าวไว้ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาทั้งการให้ทาน รักษาศีล ภาวนาและการดำเนินวิถีชีวิตโดยยึดหลักทางพุทธนั้น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนา เช่น พฤติกรรมการประหยัค่าใช้จ่าย และ พฤติกรรมคลายเครียดอย่างเหมาะสม ตลอดจนคุณภาพชีวิตด้านสังคม และความผาสุกทางจิตวิญญาณ ดังนั้นจึงคาดใน

งานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงวัยที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมากกว่า และมีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงวัยที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย

1.4.4 สถานการณ์ กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

จากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พฤติกรรมของบุคคลนอกจากจะได้รับอิทธิพลมาจากจิตใจภายในตัวบุคคลแล้ว ยังได้รับอิทธิพลมาจากสถานการณ์ภายนอกตัวบุคคลด้วย ในส่วนนี้จะได้ประมวลเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ที่เกี่ยวข้องับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงวัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.4.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

ครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากที่สุด กล่าวคือครอบครัวมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถที่จะดำเนินชีวิตของตนเป็นไปตามวัยอย่างเหมาะสม โดยที่ครอบครัวให้การตอบสนองความต้องการที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุทั้งด้านปัจจัยภายนอกได้แก่ ที่พักอาศัย เสื้อผ้า สุขภาพ การสนับสนุนทางการเงิน และปัจจัยภายในได้แก่ การดูแลใส่ใจ การเห็นคุณค่าในผู้สูงอายุ เป็นต้น มีผู้ให้นิยามความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ดังเช่น House (1981: 22-26) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional support) เช่น ให้ความเคารพ ความไว้วางใจ ความใส่ใจ การรับฟัง เป็นต้น 2) การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal support) เช่น การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อใช้ประเมินตนเอง 3) การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational Support) เช่น การให้คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น 4) การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrumental support) เช่น เงิน แรงงาน เวลา เป็นต้น เช่นเดียวกับ Duchduen Bhanthumnavin (2000: 155-167) ได้นิยามการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional support) คือ การแสดงให้เห็นถึงความรัก ความเข้าใจ การเอาใจใส่ เป็นต้น ด้านที่สองได้แก่ การสนับสนุนในข้อมูลข่าวสาร (Informational support) คือ การให้คำแนะนำหรือให้โทษอย่างมีเหตุผล สนับสนุนด้านข้อมูลโดยการประเมินผลย้อนกลับ ให้คำแนะนำความรู้ และทักษะต่าง ๆ เป็นต้น และด้านสุดท้ายได้แก่ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material support) คือ การสนับสนุนทั้งด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ การบริการที่จำเป็น การสนับสนุนทางการเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการอธิบาย

ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนทางสังคมว่าสามารถส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับใน 3 ด้าน คือ 1) รู้สึกว่าตนเองถูกรักและถูกห่วงใย 2) รู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกว่าตนมีคุณค่า และ 3) รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Cobb, 1976: 300-314)

สำหรับบทบาทของครอบครัวต่อการสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้สูงอายุนั้น มีการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับวัฏจักรชีวิตผู้สูงอายุ และสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว โดยบทบาทมีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับกระบวนการเปลี่ยนถ่ายอำนาจและความรับผิดชอบจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ภายใต้ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสุขภาพซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อกระบวนการเปลี่ยนถ่ายดังกล่าว การที่ผู้สูงอายุเปลี่ยนจาก ผู้ให้ ไปเป็น ผู้รับ ย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะทางจิตของผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวด้วย (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2551: 128-132) ทั้งนี้ในการสนับสนุนผู้สูงอายุนั้น บังอร ธรรมศิริ (2549: 47-56) ได้กล่าวถึงการดูแลผู้สูงอายุว่า ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุนั้นเป็นวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ควรรักษาไว้ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงาม แสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีบทบาทอย่างยิ่งในการดูแลให้การสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุ การให้การสนับสนุนนี้คือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ ได้แก่ การตอบสนองความต้องการทางร่างกาย คือ การดูแลเอาใจใส่ในการจัดหาปัจจัย 4 ให้แก่ผู้สูงอายุ การตอบสนองต่อความต้องการทางด้านจิตใจ คือ การเอาใจใส่พูดคุย ให้ความเคารพ ให้การยกย่อง ให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ สิ่งต่อมาคือการตอบสนองความต้องการด้านสังคม คือ การแสดงความยินดีในการพาผู้สูงวัยไปเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ที่เหมาะสม มีส่วนร่วมในกิจกรรมครอบครัวและสังคมตามความสามารถที่จะทำได้ และสิ่งสุดท้ายคือ การตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ คือ การให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ ไม่ประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง และไม่เบียดเบียนด้านการเงินของผู้สูงอายุ เช่นเดียวกันกับ สมจิต แคนสีแก้ว และคณะ (2540: 18) ที่กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุว่า ครอบครัวต้องสนับสนุนดังต่อไปนี้ การให้ความรัก ความห่วงใยจากสมาชิกในครอบครัว เอาใจใส่ให้การดูแลเรื่อง อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย การให้คุณค่าให้ความสำคัญ โดยการขอคำแนะนำตามโอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ มาเยี่ยมแสดงความเคารพเนื่องในวันสำคัญ (วันคล้ายวันเกิด วันครอบครัว วันพ่อหรือวันแม่แห่งชาติ ฯลฯ) ให้อภัยในความหลงลืมหรือความผิดพลาด ให้ออกมาได้สังสรรค์กับญาติ เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน ระมัดระวังคำพูดที่จะทำให้ผู้สูงอายุโกรธและน้อยใจ

การสนับสนุนทางสังคมในครอบครัวจึงอาจสรุปได้ว่าเป็น การเอื้ออำนวยสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตแก่ผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ตามที่ได้นิยามไว้ข้างต้น อันได้แก่ การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (informational support) คือ การให้ข้อมูลที่

เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ การสนับสนุนทางด้านวัตถุอุปกรณ์ (material support) คือการสนับสนุนทางการเงิน การจัดหาปัจจัยสี่ (ยาและเวชภัณฑ์ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย) และด้านสุดท้ายการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotional support) คือ การให้ความรัก ให้ความเคารพ เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ การดูแลเอาใจใส่โดยสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตในวัยดังกล่าวอย่างมีความสุข

ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้างมาก มักเป็นผู้ที่มีจิตใจที่สงบสุข เบิกบานด้วย เช่น งานวิจัยในอดีตของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 189) ที่ศึกษานักเรียนมัธยมจำนวน 482 คน ปรากฏผลว่า การได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง ซึ่งศึกษาในเชิงการรับรู้ทัศนคติทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้คุณค่า และยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมออมเงินมากด้วย

ในงานวิจัยได้มีการศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำพฤติกรรมในนักเรียน เช่น พฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้า (สินีนุช ม่วงกล้า, 2544: 93-134) รวมทั้งยังมีผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมในการทำงานของอาชีพต่าง ๆ หลากหลาย เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดย อัจฉรา ชาติกา นนท์ พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมโดย พรพรรณ อุณจันทร์ ข้าราชการครูโดย ประดิษฐ์ ขจรบุญ และเจ้าหน้าที่ตำรวจโดย ชูชีพ วิเศษศักดิ์ เป็นต้น การวิจัยในประเด็นดังกล่าวข้างต้นได้พบผลการศึกษาเช่นเดียวกันว่า การสนับสนุนทางสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก หากบุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากตัวบุคคล อาทิ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง หรือการสนับสนุนทางสังคมจากการได้รับสื่อข้อมูล อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่แล้ว ล้วนมีผลต่อการกระทำพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาด้วย

สำหรับการวิจัยในการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคมที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลในครอบครัวของตนมีพฤติกรรม และจิตลักษณะที่เอื้อต่อการกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นนั้น ได้มีการวิจัยเสมอมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนทางสังคมในครอบครัวกับการแสดงพฤติกรรมต่างๆ การศึกษาในกลุ่มเด็กนั้นมีการกล่าวถึงการสนับสนุนทางสังคมในครอบครัวโดยใช้วิธีการอบรมแบบรักสนับสนุนใช้เหตุผลมาก กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ ดังเช่น ในการวิจัยพฤติกรรมเสริมสร้าง และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว (นิภาพร โชติสุตเสนห์, 2545: 58-112) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองและคนรอบข้าง ของนักเรียนอาชีวศึกษาเพศชาย (พระมหาไชยา กาละปักษ์, 2550: 82-258) พฤติกรรมความพร้อมที่จะออมเงิน (รสนันท์ ฅ นคร, 2550: 53-151) เป็นต้น

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ นั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ และได้ผลสนับสนุนที่สอดคล้องกันคือ บุคคลที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากกว่า บุคคลที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ดังเช่น พฤติกรรมการบังคับบัญชาในกลุ่มนายทหารสัญญาบัตร (สมนึก ขุนทอง, 2550: 39-82) และ พฤติกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรในกลุ่มผู้ปกครอง (สุทธาสินี ทองถัม, 2548: 102-229) เป็นต้น

ผู้สูงอายุเป็นช่วงวัยที่ควรได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เนื่องด้วยผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการถดถอยลงในด้านสุขภาพทางกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ เป็นช่วงอายุที่เต็มไปด้วยความรู้สึกที่โศกเศร้ามากขึ้น นักวิจัยในประเทศไทยได้มีการศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคมในครอบครัวกับผู้สูงอายุ แล้วพบผลวิจัยที่มีความเชื่อถือได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมของคนในครอบครัวนั้นมีผลที่ดีต่อผู้สูงอายุ ดังเช่นการศึกษาของ ภมริน เขาวนจินดา (2542: 108-111) ได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับ คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของผู้สูงอายุ โดยให้ความหมายของคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวว่า หมายถึงความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับ การให้ความสำคัญ และเคารพยกย่องจากสมาชิกในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ประกอบด้วย ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 61-76 ปีบริบูรณ์ เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการที่เกษียณอายุราชการแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 247 คน นักวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ชีวิตด้านครอบครัวมากกว่า ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบอีกว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ของ คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว เมื่อร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิม/สถานการณ์ อีก 5 ตัว รวมเป็น 6 ตัว สามารถทำนายคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวได้ 52.1% ในกลุ่มรวม

สำหรับงานวิจัยของ ทศพร ศรีบริกิจ (2548: 56-82) ผู้วิจัยได้ศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ความหมายของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ เช่น การตรวจร่างกายประจำปี การไปรับบริการการรักษาจากศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นต้น 2) ภาวะโภชนาการ ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีคุณค่า มีประโยชน์ 3) กิจกรรมการออกกำลังกาย 4) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การพูดคุย ปรึกษาหารือกับบุคคลในครอบครัวและผู้อื่น 5) สุขภาพทางจิตวิญญาณ ได้แก่ความเชื่อที่เกิดจากประสบการณ์ โดยส่งผลให้ผู้สูงอายุเป็นสุขสงบ ภาควุมใจ เป็นต้น และ 6)

การจัดการกับความเครียด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผู้วิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มียุติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย

นอกจากนี้พรรณราย พัทธเจริญ (2543: 66-144) ได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยพฤติกรรมดูแลสุขภาพหมายถึง พฤติกรรมที่ควรกระทำ และปริมาณที่ควรกระทำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 2 ด้านได้แก่ ด้านแรก พฤติกรรมอนามัยวัยผู้สูงอายุ อันได้แก่ การเคลื่อนไหวของร่างกายด้วยท่าทางต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและป้องกันความเสื่อมของอวัยวะ และระบบการทำงานของร่างกายโดยปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอตามวัย ด้านที่สอง พฤติกรรมป้องกันสุขภาพ อันได้แก่ การตรวจร่างกายด้วยตนเอง การใช้ยาบำรุงเพื่อเพิ่มเติมสารเช่น วิตามินต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อร่างกายอย่างเหมาะสมกับวัยและความจำเป็นของผู้สูงอายุ การศึกษาในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสามัญศึกษาจังหวัด ที่มีอายุในช่วง 50-60 ปี จำนวน 303 คน พบว่าในกลุ่มรวมผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก เป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อย และพบในกลุ่มที่มีอายุน้อย รายได้มาก กลุ่มที่สมรส กลุ่มที่ไม่มีโรค และ ผู้สูงอายุที่ฟันปกติ

นอกจากนี้ผลการวิจัยในประเทศจีน (Li, Liang, Toler and Gu, 2005: 637-647) ที่ศึกษาชาวจีนจำนวนกว่า 1200 คน ที่เกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัวและการสูญเสียบุคคลที่รัก ที่มีผลต่อความรู้สึกสูญเสีย ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ที่สูญเสียคนตายจากไปและได้รับการสนับสนุนจากบุตรหลานและครอบครัวมาก จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีกว่า บุคคลประเภทเดียวแต่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อย

จากการประมวลเอกสารข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บุคคลจากหลายวัยทั้งในวัยเด็กและในวัยทำงานที่ต่างอาชีพกัน หากเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนในครอบครัวมากสามารถส่งผลให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากเช่นกัน เช่น พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมประหยัดพลังงาน รวมทั้งในงานวิจัยสูงวัยก็ปรากฏผลในทำนองเดียวกันโดยเฉพาะในพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ตลอดจนมีจิตลักษณะที่ดีด้วย เช่น มีการรับรู้คุณค่าความดีมีค่า รู้สึกสูญเสียเล็กน้อย ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนในครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีมีค่า มีความรู้สึกสูญเสียน้อยกว่า และมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนในครอบครัวน้อย

1.4.4.2 การสนับสนุนจากภาครัฐ กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ พฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุเป็นวัยที่ควรได้รับการเอาใจจากผู้ใกล้ชิด แต่ยังไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้หมดยังมีความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านอื่น ๆ ที่หน่วยงานองค์กรโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่ต้องเอื้ออำนวย จากทั้งด้านนโยบาย และการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญแก่ผู้สูงอายุด้วยจึงสามารถผลักดันให้ผู้สูงอายุนั้นสามารถที่จะอยู่ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัยในสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้ภาครัฐจะมีบทบาทในการดูแลผู้สูงวัยเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วัยทำงานอาจไม่มีความสามารถเพียงพอในการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนได้

สวัสดิการสังคมเป็นนโยบายหนึ่งที่ภาครัฐควรจัดให้แก่ประชาชนในทุกกลุ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก เยาวชน รวมทั้งในวัยชรา เพื่อช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้นที่อยู่ในสถานะที่ยากลำบากสามารถดำเนินชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น มีผู้ให้ความหมายของสวัสดิการต่าง ๆ กันดังนี้ บรรลุ สิริพานิช (2542: 158) ให้ความหมายของสวัสดิการว่าหมายถึง “การช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ไม่มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานให้ได้ให้มีสิ่งนั้น และยังหมายถึงการช่วยเหลือให้ผู้ที่มีอยู่แล้วได้มีอย่างสมบูรณ์พร้อมยิ่งขึ้น” ในความหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของ สวัสดิการสังคมไว้ว่า “ระบบการจัดบริการสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน” ในส่วนของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร(2549: 29) กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม เป็นระบบของประเทศเกี่ยวกับโครงการ ประโยชน์และบริการที่จัดขึ้นเพื่อคุ้มครองความอยู่ดีมีสุขของประชาชน” นอกจากนี้แนวคิดพื้นฐานในการจัดบริการสวัสดิการผู้สูงอายุประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ แนวคิดด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Aspect of Aging) หมายถึง สิทธิที่ผู้สูงอายุควรได้รับในความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม ทั้งในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ ที่อยู่อาศัย สวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางรายได้และการจ้างงาน และการศึกษา แนวคิดที่สอง ได้แก่ แนวคิดด้านพัฒนา (Developmental Aspect of Aging) หมายถึง แนวความคิดต่อบทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549: 93)

การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุนั้นมีการกำหนดถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังกล่าวถึงสิทธิที่ผู้สูงอายุต้องได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ด้วยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่กำหนดขึ้น สิทธิที่ผู้สูงอายุต้องได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนนั้น ระบุไว้ในมาตราที่ 11 มีด้วยกัน 13 ด้าน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์, 2547: 7-8) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปถึงสิทธิดังกล่าวที่สำคัญเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) การสนับสนุนทางทางการเงินทางการแพทย์และสาธารณสุข 2) การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต 3) การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (การฝึกอาชีพที่เหมาะสม การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ การช่วยเหลือด้านค่าโดยสาร การจัดหาเบี้ยยังชีพ การจัดหาที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม) 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และ 5) การดูแลในด้านความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ

สำหรับขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549: 37-38) ได้แบ่งลักษณะงานที่ครอบคลุมเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การประกันสังคม (Social Insurance) เช่น การคุ้มครองลูกจ้างโดยการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย การประกันกรณีชราภาพ การคลอดบุตร เป็นต้น 2) การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นการบริการที่จัดให้ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 3) บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนใน 6 ประเภท ได้แก่ สุขภาพอนามัย (Health) การศึกษา (Education) ที่อยู่อาศัย (Housing) การมีงานทำและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) บริการสังคม (Social Services) และนันทนาการ (Recreation) ทั้งนี้มีการวิจัยที่คล้ายคลึงกับรูปแบบการบริการสังคม (Social Services) ทั้ง 6 ด้านไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยการจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น สุดา ศิลากุล (2548: 60) , ฐิติโรจน์ รินรส (2550: 38) เป็นต้น ส่วนงานวิจัยของ อุบล หลิมสกุล (2549: 29) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อบริการสวัสดิการของรัฐนั้นผู้วิจัยได้แบ่งบริการสวัสดิการของรัฐเป็น 6 ด้าน ได้แก่ บริการตรวจสอบสุขภาพ บริการด้านออกกำลังกาย บริการด้านกายภาพบำบัด บริการด้านทัศนอาทร/ค่ายผู้สูงอายุ บริการด้านนันทนาการ/ดนตรี/กีฬา และบริการด้านกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา นอกจากนี้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงโดยแบ่งเป็น 5 ด้านคือ การรักษาพยาบาล กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ นันทนาการ และบ้านพักฉุกเฉินด้วย และจากงานวิจัยของ สุริยา เป้นสุชา (2550: 32) ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมตามสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ United Nations (1996 อ้างถึงใน คำรง จาวสุวรรณ วงษ์, 2550: 14) ที่ได้เสนอการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยชราแก่ผู้สูงอายุใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจโดยการเก็บออมเงินไว้ใช้เมื่อยามชรา ด้านที่สองได้แก่ ด้านการดูแลสุขภาพ เช่น การเลือกรับประทานอาหาร การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และด้านสุดท้าย ได้แก่ การศึกษา ควรได้รับการฝึกทักษะทางอาชีพ และได้รับความรู้เรื่องการเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่วัยชรา ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพของ รสาพร หม้อศรีใจ (2544: 17) ในเรื่องการพึ่งตนเองของกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้มีการแบ่งปัจจัยที่เอื้อต่อผู้สูงวัยเป็น 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ และระบบเครือญาติ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งยังได้แบ่งปัจจัยภายนอกนี้เป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ 2 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหารายได้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ

ข้อมูลที่ได้กล่าวข้างต้นนั้นเป็นการให้ความหมายและการแบ่งประเภทในการศึกษา เรื่องสวัสดิการสังคมที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ สามารถพอสรุปความหมายของสวัสดิการสังคมได้ ว่า คือการจัดระบบในการบริการทางสังคม ทั้งในด้านการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนา โดยความเท่าเทียม อย่างยุติธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลที่พึงให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่ยุติบทบาทในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพ ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การสนับสนุนในด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ และการสนับสนุนในด้านการสังคม ศึกษาและศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข

ปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญในผู้สูงอายุที่ควรได้รับการดูแลทั้งจากบุตรหลาน บุคคลใกล้ชิดแล้วนั้น รัฐเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดโครงการหรือกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงวัย มหาวิทยาลัยมหิดล (2538: 80) ได้นำเสนอกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุเป็น 4 ประเภทได้แก่ 1) การออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ 2) การจัดคลินิกผู้สูงอายุ 3) รักษาฟรีโดยใช้บัตรผู้สูงอายุ 4) การให้บริการสาธารณสุขมูลฐานผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศตะพินท์ จันทรูปมัย (2544: 30-86) ที่ได้ศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพใน 2 ประเภท ได้แก่ การรักษาฟรีโดยใช้บัตรผู้สูงอายุ และบริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ จากผลการวิจัยเชิงสำรวจในหลาย ๆ งานวิจัยจะพบผลเช่นเดียวกันว่าผู้สูงอายุมีความต้องการรับบริการสวัสดิการสังคมทางด้านสุขภาพเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ สุทิน อ่อนอุบล (2541: 94-132) , อมริสา ตันสถิตย์ (2545: 71-101) , พรอนันต์ กิตติมันคง (2547: 41-108) ทางด้านสุขภาพของผู้สูงวัยยังไม่มีความสะดวกคล่องกันเท่าที่ควรดังเช่นงานวิจัยของ สุริยา แป้นสุขา (2550: 57) พบว่า ระดับการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมในด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 91.2 ในขณะที่การเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมในด้านสุขภาพระดับต่ำและสูงอยู่ในปริมาณใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 4.6 และ 4.1 ตามลำดับ

การสนับสนุนจากภาครัฐในการสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจได้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องด้วยผู้สูงอายุเป็นช่วงวัยที่เกษียณอายุ ไม่ได้รับการทำงานต่อเนื่องด้วยความเสื่อมถอยทางสภาพร่างกาย ผู้สูงวัยจึงขาดแคลนรายได้ที่จะมาเกื้อหนุนการเลี้ยงชีพของ

ตนได้ บรรลุ ศิริพานิช (2542: 158-159) ได้กล่าวว่าในประเทศไทยนั้นมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับสวัสดิการทางรายได้ อันได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่เคยรับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจ หรือในบริษัทใหญ่ที่มั่นคง หน่วยงานองค์กรเหล่านี้จะมีเบี้ยเลี้ยง (บำเหน็จ บำนาญ) ให้แก่ผู้นั้นเมื่อยามชรา และอีกกลุ่มได้แก่ ผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู รัฐบาลมีการจัดเบี้ยยังชีพให้แก่บุคคลในกลุ่มนี้ จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545: 1-3) พบว่าผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทั้งทางด้านสิ่งของและเงินจากบุตรเป็นส่วนใหญ่ อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เสริมจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและเงินจากบุตรหลาน หน่วยงานภาครัฐจึงมีส่วนสำคัญในการจัดสวัสดิการทางรายได้แก่ผู้สูงอายุ เช่นการฝึกอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้เสริมแก่ผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากการสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพเพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ผู้สูงอายุแล้ว พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548: 7-8) ยังได้ระบุในการลดหย่อนค่าโดยสารยานพาหนะให้ผู้สูงอายุ การยกเว้นค่าเข้าชมในสถานที่ของรัฐ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ การจัดหาที่พัก อาหารและเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็นด้วย มีงานวิจัยที่พบผลว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการจากภาครัฐทางด้านเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ๆ อาทิเช่นงานวิจัยเชิงสำรวจของ กนกอร สกุดดวงดี (2544: 113) พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการทางด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับที่1 คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมาคือด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 43.3 และร้อยละ 7 ตามลำดับ) ส่วนงานวิจัยของ ดำรง จาวสุวรรณวงษ์ (2550: 34-35) พบว่าผู้สูงอายุพึงพอใจในการจัดสวัสดิการสังคมในด้านเบี้ยยังชีพจำนวน 500 บาทที่ภาครัฐให้การสนับสนุนในระดับมาก

การสนับสนุนทางด้านสังคม การศึกษาและศาสนา ในผู้สูงวัยมีความจำเป็นต่อความสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี สุริยา แป้นสุขา (2550: 61) พบว่าการเข้าถึงสวัสดิการสังคมทางการศึกษาในผู้สูงอายุ เช่น การฝึกอบรมอาชีพ การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การได้รับความรู้ทางสุขภาพ การใช้บริการห้องสมุดชุมชน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมหรือวิทยุเพื่อการศึกษา เป็นต้น เกือบทุกคนอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 94.9 ในระดับปานกลางร้อยละ 5.2 และไม่มีผู้ได้รับสวัสดิการทางการศึกษาในระดับสูงเลย ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548: 7-8) ระบุให้ผู้สูงอายุมีสิทธิในการศึกษา รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตน การได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่สำคัญคือการได้รับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหาร วิธีบริหารร่างกายที่เหมาะสม ลักษณะอาการของโรคต่าง ๆ และวิธีการป้องกันดูแลรักษาตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นต้น นอกจากการให้ความรู้แก่

ผู้สูงอายุแล้วนั้น การส่งเสริมทางสังคมเช่น การสนับสนุนกิจกรรมของผู้สูงอายุ การจัดตั้งและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่งโดย ศศิพัฒน์ ยอดเพชร(2549: 164) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่จัดขึ้นบ่อยที่สุดคือ กิจกรรมทางด้านศาสนา รองลงมาคือด้านอาชีพ กิจกรรมออกกำลังกายและการตรวจสุขภาพ โดยกิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก

งานวิจัยที่มีการกล่าวถึงการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ที่เกี่ยวข้องมากแล้วนั้น สามารถส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ มากด้วยเช่นกัน ดังเช่น การสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน (กุหลาบ ไตรโพธิ์ภู, 2546: 252; สุทธิดา ทองสงกลิ่น, 2548: 236) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับสุขภาพจิตดีของนักเรียน เป็นต้น

นอกจากงานวิจัยข้างต้นแล้วยังมีงานวิจัยของ วาฤทธิ์ ศิริพิทยาโรจน์ (2549: 70-133) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก กับพฤติกรรมการสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มงานโดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จำนวน 280 คน พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มงานมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 4 ของพฤติกรรมสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มงานอีก 10 ตัว รวมเป็น 11 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มงานได้ 40.2% ในกลุ่มรวม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พงศ์เทพ เกตุไสว (2550: 101-105) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจาก อบต. กับพฤติกรรมรักสนับสนุนใช้เหตุผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นจำนวน 349 คน พบว่าการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวทำนายผลที่สำคัญของพฤติกรรมรักสนับสนุนใช้เหตุผลมากของผู้ดูแลเด็ก ในลำดับที่ 3 เมื่อร่วมทำนายกับจิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ อีก 7 ตัว รวมเป็น 8 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมรักสนับสนุนใช้เหตุผลได้ 50.9% ในกลุ่มรวม

ผลการประมวลเอกสารข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนจากภาครัฐมีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาของบุคคล โดยผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานมาก เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี วิตกกังวลน้อย และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมสร้างสัมพันธ์ในกลุ่มมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า ผู้สูงวัยที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้มีจิตใจที่น่าปรารถนามากกว่า และมีพฤติกรรมพึงตนเองมากกว่า ผู้สูงวัยที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย

1.4.4.3 ประสบการณ์สูญเสีย กับ จิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมการ พึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

การสูญเสียเป็นประสบการณ์ที่บุคคลที่เกิดมาจะต้องประสบในช่วงชีวิต ผู้สูงวัยก็เช่นเดียวกันที่จะต้องประสบกับความสูญเสียในลักษณะต่างๆ และถึงแม้ว่าผู้สูงวัยที่ผ่านชีวิตมาหลายสิบปีแล้วก็ตาม การประสบความสูญเสียในช่วงบั้นปลายของชีวิต ก็อาจจะมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้สูงวัยได้ (Stroebe, Stroebe and Abakoumkin, 2005: 2178-2180) โดยการสูญเสีย (Bereavement) ในวัยนี้อาจแบ่งได้ในหลายลักษณะ ได้แก่

ประการแรก การสูญเสียคู่สมรส คู่สมรสเป็นบุคคลที่ผู้สูงวัยมีความใกล้ชิดผูกพันและยังถ้าแต่งงานกันมานาน ความผูกพันก็ยิ่งมีมาก การสูญเสียคู่สมรสถูกจัดเป็นหนึ่งในอันดับต้นๆ ที่ทำให้ผู้สูงวัยมีความเครียดจัด (Ott and Lueger, 2002: 387-411) ผลการวิจัยปรากฏว่า อัตราการตายตามกันมีสูงมากภายใน 6 เดือนแรกของการจากไปของคู่สมรส และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้สูงวัยเพศชายที่มีอายุมากกว่า 75 ปีขึ้นไป จะมีอัตราการตายตามคู่สมรสสูงถึง 12 เท่า (Gallagher-Thompson, et al., 1993: 227-239) ผลการวิจัยของ Thompson, Gallagher-Thompson, Futterman, Gilewski, และ Peterson (1991: 434-441) ที่ศึกษาผู้ที่มีมาเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิตภายใน 2 ปีครั้งที่ผ่านมา จำนวน 212 คน อายุระหว่าง 55-83 ปี ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีความซึมเศร้าเนื่องจากการจากไปของคู่สมรสมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย โดยรวมแล้วความซึมเศร้านี้จะค่อยลดลงภายใน 1 ปีหลังจากคู่สมรสตายจากไป นอกจากนี้การวิจัยของ สุพรรณิ นันทชัย (2543: 34-72) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทางด้านการสูญเสียบุคคลที่มีความหมายต่อตน ซึ่งได้แก่บุคคลในครอบครัว เพื่อนสนิทหรือผู้ใกล้ชิดสนิทสนม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าหว่ในผู้สูงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียที่สำคัญที่สุดคือ การตายของคู่ชีวิตนั่นเอง

ประการที่สอง การสูญเสียบุตรหลาน ตามปกติโดยทั่วไปแล้ว การสูญเสียบุตรหลานเป็นประสบการณ์การสูญเสียที่มักจะไม่ได้คาดหวัง เพราะส่วนใหญ่แล้วผู้ที่อายุมากควรเป็นผู้ที่จากไปก่อน ดังนั้น การสูญเสียบุตรหลานอันจะเป็นที่พึ่งในอนาคตของผู้สูงวัย จึงมักทำให้บิดามารดาที่มีจิตใจที่ซึมเศร้า เสียใจ อาจรู้สึกโดดเดี่ยว ไร้ที่พึ่ง และรู้สึกปวดร้าว (Prigerson, et al., 1999: 67-73) ผลการวิจัยการสูญเสียบุตรหลานของบุคคลในวัยกลางคน (Rogers, Floyd, Seltzer, Greenberg and Hong, 2008: 203-211) ได้ทำการเปรียบเทียบความรู้สึกสูญเสียบุตรในบิดามารดา 428 คน ซึ่งสูญเสียบุตรอย่างน้อย 1 คนมาแล้วเป็นเวลาเฉลี่ย 18 ปี กับบิดามารดาในครอบครัวที่ไม่สูญเสีย ผลวิจัยปรากฏดังที่คาดว่า บิดามารดาเหล่านี้ซึ่งในขณะนี้เข้าสู่สูงวัย เป็นผู้ที่มิภาวะซึมเศร้า มีความอยู่ดีมีสุขน้อย มีปัญหาสุขภาพมาก ผลการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏในงานวิจัยบิดามารดาชาวดัชท์ที่อายุ 26-68 ปี ที่สูญเสียบุตรของตน (Wijngaards-de Meij, et al., 2005: 617-623)

ประการที่สาม การสูญเสียญาติพี่น้องและเพื่อน ซึ่งยังมีนักวิชาการศึกษากันไม่มากนัก ส่วนใหญ่แล้วเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการสูญเสียเพื่อนในวัยอื่นๆ (Malone, 2007: 23-37) ซึ่งการสูญเสียที่ยังไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากนัก แต่การสูญเสียเพื่อนหรือพี่น้องของบุคคลที่เป็นผู้สูงวัย อาจจะมีผลเสียมากกว่า เนื่องจากพี่น้องและเพื่อนเหล่านี้เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกับผู้สูงอายุ จึงมักเป็นบุคคลที่สูงอายุผูกพันคุ้นเคย เพราะมีประสบการณ์ใกล้เคียงกันหรือรุ่นเดียวกัน ทำให้การสูญเสียบุคคลเหล่านี้ เปรียบเสมือนเสียคนที่เข้าใจ คนที่ตนพูดคุยรู้เรื่อง หรือผู้ที่เมื่อพูดถึงความหลังในอดีตก็สามารถพูดเข้าใจกันได้ จึงอาจทำให้ผู้สูงวัยเกิดความซึมเศร้า รู้สึกโดดเดี่ยว และอาจรู้สึกว่ามีใครเข้าใจตน

ประเภทที่สี่ การสูญเสียทางกายภาพและคุณลักษณะอื่นๆ (ธิดา มีศิริ, 2541: 12) เช่น การสูญเสียสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง เนื่องจากผู้ที่อยู่ในวัยชรามีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายจากการที่ร่างกายได้ทำงานมาเป็นเวลาอันยาวนาน ทำให้เกิดความเสื่อมได้ เช่น ความสามารถในการได้ยินลดลง สายตาเปลี่ยนแปลง ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อลดลง เป็นต้น (ฉวีวรรณ ภิรมย์ชม, 2547: 77-82) ทำให้มีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้สูงวัย เช่น ความคล่องตัว ความกระฉับกระเซิง ความว่องไว เป็นต้น ตลอดจนการสูญเสียสถานภาพด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบุคคลในวัยนี้มักเป็นวัยที่เกษียณจากการทำงาน การมีรายได้จึงอาจไม่แน่นอนหรือมีรายได้ที่ไม่มาจากบางแหล่งเท่านั้น

จากการประมวลเอกสารข้างต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยต่างประเทศ โดยพบว่า การสูญเสียของบุคคลมีหลายประเภททั้งในเชิงของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก และการสูญเสียทางคุณลักษณะอื่นด้วย ซึ่งผลจากการสูญเสียนี้ทำให้เกิดผลทางจิตใจ เกิดความซึมเศร้า เหงา รู้สึกโดดเดี่ยว ขาดคนที่เข้าใจตน และจึงนำไปสู่ผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในการดูแลตนเอง ทำให้มีสุขภาพร่างกายที่แย่ลง ดังนั้นจึงทำให้คาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงวัยที่ประสบความสูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า และมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองน้อยกว่า ผู้สูงวัยที่ประสบความสูญเสียน้อย

1.4.5 จิตลักษณะตามสถานการณ์ กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

พฤติกรรมของบุคคลที่มักปรากฏว่าขึ้นอยู่กับจิตใจภายในตัวบุคคลนั้น ในส่วนต้นที่กล่าวมาแล้วเป็นการประมวลเอกสารความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจที่ติดตัวมาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม สำหรับในส่วนนี้จะได้ประมวลเอกสารเกี่ยวกับจิตใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ซึ่งจิตใจเหล่านี้มีอิทธิพลใกล้ชิดกับพฤติกรรมด้วย ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.5.1 การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

การรับรู้คุณค่า หรือความกตัญญูต่อบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศชาตินั้น บุคคลควรตระหนักในตนเองเสมอ หากผู้หนึ่งไม่ได้รับการเอื้ออำนวยในบางสิ่งบางอย่าง เช่น การเลี้ยงดูบุตรโดยพ่อแม่ ครูผู้ให้การศึกษา ดินไม้ที่ให้ร่มเงา หรือแม้แต่แผ่นดินที่เป็นที่เกิด ที่พักอาศัย เป็นต้น บุคคลผู้นั้นอาจมิได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างราบรื่นได้ง่าย การรับรู้คุณค่าเป็นจิตลักษณะที่น่าพึงปรารถนา ในบุคคลที่รับรู้ถึงคุณค่าจะรู้สึกอยากตอบแทนต่อสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่มีบุญคุณต่อตน การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินเป็นความกตัญญูที่ยิ่งใหญ่ เพราะผู้ที่รับรู้คุณค่าของแผ่นดินแล้วนั้น จะตอบแทนแก่ประเทศชาติซึ่งสามารถส่งผลอย่างกว้างขวางมากมาย เช่น การให้สิ่งของที่จำเป็นแก่เพื่อนร่วมชาติที่ยากไร้ การให้คำแนะนำที่ดีต่อชุมชนสังคม ไม่ก่อความเดือดร้อนที่ส่งผลต่อผู้อื่น และส่วนรวม เป็นต้น

อุบล เลี้ยววาริณ (2551: 4) ได้กล่าวถึงความรู้สึกในบุญคุณ (Gratitude , Gratefulness) หรือความกตัญญูรู้คุณว่า เป็นจิตลักษณะหนึ่งที่เกิดจากการรับรู้ถึงสิ่งที่มีคุณค่า ที่มีบุคคลหรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ได้กระทำให้เกิดประโยชน์ที่น่าปรารถนาแก่ตน แล้วเกิดจิตสำนึกพร้อมทำการตอบแทน ทั้งนี้การรับรู้คือการรับรู้โดยการรู้สึกเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจ จิตสำนึกในการรู้สึกรับผิดชอบตอบแทนกับสิ่งที่ตนได้รับสิ่งดี ๆ จากผู้อื่น ทั้งจากสังคม ชุมชน ประเทศชาติ หรือจากโลก และสิ่งแวดล้อมทั้งหมด นอกจากนี้ความรู้สึกบุญคุณสามารถจำแนกได้ตามความละเอียดอ่อนจากจิตใจและสิ่งแวดล้อมที่ตนได้รับ มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาในการจำแนกสิ่งที่รับรู้ทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น ความรู้สึกบุญคุณของผู้มีพระคุณที่เป็นบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณอื่น ๆ เป็นต้น และสิ่งที่รับรู้นามธรรม เช่น การรับรู้บุญคุณสิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกบุญคุณชาติ ศาสนา แผ่นดินเกิด ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันในเรื่องระดับสติปัญญากับการรับรู้ความกตัญญูทเวท ซึ่งพบในนักเรียนว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงมีความกตัญญูทเวทมากกว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดำ (ละมัย สุวรรณสิงห์, 2547: 93)

สาเหตุที่ก่อให้เกิดความรู้สึกบุญคุณนั้น เกิดได้จาก 1) การได้รับการปลูกฝังอบรมจากครอบครัว 2) การปลูกฝังอบรมในโรงเรียน 3) การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่น 4) การได้รับการอบรมพิเศษถึงการรู้สึกในบุญคุณ 5) การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากคนรอบข้าง สาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกถึงการมีบุญคุณ และความพร้อมที่จะตอบแทนผู้มีบุญคุณ อีกทั้งยังสามารถแผ่ขยายความรู้สึกที่ดีไปยังบุคคลอื่น ๆ ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงามในการรู้สึกถึงบุญคุณด้วย (อุบล เลี้ยววาริณ, 2551: 4) ตัวอย่างการวิจัยที่พบว่าสาเหตุดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์กับ

ความกตัญญูเช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยโดยผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความกตัญญูต่อเวทีย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สุชีรา บุญทัน, 2541: 63-64)

การรับรู้คุณค่าของคนและแผ่นดินจึงพอสรุปได้ว่า หมายถึง การรับรู้ต่อสิ่งที่บุคคลหรือสภาพแวดล้อมกระทำให้แก่ตนโดยสิ่งที่กระทำให้ตนนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า มีประโยชน์ต่อผู้ได้รับ และผู้ที่ได้รับสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์นั้นเกิดจิตสำนึกในความพร้อมที่จะตอบแทนแก่บุคคล ชาติ ศาสนา แผ่นดิน หรือสิ่งที่ให้ประโยชน์นั้นแก่ตน

งานวิจัยในการรับรู้คุณค่าความดี เป็นงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไม่มากนัก มีผู้วิจัยในเรื่องนี้เช่น วิชญญา วัฒน (2546: 56-57) พบว่าพนักงานที่มีความกตัญญูต่อเวทีย่างสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร กับความสำนึกในหน้าที่มากกว่าพนักงานที่มีความกตัญญูต่อเวทีย่างต่ำ ส่วนการวิจัยของ จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 75-80) ได้วิจัยการรับรู้คุณค่าความดีของบุคคลกับพฤติกรรมการออม กลุ่มที่ใช้ศึกษาได้แก่นักเรียน จำนวน 482 คน พบว่า นักเรียนที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของบุคคลมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการออมมาก พบผลเช่นนี้ในกลุ่มรวม และนักเรียนที่เป็นลูกคนแรก

จากงานวิจัยข้างต้นที่ได้ประมวลมานั้น จะเห็นได้ว่าหาก ผู้ที่รับรู้คุณค่าความดีของบุคคลมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย เช่น มีพฤติกรรมการออมมาก เป็นต้น ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ถึงคุณค่าความดีของแผ่นดินมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ถึงคุณค่าความดีของแผ่นดินน้อย

1.4.5.2 การเปรียบเทียบทางสังคม กับ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

โดยทั่วไปแล้วบุคคลมักมีการเทียบเคียงคุณลักษณะและคุณสมบัติของตนกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะเป็นการเรียนรู้ตนเองมากขึ้น การเปรียบเทียบทางสังคมปรากฏได้ทุกช่วงอายุของวัย (Buunk and Gibbons, 2007: 3-21) เช่น ในวัยผู้ใหญ่ มักใช้การเปรียบเทียบทางสังคมในการหาคุณค่า (สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์, 2545: 85-95) สำหรับในผู้สูงวัยซึ่งอยู่ในช่วงบั้นปลายของชีวิต ตามทฤษฎีของ Erikson (1968: 135-141; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541ก: 47-79) บุคคลในวัยนี้ได้ผ่านชีวิตมามากมายทั้งครอบครัวและการทำงาน จึงมักมีการมองย้อนกลับไปที่ตนได้ทำอะไรมาบ้าง และอาจมีการเปรียบเทียบความสำเร็จของตนเองกับผู้อื่นด้วย ถ้าเปรียบเทียบแล้วเห็นว่าตนเองมีความสำเร็จมากกว่า ผู้สูงวัยก็จะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้กระทำไป และมีความสุขสงบพอใจในชีวิต แต่ถ้าผู้สูงวัยนั้นได้กระทำสิ่งที่ไม่ดีในอดีต ความทรงจำเหล่านั้น ก็จะวนเวียนมา ทำให้เกิดความรู้สึกซึมเศร้า ท้อแท้ได้

การเปรียบเทียบทางสังคม (Social comparison) มีนักวิชาการสนใจศึกษาโดยเฉพาะในด้านของการทำงาน (Goodman and Haisley, 2007: 109-125) ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการ

เปรียบเทียบผลการทำงานของตนเองกับผลการทำงานของผู้อื่น (Buunk, Zurriaga, Gonzalez-Roma, and Subirats, 2003: 370-388) และผลของการเปรียบเทียบที่มีต่อจิตมอดไหม้ในการทำงาน (Michinov, 2005: 99-118)

นักวิชาการ (Brown, Ferris, Heller and Keeping, 2007: 59-75; Buunk and Gibbons, 2007: 3-21) ได้มีเสนอว่าบุคคลมักมีรูปแบบของการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการเปรียบเทียบกับคนที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเด่นกว่าและดีกว่าตน หรือที่เรียกว่า “Upward comparison” และมีงานวิจัยในต่างประเทศที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลจะใช้วิธีการเปรียบเทียบเช่นนี้เมื่อรู้สึกเป็นส่วนตัวมากกว่าที่จะใช้วิธีการนี้ในลักษณะที่เปิดเผย (Gibbons, et al., 2002: 865-880; Ybema and Buunk, 1993: 627-645) หรือในสถานการณ์ที่ต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม (Smith and Sachs, 1997: 587-602)

ลักษณะที่สอง เป็นการเปรียบเทียบกับคนที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติที่ด้อยกว่าหรือแย่กว่าตน หรือที่เรียกว่า “Downward comparison” ซึ่งนำถูกเสนอเป็นครั้งแรกโดย Thornton และ Arrowood (1996: 40-48) โดยบุคคลที่กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตมักจะใช้วิธีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกันแต่แย่กว่า (Hakmiller, 1966: 32-39) ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบลักษณะนี้ให้ผลทางลบกับบุคคลที่มีจิตลักษณะที่ไม่น่าปรารถนา เช่น จิตมอดไหม้ ซึมเศร้า (Buunk, Oldersma and De Dreu, 2001: 452-467) หรือกำลังเป็นโรคร้ายแรง (Mollenman, Pruyn and Van Knippenberg, 1986: 1-13)

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทางสังคมในผู้สูงวัยยังมีไม่มากนัก โดยงานวิจัยล่าสุด ของ Bauer, Wrosch, และ Jobin (2008: 800-811) ที่ทำวิจัยเปรียบเทียบการใช้รูปแบบการเปรียบเทียบทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่ตอนต้นกับผู้สูงวัย จำนวน 104 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า การใช้การเปรียบเทียบในลักษณะของ downward ที่จะช่วยลดความวิตกกังวล มักปรากฏในกลุ่มผู้สูงวัยมากกว่าในกลุ่มผู้ใหญ่ตอนต้น และมักพบว่าผู้สูงอายุนิยมใช้การเปรียบเทียบทางสังคมแบบ downward บ่อยครั้งกว่าแบบ upward

สำหรับในงานวิจัยนี้การเปรียบเทียบทางสังคมของผู้สูงวัย หมายถึงการที่ผู้สูงวัยมีความคิดเห็นโดยการเปรียบเทียบคุณลักษณะและสิ่งรอบตัวที่น่าปรารถนาของตนกับสิ่งเดียวกันในผู้อื่นว่า ตนมีคุณลักษณะและสิ่งรอบตัวที่ดีกว่าผู้อื่น โดยการเปรียบเทียบใน 5 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้าง 2) ฐานะ/สภาพทางเศรษฐกิจ 3) ด้านสุขภาพ 4) ความสำเร็จในชีวิต และ 5) ความสุข

การศึกษาผลของการเปรียบเทียบทางสังคมของผู้สูงวัยในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก โดยผลการวิจัยที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะผลการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิตดี และการมองโลกในแง่ดี มี

ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีในวัยต่างๆ เป็นผู้ที่มียุติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย โดยนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี มักมียุติกรรมที่น่าปรารถนาที่กระทำด้วยตนเอง เช่น ยุติกรรม การเรียนที่ดีทั้งก่อน ขณะ และหลังเรียน (สุมิตรรา เจริญพันธ์, 2545: 189-191) เป็นต้น ส่วนในวัยผู้ใหญ่ บุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดีมาก มักเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย (นพมาศ แซ่เสี้ยว, 2550: 110-140)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีหรือมองโลกในแง่ดี เป็นผู้ที่มียุติกรรมที่น่าปรารถนามาก ผลเช่นนี้ปรากฏทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ที่มีสุขภาพจิตดีหรือมองโลกในแง่ดี มักเป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในลักษณะที่จะลดความวิตกกังวลของตน ดังนั้นจึงคาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงวัยที่มีการเปรียบเทียบตนเองทางสังคมมาก ซึ่งเป็นผู้ที่เห็นว่าตนเองมีคุณลักษณะหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ดีกว่าผู้อื่น มักเป็นผู้ที่มียุติกรรมพึ่งตนเองมากกว่า ผู้สูงวัยที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

1.4.5.3 ความรู้สึกสูญเสีย กับ ยุติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอาย

การที่บุคคลเข้าสู่วัยชราความรู้สึกนึกคิด สภาพของจิตใจย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวัยด้วย ความรู้สึกสูญเสียเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นกับผู้ที่มีอายุเพิ่มขึ้นทั้งความสูญเสียที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของช่วงวัย เช่น สุขภาพที่เสื่อมโทรมไปตามเวลา การสูญเสียทางเศรษฐกิจเมื่อเกษียณอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ความสูญเสียที่อาจส่งผลต่อจิตใจมากที่สุดคือความสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักจากความตาย

ความรู้สึกต่อการสูญเสียเกิดจากการสูญเสียบุคคลหรือสิ่งอันเป็นที่รัก (Bereavement) ทำให้เกิดความเศร้าโศก (Grief) ความรู้สึกสูญเสียเป็นสิ่งที่บุคคลหลีกเลี่ยงไม่ได้หากประสบกับเหตุการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตายของบุคคลใกล้ชิด ความรู้สึกดังกล่าวอาจอยู่ในระยะเวลาหนึ่งแต่สามารถผ่านพ้นเวลาดังกล่าวได้ หากบุคคลนั้นได้รับการปลอบโยนจากบุคคลใกล้ชิด แต่ในบางคนอาจเกิดความรู้สึกสูญเสียเป็นระยะเวลานานซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติเนื่องจากบุคคลนั้นปฏิเสธที่จะกลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมได้ สำหรับความเศร้าโศก (Grief) เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากความตายซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ความเศร้าโศกที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ จิตใจสติปัญญาและสังคม จึงควรได้รับการดูแลอย่างเข้าใจเพื่อให้เกิดการควบคุมและเปลี่ยนพฤติกรรม ความเศร้าโศกดังกล่าวได้(ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549: 236-238; Kart and Kinney, 2000: 493-516) ความสูญเสียไม่ได้มีเพียงแต่ความตายของคนที่ใกล้ชิดเท่านั้น ยังมีความสูญเสียการจ้างงาน ความพลัดภักย์ในทรัพย์สิน และสุขภาพอีกด้วย(Keddie, 1977: 21-25)

งานวิจัยในเรื่องความสูญเสียที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่น่าพึงปรารถนาดังเช่นงานวิจัยของ จีวีวรรณ ภิรมย์ชม (2547: 77-82) ได้ศึกษาความรู้สึกสูญเสียกับความหวาดในผู้สูงอายุ กลุ่ม

ตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 74 ปี ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 185 คน พบผลว่า ความรู้สึกสูญเสียมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความว้าเหวในผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธิดา มีศิริ (2541: 32-51) ที่ได้ศึกษาความรู้สึกสูญเสีย กับความว้าเหวในผู้สูงอายุ กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้สูงอายุในชุมชนแออัด เขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 126 คน พบว่าความรู้สึกสูญเสียมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความว้าเหวในผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยในต่างประเทศปรากฏผลในทำนองเดียวกันว่า ความรู้สึกสูญเสียเกี่ยวข้องกับความสุข (Reich, Zautra and Guarnaccia, 1989: 57-65) ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของบุคคลด้วย โดยงานวิจัยของ Stroebe, Schut และ Stroebe (2007: 1960-1969) ซึ่งเป็นบทความปริทรรศน์ (article review) งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกสูญเสียกับสุขภาพ ซึ่งรวมงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงวัยไว้หลายเรื่อง ผลปรากฏว่า ความรู้สึกสูญเสียส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ตั้งแต่การเจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น ปวดหัว วิงเวียน เจ็บหน้าอก จนไปถึงความเจ็บป่วยที่รุนแรงที่จำเป็นต้องรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิด

สำหรับผลการวิจัยที่แสดงถึงความรู้สึกสูญเสียกับพฤติกรรมนั้นยังมีไม่มากนัก แต่มีงานวิจัยอยู่หนึ่งเรื่องที่ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยง HIV ทางเพศสัมพันธ์ของเกย์ที่สูญเสียคู่ขา (Mayne, Acree, Chesney and Folkman, 1998: 403-411) โดยปรากฏว่า ผู้ที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป จะมีพฤติกรรมเสี่ยงนี้มากขึ้น

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหากบุคคลที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก ต้องใช้เวลาในการยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลานาน บุคคลผู้นั้นจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนามาก ในงานวิจัยที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เช่น ความว้าเหวที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นผลกระทบในด้านจิตใจสามารถส่งผลไปยังสุขภาพกายได้ด้วย สำหรับพฤติกรรมที่พึงตนเองในวัยชราของผู้วิจัยนั้น จึงทำให้คาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก เป็นผู้ที่มิพฤติกรรมที่พึงตนเองน้อยกว่า ผู้สูงวัยที่มีความรู้สึกสูญเสียน้อย

1.4.6 พฤติกรรมการพึงตนเอง กับความพอใจในชีวิต

การประสบความสำเร็จในวัยชราเป็นความสำเร็จที่แตกต่างจากวัยอื่นๆ ตรงที่ความสำเร็จนี้ มักอยู่ในรูปของความสงบและมีความสุขในชีวิต ซึ่งส่วนหนึ่งก็คือ ความพอใจในชีวิต (Life satisfaction) ความพอใจในชีวิตมีผู้ที่ศึกษาหลายคน และได้ให้ความหมายในหลายแง่มุมตั้งแต่ความรู้สึกว่าตนได้รับในสิ่งที่ตนคาดหวังในชีวิต ไปจนถึงความสามารถในการสร้างสมดุลระหว่างบุคคลกับสังคม (Caspi and Elder, Jr., 1996: 18-26) และมีผู้ศึกษาในรูปของการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย (Fisher, 1992: 191-202)

ผลการวิจัยในประเทศไทยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่น่าปรารถนากับความพอใจในชีวิต เช่น งานวิจัยของ จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 189) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 482 คน ผลปรากฏว่า พฤติกรรมการออมเงิน และพฤติกรรมสนับสนุนผู้อื่นให้กระทำความดี มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความสุขในชีวิต

ส่วนผลการวิจัยในวัยผู้ใหญ่ของ พระมหาบุญสงค์ ทนชัย (2550: 298) กลุ่มตัวอย่างคือพุทธมามกะชายหญิงจำนวน 541 คน ผลปรากฏว่า พฤติกรรมคลายเครียดตามแนวพุทธ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความสุขในชีวิต และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการคิดฆ่าตัวตาย

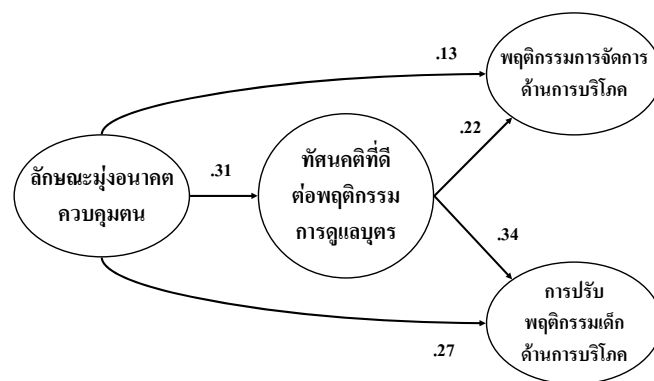
จากการประมวลเอกสารข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก มักเป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิตมากด้วย ผลเช่นนี้ปรากฏในทั้งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงคาดในงานวิจัยนี้ได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองน้อย

1.4.7 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความสุขในชีวิต

ในงานวิจัยนี้เป็นการใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของ Magnusson and Endler (1977: 18-21; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541ข: 105-108) เป็นพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวแปรที่สำคัญ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการประมวลเอกสาร โดยกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมที่ใช้ในงานวิจัยนี้มี 4 ตัวแปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองแรงสูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา กลุ่มตัวแปรสถานการณ์มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกละอายใจ ซึ่งตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) นั้น ตัวแปรของจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม รวมทั้งตัวแปรสถานการณ์มีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมการพึ่งตนเอง หรือมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังพฤติกรรมการพึ่งตนเองโดยผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์

สำหรับการศึกษาถึงอิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงวัยนั้น ยังไม่ค่อยมีการศึกษามากเท่าที่ควร ดังนั้นในการประมวลเอกสารครั้งนี้จึงเป็นเพียงการประมวลในผู้วิจัยที่เคยดำเนินการวิจัยในพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในกลุ่มต่าง ๆ เพียงเท่านั้น โดยผลการวิจัยถึงอิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ กับพฤติกรรมที่น่าพึง

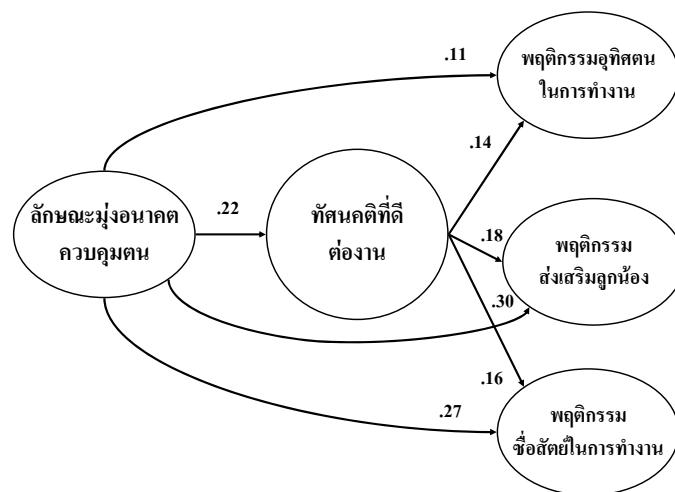
ปรารภในในกลุ่มต่าง ๆ ที่ปรากฏผลเช่นเดียวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม เช่น งานวิจัยของ ปิยะนุช ดวงกางใต้ (2551: 145-150) ซึ่งทำวิจัยในเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม มารดาในการดูแลการบริโภคอาหารแก่บุตรก่อนวัยเรียน” ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมารดาของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ จำนวน 500 คน ปรากฏอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ไปยังพฤติกรรม เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมนั้นมีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .13) และ มีอิทธิพลทางตรงไปยังการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .27) นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค โดยลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ส่งผ่านไปยังกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมดูแลบุตร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .31) และทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมดูแลบุตรส่งอิทธิพลไปยังพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภค (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .22) และการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .34) ดังภาพที่ 1.5



ภาพที่ 1.5 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมจัดการด้านการบริโภคและการปรับพฤติกรรมเด็กด้านการบริโภค

ส่วนงานวิจัยของ สุชาดา ชลาณุเคราะห์ (2552: 234-238) ซึ่งทำวิจัยในเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของหัวหน้าสถานีนามัย” ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าสถานีนามัย จำนวน 575 คน ปรากฏอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ไปยังพฤติกรรม เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมนั้นมีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน (ค่า

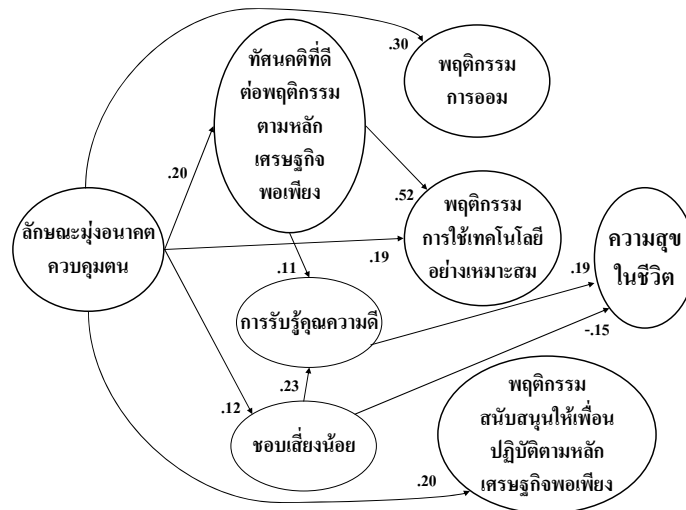
สัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .11) มีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมส่งเสริมลูกน้อง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .30) และยังมีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .27) นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน พฤติกรรมส่งเสริมลูกน้อง และพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน โดยลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ส่งผ่านไปถึงกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ทักษะที่ดีต่องาน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .22) และทักษะที่ดีต่องานส่งอิทธิพลไปยังพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .14) พฤติกรรมส่งเสริมลูกน้อง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .18) และพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .16) ดังภาพที่ 1.6



ภาพที่ 1.6 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน พฤติกรรมส่งเสริมลูกน้อง และพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน

นอกจากนี้ในงานวิจัยของ จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 120) ซึ่งทำวิจัยในเรื่อง “ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 475 คน ปรากฏอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ไปยังพฤติกรรม เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมนั้นมีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมการออม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .30) และยังมีอิทธิพลทางตรงไปยังพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .20) นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยัง

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ส่งผ่านไปกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .20) ส่งอิทธิพลไปยังพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .52) อีกทั้งความสุขในชีวิตซึ่งเป็นผลของพฤติกรรมการออม พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนส่งอิทธิพลทางอ้อมไปยังความสุขในชีวิต โดยส่งผ่านไปยัง กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ความขบเลี้ยง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .12) และความขบเลี้ยงน้อยได้ส่งอิทธิพลไปยังความสุขในชีวิต (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.19) ดังภาพที่ 1.7



ภาพที่ 1.7 อิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการออม พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และความสุขในชีวิต

จากการประมวลผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีอิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่าง ๆ โดยอิทธิพลดังกล่าวเป็นทั้งในรูปแบบอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมซึ่งเป็นไปตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่ากลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมไปยังพฤติกรรมการพึงตนเองในผู้สูงวัย นอกจากนี้กลุ่มจิตลักษณะ สถานการณ์ และพฤติกรรมการพึงตนเอง ยังมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมไปยังความพอใจในชีวิตอีกด้วย

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.5.1.1 กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม มี 4 ตัวแปร คือ

- 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
- 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 3) ความเชื่อทางพุทธศาสนา
- 4) วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

1.5.1.2 กลุ่มสถานการณ์ มี 3 ตัวแปร คือ

- 1) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
- 2) การสนับสนุนจากภาครัฐ
- 3) ประสบการณ์สูญเสีย

1.5.1.3 ตัวแปรเชื่อมโยงแทรก (Mediating Variables)

ตัวแปรเชื่อมโยงแทรก (Mediating Variables) เป็นตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์มี 3 ตัวแปร คือ

- 1) การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน
- 2) การเปรียบเทียบทางสังคม
- 3) ความรู้สึกสูญเสีย

1.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองตนเองของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ตัวแปร คือ

1.5.2.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

1.5.2.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม

1.5.2.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

1.5.3 ผลของพฤติกรรมการพึ่งตนเอง

ตัวแปรที่เป็นผลของพฤติกรรมการพึ่งตนเอง คือ ความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย

1.5.4 ตัวแปรกลุ่มย่อย (Moderating Variables)

ตัวแปรกลุ่มย่อย (Moderating Variables) เป็นลักษณะทางชีวภูมิหลังของผู้สูงอายุ ได้แก่ พื้นที่ เพศ อายุ สถานภาพ การอยู่กับคู่สมรส จำนวนบุตร จำนวนลูกชาย จำนวนลูกสาว ประเภทอาชีพ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว การทำงาน และรายได้

1.6 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ หมายถึง การดูแลสุขภาพตนเอง ในด้าน 4 ด้าน คือ 1) การเปิดรับข่าวสาร เช่น การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพในผู้สูงอายุ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เป็นต้น 2) การดูแลสุขภาพด้านการกิน เช่น การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมตามวัย เป็นต้น 3) การดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม เป็นต้น และ 4) การดูแลสุขภาพด้านการกินยา/พบแพทย์ เช่น การไปพบแพทย์ตามที่นัด การตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 12 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว ใน 2 ด้าน คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัวหรือชุมชน และ 2) การระแวงระวังความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 12 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิต โดยผู้สูงวัยที่มีรายได้อย่างสม่ำเสมอ จากเงินบำนาญ เงินสวัสดิการ ตลอดจนความสามารถในการหารายได้จากการทำงานต่างๆ ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

ความพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต รู้สึกสดชื่น รื่นเริง สมหวัง มองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ปรับมาจากพระมหาบุญสงค์ ทนนชัย (2550: 293-

294) จำนวน 4 ข้อ และ ผู้วิจัยสร้างเองอีก 6 ข้อ รวม 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมาก

การเปรียบเทียบทางสังคม หมายถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นของผู้สูงวัยในด้านสุขภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 15 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

ความรู้สึกสูญเสีย หมายถึง การคาดการณ์ในความรู้สึกของการที่บุคคลสูงวัยผ่านเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียสถานภาพหรือสิ่งของ หรือ สูญเสียความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้บุคคลสูงวัยมีความเสียใจ โหยหา คิดถึง ถึงบุคคลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งของนั้นๆ ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 20 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 2 มิติ คือ 1) มิติของความรู้สึกต่อเหตุการณ์การสูญเสียในครั้งนั้น ตั้งแต่ “รู้สึกเสียใจมากที่สุด” จนถึง “ไม่รู้สึกเสียใจเลย” และ 2) มิติของความถี่ของความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้น ตั้งแต่ “เกิดบ่อยมาก” จนถึง “ไม่เกิดเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก

การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิตของสังคมและแผ่นดินตลอดจนการแสดงความรักความอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับว่าตนมีข้อจำกัด และอาจต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ซึ่งเป็นแบบวัดของอุบล เกียววาริน รวม 12 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าชีวิตแผ่นดินมาก

ความเชื่อทางพุทธศาสนา หมายถึง ความเชื่อทางพุทธศาสนา 3 ด้าน คือ 1) ความเชื่อเรื่องไตรสรณคมณ์ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ 2) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม มีนรก สวรรค์ และมีการเวียนว่ายตายเกิด ในภพต่างๆ และ 3) ความเชื่อเรื่องนิพพาน ซึ่งเป็นแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ รวม 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก

วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติตามหลักทางศาสนาใน 2 ด้าน คือ 1) การปฏิบัติเบื้องต้น ใน 3 ด้าน คือ ทาน ศีล และภาวนา และ 2) วิถีชีวิตของบุคคล ซึ่งแสดงถึงปริมาณการเลือกที่จะปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างยึดหลักธรรมะทางพุทธศาสนา และหลีกเลี่ยงชีวิตที่ผิดศีล เช่น การเลือกอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจ การทำบุญสุนทาน เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดของ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ รวม 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกล เห็นเห็นผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีความสามารถอดใจรอได้ สามารถควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามที่ตั้งใจหรือวางแผนไว้ได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ปรับมาจากแบบวัดของ ยุภาวรรณ ดวงอินตา (2549: 81-104) แบบวัดของ พรณราย พิทักษ์เจริญ (2543: 198-200) และผู้วิจัยสร้างเอง ร่วมกันรวมทั้งสิ้น 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มึลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก

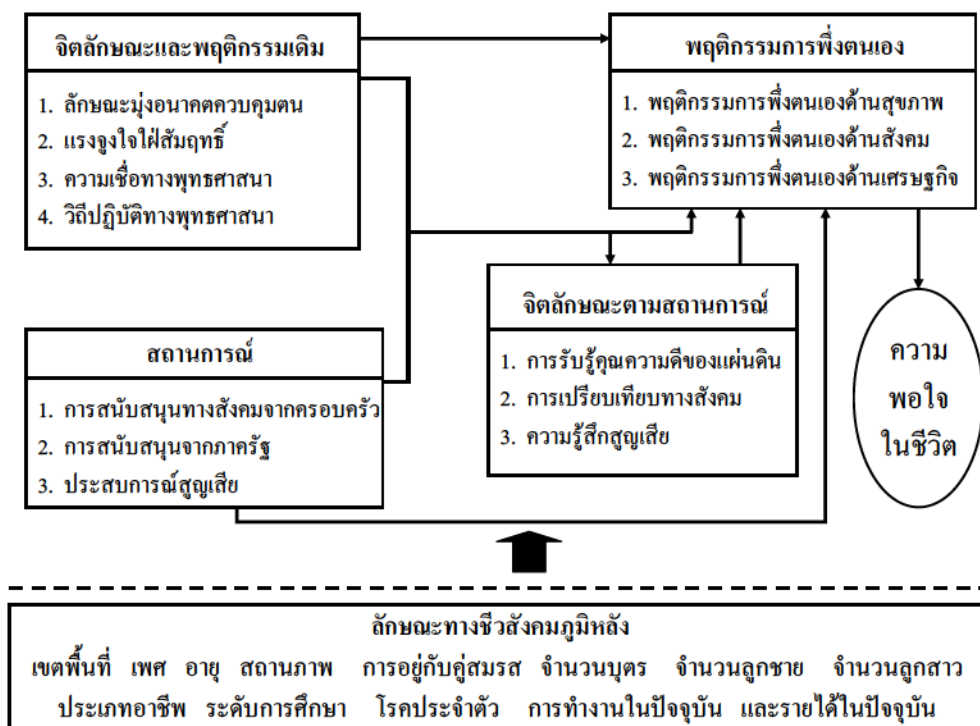
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การที่บุคคลสามารถกระทำสิ่งที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรค ก็ไม่ย่อท้อ ซึ่งเป็นแบบวัดของ จินตนา บิลมาศ และคณะ รวม 10 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มึแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การที่ผู้สูงวัยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านต่างๆ มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ เช่น การได้รับความรัก ได้รับความเอื้ออาทร และได้รับการเห็นคุณค่า เป็นต้น 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร เช่น ได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการพึ่งพาตนเอง เป็นต้น และ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และการเงิน เช่น ได้รับการช่วยเหลือทางการเงิน ครอบครัวดูแลเอาใจใส่หาซื้อสิ่งของที่จำเป็นมาให้ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 12 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก

การสนับสนุนจากภาครัฐ หมายถึง การได้รับการดูแลจากรัฐเกี่ยวกับสิทธิคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุน ตามมาตราที่ 11 ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ เช่น ได้รับบริการทางการแพทย์ และสาธารณสุข ได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพ เป็นต้น 2) ด้านเศรษฐกิจ เช่น การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการรับบริการของรัฐ การพัฒนาตนเอง การได้สวัสดิการด้านการเงิน เป็นต้น และ 3) ด้านสังคม การศึกษา และศาสนา เช่น การพาไปทัศนศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ การเข้าชมรม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 12 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมิน

รวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก

ประสบการณ์สูญเสีย หมายถึง การรายงานการสูญเสียที่ผู้สูงอายุประสบมาในอดีต ทั้งการสูญเสียด้านบุคคล เช่น คู่สมรส เพื่อน เป็นต้น การสูญเสียด้านสุขภาพ เช่น การได้ยินลดลง การมองเห็นลดลง มีโรคประจำตัว เป็นต้น การสูญเสียสถานภาพต่าง ๆ เช่น การสูญเสียความเป็นผู้นำ และการสูญเสียโอกาสอื่นๆ เช่น การพลาดโอกาสไปเที่ยว ไม่สามารถทำงานที่ชื่นชอบได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 20 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อความประกอบด้วย “เคยเกิด” และ “ไม่เคยเกิด” เป็นข้อความแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบวัดในชีวิตที่ผ่านมาเคยเกิดเหตุการณ์ หรือไม่เคยเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้สูงวัยที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก



ภาพที่ 1.8 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในงานวิจัย

1.7 สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียน้อยกว่า หรือ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคมมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า หรือ มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

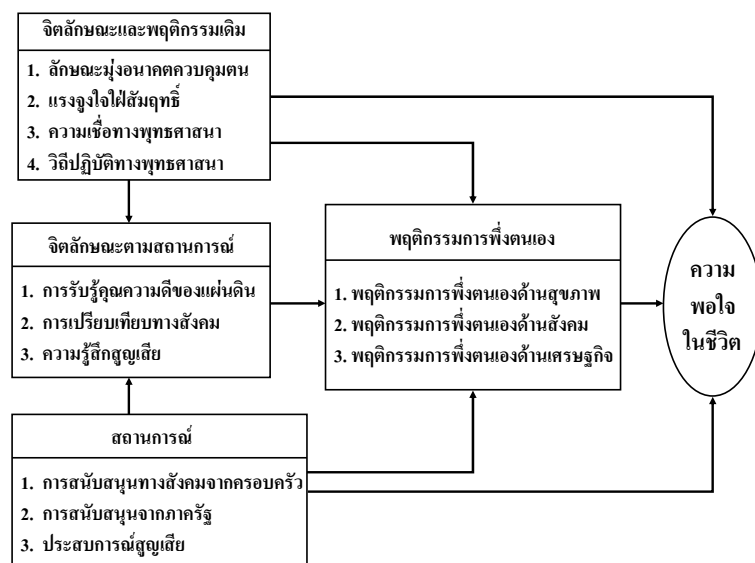
สมมติฐานที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า หรือ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า หรือ มีความรู้สึกสูญเสียน้อยกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคมมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า หรือ มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย แต่ มีประสบการณ์สูญเสียมาก

สมมติฐานที่ 3 ตัวทำนายชุดที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 2 สถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย รวมเป็น 7 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินได้มากกว่า หรือ ทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้มากกว่า หรือ ทำนายความรู้สึกสูญเสียได้มากกว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 หรือ ชุดที่ 2 เพียงลำพังชุดใดชุดหนึ่ง อย่างน้อย 5 %

สมมติฐานที่ 4 ตัวทำนายชุดที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ อีก 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้มากกว่า หรือ ทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคมได้มากกว่า หรือ ทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากกว่า ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย 5%

สมมติฐานที่ 5 ตัวทำนายชุดที่ 7 ซึ่งประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 5 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสบการณ์สูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 6 พฤติกรรมการพึ่งตนเอง อีก 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้มากกว่า ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย 5%

สมมติฐานที่ 6 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา) และกลุ่มสถานการณ์ (การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย) มีอิทธิพลทางตรงไปยัง จิตลักษณะตามสถานการณ์ (การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย) พฤติกรรมการพึ่งตนเอง (พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ) และ ความพอใจในชีวิต รวมทั้ง จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กับกลุ่มสถานการณ์ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังความพอใจในชีวิต โดยส่งผ่านตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ไปยังพฤติกรรมการพึ่งตนเอง



ภาพที่ 1.9 โมเดลตั้งต้นสมมติฐานที่ 6

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงวิธีการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้ โดยจะได้กล่าวถึง กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวัด วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือวัด วิธีการเก็บข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ผู้สูงวัยที่มีอายุตั้งแต่ 55 – 88 ปี ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควต้า (Stratified quota random sampling method) โดยมีตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง คือ 1) สถานที่ แบ่งเป็นกรุงเทพมหานครกับปริมณฑล 2) ชุมชนที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกาย การประชุม ผู้สูงอายุ เป็นต้น จำนวน 3 ชุมชน และ 3) จำนวนผู้สูงอายุโดยเฉลี่ยในแต่ละสถานที่ เท่ากับ 50 คน ซึ่งคาดว่าจะเก็บได้จำนวนเท่ากับ $2 \times 3 \times 50 = 300$ คน ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบวัดกับกลุ่มตัวอย่างได้เกินจำนวนที่คาดการณ์ไว้ โดยมีแบบวัดที่ใช้ได้จริงจำนวนทั้งสิ้น 441 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีแบบวัดทั้งสิ้น 14 แบบวัด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการรายงานของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพตนเอง ในด้าน 4 ด้าน คือ 1) การเปิดรับข่าวสาร เช่น การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพในผู้สูงอายุ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เป็นต้น 2) การดูแลสุขภาพด้านการกิน เช่น การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมตามวัย เป็นต้น 3) การดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม เป็นต้น

และ 4) การดูแลสุขภาพด้านการกินยา/พบแพทย์ เช่น การไปพบแพทย์ตามนัด การตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ เป็นต้น แบบวัดนี้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 4.69 ถึง 6.52 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .27 ถึง .52 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 45.88 df เท่ากับ 33 p value 0.067 RMSEA เท่ากับ 0.051 CFI เท่ากับ 0.98 NFI เท่ากับ 0.93 GFI เท่ากับ 0.95 AGFI เท่ากับ 0.87 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .76

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มี 2 ลักษณะ คือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 12 - 72 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก

ตัวอย่าง แบบวัดการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

(0) ฉันมักแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับอาหารที่เหมาะสม กับบุคคลในวัยของฉัน

จริงที่สุด	จริง	ก่อนข้างจริง	ก่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.2 แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการรายงานของผู้สูงอายุในมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว ใน 2 ด้าน คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัวหรือชุมชน และ 2) การระแวงระวังความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สิน แบบวัดนี้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 6 ข้อ และข้อความทางลบ 6 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 4.20 ถึง 8.17 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .33 ถึง .58 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 60.34 df เท่ากับ 46 p value 0.076 RMSEA เท่ากับ

0.042 CFI เท่ากับ 0.98 NFI เท่ากับ 0.91 GFI เท่ากับ 0.93 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .76

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 12 - 72 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก

ตัวอย่าง แบบวัดการพึ่งตนเองด้านสังคม

(0) บ่อยครั้งที่ฉันไปชมรม เพื่อพบปะพูดคุยกับผู้อื่น

จริงที่สุด

จริง

ก่อนข้างจริง

ก่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

2.2.3 แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการรายงานของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิต โดยผู้สูงวัยที่มีรายได้อย่างสม่ำเสมอ จากเงินบำนาญ เงินสวัสดิการ ตลอดจนความสามารถในการหารายได้จากการทำงานต่างๆ แบบวัดนี้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 10 ข้อ มีข้อความทางบวก 4 ข้อ และข้อความทางลบ 6 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 4.54 ถึง 9.14 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .23 ถึง .51 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 39.94 df เท่ากับ 28 p value 0.076 RMSEA เท่ากับ 0.048 CFI เท่ากับ 0.98 NFI เท่ากับ 0.94 GFI เท่ากับ 0.95 AGFI เท่ากับ 0.90 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .81

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

ตัวอย่าง แบบวัดการพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ

(0) แม้ฉันจะออกจากงานเดิม ฉันยังสามารถหารายได้จากงานอื่นได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.4 แบบวัดความพอใจในชีวิต

มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรายงานของผู้สูงอายุว่า ตนมี ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต รู้สึกสดชื่น รื่นเริง สดหวัง มองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นต้น ปรึบมาจากแบบวัดความสุขในชีวิต ของ พระมหาบุญสงค์ ทัศนชัย (2550: 293-294) จำนวน 4 ข้อ และ ผู้วิจัยสร้างเองอีก 6 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 5 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 2.12 ถึง 4.02 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .40 ถึง .68 เมื่อทำการวิเคราะห์ห้องศ์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 18.75 df เท่ากับ 20 p value 0.540 RMSEA เท่ากับ 0.000 CFI เท่ากับ 1.00 NFI เท่ากับ 0.98 GFI เท่ากับ 0.97 AGFI เท่ากับ 0.93 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของแบบวัดนี้เท่ากับ .83

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดความพอใจในชีวิต มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมาก

ตัวอย่าง แบบวัดความพอใจในชีวิต

(0) ฉันรู้สึกว่ ชีวิตนี้มีความทุกข์ทรมานใจ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.5 แบบวัดการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าชีวิตของสังคมและแผ่นดิน ตลอดจนการแสดงความรัก อ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับว่าตนมีข้อจำกัด และอาจต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น แบบวัดนี้

เป็นของ อุบล เลี้ยววาริณ (2551: 191-192) จำนวน 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 3.49 ถึง 9.17 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .20 ถึง .48 เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 52.00 df เท่ากับ 42 p value 0.140 RMSEA เท่ากับ 0.040 CFI เท่ากับ 0.98 NFI เท่ากับ 0.92 GFI เท่ากับ 0.94 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .74

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 12 - 72 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมาก

ตัวอย่างแบบวัด การรับรู้คุณแผ่นดิน

(0) ฉันรู้สึกโชคร้ายที่เกิดมาในสังคม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.6 แบบวัดการเปรียบเทียบทางสังคม

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ มีข้อความที่เปรียบเทียบตนเองกับคนที่ต่ำกว่า จำนวน 9 ข้อ (เป็นข้อความทางบวกทั้ง 9 ข้อ) และข้อความที่เปรียบเทียบตนเองกับคนที่เหนือกว่า จำนวน 6 ข้อ (ข้อความทางบวก 1 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ) โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 3.55 ถึง 8.17 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .28 ถึง .61 เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 95.34 df เท่ากับ 76 p value 0.066 RMSEA เท่ากับ 0.039 CFI เท่ากับ 0.98 NFI

เท่ากับ 0.92 GFI เท่ากับ 0.91 AGFI เท่ากับ 0.86 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟา ของแบบวัดนี้เท่ากับ .82

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการเปรียบเทียบทางสังคม มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 15 - 90 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

ตัวอย่างแบบวัด การเปรียบเทียบทางสังคม

(0) ใคร ๆ ก็ยอมรับว่า ฉันมีความสำเร็จในชีวิตการทำงาน อย่างเห็นได้ชัด

จริงที่สุด

จริง

ก่อนข้างจริง

ก่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

2.2.7 แบบวัดความรู้สึกสูญเสีย

เป็นแบบวัดการคาดการณ์ในความรู้สึกของการที่ผู้สูงอายุผ่านเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียสถานภาพหรือสิ่งของ หรือ สูญเสียความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้บุคคลสูงวัยมีความเสียใจ โหยหา คิดถึง ถึงบุคคลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งของนั้นๆ แบบวัดนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 2 มิติ คือ 1) มิติของความรู้สึกต่อเหตุการณ์การสูญเสียในครั้งนั้น ตั้งแต่ “รู้สึกเสียใจมากที่สุด” จนถึง “ไม่รู้สึกเสียใจเลย” และ 2) มิติของความถี่ของความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้น ตั้งแต่ “เกิดบ่อยมาก” จนถึง “ไม่เกิดเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 5.12 ถึง 11.16 และพิสัยของความสัมพันธภาพในระหว่างรายข้อกับแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง .40 ถึง .69 เมื่อทำการวิเคราะห์ห่อองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 167.90 df เท่ากับ 141 p value 0.061 RMSEA เท่ากับ 0.019 CFI เท่ากับ 0.99 NFI เท่ากับ 0.95 GFI เท่ากับ 0.89 AGFI เท่ากับ 0.84 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .92

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดความรู้สึกสูญเสีย คำตอบจากมิติของความรู้สึกต่อเหตุการณ์การสูญเสียในครั้งนั้นจะได้คะแนน 5 ถึง 1 คะแนน คำตอบจากมิติของความถี่ของความรู้สึกต่อเหตุการณ์จะได้คะแนน 3 ถึง 1 คะแนน และ คะแนนที่ได้ของการตอบแต่ละข้อคือ ผลคูณของหน่วยที่เลือกในข้อนั้น ๆ การคิดคะแนนคิดโดยรวมคะแนนทุกข้อในแบบวัดความรู้สึก

สูญเสีย ดังนั้น จึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 20 – 300 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนมากจากแบบวัดนี้ เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก

ตัวอย่าง แบบวัดความรู้สึกสูญเสีย

สถานการณ์	ระดับความเสียใจของตน					ความรู้สึกเสียใจ ที่เกิดขึ้นกับตน		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย	บ่อยมาก	เกิดบ้าง	ไม่เกิดเลย
	5	4	3	2	1	3	2	1
0. การสูญเสียคู่สมรส								

2.2.8 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรายงานของผู้สูงอายุว่า ตนมีความสามารถคาดการณ์ไกล เล็งเห็นที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีความสามารถอดใจรอได้ สามารถควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามที่ตั้งใจหรือวางแผนไว้ได้ เป็นต้น วัดโดยแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนของ ยุภาวรรณ ดวงอินตา (2549: 81-104) จำนวน 3 ข้อ นอกจากนี้ได้นำมาจากแบบวัดของ พรณราย พิทักษ์เจริญ (2543: 198-200) จำนวน 2 ข้อ และผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแบบวัดเองจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 5 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 3.26 ถึง 6.10 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .20 ถึง .45 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 40.63 df เท่ากับ 29 p value 0.074 RMSEA เท่ากับ 0.055 CFI เท่ากับ 0.97 NFI เท่ากับ 0.91 GFI เท่ากับ 0.94 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .75

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน

ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก

ตัวอย่าง แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

(0) ฉันสามารถรับประทานยา ตรงตามปริมาณและเวลาที่แพทย์สั่ง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.9 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลสามารถกระทำสิ่งที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรค ก็ไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ McClelland (1974: 319-377) และปรับมาจากแบบวัดของ จินตนา บิลมาศ และคณะ (2529: ภาคผนวก ข) และบางส่วนผู้วิจัยสร้างเอง ร่วมกันจำนวน 10 ข้อ โดยมีข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 3 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วยจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 4.26 ถึง 8.84 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .24 ถึง .56 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 44.08 df เท่ากับ 31 p value 0.060 RMSEA เท่ากับ 0.056 CFI เท่ากับ 0.96 NFI เท่ากับ 0.88 GFI เท่ากับ 0.93 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟา ของแบบวัดนี้เท่ากับ .69

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก

ตัวอย่าง แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(0) ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่เบื่อ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.10 แบบวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับความเชื่อทางพุทธศาสนา 3 ด้าน คือ 1) ความเชื่อเรื่องไตรสรณคมณ์ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ 2) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม มีนรก สวรรค์ และมีการเวียนว่ายตายเกิด ในภพต่างๆ และ 3) ความเชื่อเรื่องนิพพาน วัดโดยแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุม นาวิน และคณะ (2536: ภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า ประกอบด้วย 10 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยค่าความเชื่อมั่นจากงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุม นาวิน และคณะ (2536: ภาคผนวก ก) เท่ากับ .75 พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 3.79 ถึง 9.82 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .13 ถึง .57 เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 44.51 df เท่ากับ 31 p value 0.055 RMSEA เท่ากับ 0.054 CFI เท่ากับ 0.97 NFI เท่ากับ 0.90 GFI เท่ากับ 0.94 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟา ของแบบวัดนี้เท่ากับ .68

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา

ตัวอย่าง แบบวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา

(0) ฉันเชื่อว่า มนุษย์เราเมื่อตายแล้ว ก็จบสิ้นเพียงแค่นั้น

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

2.2.11 แบบวัดวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักทางศาสนาใน 2 ด้าน คือ 1) วิถีชีวิตของบุคคล ซึ่งแสดงถึงปริมาณการเลือกที่จะปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างยึดหลักธรรมะทางพุทธศาสนา และหลีกเลี่ยงชีวิตที่ผิดศีล เช่น การเลือกอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจ การทำบุญสุนทาน เป็นต้น และ 2) การปฏิบัติเบื้องต้น ใน 3 ด้าน คือ ทาน ศีล และภาวนา วัดโดยแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุม นาวิน และคณะ (2536: ภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า ประกอบด้วย 20

ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบโดยค่าความเชื่อมั่นจากงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536: ภาคผนวก ก) ในด้านที่ 1 เท่ากับ 0.78 และด้านที่ 2 เท่ากับ 0.85 สำหรับงานวิจัยครั้งนี้พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 4.06 ถึง 7.53 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .31 ถึง .75 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 127.17 df เท่ากับ 105 p value 0.070 RMSEA เท่ากับ 0.027 CFI เท่ากับ 0.99 NFI เท่ากับ 0.96 GFI เท่ากับ 0.91 AGFI เท่ากับ 0.83 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .88

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 20 - 120 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก

ตัวอย่าง แบบวัดวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

(0) ฉันเห็นว่าการสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้านอน เป็นการกระทำที่ไร้สาระ

จริงที่สุด	จริง	ก่อนข้างจริง	ก่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.12 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

เป็นแบบวัดที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่ผู้สูงวัยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านต่างๆ มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ เช่น การได้รับความรัก ได้รับความเอื้ออาทร และได้รับการเห็นคุณค่า เป็นต้น 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร เช่น ได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการพึ่งพาตนเอง เป็นต้น และ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และการเงิน เช่น ได้รับการช่วยเหลือทางการเงิน ครอบครัวดูแลเอาใจใส่หาซื้อสิ่งของที่จำเป็นมาให้ เป็นต้น แบบวัดนี้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 9 ข้อ และข้อความทางลบ 3 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 6.00 ถึง 11.32 และพิสัยของความสัมพัธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .33 ถึง .71 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 64.96 df เท่ากับ 48 p value 0.052 RMSEA เท่ากับ 0.050 CFI

เท่ากับ 0.99 NFI เท่ากับ 0.96 GFI เท่ากับ 0.92 AGFI เท่ากับ 0.87 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .89

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้นิเทศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 12 - 72 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก

ตัวอย่าง แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

(0) บุตรหลานมักพาฉันไปพบแพทย์ทันที ที่ฉันไม่สบาย

จริงที่สุด

จริง

ก่อนข้างจริง

ก่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

2.2.13 แบบวัดการสนับสนุนจากภาครัฐ

เป็นแบบวัดที่ให้ผู้สูงอายุรายงานว่า คนได้รับการดูแลจากรัฐเกี่ยวกับสิทธิคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุน ตามมาตราที่ 11 ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้ข้อมูลในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การอบรมสุขภาพ อบรมการประกอบอาชีพเสริม เป็นต้น และ 2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ เงิน เป็นการให้ความช่วยเหลือ อำนาจความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การลดหย่อนค่าโดยสารแก่ผู้สูงอายุ การอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่แก่ผู้สูงอายุ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น แบบวัดนี้สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 12 ข้อ มีข้อความทางบวก 7 ข้อ และข้อความทางลบ 5 ข้อ โดยแต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดนี้อยู่ระหว่าง 3.63 ถึง 9.03 และพิสัยของความสัมพันธ์ภายในระหว่างรายข้อกับแบบวัดอยู่ระหว่าง .28 ถึง .62 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 54.11 df เท่ากับ 42 p value 0.100 RMSEA เท่ากับ 0.042 CFI เท่ากับ 0.98 NFI เท่ากับ 0.93 GFI เท่ากับ 0.93 AGFI เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อมั่น ชนิดสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดนี้เท่ากับ .82

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความในแบบวัดการสนับสนุนจากภาครัฐ มี 2 ลักษณะคือ ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงมี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก การให้

คะแนนให้จาก 6, 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คือ จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบเกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางกลับกัน ดังนั้นจึงมีพิสัยคะแนนระหว่าง 12 - 72 คะแนน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก

ตัวอย่าง แบบวัดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ

(0) ฉันไม่ค่อยได้รับข่าวสาร การอบรมด้านสุขภาพจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

จริงที่สุด	จริง	ก่อนข้างจริง	ก่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2.14 แบบวัดประสบการณ์สูญเสีย

มีเนื้อเกี่ยวกับการรายงานการสูญเสียที่ผู้สูงอายุประสบมาในอดีต ทั้งการสูญเสียด้านบุคคล เช่น คู่สมรส เพื่อน เป็นต้น การสูญเสียด้านสุขภาพ เช่น การได้ยินลดลง การมองเห็นลดลง มีโรคประจำตัว เป็นต้น การสูญเสียสถานภาพต่าง ๆ เช่น การสูญเสียความเป็นผู้นำ และการสูญเสียโอกาสอื่นๆ เช่น การพลาดโอกาสไปเที่ยว ไม่สามารถทำงานที่ชื่นชอบได้ เป็นต้น วัดโดยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า ประกอบด้วย 20 ข้อความ ซึ่งแต่ละข้อความประกอบด้วย “เคยเกิด” และ “ไม่เคยเกิด” เป็นข้อความแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบวัดในชีวิตที่ผ่านมาเคยเกิดเหตุการณ์ หรือไม่เคยเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว แบบวัดนี้มีพิสัยคะแนนระหว่าง 20 - 40 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูญเสียมก

ตัวอย่าง แบบวัดประสบการณ์สูญเสีย

สถานการณ์	ประสบการณ์	
	เคยเกิด	ไม่เคยเกิด
	2	1
0. การสูญเสียคู่สมรส		

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการหาคุณภาพเครื่องมือแบบวัด ทั้งแบบวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แบบวัดพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสังคม แบบวัดพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แบบวัดความพอใจในชีวิต แบบวัดลักษณะมุ่ง

อนาคตควบคุมตน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แบบวัดการสนับสนุนจากภาครัฐ แบบวัดประสบการณ์สูญเสีย แบบวัดการเปรียบเทียบทางสังคม แบบวัดความรู้สึกสูญเสีย และแบบวัดของผู้วิจัยอื่น ๆ ได้แก่ แบบวัดการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน แบบวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา และแบบวัดวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา นามหาคุณภาพของแบบวัด ดังต่อไปนี้

ขั้นแรก ผู้วิจัยประมวลเอกสารเพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรนั้นๆ แล้วสร้างข้อคำถามองค์ประกอบของแผนผังแบบวัดแต่ละตัวแปร โดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างเองจะได้ทำการสร้างเป็นจำนวน 2 - 3 เท่าของที่จะใช้จริง รวมทั้งรวบรวมแบบวัดที่นำมาจากงานวิจัยของคนอื่น แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบเนื้อหา เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว จึงดำเนินการทำเป็นชุดแบบสอบถามเพื่อนำไปทดสอบต่อไป

ขั้นสอง นำแบบวัดในขั้นที่ 1 ไปทดสอบกับผู้สูงอายุที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน แล้วทำการลงรหัสเพื่อทดสอบทางสถิติในการหาคุณภาพแบบวัด

ขั้นที่สาม การวิเคราะห์คุณภาพแบบวัด แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะแรก ทำการทดสอบคุณภาพรายข้อของแบบวัด โดยใช้สถิติ 2 ประเภท คือ 1) การวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) หรือ การวิเคราะห์ค่า t - ratio โดยมีเกณฑ์ว่า ข้อที่จะผ่านการคัดเลือกคือ ข้อที่มี ค่า t ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป และ 2) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดชุดนั้นที่ไม่รวมข้อดังกล่าว (Item - total correlation) หรือการหาค่า r โดยมีเกณฑ์ว่า ข้อที่จะผ่านการคัดเลือกคือ ข้อที่มี ค่า r ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ข้อที่ผ่านการคัดเลือกมีเกณฑ์การตัดสินใจโดยรวม คือ 1) ควรจะผ่านเกณฑ์ทั้งค่า t และ ค่า r 2) ข้อที่ผ่านการคัดเลือกต้องครอบคลุมนิยามในแผนผังของแบบวัด และ 3) ในกรณีมีข้อที่ผ่านเกณฑ์ตามข้อ 1) ไม่เพียงพอ และมีความจำเป็นต้องคัดข้อ เพื่อให้ครอบคลุมแผนผังของตัวแปร การคัดเลือกข้อให้ยึดค่า t เป็นหลักในการตัดสินใจ

ระยะสอง เมื่อได้ข้อครอบคลุมแผนผังของแบบวัดแล้ว ให้ทำการพิสูจน์โครงสร้างของแบบวัด โดยการทำ Confirmatory factor analysis เพื่อหา Construct validity สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินใจความกลมกลืนของโมเดลนั้น ใช้ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Fit measures) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 44-49) จำนวน 5 เกณฑ์ ซึ่งเป็นดัชนีที่พัฒนาโดย Joreskog และ Sorbon (1993: 23-28) จำนวน 3 ดัชนี ดัชนีนี้พัฒนาโดย Brown และ Cudeck (1993 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 44-49) จำนวน 1 ดัชนี และดัชนีที่พัฒนาโดย Bentler (1990 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 44-49) จำนวน 1 ดัชนี โดยแบบวัดที่ผ่านการทดสอบในงานวิจัยนี้ควรผ่านเกณฑ์อย่างน้อย 3 ใน 5 เกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) ควรมีค่าน้อย และควรเข้าใกล้ศูนย์ ให้มากที่สุด และค่า p value ควรเป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งจะแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทั่วไปแล้วหลักง่าย ๆ ของการทดสอบความกลมกลืนโดยวิธีนี้ คือ ถ้าผลการระหว่างค่า Chi-square กับค่า degree of freedom (df) มีค่าไม่เกิน 2 แสดงว่าโมเดลมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์ตัดสินว่าค่า Chi-square จะต้องต้องมี p value ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index: GFI) โดยมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ยิ่งค่า GFI เข้าใกล้ 1.00 ยิ่งแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์ตัดสินว่าค่า GFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

3) ดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted goodness of fit index: AGFI) ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ GFI

4) ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation) เป็นค่าที่แสดงความแตกต่างต่อ degree of freedom (df) ซึ่งมีค่า RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ลงไป จึงจะแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์นี้เช่นเดียวกัน

5) ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0 และ 1 ยิ่งค่า CFI เข้าใกล้ 1.00 ยิ่งแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์ตัดสินว่าค่า CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

ขั้นที่สี่ เมื่อผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันันปรากฏว่าโมเดลกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงนำแบบวัดที่ผ่านการพิสูจน์แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละแบบวัด (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient)

2.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้แบบวัดต้นฉบับแล้ว จึงนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ตามขั้นตอน ดังนี้คือ

1) ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขอความร่วมมือกับกลุ่มผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มาร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การออกกำลังกาย การประชุมผู้สูงอายุ การทำบุญ เพื่อขอเข้าไปเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุ

- 2) นัดวันและเวลา เพื่อนำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง และมีผู้ช่วยในการควบคุมการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
- 3) นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และทำการคัดเลือกรูปแบบที่บกพร่องออกไป จากนั้นนำฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for WINDOWS โดยมีสถิติที่ใช้ 2 รูปแบบดังนี้

2.5.1 สถิติอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานใน 3 ลักษณะคือ

- 1) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) แบบ Enter และ Stepwise โดยใช้ตัวทำนายหลายตัวในการทำนายตัวถูกทำนายทีละตัว โดยใช้เกณฑ์แตกต่างเปอร์เซ็นต์ทำนายที่ 5% (Cohen, 1977: 413-414) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 2
- 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 สมมติฐานที่ 4 และสมมติฐานที่ 5 และเมื่อพบผลที่เป็นปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและแบบสามทางที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำมาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'
- 3) การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (Path Analysis) เพื่อพิสูจน์ว่า โมเดลตามสมมติฐานที่ 7 มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

2.5.2 สถิติพรรณนา (Descriptive statistics)

- 1) การหาค่าความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ประกอบในการพิจารณาแยกกลุ่มย่อย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน
- 2) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้

ตารางที่ 2.1 คุณภาพของแบบวัดในการวิจัย

แบบวัด	จำนวนข้อ	MIN - MAX	พิสัยค่า t	พิสัยค่า r	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)							ค่าความ
					ค่า χ^2	df , p value	RMSEA	CFI	NFI	GFI	AGFI	เชื่อมั่น
1. พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	12	12 – 72	4.69 ถึง 6.52	0.27 ถึง 0.52	45.88	33 , 0.067	0.051	0.98	0.93	0.95	0.87	.76
2. พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม	12	12 – 72	4.20 ถึง 8.17	0.33 ถึง 0.58	60.34	46 , 0.076	0.042	0.98	0.91	0.93	0.88	.76
3. พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	10	10 – 60	4.54 ถึง 9.14	0.23 ถึง 0.51	39.34	28 , 0.076	0.048	0.98	0.94	0.95	0.90	.81
4. ความพอใจในชีวิต	10	10 – 60	2.12 ถึง 4.02	0.40 ถึง 0.68	18.75	20 , 0.540	0.000	1.00	0.98	0.97	0.93	.83
5. การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน	12	12 – 72	3.49 ถึง 9.17	0.20 ถึง 0.48	52.00	42 , 0.140	0.040	0.98	0.92	0.94	0.88	.74
6. การเปรียบเทียบทางสังคม	15	15 – 90	3.55 ถึง 8.17	0.28 ถึง 0.61	95.34	76 , 0.066	0.039	0.98	0.92	0.91	0.86	.82
7. ความรู้สึกสูญเสีย	20	20 – 300	5.12 ถึง 11.16	0.40 ถึง 0.69	167.90	141 , 0.061	0.019	0.99	0.95	0.89	0.84	.92
8. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	10	10 – 60	3.26 ถึง 6.10	0.20 ถึง 0.45	40.63	29 , 0.074	0.055	0.97	0.91	0.94	0.88	.75
9. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	10	10 – 60	4.26 ถึง 8.84	0.24 ถึง 0.56	44.08	31 , 0.060	0.056	0.96	0.88	0.93	0.88	.69
10. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	10	10 – 60	3.79 ถึง 9.82	0.13 ถึง 0.57	44.51	31 , 0.055	0.054	0.97	0.90	0.94	0.88	.68
11. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	20	20 – 120	4.06 ถึง 7.53	0.31 ถึง 0.75	127.17	105 , 0.070	0.027	0.99	0.96	0.91	0.83	.88
12. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	12	12 - 72	6.00 ถึง 11.32	0.33 ถึง 0.71	64.96	48 , 0.052	0.050	0.99	0.96	0.92	0.87	.89
13. การสนับสนุนจากภาครัฐ	12	12 – 72	3.63 ถึง 9.03	0.28 ถึง 0.62	54.11	42 , 0.100	0.042	0.98	0.93	0.93	0.88	.82
14. ประสบการณ์สูญเสีย	20	20 - 40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงอายุ” เป็นการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55 – 88 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุทางจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ได้นำเสนอเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน และส่วนที่ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหากลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวนี้บ่อย ในส่วนต่อไปนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มนำเสนอลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 441 คน (ตารางที่ 3.1) ลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 1) พื้นที่ของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร 219 คน (ร้อยละ 49.7) และ ผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล 222 คน (ร้อยละ 50.3) 2) เพศของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุชาย 110 คน (ร้อยละ 25.0) และ ผู้สูงอายุหญิง 330 คน (ร้อยละ 75.0) 3) อายุของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุมีอายุระหว่าง 55 – 88 ปี มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 63 ปี มีค่าเฉลี่ย 65 ปี และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 83.11 (6.92) โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งอายุออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 63 ปี จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย มีจำนวน 222 คน (ร้อยละ 50.30) และกลุ่มผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 64 ปี ขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมาก มีจำนวน 219 คน (ร้อยละ 49.70) 4) สถานภาพของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

ตารางที่ 3.1 แสดงลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

	ลักษณะเบื้องต้น	จำนวน	ร้อยละ *
พื้นที่	กรุงเทพมหานคร	219	49.7
	ปริมณฑล	222	50.3
เพศ	ชาย	110	25.0
	หญิง	330	75.0
อายุ	น้อย (≤ 63 ปี)	222	50.3
	มาก (> 63 ปี)	219	49.7
สถานภาพ	ไม่มีคู่สมรส	163	37.1
	มีคู่สมรส	276	62.9
การอยู่กับคู่สมรส	อยู่กับคู่สมรส	257	65.9
	ไม่อยู่กับคู่สมรส	133	34.1
จำนวนบุตร	น้อย (1-2 คน)	167	46.4
	มาก (> 2 คน)	193	53.6
จำนวนลูกชาย	น้อย (1 คน)	166	55.9
	มาก (> 1 คน)	131	44.1
จำนวนลูกสาว	น้อย (1 คน)	145	48.7
	มาก (> 1 คน)	153	51.3
ประเภทอาชีพ	อาชีพที่มีเงินเดือนประจำ (รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานบริษัท)	156	39.2
	อาชีพที่ไม่มีเงินเดือนประจำ (ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป/แม่บ้าน)	242	60.8
ระดับการศึกษา	น้อย (≤ 9 ปี)	218	52.0
	มาก (> 9 ปี)	201	48.0
โรคประจำตัว	ไม่มีโรคประจำตัว	148	33.6
	มีโรคประจำตัว	293	66.4
การทำงาน	ไม่ทำงาน	260	60.2
	ทำงาน	172	39.8
รายได้	ไม่มีรายได้ประจำ	190	44.4
	มีรายได้ประจำ	238	55.6

หมายเหตุ: * ไม่รวม Missing Values

ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพเป็นผู้ที่สมรส โสด หย่า หรือหม้าย โดยสถานภาพนี้ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส หมายถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพไม่ได้สมรส(โสด) แยกทางกับคู่สมรส (หย่า) หรือคู่สมรสเสียชีวิต (หม้าย) มีจำนวน 163 คน (ร้อยละ 37.1) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรสมีจำนวน 276 คน (ร้อยละ 62.9) 5) การอยู่กับคู่สมรสของผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส 257 คน (ร้อยละ 65.9) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส 133 คน (ร้อยละ 34.1) 6) จำนวนบุตรของผู้สูงอายุ โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนบุตร ระหว่าง 0 – 9 คน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 2 คน มีค่าเฉลี่ย 3 คน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2 คน โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำนวนบุตรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย มีจำนวน 167 คน (ร้อยละ 46.4) และ ผู้สูงอายุที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก มีจำนวน 193 คน (ร้อยละ 53.6) 7) จำนวนลูกชายของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุที่มีจำนวนลูกชายอยู่ระหว่าง 0 – 5 คน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 1 คน มีค่าเฉลี่ย 1.17 คน และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำนวนลูกชายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย หรือเท่ากับ 1 คน จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย มีจำนวน 166 คน (ร้อยละ 55.9) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมากตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก มีจำนวน 131 คน (ร้อยละ 44.1) 8) จำนวนลูกสาวของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สูงอายุที่มีจำนวนลูกสาวอยู่ระหว่าง 0-8 คน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 1 คน มีค่าเฉลี่ย 1.33 คน และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำนวนลูกสาวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย หรือเท่ากับ 1 คน จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย มีจำนวน 145 คน (ร้อยละ 48.7) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก มีจำนวน 153 คน (ร้อยละ 51.3) 9) ประเภทอาชีพของผู้สูงอายุ โดยกลุ่มตัวอย่างได้ประกอบอาชีพ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มอาชีพที่มีเงินเดือนประจำ หมายถึง อาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท ซึ่งเป็นผู้ที่มีเงินเดือนประจำ มีจำนวน 156 คน (ร้อยละ 39.2) และ กลุ่มอาชีพที่ไม่มีเงินเดือนประจำ หมายถึง อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป หรือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มียอดเงินเดือนประจำแน่นอน มีจำนวน 242 (ร้อยละ 60.8) 10) ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษาระหว่าง 0-22 ปี มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 9 ปี มีค่าเฉลี่ย 9.55 ปี และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.08 โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยหรือเท่ากับ 9 ปี จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย มีจำนวน 218 คน (ร้อยละ 52.0) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาตั้งแต่ 9 ปี ขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก มีจำนวน 201 คน (ร้อยละ 48.0) 11) โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว มี

จำนวน 148 คน (ร้อยละ 33.6) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวมีจำนวน 293 (ร้อยละ 66.4) 12) การทำงาน เป็นการแบ่งผู้สูงอายุตามการทำงานในปัจจุบันโดยจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน มีจำนวน 260 คน (ร้อยละ 60.2) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน มีจำนวน 172 คน (ร้อยละ 39.8) 13) รายได้ เป็นการแบ่งผู้สูงอายุในการมีรายได้ในปัจจุบัน ทั้งรายได้ที่ได้รับจากเงินบำนาญข้าราชการ เงินสวัสดิการของบริษัท ดอกเบี้ยที่ได้รับเป็นประจำจากเงินฝากธนาคาร หรือ การได้รับเงินจากบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่สมรส หรือบุตรหลาน เป็นต้น โดยได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ มีจำนวน 190 คน (ร้อยละ 44.4) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ มีจำนวน 238 คน (ร้อยละ 55.6)

โดยสรุปคือ ผู้สูงอายุอยู่ในพื้นที่ปริมณฑลมากกว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครเล็กน้อย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นผู้ที่มิคู่สมรส โดยยังอยู่กับคู่สมรส เป็นผู้มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ได้แก่ อาชีพธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป แม่บ้าน เป็นต้น มีระดับการศึกษาน้อย มีโรคประจำตัวในปัจจุบันไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีรายได้ประจำอยู่ สำหรับรายละเอียดของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามจะกล่าวต่อไปในส่วนของការวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ตามการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของจิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ ลักษณะมุงอนาคต ควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม

ในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way Analysis of Variance) ของจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และ ความรู้สึกสูญเสีย และพฤติกรรมการพึ่งตนเอง 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และความพอใจในชีวิต โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม

ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีความสามารถอดได้รอได้ สามารถควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามที่ตั้งใจหรือวางแผนไว้ได้ เป็นต้น มีพิสัยของคะแนน 23 – 60 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.39) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

คือผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย และ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก

การสนับสนุนจากภาครัฐ หมายถึง การได้รับการดูแลจากรัฐเกี่ยวกับสิทธิคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน ตามมาตราที่ 11 ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ เช่น ได้รับบริการทางการแพทย์ และสาธารณสุข ได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพ เป็นต้น 2) ด้านเศรษฐกิจ เช่น การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการรับบริการของรัฐ การพัฒนาตนเอง การได้สวัสดิการด้านการเงิน เป็นต้น และ 3) ด้านสังคม การศึกษา และศาสนา เช่น การพาไปทัศนศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ การเข้าชมรม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น มีพิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 14 - 72 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.03 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.59) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก

การเปรียบเทียบทางสังคม หมายถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น มีพิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 36 - 87 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.92 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.25) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามชีวิตสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ คือ 1) แบ่งตามพื้นที่อาศัย คือ กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล 2) แบ่งตามเพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง 3) แบ่งตามอายุ คือ อายุมาก และอายุน้อย 4) สถานภาพ คือ ไม่มีคู่สมรส และมีคู่สมรส 5) การอยู่กับคู่สมรส คือ อยู่กับคู่สมรส และ ไม่อยู่กับคู่สมรส 6) จำนวนบุตร คือ มีบุตรน้อย และมีบุตรมาก 7) จำนวนลูกชาย คือ มีลูกชายน้อย และมีลูกชายมาก 8) จำนวนลูกสาว คือ มีลูกสาวน้อย และมีลูกสาวมาก 9) ประเภทอาชีพ คือ อาชีพมีเงินเดือนประจำ และอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 10) การศึกษา คือ มีการศึกษาน้อย และ มีการศึกษามาก 11) การมีโรคประจำตัว คือ ไม่มีโรคประจำตัว และมีโรคประจำตัว 12) การทำงานในปัจจุบัน คือ ไม่ทำงาน และ ทำงาน และ 13) การมีรายได้ในปัจจุบัน คือ ไม่มีรายได้ประจำ และมีรายได้ประจำ ในการ

วิเคราะห์จะเสนอผลตามตัวแปรตาม คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ด้าน และพฤติกรรม 3 ด้าน โดยแยกวิเคราะห์ทีละด้าน ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน หมายถึง การรับรู้คุณค่าของสังคมและแผ่นดิน ตลอดจนการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับว่าตนมีข้อจำกัด และอาจต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 37-72 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.56 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.75) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.2) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.2) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 25 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 8 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่ม

ตารางที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดินตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดินตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		มุ่งอนาคต	สส.จาก	เปรียบเทียบ	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
		๑	ภาครัฐ	ทางสังคม					
		ก	ข	ค					
รวม	425	56.95***	4.45*	21.45***	1.59	< 1	< 1	< 1	23.5
กทม.	205	27.91***	4.57*	9.10**	1.12	< 1	< 1	< 1	27.0
ปริมณฑล	220	25.01***	< 1	11.24***	< 1	< 1	< 1	1.05	20.6
ชาย	105	8.12**	< 1	3.39	< 1	< 1	< 1	< 1	15.7
หญิง	319	48.30***	3.80*	17.65***	1.60	< 1	< 1	< 1	26.1
อายุน้อย	217	24.05***	< 1	5.66*	3.78*	1.06	2.03	< 1	20.0
อายุมาก	208	28.80***	7.98**	11.31***	< 1	1.34	< 1	< 1	27.7
ไม่มีคู่สมรส	158	20.41***	10.20**	4.77*	< 1	< 1	4.51*	< 1	28.9
มีคู่สมรส	266	36.67***	< 1	12.87***	< 1	< 1	6.85**	< 1	25.2
อยู่กับคู่สมรส	249	29.78***	< 1	10.78***	< 1	< 1	5.88*	< 1	23.8
ไม่อยู่กับคู่สมรส	126	8.87**	7.56**	6.94**	< 1	1.75	< 1	< 1	26.1
บุตรน้อย	164	18.19***	< 1	6.18**	< 1	< 1	< 1	< 1	20.6
บุตรมาก	184	17.40***	4.99*	11.17***	2.63	< 1	5.26*	< 1	24.4
ลูกชายน้อย	162	42.71***	< 1	1.49	1.68	< 1	< 1	2.39	32.4
ลูกชายมาก	125	3.41	5.16*	16.82***	2.27	1.48	1.50	< 1	23.5
ลูกสาวน้อย	141	15.02***	1.59	12.10***	< 1	< 1	< 1	< 1	23.6
ลูกสาวมาก	145	20.36***	1.06	2.29	< 1	< 1	1.76	< 1	23.5
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	155	20.39***	< 1	7.13**	2.29	< 1	< 1	< 1	21.6
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	232	21.66***	9.53**	10.02**	< 1	< 1	< 1	< 1	21.5
การศึกษาน้อย	211	30.77***	2.11	9.54**	< 1	< 1	< 1	1.66	25.7
การศึกษามาก	197	19.57***	1.34	7.58**	2.35	< 1	< 1	< 1	19.4
ไม่มีโรคประจำตัว	141	13.72***	2.36	2.28	< 1	1.57	< 1	< 1	19.4
มีโรคประจำตัว	284	46.00***	3.21	16.62***	2.30	< 1	1.48	1.00	27.0
ไม่ทำงาน	254	31.10***	2.92	7.42**	< 1	2.47	1.09	1.17	22.1
ทำงาน	166	16.65***	< 1	20.12***	2.38	3.79*	< 1	< 1	29.3
ไม่มีรายได้ประจำ	183	9.68**	3.39	12.77***	3.29	< 1	< 1	< 1	21.4
มีรายได้ประจำ	233	46.91***	< 1	7.81**	< 1	< 1	< 1	1.63	26.5

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.2 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้			
		คุณภาพชีวิตของแผ่นดิน			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.43	ต่ำ	53.76
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.75	น้อย	55.45
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.53	ต่ำ	54.66
กทม.	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.77	ต่ำ	53.57
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	57.23	น้อย	55.12
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.66	ต่ำ	54.69
ปริมณฑล	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.10	ต่ำ	53.90
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.41	ต่ำ	54.60
ชาย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.91	ต่ำ	54.56
หญิง	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.60	ต่ำ	53.45
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.75	น้อย	55.30
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.58	ต่ำ	54.47
อายุน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	59.20	ต่ำ	54.80
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.06	ต่ำ	55.93
อายุมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.34	ต่ำ	52.76
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.25	น้อย	53.85
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	56.48	ต่ำ	53.62
ไม่มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.35	ต่ำ	53.66
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	57.67	น้อย	54.35
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.14	ต่ำ	54.87
มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.35	ต่ำ	53.61
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.38	ต่ำ	54.58
อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.26	ต่ำ	53.73
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.36	ต่ำ	54.63
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.69	ต่ำ	54.14
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	57.56	น้อย	54.28
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.49	ต่ำ	54.34
บุตรน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	59.09	ต่ำ	54.55
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.14	ต่ำ	55.50

ตารางที่ 3.2 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้			
		คุณภาพชีวิตของแผ่นดิน			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
บุตรมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.36	ต่ำ	53.45
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.45	น้อย	54.36
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	56.97	ต่ำ	53.84
ลูกชายน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	59.88	ต่ำ	53.04
ลูกชายน้อย	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.66	น้อย	54.15
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.67	ต่ำ	53.14
ลูกสาวน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.67	ต่ำ	54.37
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.45	ต่ำ	54.59
ลูกสาวมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.75	ต่ำ	52.69
อาชีพมีเงินฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	59.90	ต่ำ	55.30
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.96	ต่ำ	56.24
อาชีพที่ไม่มีเงิน - เงินเดือนประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.24	ต่ำ	53.45
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.60	น้อย	54.09
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	56.63	ต่ำ	54.05
การศึกษาน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.26	ต่ำ	53.13
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.12	ต่ำ	54.27
การศึกษามาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.92	ต่ำ	55.07
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.19	ต่ำ	55.80
ไม่มีโรคฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.75	ต่ำ	52.87
มีโรคประจำตัว	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.73	ต่ำ	53.84
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.75	ต่ำ	54.81
ไม่ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.63	ต่ำ	54.09
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.47	ต่ำ	55.25
ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.59	ต่ำ	53.49
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.79	ต่ำ	53.29
ไม่มีรายได้ฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.58	ต่ำ	54.43
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.81	ต่ำ	54.20
มีรายได้ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	59.12	ต่ำ	53.53
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	57.47	ต่ำ	55.18

ผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 22 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย (ตารางที่ 3.2) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย (ตารางที่ 28 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 4 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 3 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (ตารางที่ 3.2) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (ตารางที่ 29 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากที่สุดด้วย

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏใน 4 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (ตารางที่ 3.2) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (ตารางที่ 30 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญรวม 4 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 3 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลทั้งหมดข้างต้นนี้ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย โดยยังพบในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินน้อยที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส (ตารางที่ 31 ในภาคผนวก ข) ปรากฏผลเพิ่มเติมอีก 2 ประการ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากที่สุดด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานซึ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมมากด้วย

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ

มาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรสที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ และ ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรสที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุมีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับ

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม

ความรู้สึกสูญเสีย หมายถึง การคาดการณ์ในความรู้สึกของการที่บุคคลสูงวัยผ่านเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียสถานภาพหรือสิ่งของ หรือ สูญเสียความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้บุคคลสูงวัยมีความเสียใจ โหยหา คิดถึง ถึงบุคคลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งของนั้นๆ พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 20 - 237 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 101.41 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 41.02) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า ความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระเพียงตัวแปรเดียว (ตารางที่ 3.3) คือ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

ตารางที่ 3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทาง สังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึก สูญเสียตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		มุ่งอนาคต	สส.จาก	เปรียบ	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
		๑ ก	ภาครัฐ ข	เทียบสังคม ค					
รวม	379	< 1	< 1	10.86***	< 1	1.34	< 1	1.65	4.2
กทม.	194	< 1	< 1	5.77*	< 1	< 1	< 1	< 1	4.0
ปริมณฑล	185	< 1	< 1	6.65**	< 1	1.30	< 1	< 1	5.9
ชาย	91	< 1	< 1	1.31	< 1	< 1	< 1	1.19	4.3
หญิง	288	< 1	< 1	9.77**	< 1	2.89	< 1	< 1	5.0
อายุน้อย	201	1.17	< 1	2.52	< 1	2.16	< 1	4.50*	5.3
อายุมาก	178	< 1	1.40	12.52***	< 1	< 1	< 1	< 1	8.1
ไม่มีคู่สมรส	147	1.35	< 1	8.32**	1.80	2.79	2.30	< 1	11.6
มีคู่สมรส	232	< 1	< 1	5.89*	2.07	< 1	< 1	4.33*	5.0
อยู่กับคู่สมรส	217	< 1	< 1	5.36*	1.95	< 1	< 1	2.70	4.5
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	< 1	< 1	4.17*	2.34	< 1	< 1	< 1	7.0
บุตรน้อย	151	< 1	1.85	3.69	< 1	< 1	1.71	2.42	6.4
บุตรมาก	158	< 1	< 1	2.62	1.00	< 1	1.07	< 1	2.9
ลูกชายน้อย	145	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.47	< 1	2.3
ลูกชายมาก	111	< 1	< 1	5.36*	2.03	< 1	2.34	< 1	9.3
ลูกสาวน้อย	128	< 1	1.10	3.89*	< 1	< 1	< 1	< 1	5.9
ลูกสาวมาก	123	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.1
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	145	2.51	< 1	3.02	< 1	< 1	1.82	< 1	8.1
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	205	< 1	1.96	9.80**	< 1	< 1	< 1	< 1	6.4
การศึกษาน้อย	189	< 1	< 1	10.56***	< 1	< 1	< 1	< 1	6.7
การศึกษามาก	178	< 1	1.35	1.00	< 1	< 1	1.53	< 1	3.8
ไม่มีโรคประจำตัว	125	1.58	< 1	< 1	< 1	2.78	< 1	3.58	9.2
มีโรคประจำตัว	254	< 1	< 1	10.01***	< 1	< 1	< 1	< 1	4.4
ไม่ทำงาน	223	1.84	< 1	3.65	< 1	< 1	< 1	< 1	3.7
ทำงาน	154	< 1	< 1	6.20**	< 1	1.16	1.33	2.60	7.8
ไม่มีรายได้ประจำ	158	< 1	< 1	1.68	2.08	< 1	< 1	5.27*	7.2
มีรายได้ประจำ	215	1.12	< 1	7.21**	< 1	3.34	< 1	< 1	6.0

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.3 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกลดลง			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	108.62	สูง	94.11
กทม.	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	101.66	สูง	85.03
ปริณทล	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	115.66	สูง	100.49
หญิง	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	107.77	สูง	90.94
อายุมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	107.53	สูง	85.82
ไม่มีคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	108.35	สูง	86.57
มีคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	110.53	สูง	96.99
อยู่กับคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	110.14	สูง	96.53
ไม่อยู่กับคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	112.73	สูง	95.80
ลูกชายมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	110.30	สูง	91.56
ลูกสาวน้อย	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	114.58	สูง	99.70
อาชีพไม่มีเงินประจำ	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	107.93	สูง	89.11
การศึกษาน้อย	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	112.32	สูง	92.61
มีโรคประจำตัว	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	109.48	สูง	93.10
ทำงาน	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	109.52	สูง	92.78
มีรายได้ประจำ	การเปรียบเทียบทางสังคม	ต่ำ	106.41	สูง	90.63

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า ความรู้สึกลดลง แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวแปรเดียว (ตารางที่ 3.3) คือ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่ความรู้สึกลดลงมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 15 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ ความรู้สึกลดลง แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏใน 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส และ

กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.3) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 32 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 4 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 3 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย (ตารางที่ 33 ในภาคผนวก ข) ปรากฏผลเพิ่มเติมอีก 2 ประการ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลข้างต้นนี้ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรสด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า ความรู้สึกสูญเสียแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ 2) ในกลุ่มผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

ประการที่สาม พบผลที่กลับกับความคาดหมายว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ซึ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียน้อยกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

3.2.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตาม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ หมายถึง การดูแลสุขภาพตนเอง ในด้าน 4 ด้าน คือ 1) การเปิดรับข่าวสาร เช่น การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพในผู้สูงอายุ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เป็นต้น 2) การดูแลสุขภาพด้านการกิน เช่น การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมตามวัย เป็นต้น 3) การดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม เป็นต้น และ 4) การดูแลสุขภาพด้านการกินยา/พบแพทย์ เช่น การไปพบแพทย์ตามที่นัด การตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ เป็นต้น พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 20 - 72 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.21 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.84) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.4) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ตารางที่ 3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		มุ่งอนาคต ๑ ก	สส.จาก ภาครัฐ ข	เปรียบ เทียบสังคม ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	427	39.62***	16.22***	8.46**	1.11	< 1	< 1	1.36	17.0
กทม.	206	10.70***	9.61**	9.70**	< 1	2.61	< 1	< 1	23.2
ปริมณฑล	221	15.01***	10.95***	4.58*	< 1	< 1	2.50	< 1	17.4
ชาย	106	10.56**	6.31**	2.81	2.03	< 1	1.84	3.14	22.6
หญิง	320	24.93***	7.97**	6.06**	< 1	< 1	< 1	< 1	15.2
อายุน้อย	219	24.42***	7.55**	3.44	< 1	< 1	1.25	2.84	18.5
อายุมาก	208	17.87***	6.29**	6.58**	< 1	< 1	< 1	< 1	18.9
โสด/หย่า/หม้าย	158	19.09***	10.61***	4.46*	< 1	1.15	4.17*	< 1	26.4
สมรส	268	19.67***	7.89**	2.80	< 1	< 1	< 1	2.08	14.1
อยู่กับคู่สมรส	251	21.65***	6.03*	4.84*	< 1	< 1	< 1	3.45	16.1
ไม่อยู่กับคู่สมรส	126	9.06**	8.30**	1.64	< 1	1.30	< 1	< 1	21.2
บุตรน้อย	165	12.70***	9.50**	2.05	< 1	< 1	< 1	2.08	17.4
บุตรมาก	185	16.95***	5.46*	1.49	2.81	< 1	< 1	< 1	15.7
ลูกชายน้อย	164	6.66**	2.82	2.16	1.02	1.70	< 1	< 1	15.3
ลูกชายมาก	125	18.80***	7.83**	< 1	3.43	< 1	8.90**	3.78*	24.8
ลูกสาวน้อย	142	9.72**	9.26**	3.44	< 1	2.98	< 1	1.12	18.7
ลูกสาวมาก	146	13.68***	4.20*	1.16	< 1	< 1	< 1	< 1	18.4
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	155	10.02**	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	10.2
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	234	22.73***	21.41***	5.35*	1.19	< 1	< 1	3.25	22.0
การศึกษาน้อย	213	19.18***	10.48***	4.20	< 1	< 1	< 1	4.57*	18.7
การศึกษามาก	197	11.95***	10.02**	1.30	< 1	< 1	< 1	< 1	15.2
ไม่มีโรคประจำตัว	142	4.88*	5.07*	1.61	2.03	< 1	< 1	< 1	12.8
มีโรคประจำตัว	285	49.05***	12.52***	8.72**	< 1	1.15	< 1	5.08*	25.5
ไม่ทำงาน	254	14.91***	3.59	9.92**	< 1	1.13	< 1	< 1	15.6
ทำงาน	168	15.69***	12.25***	1.65	4.02*	< 1	< 1	< 1	21.5
ไม่มีรายได้ประจำ	184	8.04**	8.29**	7.52**	< 1	< 1	4.96*	5.15*	18.0
มีรายได้ประจำ	234	27.25***	12.25***	< 1	2.15	< 1	< 1	< 1	19.7

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.4 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.28	ต่ำ	51.01
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.33	น้อย	51.96
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.86	ต่ำ	52.43
กทม.	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	58.97	ต่ำ	55.53
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	58.88	น้อย	55.62
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	58.89	ต่ำ	55.61
ปริมณฑล	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.05	ต่ำ	48.44
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	52.71	น้อย	48.78
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	52.02	ต่ำ	49.47
ชาย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.29	ต่ำ	49.79
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.67	น้อย	50.42
หญิง	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.58	ต่ำ	51.70
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.52	น้อย	52.76
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	55.35	ต่ำ	52.94
อายุน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.53	ต่ำ	49.39
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.17	น้อย	50.75
อายุมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.30	ต่ำ	52.43
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.31	น้อย	53.42
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	56.34	ต่ำ	53.39
ไม่มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.66	ต่ำ	50.33
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.85	น้อย	51.14
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	55.03	ต่ำ	51.97
มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.98	ต่ำ	51.33
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.13	น้อย	52.18
อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.69	ต่ำ	50.54
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.47	น้อย	51.75
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.33	ต่ำ	51.90
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.85	ต่ำ	52.15
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.75	น้อย	52.25
บุตรน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.10	ต่ำ	50.95
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.75	น้อย	51.29
บุตรมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.78	ต่ำ	50.78
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.70	น้อย	51.86

ตารางที่ 3.4 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
ลูกชายน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.81	ต่ำ	51.19
ลูกชายมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.38	ต่ำ	49.94
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.24	น้อย	51.08
ลูกสาวน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.08	ต่ำ	51.95
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.03	น้อย	52.00
ลูกสาวมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.21	ต่ำ	50.92
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.03	น้อย	52.10
อาชีพมีเงินประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.05	ต่ำ	52.56
อาชีพไม่มี- เงินเดือนประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.83	ต่ำ	50.46
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.76	น้อย	50.54
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.45	ต่ำ	51.84
การศึกษาน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.22	ต่ำ	49.61
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.49	น้อย	50.35
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.73	ต่ำ	51.10
การศึกษามาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.34	ต่ำ	53.61
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	57.18	น้อย	53.76
ไม่มีโรคฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.11	ต่ำ	48.93
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.15	น้อย	48.89
มีโรคฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	57.91	ต่ำ	51.62
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.36	น้อย	53.18
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	56.09	ต่ำ	53.44
ไม่ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.94	ต่ำ	52.77
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	56.55	น้อย	53.15
ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.05	ต่ำ	49.58
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.73	น้อย	49.90
ไม่มีรายได้ฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.77	ต่ำ	51.85
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.80	น้อย	51.82
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	55.70	ต่ำ	51.91
มีรายได้ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	56.82	ต่ำ	51.16
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.89	น้อย	52.09

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่แต่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.4) คือ

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในทุกกลุ่มย่อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 23 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 11 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (ตารางที่ 3.4) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (ตารางที่ 34 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้สูงอายุที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย เป็นผู้ที่มีการพึงตนเองด้านสุขภาพน้อยที่สุดด้วย

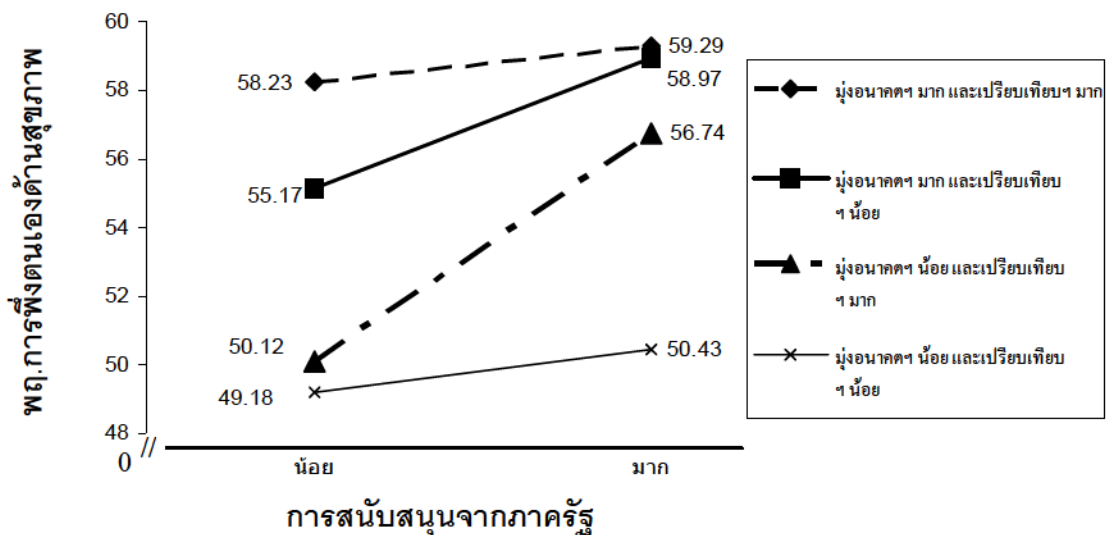
พฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพ ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างการสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.4) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส (ตารางที่ 35 ใน

ภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากที่สุดด้วย ผลทั้งหมดข้างต้นนี้ยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ ปรากฏใน 4 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.4) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (ตารางที่ 36 ในภาคผนวก ข และภาพที่ 3.1) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 17 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 7 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย โดยผลข้างต้นนี้พบในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย 5) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพิจารณาการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ยังพบในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยด้วย 6) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคม

น้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มียุติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 7) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคม เป็นผู้ที่มียุติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลในข้อนี้ยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ ทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ยังปรากฏผลในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยและมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากแต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ ในผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยแต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก พบผลเช่นนี้ใน 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ



ภาพที่ 3.1 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานซึ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากแต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

ในส่วนนี้พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย โดยปรากฏผลใน 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

3.2.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว ใน 2 ด้าน คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัวหรือชุมชน และ 2) การระแวง

ระวังความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สิน พิษของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 31 - 71 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 52.73 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.76) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.5) คือ ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.5) คือ ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 24 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 21 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 15 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

ตารางที่ 3.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		มุ่งอนาคต ๑	สส.จาก ภาครัฐ ๒	เปรียบ เทียบสังคม ค	ก x ๒	ก x ค	๒ x ค	ก x ๒ x ค	
รวม	426	31.02***	19.04***	12.33***	< 1	< 1	< 1	< 1	18.0
กทม.	206	12.66***	7.25**	6.89**	2.20	< 1	< 1	< 1	19.5
ปริมณฑล	220	11.02***	12.68***	8.56**	< 1	< 1	< 1	1.56	19.7
ชาย	105	3.76	8.70**	2.02	1.28	< 1	< 1	< 1	18.7
หญิง	320	24.15***	9.24**	9.19**	2.28	< 1	< 1	< 1	17.8
อายุน้อย	218	18.88***	15.36***	1.70	< 1	< 1	< 1	< 1	19.3
อายุมาก	208	11.21***	4.41*	11.53***	< 1	< 1	< 1	< 1	18.3
ไม่มีคู่สมรส	158	14.68***	15.16***	2.17	< 1	< 1	3.08	< 1	24.4
มีคู่สมรส	267	16.13***	9.63**	6.43**	< 1	< 1	3.32	< 1	17.9
อยู่กับคู่สมรส	250	12.21***	4.52*	6.98**	< 1	< 1	1.44	< 1	14.7
ไม่อยู่กับคู่สมรส	126	8.98**	13.25***	1.78	< 1	< 1	< 1	< 1	22.8
บุตรน้อย	165	10.81***	7.87**	2.03	< 1	2.65	< 1	< 1	19.6
บุตรมาก	184	8.76**	3.17	6.96**	< 1	< 1	< 1	< 1	14.2
ลูกชายน้อย	163	5.70*	1.14	2.78	< 1	5.85*	1.01	4.61*	19.2
ลูกชายมาก	125	13.07***	4.14*	4.67*	< 1	< 1	4.37*	< 1	21.2
ลูกสาวน้อย	142	7.85**	9.59**	2.33	< 1	1.25	< 1	< 1	19.2
ลูกสาวมาก	145	4.29*	1.69	5.70*	< 1	< 1	< 1	< 1	14.9
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	155	10.97***	1.34	1.73	1.91	< 1	< 1	< 1	15.1
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	233	11.84***	26.35***	9.93**	< 1	< 1	< 1	1.59	21.3
การศึกษาน้อย	212	13.02***	13.51***	10.85***	< 1	< 1	< 1	< 1	21.1
การศึกษามาก	197	13.99***	7.74**	1.11	< 1	< 1	< 1	< 1	15.3
ไม่มีโรคประจำตัว	141	2.47	5.26*	1.45	< 1	< 1	< 1	1.86	14.6
มีโรคประจำตัว	285	35.79***	10.51***	14.98***	< 1	< 1	< 1	2.40	23.6
ไม่ทำงาน	254	7.84**	3.05	9.72**	2.51	< 1	< 1	< 1	13.8
ทำงาน	167	21.82***	19.69***	4.27*	< 1	< 1	< 1	< 1	28.4
ไม่มีรายได้ประจำ	184	7.78**	7.16**	18.70***	< 1	< 1	1.04	< 1	24.6
มีรายได้ประจำ	233	18.52***	14.33***	< 1	< 1	< 1	1.75	< 1	16.5

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.5 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.22	ต่ำ	50.12
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.78	น้อย	50.57
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.46	ต่ำ	50.88
กทม.	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.88	ต่ำ	51.78
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	55.38	น้อย	52.28
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	55.34	ต่ำ	52.32
ปริมณฑล	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	52.23	ต่ำ	49.03
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	52.35	น้อย	48.92
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	52.04	ต่ำ	49.22
ชาย	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.40	น้อย	49.20
หญิง	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.64	ต่ำ	50.38
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.83	น้อย	51.19
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.83	ต่ำ	51.20
อายุน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.56	ต่ำ	50.26
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.35	น้อย	50.47
อายุมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.91	ต่ำ	50.14
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.21	น้อย	50.84
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.94	ต่ำ	50.11
ไม่มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.33	ต่ำ	48.25
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.37	น้อย	48.21
มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.64	ต่ำ	51.08
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.24	น้อย	51.49
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.99	ต่ำ	51.74
อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.38	ต่ำ	51.05
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.73	น้อย	51.70
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.97	ต่ำ	51.46
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.37	ต่ำ	48.95
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.84	น้อย	48.47
บุตรน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.12	ต่ำ	50.23
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.83	น้อย	50.52

ตารางที่ 3.5 ตอน 2 (ต่อ)

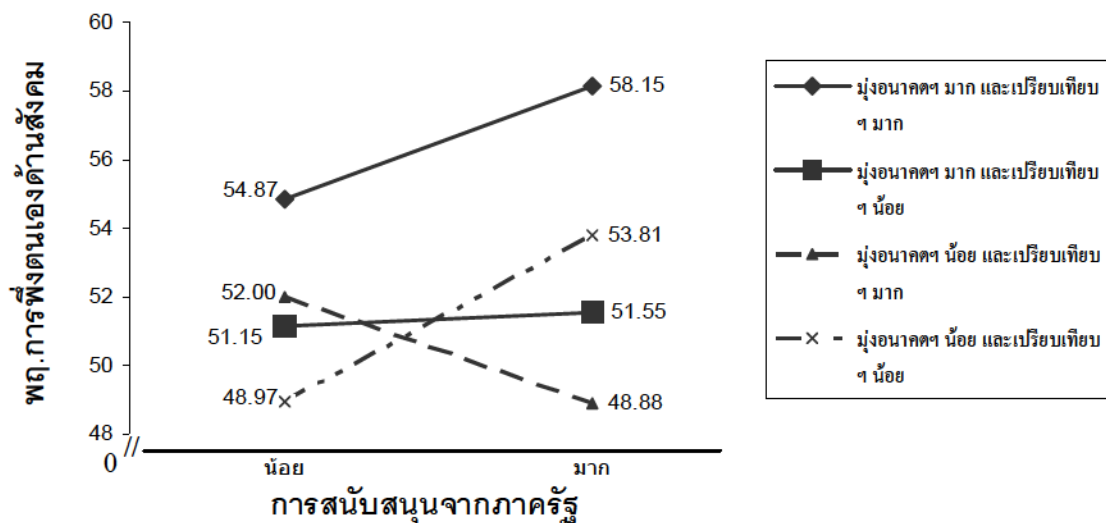
กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
บุตรมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.96	ต่ำ	50.41
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.76	ต่ำ	50.61
ลูกชายน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.93	ต่ำ	50.92
ลูกชายน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.30	ต่ำ	49.64
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.28	น้อย	50.66
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.36	ต่ำ	50.58
ลูกสาวน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.79	ต่ำ	50.44
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.97	น้อย	50.26
ลูกสาวมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.98	ต่ำ	50.95
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.22	ต่ำ	50.72
อาชีพมีเงินประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.23	ต่ำ	51.10
อาชีพไม่มี- เงินเดือนประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.51	ต่ำ	50.14
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.34	น้อย	49.32
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.37	ต่ำ	50.29
การศึกษาน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	53.64	ต่ำ	49.82
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.68	น้อย	49.78
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	53.48	ต่ำ	49.99
การศึกษามาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.09	ต่ำ	51.12
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.58	น้อย	51.63
ไม่มีโรคฯ	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.47	น้อย	49.94
มีโรคประจำตัว	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	55.00	ต่ำ	49.90
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	53.83	น้อย	51.07
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.10	ต่ำ	50.80
ไม่ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.33	ต่ำ	51.53
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	54.49	ต่ำ	51.37
ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.20	ต่ำ	48.96
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.07	น้อย	49.09
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	52.74	ต่ำ	50.42
ไม่มีรายได้ฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.24	ต่ำ	50.94
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.17	น้อย	51.00
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	55.14	ต่ำ	50.03
มีรายได้ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	54.48	ต่ำ	50.33
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	มาก	54.23	น้อย	50.58

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตาม ปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผล เช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 3.5) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการ ของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 37 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้าน สังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทาง สังคมมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้าน สังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคม มาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากที่สุดด้วย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูก ชายมาก (ตารางที่ 3.5) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูก ชายมาก (ตารางที่ 38 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่ เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการ สนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการ สนับสนุนจากภาครัฐน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการ เปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการ เปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการ เปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการ สนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการ พึ่งตนเองด้านสังคมมากที่สุดด้วย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 3.5) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 39 ในภาคผนวก ข และ ภาพที่ 3.2) ปรากฏว่า มีคู่ที่

แตกต่างกันมีนัยสำคัญรวม 7 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 3 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย



ภาพที่ 3.2 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก โดยเฉพาะ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมากซึ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมากซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยซึ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยซึ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก

ในส่วนนี้พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย โดยปรากฏผลเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

3.2.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิต โดยผู้สูงวัยที่มีรายได้อย่างสม่ำเสมอ จากเงินบำนาญ เงินสวัสดิการ ตลอดจนความสามารถในการหารายได้จากการทำงานต่างๆ พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 16 - 60 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.89 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.56) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.6) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การ

ตารางที่ 3.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		มุ่งอนาคต ๑	สศ.จาก ภาครัฐ ๒	เปรียบ เทียบสังคม ค					
					ก x ๒	ก x ค	๒ x ค	ก x ๒ x ค	
รวม	427	8.63**	5.13*	87.37***	< 1	2.38	3.76*	< 1	23.5
กทม.	206	6.99**	3.11	34.72***	2.44	< 1	15.43***	5.80*	31.7
ปริมณฑล	221	< 1	3.82*	47.59***	< 1	2.04	< 1	< 1	21.9
ชาย	106	1.52	< 1	19.38***	< 1	< 1	< 1	1.56	22.4
หญิง	320	6.39**	6.53**	67.23***	< 1	3.19	3.51	< 1	24.9
อายุน้อย	219	2.97	1.57	54.48***	< 1	< 1	< 1	< 1	26.2
อายุมาก	208	2.96	2.58	34.17***	< 1	2.10	3.95*	< 1	20.5
ไม่มีคู่สมรส	158	5.57*	1.06	26.89***	< 1	< 1	< 1	< 1	24.0
มีคู่สมรส	268	3.67	2.23	50.35***	< 1	4.50*	4.96*	< 1	24.3
อยู่กับคู่สมรส	251	2.23	2.84	52.27***	< 1	3.53	4.93*	< 1	25.4
ไม่อยู่กับคู่สมรส	126	1.37	< 1	13.03***	< 1	< 1	< 1	< 1	14.1
บุตรน้อย	165	1.77	< 1	33.18***	< 1	< 1	< 1	< 1	23.2
บุตรมาก	185	1.65	3.61	32.72***	< 1	3.01	2.69	< 1	20.7
ลูกชายน้อย	164	3.54	4.28*	34.79***	< 1	1.05	< 1	2.59	28.4
ลูกชายมาก	125	3.96*	3.19	12.00***	< 1	1.58	< 1	< 1	20.4
ลูกสาวน้อย	142	7.47**	1.71	22.17***	< 1	2.39	5.33*	< 1	26.3
ลูกสาวมาก	146	< 1	< 1	24.05***	< 1	2.81	< 1	< 1	17.7
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	155	7.68*	3.67	31.94***	1.07	< 1	4.09*	< 1	28.5
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	234	< 1	1.10	46.52***	< 1	2.22	1.41	< 1	21.1
การศึกษาน้อย	213	< 1	4.65*	56.15***	1.21	4.90*	< 1	< 1	25.9
การศึกษามาก	197	11.70***	< 1	22.34***	2.20	< 1	5.08*	< 1	22.4
ไม่มีโรคประจำตัว	142	1.05	4.30*	24.62***	< 1	< 1	< 1	3.30	25.4
มีโรคประจำตัว	285	6.80**	2.47	59.72***	< 1	2.85	5.40*	< 1	24.2
ไม่ทำงาน	254	5.15*	5.65*	44.87***	< 1	3.56	6.83**	< 1	23.9
ทำงาน	168	4.73*	< 1	37.13***	< 1	< 1	< 1	< 1	24.9
ไม่มีรายได้ประจำ	184	3.72	3.76*	35.71***	< 1	< 1	3.35	< 1	25.8
มีรายได้ประจำ	234	7.10**	1.14	36.86***	< 1	1.20	1.32	< 1	20.6

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.6 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	41.97	ต่ำ	39.67
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	41.70	มาก	39.93
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.47	ต่ำ	37.16
กทม.	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	42.94	ต่ำ	39.85
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.84	ต่ำ	37.95
ปริมณฑล	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	41.40	มาก	39.29
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.06	ต่ำ	36.63
ชาย	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.15	ต่ำ	37.87
หญิง	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	42.00	ต่ำ	39.61
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	42.01	มาก	39.59
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.67	ต่ำ	36.93
อายุน้อย	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.15	ต่ำ	38.57
อายุมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	42.77	ต่ำ	35.90
ไม่มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	41.40	ต่ำ	38.11
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	43.36	ต่ำ	36.14
มีคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.91	ต่ำ	38.04
อยู่กับคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.09	ต่ำ	37.74
ไม่อยู่กับคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	42.20	ต่ำ	36.28
บุตรน้อย	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.02	ต่ำ	37.48
บุตรมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	43.72	ต่ำ	36.68
ลูกชายน้อย	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	43.15	มาก	40.62
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.50	ต่ำ	38.27
ลูกชายมาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	40.49	ต่ำ	37.55
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	41.58	ต่ำ	36.46
ลูกสาวน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	43.26	ต่ำ	39.73
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.54	ต่ำ	38.46
ลูกสาวมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.03	ต่ำ	36.63
อาชีพมีเงินฯ ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	44.16	ต่ำ	40.66
อาชีพไม่มีเงินฯ ประจำ	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.98	ต่ำ	38.85

ตารางที่ 3.6 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
อาชีพไม่มีเงินประจำ	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	43.69	ต่ำ	36.53
	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	44.35	ต่ำ	40.44
การศึกษา	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.09	ต่ำ	39.70
	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	43.40	มาก	40.20
ไม่มีโรคฯ	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.63	ต่ำ	37.97
	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	41.63	ต่ำ	39.18
มีโรคประจำตัว	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	44.04	ต่ำ	36.78
	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	40.80	ต่ำ	38.40
ไม่ทำงาน	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	40.85	มาก	38.34
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	43.14	ต่ำ	36.05
ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	43.99	ต่ำ	41.50
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.24	ต่ำ	39.25
ไม่มีรายได้ฯ	การสนับสนุนจากภาครัฐ	น้อย	39.11	มาก	36.73
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	41.60	ต่ำ	34.24
มีรายได้ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	44.60	ต่ำ	42.06
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.22	ต่ำ	40.44

สนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่แต่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.6) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อ

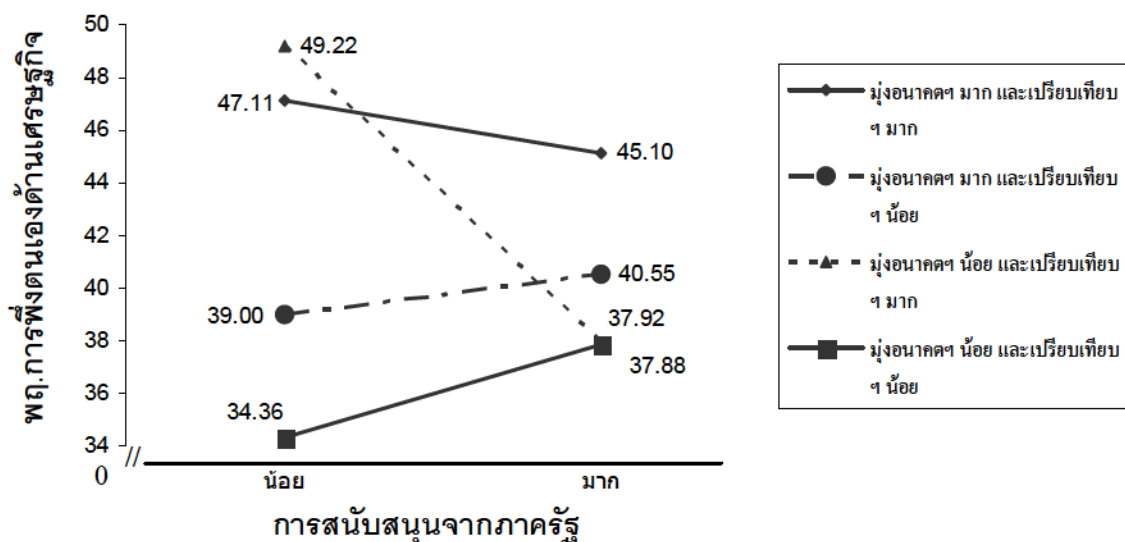
พิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 11 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ 2) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคร์ฐน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคร์ฐมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 7 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ 3) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในทุกกลุ่มย่อย

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย (ตารางที่ 3.6) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (ตารางที่ 40 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 4 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลทั้งสามประการข้างต้นนี้ยังปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยด้วย และ 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏผลว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดด้วย

พฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจ ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 9 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน (ตารางที่ 3.6) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 41 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 4 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลทั้งสามประการข้างต้น ยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย และ 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ยังปรากฏใน 6 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากที่สุดด้วย โดยผลเช่นนี้ยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลืออีกด้วย

พฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 3.6) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 42 ในภาคผนวก ข และ ภาพที่ 3.3) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 16 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 6 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมกรฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทาง

สังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุกีมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุกีมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุกีมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุกีได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย 5) ในกลุ่มผู้สูงอายุกีได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 6) ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย



ภาพที่ 3.3 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุกีในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุกีมีพฤติกรรมกาฟงตนเองด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุกีมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย

ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรสซึ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และทุกกลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก 10 ประเภท คือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

ในส่วนนี้พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย โดยปรากฏผลเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต ตาม ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทาง สังคม

ความพอใจในชีวิต หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต รู้สึกสดชื่น รื่นเริง
สมหวัง มองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นต้น พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 18 - 60 คะแนน
(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.27 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.30) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัด
นี้มาก เป็นผู้ที่ความพอใจในชีวิตมาก

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต โดยมีตัวแปรอิสระ
3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทาง
สังคม ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระเพียง
สองตัวแปร (ตารางที่ 3.7) คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อ
พิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่ง
อนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุม
ตนน้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุ
ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตาม
ระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงสองตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.7) คือ ลักษณะมุ่งอนาคต
ควบคุมตน และการเปรียบเทียบทางสังคม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัว
แปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิต
มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 14 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่
สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่ม
ผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูก
ชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มี
การศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ และ 2) ผู้สูงอายุที่มี
การเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทาง
สังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในทุกกลุ่มย่อย

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบ
สองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ผลเช่นนี้ปรากฏใน
2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.7) เมื่อ
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย (ตารางที่ 43 ใน

ตารางที่ 3.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของความพอใจในชีวิต ตามระดับ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทาง สังคม ที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิตตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		มุ่งอนาคต ๑	สส.จาก ภาครัฐ	เปรียบ เทียบ สังคม					
					ก x ข	ก x ค	ข x ค	กxขxค	
ก	ข	ค							
รวม	426	11.16***	< 1	106.83***	1.63	1.60	6.26**	1.44	27.8
กทม.	205	7.27**	2.61	32.64***	< 1	< 1	8.09**	1.23	30.5
ปริมณฑล	221	2.16	< 1	67.09***	< 1	1.71	< 1	< 1	28.4
ชาย	106	1.45	< 1	36.42***	< 1	< 1	< 1	1.41	31.9
หญิง	319	10.92***	1.90	73.07***	2.08	2.61	7.08**	3.47	29.0
อายุน้อย	218	6.29**	< 1	52.01***	2.03	< 1	1.04	1.64	29.0
อายุมาก	208	3.63	< 1	48.01***	< 1	3.36	5.26*	< 1	26.8
ไม่มีคู่สมรส	158	1.71	< 1	31.45***	< 1	< 1	1.23	< 1	22.8
มีคู่สมรส	267	10.41***	< 1	72.43***	2.42	1.81	5.25*	3.70	31.8
อยู่กับคู่สมรส	250	10.17**	< 1	66.12***	1.22	2.38	3.56	3.75*	31.1
ไม่อยู่กับคู่สมรส	126	1.11	3.59	23.05***	< 1	< 1	< 1	< 1	24.8
บุตรน้อย	164	4.49*	< 1	50.13***	3.68	< 1	2.56	1.90	35.0
บุตรมาก	185	3.06	1.02	30.01***	< 1	< 1	1.35	1.13	20.7
ลูกชายน้อย	164	7.46**	< 1	29.97***	< 1	< 1	< 1	< 1	28.7
ลูกชายมาก	125	< 1	< 1	28.86***	2.46	1.76	1.28	< 1	25.3
ลูกสาวน้อย	141	9.77**	< 1	40.16***	6.02*	1.03	3.99*	2.77	37.1
ลูกสาวมาก	146	3.00	1.15	15.43***	1.55	< 1	< 1	< 1	19.4
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	154	13.84***	< 1	51.70***	< 1	< 1	3.92*	< 1	39.5
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	234	< 1	1.11	47.33***	< 1	3.70	2.69	2.10	22.2
การศึกษาน้อย	213	< 1	< 1	54.22***	< 1	3.88*	< 1	< 1	25.1
การศึกษามาก	196	16.53***	3.07	44.02***	1.73	< 1	8.02**	1.41	34.8
ไม่มีโรคประจำตัว	142	5.15*	1.18	32.12***	2.73	2.30	< 1	< 1	33.1
มีโรคประจำตัว	284	4.38*	2.04	69.95***	< 1	< 1	7.33**	1.38	27.0
ไม่ทำงาน	254	8.85**	< 1	41.43***	< 1	< 1	6.46**	< 1	24.7
ทำงาน	167	2.54	< 1	72.18***	1.86	< 1	< 1	< 1	36.3
ไม่มีรายได้ประจำ	184	1.82	< 1	34.30***	< 1	< 1	3.44	< 1	24.5
มีรายได้ประจำ	233	17.31***	2.16	64.31***	4.63*	7.24**	2.57	< 1	33.7

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.7 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความสุขในชีวิต			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.03	ต่ำ	42.87
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.30	ต่ำ	40.61
กทม.	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.69	ต่ำ	42.88
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.27	ต่ำ	41.30
ปริณทล	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.99	ต่ำ	40.06
ชาย	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.53	ต่ำ	40.56
หญิง	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.17	ต่ำ	42.59
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.22	ต่ำ	40.55
อายุน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.35	ต่ำ	43.01
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.54	ต่ำ	40.82
อายุมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.95	ต่ำ	40.48
ไม่มีคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.56	ต่ำ	40.95
มีคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.06	ต่ำ	42.49
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.16	ต่ำ	40.38
อยู่กับคู่สมรส	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.04	ต่ำ	42.44
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.05	ต่ำ	40.44
ไม่อยู่กับคู่สมรส	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.76	ต่ำ	40.09
บุตรน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	44.79	ต่ำ	42.49
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.47	ต่ำ	39.81
บุตรมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.49	ต่ำ	40.96
ลูกชายน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.32	ต่ำ	42.33
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.82	ต่ำ	40.83
ลูกชายมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.09	ต่ำ	40.38
ลูกสาวน้อย	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.38	ต่ำ	42.10
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.06	ต่ำ	40.42
ลูกสาวมาก	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.38	ต่ำ	41.47
อาชีพมีเงินประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	46.35	ต่ำ	42.53
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	48.14	ต่ำ	40.75
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.76	ต่ำ	40.51

ตารางที่ 3.7 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความสุขในชีวิต			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
การศึกษาน้อย	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.83	ต่ำ	39.74
การศึกษามาก	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	46.53	ต่ำ	42.95
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.66	ต่ำ	41.82
ไม่มีโรคฯ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	46.20	ต่ำ	43.66
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	48.10	ต่ำ	41.76
มีโรคประจำตัว	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	44.51	ต่ำ	42.79
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.08	ต่ำ	40.22
ไม่ทำงาน	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	45.32	ต่ำ	42.71
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	46.84	ต่ำ	41.19
ทำงาน	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	47.78	ต่ำ	39.19
ไม่มีรายได้ฯ	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	45.79	ต่ำ	39.39
มีรายได้ประจำ	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	สูง	46.67	ต่ำ	43.36
	การเปรียบเทียบทางสังคม	สูง	48.20	ต่ำ	41.83

ภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากที่สุดด้วย โดยผลดังกล่าวข้างต้นยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำด้วย

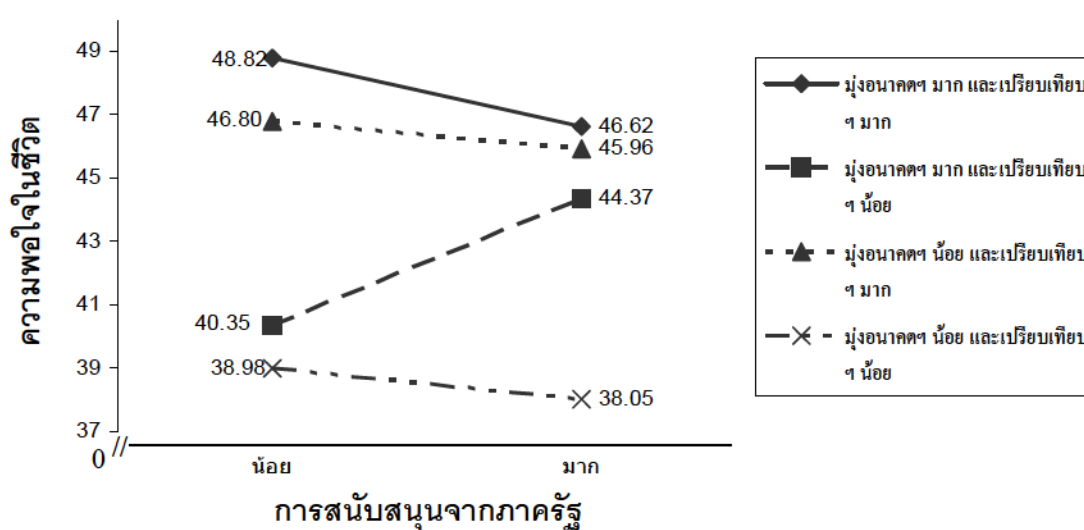
ความพอใจในชีวิต ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏใน 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.7) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 44 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่

แตกต่างกันมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 4 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ซึ่งผลทั้งสามประการข้างต้น ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยด้วย และ 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตน้อยที่สุดด้วย

ความพอใจในชีวิตยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 9 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน (ตารางที่ 3.7) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 45 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 4 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลทั้งสามประการข้างต้นยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย และ 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ยังปรากฏในกลุ่มย่อย 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน นอกจากนี้ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 8 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น ยังปรากฏผล

เพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตน้อยที่สุดด้วย

ความพอใจในชีวิตยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ผลเช่นนี้ปรากฏเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส (ตารางที่ 3.7) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส (ตารางที่ 46 ในภาคผนวก ข และ ภาพที่ 3.4)



ภาพที่ 3.4 ค่าเฉลี่ยความพอใจในชีวิต พิจารณาตามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส

ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญรวม 16 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 6 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย แต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่ได้รับการ

สนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย 5) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และ 6) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความพอใจในชีวิตมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส โดยเฉพาะ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ โดยเฉพาะ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย 9 ประเภท ได้แก่ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก แต่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ ทุกกลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากแต่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย อีกทั้งในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อยและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย

ในส่วนนี้พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจใน

ชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย โดยปรากฏผลเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของจิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

ในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way Analysis of Variance) ของจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย และพฤติกรรมการพึ่งตนเอง 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งความพอใจในชีวิต โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

ความเชื่อทางพุทธศาสนา หมายถึง ความเชื่อทางพุทธศาสนา 3 ด้าน คือ 1) ความเชื่อเรื่องไตรสรณคมณ์ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ 2) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม มีนรก สวรรค์ และมีการเวียนว่ายตายเกิด ในภพต่างๆ และ 3) ความเชื่อเรื่องนิพพาน มีผัสขของคะแนน 29 - 60 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.11 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.23) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย คือผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย คือผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา

วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติตามหลักทางศาสนาใน 2 ด้าน คือ 1) วิธีชีวิตของบุคคล ซึ่งแสดงถึงปริมาณการเลือกที่จะปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างยึดหลักธรรมะทางพุทธศาสนา และหลักเลี้ยงชีวิตที่ผิดศีล เช่น การเลือกอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจ การทำบุญสุนทาน เป็นต้น และ 2) การปฏิบัติเบื้องต้น ใน 3 ด้าน คือ ทาน ศีล และภาวนา มีผัสขของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 59 - 120 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.81) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย และ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

ประสบการณ์สูญเสีย หมายถึง การสูญเสียที่ผู้สูงอายุประสบมาในอดีต ทั้งการสูญเสียด้านบุคคล เช่น คู่สมรส เพื่อน เป็นต้น การสูญเสียด้านสุขภาพ เช่น การได้ยินลดลง การมองเห็นลดลง มีโรคประจำตัว เป็นต้น การสูญเสียสถานภาพต่าง ๆ เช่น การสูญเสียความเป็นผู้นำ และการสูญเสียโอกาสอื่นๆ เช่น การพลาดโอกาสไปเที่ยว ไม่สามารถทำงานที่ชื่นชอบได้ เป็นต้น มีพิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 20 - 40 คะแนน ซึ่งคะแนนถูกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.04 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.23) โดยผู้สูงอายุที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย และผู้สูงอายุที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย คือ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามตัวแปรตามหลังของผู้สูงอายุ คือ 1) แบ่งตามพื้นที่อาศัย คือ กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล 2) แบ่งตามเพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง 3) แบ่งตามอายุ คือ อายุมาก และอายุน้อย 4) สถานภาพ คือ ไม่มีคู่สมรส และมีคู่สมรส 5) การอยู่กับคู่สมรส คือ อยู่กับคู่สมรส และไม่อยู่กับคู่สมรส 6) จำนวนบุตร คือ มีบุตรน้อย และมีบุตรมาก 7) จำนวนลูกชาย คือ มีลูกชายน้อย และมีลูกชายมาก 8) จำนวนลูกสาว คือ มีลูกสาวน้อย และมีลูกสาวมาก 9) ประเภทอาชีพ คือ อาชีพมีเงินเดือนประจำ และอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 10) การศึกษา คือ มีการศึกษาน้อย และมีการศึกษามาก 11) การมีโรคประจำตัว คือ ไม่มีโรคประจำตัว และมีโรคประจำตัว 12) การทำงานในปัจจุบัน คือ ไม่ทำงาน และ ทำงาน และ 13) การมีรายได้ในปัจจุบัน คือ ไม่มีรายได้ประจำ และมีรายได้ประจำ ในการวิเคราะห์จะเสนอผลตามตัวแปรตาม คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ด้าน และพฤติกรรม 3 ด้าน โดยแยกวิเคราะห์ทีละด้าน ดังนี้

3.3.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.8) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่าผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มี

ตารางที่ 3.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน
ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์
สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ การรับรู้
คุณค่าของแผ่นดินตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดี่ยว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		เชื่อทาง	วิธีปฏิบัติ	ปสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ก	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	404	29.34***	64.79***	6.47**	< 1	< 1	1.11	6.02*	28.3
กทม.	197	11.07***	24.81***	< 1	< 1	< 1	4.86*	1.96	28.3
ปริมณฑล	207	18.43***	37.72***	5.66*	< 1	< 1	< 1	3.57	30.2
ชาย	98	12.96***	6.16*	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	27.2
หญิง	306	15.85***	58.90***	7.68**	< 1	< 1	< 1	6.30**	29.9
อายุน้อย	212	10.28**	29.80***	3.51	< 1	1.57	1.55	1.35	25.4
อายุมาก	192	19.37***	31.32***	1.82	< 1	< 1	< 1	4.88*	33.0
ไม่มีคู่สมรส	153	5.38*	47.98***	6.66	< 1	< 1	< 1	1.20	40.3
มีคู่สมรส	251	20.02***	22.79***	1.71	< 1	< 1	< 1	6.72**	23.5
อยู่กับคู่สมรส	236	19.53***	22.38***	1.61	< 1	< 1	< 1	7.29**	24.0
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	4.85*	30.80***	1.24	< 1	< 1	1.67	< 1	37.8
บุตรน้อย	157	3.95*	17.77***	3.96*	< 1	< 1	< 1	4.27*	20.5
บุตรมาก	172	16.93***	31.51***	1.17	< 1	1.24	1.34	2.50	34.3
ลูกชายน้อย	157	9.02**	13.85***	< 1	< 1	< 1	3.26	11.31***	28.9
ลูกชายมาก	116	16.85***	17.52***	6.83**	4.72*	< 1	< 1	1.86	42.2
ลูกสาวน้อย	133	3.23	16.67***	2.37	< 1	1.63	1.72	6.47**	26.5
ลูกสาวมาก	137	12.57***	21.94***	< 1	< 1	< 1	6.44*	< 1	33.7
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	13.50***	23.51***	< 1	< 1	3.16	1.32	1.06	31.7
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	223	16.84***	24.02***	7.65**	< 1	< 1	1.94	10.17**	27.8
การศึกษาน้อย	203	18.76***	24.58***	7.12**	< 1	< 1	1.06	12.60***	31.8
การศึกษามาก	186	14.86***	29.08***	1.22	< 1	< 1	1.18	< 1	29.0
ไม่มีโรคประจำตัว	139	3.27	34.61***	5.15*	< 1	1.07	< 1	1.35	29.8
มีโรคประจำตัว	265	28.69***	30.67***	2.21	< 1	< 1	1.92	4.68*	30.0
ไม่ทำงาน	242	13.39***	48.23***	2.56	1.01	< 1	< 1	5.74*	29.5
ทำงาน	159	14.18***	15.16***	4.74*	1.34	< 1	< 1	1.69	28.4
ไม่มีรายได้ประจำ	174	9.70**	23.45***	5.29*	2.67	< 1	< 1	3.69	28.8
มีรายได้ประจำ	223	16.66***	38.36***	1.96	2.61	1.72	2.14	3.06	30.2

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.8 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้			
		คุณภาพชีวิตของแผ่นดิน			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.14	น้อย	54.77
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.95	น้อย	53.95
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.24	สูง	55.66
กทม.	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.43	น้อย	55.17
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.24	น้อย	54.36
ปริมณฑล	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.05	น้อย	54.51
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.81	น้อย	53.75
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.26	สูง	55.30
ชาย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.99	น้อย	54.49
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.30	น้อย	55.19
หญิง	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.65	น้อย	54.69
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.02	น้อย	53.32
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.20	สูง	55.14
อายุน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.86	น้อย	56.06
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.84	น้อย	55.08
อายุมาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.30	น้อย	53.39
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.84	น้อย	52.85
ไม่มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.39	น้อย	55.06
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.71	น้อย	52.74
มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.41	น้อย	54.76
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.53	น้อย	54.64
อยู่กับคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.49	น้อย	54.76
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.62	น้อย	54.63
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.18	น้อย	54.51
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.20	น้อย	52.48
บุตรน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.08	น้อย	55.94
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.28	น้อย	54.74
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	58.08	สูง	55.94
บุตรมาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.44	น้อย	53.55
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.15	น้อย	52.84
ลูกชายน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.47	น้อย	55.27

ตารางที่ 3.8 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้			
		คุณภาพชีวิตของแผ่นดิน			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.86	น้อย	54.88
ลูกชายน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.59	น้อย	53.07
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.63	น้อย	53.02
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	56.77	สูง	53.89
ลูกสาวน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.96	น้อย	54.18
ลูกสาวน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.36	น้อย	53.56
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.98	น้อย	52.95
อาชีพมีเงิน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	60.15	น้อย	56.51
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	60.73	น้อย	55.93
อาชีพไม่มี - เงินประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	56.95	น้อย	53.59
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.27	น้อย	53.27
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	56.40	สูง	54.14
การศึกษาน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.25	น้อย	53.14
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.55	น้อย	52.84
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	56.46	สูง	53.93
การศึกษามาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	59.44	น้อย	56.16
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	60.09	น้อย	55.51
ไม่มีโรค	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.89	น้อย	53.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.90	สูง	55.41
มีโรคประจำตัว	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.60	น้อย	54.34
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.67	น้อย	54.26
ไม่ทำงาน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.77	น้อย	54.89
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.07	น้อย	53.59
ทำงาน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.52	น้อย	54.55
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.58	น้อย	54.48
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.68	สูง	55.39
ไม่มีรายได้	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.16	น้อย	54.02
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.03	น้อย	53.15
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	56.75	สูง	54.43
มีรายได้ประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	58.72	น้อย	55.38
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	59.59	น้อย	54.51

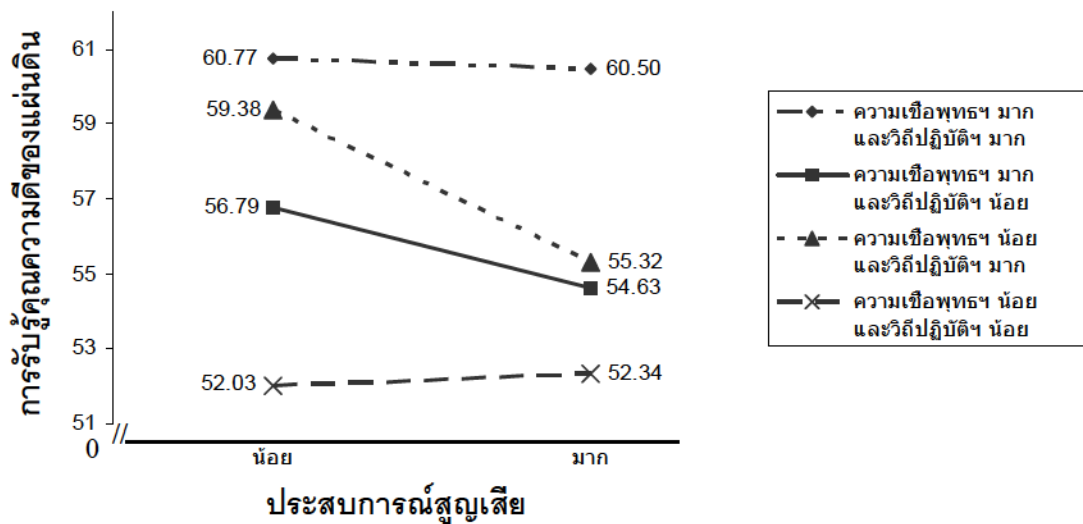
การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.8) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 24 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในทุกกลุ่มย่อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 9 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (ตารางที่ 3.8) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (ตารางที่ 47 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ ซึ่งทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และ มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และ มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และ มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากที่สุดด้วย

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (ตารางที่ 3.8) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 48 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญมีเพียง 4 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย 3) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสียมมาก ผลทั้งสามประการข้างต้นนี้ยังปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมากด้วย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย นอกจากนี้ยังพบผลเพิ่มเติมอีกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากที่สุดด้วย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (ตารางที่ 49 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า ยังพบผลเพิ่มเติมอีกประการหนึ่งว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากที่สุดด้วย

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดินยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 11 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน (ตารางที่ 3.8) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 50 ในภาคผนวก ข และ ภาพที่ 3.5) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 20 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 8 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมมาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติ



ภาพที่ 3.5 ค่าเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตามความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มรวม

ทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผลทั้ง 3 ประการข้างต้นยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อยด้วย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย 5) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก แต่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก ผลทั้ง 5 ประการข้างต้น ยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย 6) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย และมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก ผลเช่นนี้ยังปรากฏใน 9 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชาย น้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาว น้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน 7) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้

ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ยังปรากฏใน 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ 8) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย มาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ยังปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก ด้วย และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง (ตารางที่ 51 ในภาคผนวก ข) ปรากฏผลเพิ่มเติมอีกประการ คือ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผู้ที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก ผลเช่นนี้ยังปรากฏใน 6 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมากซึ่งมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสีย มาก ในกลุ่มรวม และ 10 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ในกลุ่มรวม และ 10 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ ทุกกลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมากซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมากซึ่งมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก แต่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ในกลุ่มรวม และ 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสีย มากในกลุ่มรวม และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสีย มาก ในกลุ่มรวม และ 11 ประเภท คือ กลุ่ม

3.3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย

การเปรียบเทียบทางสังคม หมายถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น พิสัยของคะแนนที่ได้จากแบบวัดมีค่า 36 - 87 คะแนน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.92 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.25) ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า การเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.9) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสพการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศสนามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศสนามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียมาก

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า การเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.9) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศสนามาก เป็นผู้มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศสนามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏ 24 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 21 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ

ตารางที่ 3.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ การเปรียบเทียบทางสังคม ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดี่ยว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		เชื่อทาง	วิธีปฏิบัติ	ปสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	406	4.38*	32.50***	21.15***	< 1	< 1	5.78*	1.03	18.1
กทม.	198	< 1	25.49***	2.60	< 1	< 1	1.25	< 1	15.0
ปริมณฑล	208	10.13**	9.12**	30.49***	< 1	2.05	3.85*	3.25	28.8
ชาย	99	1.33	1.83	16.59***	< 1	1.08	< 1	< 1	25.3
หญิง	307	2.70	30.93***	10.48***	< 1	< 1	7.00**	< 1	18.1
อายุน้อย	214	4.68*	15.96***	18.29***	< 1	< 1	< 1	< 1	22.0
อายุมาก	192	< 1	13.08***	3.28	< 1	< 1	7.15**	< 1	16.3
ไม่มีคู่สมรส	153	< 1	6.86**	11.63***	< 1	< 1	6.88**	< 1	19.8
มีคู่สมรส	253	4.49*	29.50***	11.55***	< 1	< 1	1.34	< 1	19.6
อยู่กับคู่สมรส	238	2.91	31.41***	11.36***	< 1	< 1	2.09	< 1	21.3
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	1.06	3.16	2.49	< 1	< 1	2.87	< 1	15.2
บุตรน้อย	158	< 1	19.89***	12.06***	< 1	< 1	1.93	1.13	22.8
บุตรมาก	173	2.66	10.64***	4.31*	1.38	< 1	4.19*	< 1	17.0
ลูกชายน้อย	159	2.14	13.62***	11.14***	< 1	1.43	< 1	< 1	19.3
ลูกชายมาก	116	< 1	11.58***	< 1	< 1	< 1	5.70*	< 1	22.0
ลูกสาวน้อย	134	< 1	17.88***	2.60	< 1	< 1	4.99*	1.41	22.7
ลูกสาวมาก	138	1.77	5.72*	6.46**	< 1	< 1	< 1	< 1	14.2
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	< 1	16.30***	8.57**	< 1	1.64	< 1	< 1	21.1
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	225	5.59*	9.17**	9.73**	< 1	< 1	2.67	< 1	15.4
การศึกษาน้อย	205	3.69	10.43***	8.39**	< 1	< 1	3.29	2.48	19.2
การศึกษามาก	186	2.20	16.98***	10.72***	< 1	< 1	< 1	< 1	18.9
ไม่มีโรคประจำตัว	140	< 1	17.35***	11.60***	< 1	< 1	2.03	1.16	22.7
มีโรคประจำตัว	266	6.12**	14.50***	9.04**	2.02	< 1	3.65	< 1	17.6
ไม่ทำงาน	242	3.38	15.71***	8.98**	< 1	< 1	7.79**	1.32	17.1
ทำงาน	161	1.72	13.62***	11.98***	< 1	2.88	< 1	< 1	22.5
ไม่มีรายได้ประจำ	175	1.05	13.86***	5.38*	1.30	< 1	1.58	2.56	20.5
มีรายได้ประจำ	224	2.53	18.41***	13.65***	2.60	2.54	1.99	< 1	17.3

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.9 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	65.63	น้อย	63.77
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	67.24	น้อย	62.16
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.75	สูง	62.65
กทม. ปริมณฑล	การปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.40	น้อย	61.62
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	66.15	น้อย	62.37
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.05	น้อย	62.47
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.54	สูง	60.98
ชาย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.41	สูง	60.67
หญิง	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	67.82	น้อย	61.80
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.56	สูง	63.05
อายุน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	66.55	น้อย	63.87
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	67.68	น้อย	62.74
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.85	สูง	62.57
อายุมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.19	น้อย	61.39
ไม่มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	65.68	น้อย	61.20
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.35	สูง	60.52
มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	66.51	น้อย	64.29
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.25	น้อย	62.56
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.18	สูง	63.62
อยู่กับคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.51	น้อย	62.53
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.32	สูง	63.72
บุตรน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	67.45	น้อย	60.66
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.69	สูง	61.41
บุตรมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.85	น้อย	62.61
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.08	สูง	63.38
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.97	น้อย	61.65
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.72	สูง	61.90
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.21	น้อย	62.44
ลูกสาวน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.02	น้อย	61.05

ตารางที่ 3.9 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
ลูกสาวมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.34	น้อย	62.78
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.45	สูง	62.67
อาชีพมีเงินประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	69.31	น้อย	63.36
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	68.49	สูง	64.17
อาชีพไม่มี - เงินเดือนประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	65.27	น้อย	62.39
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	65.67	น้อย	61.99
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	65.73	สูง	61.93
การศึกษาน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	65.73	น้อย	61.32
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	65.50	สูง	61.55
การศึกษามาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.68	น้อย	63.69
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	68.17	สูง	64.20
ไม่มีโรคฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.72	น้อย	62.41
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	68.15	สูง	62.98
มีโรคประจำตัว	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	65.81	น้อย	62.94
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.59	น้อย	62.16
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	66.12	สูง	62.63
ไม่ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	66.31	น้อย	61.75
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	65.75	สูง	62.30
ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.12	น้อย	62.69
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	67.95	สูง	62.86
ไม่มีรายได้ฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	65.48	น้อย	59.99
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	64.45	สูง	61.02
มีรายได้ประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	68.57	น้อย	63.64
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	68.23	สูง	63.98

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ การเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตาม ปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ ปรากฏในกลุ่มรวม และ 8 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.9) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ

Scheffe' ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 52 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 4 คู่ ซึ่งทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 3) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลในสาม ประการข้างต้นยังปรากฏในกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง นอกจากนี้ยังปรากฏผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อยที่สุดด้วย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (ตารางที่ 53 ในภาคผนวก ข) ยังพบผลเพิ่มเติมอีกประการว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ไม่ปรากฏผลว่า การเปรียบเทียบทางสังคมแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส ผู้สูงอายุที่มี ประสบการณ์สูญเสียมาก 7 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ในกลุ่มรวม และ 7 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่

มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

3.3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า ความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระเพียงตัวแปรเดียว (ตารางที่ 3.10) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า ความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.10) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 6 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏ 5 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 20 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ตารางที่ 3.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความรู้สึกสูญเสีย ตามระดับความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสียตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		เชื่อทาง	วิธีปฏิบัติ	ปลส.					
		พุทธ ^a ก	พุทธ ^a ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	372	3.40	2.85	27.83***	< 1	< 1	1.68	< 1	9.7
กทม.	192	2.45	< 1	18.25***	1.70	< 1	< 1	< 1	16.3
ปริมณฑล	180	< 1	1.80	8.99**	< 1	< 1	< 1	1.28	6.9
ชาย	87	1.34	1.42	1.16	1.46	2.76	1.49	1.92	14.8
หญิง	285	1.96	5.11*	27.95***	< 1	< 1	1.67	< 1	11.9
อายุน้อย	198	2.49	1.90	6.08*	< 1	< 1	< 1	< 1	6.1
อายุมาก	174	< 1	1.01	34.22***	< 1	< 1	1.41	< 1	19.4
ไม่มีคู่สมรส	145	< 1	< 1	28.62***	< 1	< 1	2.72	3.64	18.5
มีคู่สมรส	227	8.56**	4.30*	5.78*	< 1	< 1	< 1	1.96	9.7
อยู่กับคู่สมรส	212	7.81**	5.27*	4.12*	< 1	< 1	< 1	1.48	9.1
ไม่อยู่กับคู่สมรส	115	< 1	< 1	14.34***	< 1	< 1	< 1	< 1	15.4
บุตรน้อย	148	7.39**	2.39	1.32	< 1	< 1	< 1	2.36	9.1
บุตรมาก	154	< 1	1.93	17.30***	< 1	< 1	2.45	1.09	16.2
ลูกชายน้อย	143	4.37*	2.12	1.39	< 1	7.08**	1.44	2.82	12.5
ลูกชายมาก	108	< 1	3.68	17.67***	< 1	< 1	1.72	2.11	24.2
ลูกสาวน้อย	124	8.59**	1.40	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	8.4
ลูกสาวมาก	120	< 1	< 1	9.43**	< 1	< 1	< 1	< 1	13.3
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	142	1.30	< 1	2.83	7.94**	< 1	2.10	< 1	9.6
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	202	5.30*	4.50*	24.07***	2.57	1.31	< 1	< 1	17.2
การศึกษาน้อย	186	1.66	< 1	23.87***	< 1	< 1	< 1	1.28	13.3
การศึกษามาก	174	< 1	< 1	4.33*	1.84	< 1	< 1	< 1	7.1
ไม่มีโรคประจำตัว	123	1.04	4.69*	3.46	< 1	< 1	< 1	< 1	9.3
มีโรคประจำตัว	249	< 1	< 1	29.82***	3.16	< 1	4.13*	1.45	14.6
ไม่ทำงาน	218	2.44	3.10	15.56***	< 1	< 1	< 1	1.45	11.8
ทำงาน	152	< 1	< 1	13.23***	< 1	< 1	< 1	3.55	10.6
ไม่มีรายได้ประจำ	156	1.57	< 1	23.82***	< 1	< 1	< 1	< 1	20.0
มีรายได้ประจำ	210	1.05	1.36	5.15*	1.13	< 1	< 1	< 1	4.6

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

ตารางที่ 3.10 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	113.26	ต่ำ	89.64
กทม.	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	106.98	ต่ำ	78.99
ปริมณฑล	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	118.39	ต่ำ	100.04
หญิง	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	น้อย	107.56	มาก	95.44
	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	115.68	ต่ำ	87.32
อายุน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	114.01	ต่ำ	98.15
อายุมาก	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	112.61	ต่ำ	75.88
ไม่มีคู่สมรส	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	121.81	ต่ำ	80.23
มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	112.12	น้อย	95.73
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	น้อย	109.73	มาก	98.12
	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	110.65	ต่ำ	97.19
อยู่กับคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	111.41	น้อย	95.06
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	น้อย	109.95	มาก	96.52
	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	109.18	ต่ำ	97.30
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	119.22	ต่ำ	85.77
บุตรน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	116.60	น้อย	96.62
บุตรมาก	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	115.72	ต่ำ	87.47
ลูกชายน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	112.20	น้อย	97.60
ลูกชายมาก	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	118.95	ต่ำ	82.82
ลูกสาวน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	118.77	น้อย	95.35
ลูกสาวมาก	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	113.98	ต่ำ	89.78
อาชีพไม่มี -	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	110.57	น้อย	96.42
เงินเดือนประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	น้อย	110.01	มาก	96.98
	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	118.56	ต่ำ	88.43
การศึกษาน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	120.13	ต่ำ	88.59
การศึกษามาก	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	104.85	ต่ำ	90.63
ไม่มีโรคฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	น้อย	112.80	มาก	94.73
มีโรคประจำตัว	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	113.29	ต่ำ	83.42
ไม่ทำงาน	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	113.34	ต่ำ	89.48
ทำงาน	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	114.12	ต่ำ	88.23
ไม่มีรายได้ฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	122.00	ต่ำ	88.19
มีรายได้ประจำ	ประสบการณ์สูญเสีย	สูง	104.65	ต่ำ	90.80

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ ความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีเงินเดือนประจำ (ตารางที่ 3.10) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีเงินเดือนประจำ (ตารางที่ 54 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 2 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย

ความรู้สึกสูญเสีย ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 3.10) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 55 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีเพียง 2 คู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย นอกจากนี้ยังพบผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกสูญเสีย น้อยที่สุดด้วย

การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (ตารางที่ 3.10) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (ตารางที่ 56 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 4 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญมีเพียง 3 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสีย มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศา มาก แต่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า ความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกสูญเสีย น้อย ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยซึ่งมีประสบการณ์สูญเสียน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และนอกจากนี้ยังปรากฏผลใน ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย และ มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีเงินเดือนประจำด้วย

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศาสนา

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยซึ่งมีประสบการณ์สูญเสีย

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แต่มีประสบการณ์สูญเสีย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกละอายน้อยกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แต่มีประสบการณ์สูญเสีย

3.3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.11) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มียุทธกรรมกรพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มียุทธกรรมกรพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย เป็นผู้ที่มียุทธกรรมกรพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย

ตารางที่ 3.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ช่องทาง	วิถีปฏิบัติ	ปสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	406	4.54*	36.31***	6.94**	1.47	2.20	1.11	1.85	14.7
กทม.	198	< 1	37.13***	1.39	1.29	< 1	1.33	1.03	23.3
ปริมณฑล	208	5.54*	8.50**	9.33**	2.76	1.83	1.02	< 1	15.1
ชาย	99	< 1	< 1	1.18	< 1	< 1	< 1	< 1	5.2
หญิง	307	2.94	44.24***	6.49**	< 1	7.41**	2.01	1.74	20.4
อายุน้อย	214	1.85	12.10***	5.62*	< 1	2.28	< 1	2.71	13.5
อายุมาก	192	3.47	23.35***	2.85	< 1	< 1	1.41	< 1	19.8
ไม่มีคู่สมรส	153	2.32	14.82***	5.02*	< 1	< 1	< 1	2.56	19.3
มีคู่สมรส	253	1.52	19.02***	3.48	4.43*	2.50	< 1	< 1	13.7
อยู่กับคู่สมรส	238	1.53	16.25***	3.22	4.96*	4.03*	< 1	< 1	14.2
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	2.48	10.26**	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	18.6
บุตรน้อย	158	< 1	13.46***	7.55**	< 1	1.61	2.89	< 1	15.6
บุตรมาก	173	2.61	12.06***	< 1	1.55	1.46	< 1	< 1	15.9
ลูกชายน้อย	159	< 1	9.44**	1.65	2.74	< 1	< 1	3.38	12.8
ลูกชายมาก	116	2.02	3.07	2.33	< 1	< 1	1.04	< 1	13.6
ลูกสาวน้อย	134	3.36	14.78***	3.37	< 1	3.71	1.85	< 1	21.7
ลูกสาวมาก	138	< 1	14.84***	1.85	1.27	< 1	< 1	< 1	17.1
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	1.27	8.10	< 1	1.95	< 1	< 1	1.37	12.0
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	225	5.41*	14.92***	5.44*	1.25	< 1	< 1	< 1	15.7
การศึกษาน้อย	205	2.88	13.49***	3.29	< 1	< 1	< 1	1.99	14.0
การศึกษามาก	186	5.13*	15.60***	5.34*	1.42	1.41	1.60	< 1	18.1
ไม่มีโรคประจำตัว	140	< 1	5.69*	6.98**	< 1	1.43	< 1	< 1	14.2
มีโรคประจำตัว	266	5.56*	22.37***	3.57	2.18	1.37	3.07	1.81	17.8
ไม่ทำงาน	242	1.73	20.38***	7.10**	< 1	1.59	2.55	1.17	13.8
ทำงาน	161	3.15	13.33***	< 1	3.64	< 1	< 1	< 1	18.6
ไม่มีรายได้ประจำ	175	1.36	11.63***	< 1	< 1	< 1	< 1	1.00	12.3
มีรายได้ประจำ	224	5.13*	20.52***	5.25*	9.20**	< 1	< 1	< 1	19.1

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.11 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม การพึงตนเองด้านสุขภาพ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	55.10	น้อย	53.21
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.83	น้อย	51.49
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	55.32	สูง	52.99
กทม. ปริมณฑล	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	60.43	น้อย	54.02
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	52.86	น้อย	49.86
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.21	น้อย	49.51
หญิง	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.30	สูง	49.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.73	น้อย	51.23
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	55.72	สูง	53.23
อายุน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.32	น้อย	50.85
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.60	สูง	51.56
อายุมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.21	น้อย	52.18
ไม่มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.48	น้อย	50.17
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	55.16	สูง	51.49
มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.76	น้อย	52.06
อยู่กับคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.39	น้อย	51.83
ไม่อยู่กับคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.25	น้อย	51.54
บุตรน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.54	น้อย	51.06
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	55.86	สูง	51.75
บุตรมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.29	น้อย	51.76
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.93	น้อย	51.54
ลูกสาวน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.09	น้อย	51.66
ลูกสาวมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.64	น้อย	51.02
อาชีพมีเงินประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.73	น้อย	53.61
อาชีพไม่มี - เงินเดือนประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.78	น้อย	51.87
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.74	น้อย	50.91
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.79	สูง	51.86
การศึกษาน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.93	น้อย	49.67
การศึกษามาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	57.51	น้อย	55.03

ตารางที่ 3.11 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม การพึงตนเองด้านสุขภาพ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
การศึกษามาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	58.43	น้อย	54.11
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	57.53	สูง	55.01
ไม่มีโรคฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.12	น้อย	50.08
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.34	สูง	49.87
มีโรคประจำตัว	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	56.46	น้อย	53.96
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.72	น้อย	52.70
ไม่ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.43	น้อย	52.44
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	56.41	สูง	53.46
ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.78	น้อย	50.29
ไม่มีรายได้ฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.32	น้อย	51.16
มีรายได้	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	55.89	น้อย	53.36
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	57.16	น้อย	52.09
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	55.91	สูง	53.35

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่แต่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.11) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 5 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏ 24 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึงตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 10 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มียศสมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพ

ไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตาม ปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.11) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (ตารางที่ 57 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีเพียง 3 คู่ที่เป็นคู่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย ผลทั้งสองประการข้างต้นยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย 3) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผลประการนี้ ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และ มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพน้อยที่สุดด้วย ผลเช่นนี้ปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือ

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุหญิง และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส (ตารางที่ 3.11) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง (ตารางที่ 58 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 3) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลดังกล่าวข้างต้นยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากที่สุด ผลเช่นนี้ยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย 2 ประเภท ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุหญิงที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรสซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศานามาก

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสีย 2 ประเภท เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

3.3.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปรคือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของ

ตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.12) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียมาก

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.12) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 8 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุชาย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ 2) ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏ 21 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 9 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 3.12) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 59 ในภาคผนวก ข และ ภาพที่ 3.6) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 13 คู่ แต่มีเพียง 5 คู่ที่เป็นคู่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย

ตารางที่ 3.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้าน
 สังคม ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ
 ประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ
 ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบ
 อิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		เชื่อทาง	วิธีปฏิบัติ	ปสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	405	5.52*	17.58***	6.47**	< 1	< 1	< 1	1.19	9.6
กทม.	198	1.12	17.73***	3.74	< 1	1.01	1.49	2.91	12.9
ปริมณฑล	207	17.35***	4.46*	5.60*	1.12	< 1	< 1	< 1	16.0
ชาย	98	6.96**	< 1	2.90	< 1	1.07	< 1	1.29	12.5
หญิง	307	1.04	22.59***	4.12*	< 1	1.66	< 1	< 1	10.8
อายุน้อย	213	6.98**	4.29*	5.54*	< 1	< 1	< 1	1.95	11.1
อายุมาก	192	< 1	13.21***	1.23	< 1	< 1	< 1	< 1	9.9
ไม่มีคู่สมรส	153	< 1	8.45**	3.52	< 1	< 1	1.64	< 1	12.9
มีคู่สมรส	252	3.61	9.35**	3.08	< 1	< 1	< 1	3.23	10.1
อยู่กับคู่สมรส	237	2.79	7.27**	2.47	< 1	< 1	< 1	1.22	8.6
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	< 1	7.32**	1.62	< 1	< 1	< 1	1.15	12.0
บุตรน้อย	158	1.46	7.93**	7.20**	1.39	1.91	< 1	2.13	13.7
บุตรมาก	172	1.20	4.97*	< 1	1.14	< 1	1.82	< 1	7.2
ลูกชายน้อย	158	< 1	8.43**	< 1	< 1	< 1	< 1	5.28*	12.9
ลูกชายมาก	116	< 1	3.06	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	7.8
ลูกสาวน้อย	134	7.38**	3.32	5.86*	< 1	< 1	< 1	1.88	16.1
ลูกสาวมาก	137	< 1	7.32**	< 1	< 1	1.27	3.17	< 1	10.0
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	1.92	12.49***	2.18	< 1	< 1	< 1	< 1	14.3
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	224	4.70*	1.49	5.07*	< 1	< 1	1.09	< 1	7.0
การศึกษาน้อย	204	4.98*	5.62*	1.90	< 1	< 1	< 1	< 1	10.2
การศึกษามาก	186	3.67	6.09*	3.70	< 1	< 1	< 1	< 1	9.7
ไม่มีโรคประจำตัว	139	2.29	2.95	5.87*	< 1	< 1	1.77	< 1	10.7
มีโรคประจำตัว	266	3.71	11.80***	3.29	< 1	1.43	< 1	1.28	10.7
ไม่ทำงาน	242	1.77	11.16***	4.28*	< 1	< 1	< 1	< 1	8.9
ทำงาน	160	4.63*	5.20*	1.89	< 1	< 1	< 1	1.75	12.1
ไม่มีรายได้ประจำ	175	1.36	8.74**	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	9.5
มีรายได้ประจำ	223	3.84*	8.92**	11.71***	1.66	< 1	< 1	4.02*	13.6

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.12 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.59	น้อย	51.71
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.32	น้อย	50.97
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.66	สูง	51.63
กทม. ปริณทล	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.58	น้อย	51.59
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.39	น้อย	49.09
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	52.33	น้อย	50.15
ชาย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	52.46	สูง	50.02
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.29	น้อย	48.88
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.18	น้อย	50.75
หญิง	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.91	สูง	52.02
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.27	น้อย	51.56
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.98	น้อย	51.85
อายุน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.12	สูง	51.70
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.46	น้อย	49.77
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.71	น้อย	49.26
ไม่มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.78	น้อย	51.91
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.61	น้อย	51.93
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.75	น้อย	48.99
มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.75	น้อย	51.29
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.67	สูง	51.37
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.67	สูง	51.37
อยู่กับคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.68	น้อย	50.68
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	55.25	น้อย	51.43
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.63	น้อย	51.10
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	54.63	น้อย	51.10
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.44	สูง	51.29
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.28	น้อย	50.09
บุตรน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	56.15	น้อย	51.61
	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.09	น้อย	50.67
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
บุตรมาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
ลูกชายน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
ลูกสาวน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
ลูกสาวมาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
อาชีพไม่มี - เงินประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62
การศึกษาน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.12	น้อย	50.42
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.14	สูง	50.62

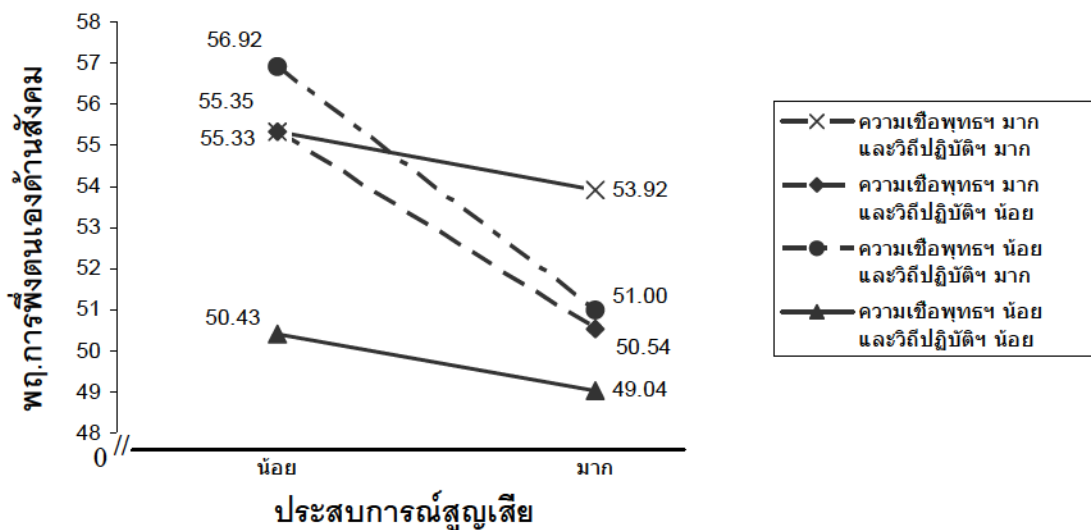
ตารางที่ 3.12 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านสังคม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
การศึกษาน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.21	น้อย	50.33
การศึกษามาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	55.29	น้อย	52.49
ไม่มีโรคฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	53.89	สูง	50.44
มีโรคประจำตัว	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.63	น้อย	51.10
ไม่ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.77	น้อย	51.26
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.10	สูง	51.93
ทำงาน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.63	น้อย	50.85
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	53.72	น้อย	50.77
ไม่มีรายได้ฯ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.62	น้อย	50.53
มีรายได้ประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	53.79	น้อย	51.85
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	54.29	น้อย	51.34
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	54.51	สูง	51.12

และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาน้อย ผลทั้งสองประการดังกล่าวยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาน้อย แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก และ 5) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 60 ในภาคผนวก ข) ปรากฏผลเพิ่มเติมอีกประการคือ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มี

ความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มึพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุชาย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษา น้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ซึ่งมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย และในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ซึ่งมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย



ภาพที่ 3.6 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตามความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อยซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ ผู้สูงอายุที่มี

ความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศานามาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย

ในส่วนนี้พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก โดยปรากฏผลเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

3.3.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.13) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.13) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่า

ตารางที่ 3.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามระดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำนวน คน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ช่องทาง	วิธีปฏิบัติ	ปสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	406	4.47*	3.80*	11.58***	< 1	< 1	1.33	1.25	5.9
กทม.	198	< 1	2.63	< 1	1.60	< 1	< 1	< 1	4.1
ปริมณฑล	208	5.96*	< 1	17.48***	< 1	< 1	1.53	< 1	12.3
ชาย	99	3.95*	< 1	14.18***	< 1	< 1	< 1	< 1	18.4
หญิง	307	1.64	5.60*	4.02*	< 1	< 1	2.07	< 1	5.1
อายุน้อย	214	3.22	1.92	7.47**	< 1	< 1	< 1	1.20	7.5
อายุมาก	192	1.41	1.16	2.36	< 1	1.44	4.69*	< 1	5.4
ไม่มีคู่สมรส	153	< 1	8.73**	6.96**	< 1	3.44	3.39	< 1	12.4
มีคู่สมรส	253	6.08**	< 1	6.30**	< 1	< 1	< 1	3.28	5.8
อยู่กับคู่สมรส	238	5.79*	< 1	3.92*	< 1	< 1	< 1	2.65	5.9
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	< 1	1.74	2.53	< 1	< 1	1.90	< 1	6.5
บุตรน้อย	158	1.35	< 1	5.66*	1.70	< 1	< 1	1.93	6.9
บุตรมาก	173	3.12	< 1	2.81	1.04	< 1	1.46	< 1	6.6
ลูกชายน้อย	159	4.03*	< 1	5.65*	< 1	< 1	< 1	8.92**	10.9
ลูกชายนอก	116	< 1	3.86*	< 1	1.65	< 1	3.49	1.39	9.4
ลูกสาวน้อย	134	2.87	< 1	1.38	< 1	< 1	< 1	< 1	6.7
ลูกสาวมาก	138	< 1	1.28	5.95*	< 1	< 1	1.91	< 1	7.6
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	< 1	5.04*	4.17	< 1	< 1	< 1	< 1	8.8
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	225	4.27*	< 1	5.59*	< 1	< 1	1.28	< 1	5.4
การศึกษาน้อย	205	2.97	< 1	8.84**	< 1	1.78	2.67	< 1	9.0
การศึกษามาก	186	3.44	2.98	1.82	< 1	< 1	< 1	3.06	8.3
ไม่มีโรคประจำตัว	140	1.18	3.43	7.06**	< 1	1.34	< 1	5.25*	11.4
มีโรคประจำตัว	266	3.32	1.93	3.91*	< 1	< 1	< 1	< 1	5.2
ไม่ทำงาน	242	2.07	1.79	7.03**	< 1	3.04	2.37	< 1	6.2
ทำงาน	161	2.16	3.00	3.48	< 1	< 1	< 1	< 1	9.2
ไม่มีรายได้ประจำ	175	4.08*	< 1	6.98**	2.64	1.10	< 1	< 1	11.0
มีรายได้ประจำ	224	< 1	4.85*	2.94	1.80	< 1	< 1	6.74**	8.3

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.13 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรม			
		การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	41.90	น้อย	39.99
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	41.82	น้อย	40.06
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	42.48	สูง	39.41
ปริณพท	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	41.79	น้อย	38.88
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	42.82	สูง	37.84
ชาย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	42.07	น้อย	38.76
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	43.55	สูง	37.28
หญิง	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	42.29	น้อย	39.70
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	42.09	สูง	39.90
อายุน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	44.30	สูง	41.14
ไม่มีคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	41.62	น้อย	36.80
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	41.36	สูง	37.06
มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	43.17	น้อย	40.47
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	43.19	สูง	40.44
อยู่กับคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	43.19	น้อย	40.40
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	42.94	สูง	40.65
บุตรน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	43.54	สูง	40.01
ลูกชายน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	43.12	น้อย	40.34
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	43.38	สูง	40.08
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	42.02	น้อย	38.52
ลูกสาวมาก	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	41.21	สูง	37.25
อาชีพมีเงินประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.81	น้อย	41.48
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	44.66	สูง	41.63
อาชีพไม่มีเงินประจำ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	40.97	น้อย	38.45
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	41.15	สูง	38.26
การศึกษาน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	40.69	สูง	36.91
ไม่มีโรคฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	43.82	สูง	39.75
มีโรคประจำตัว	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	41.77	สูง	39.44
ไม่ทำงาน	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	40.71	สูง	37.57
ไม่มีรายได้ฯ	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	38.60	น้อย	35.77
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	39.03	สูง	35.34
มีรายได้ประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.09	น้อย	42.75

เฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 7 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุชาย กลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มี อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธ ศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธ ศาสนาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏ 5 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 17 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มี การศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไป ตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (ตารางที่ 3.13) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (ตารางที่ 61 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมี นัยสำคัญรวม 3 คู่ โดยทุกคู่เป็นคู่ที่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มี วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มี วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มี ประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถี ปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก นอกจากนี้ยังพบผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุ ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเอง ด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดด้วย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง ระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ ปรากฏใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มี รายได้ประจำ (ตารางที่ 3.13) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุ

ที่มีลูกชายน้อย (ตารางที่ 62 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างน้อย 8 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 5 คู่ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผลทั้งสามประการข้างต้นยังพบในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัวด้วย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้าน เศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลประการนี้ยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือ 5) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย ผลประการนี้ยังปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำด้วย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (ตารางที่ 63 ในภาคผนวก ข) ยังปรากฏผลเพิ่มเติมอีกประการว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มียุทธการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุชาย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ และ ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ โดยเฉพาะ กลุ่ม

ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำซึ่งมีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมากซึ่งมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก และมีประสบการณ์สูญเสียมาก 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีมีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมากซึ่งมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย 2 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก 3 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมุติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

3.3.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต ตามระดับความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ผลปรากฏ ในกลุ่มรวมว่า ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปร (ตารางที่ 3.14) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

ตารางที่ 3.14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ ความพอใจในชีวิต ตามระดับความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสียที่แตกต่างกัน ใน กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิตตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

กลุ่ม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		ช่องทาง	วิธีปฏิบัติ	ปลสก.					
		พุทธฯ ก	พุทธฯ ข	สูญเสีย ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
รวม	406	4.55*	8.00**	26.99***	< 1	1.82	< 1	< 1	11.6
กทม.	198	< 1	2.76	3.85*	< 1	< 1	< 1	< 1	5.7
ปริมณฑล	208	6.09**	4.46*	32.49***	< 1	1.84	1.21	< 1	22.2
ชาย	99	2.16	< 1	9.19**	< 1	< 1	< 1	1.78	20.3
หญิง	307	1.97	11.82***	18.46***	< 1	< 1	< 1	1.01	11.5
อายุน้อย	214	1.53	1.58	24.48***	< 1	5.02*	< 1	< 1	15.6
อายุมาก	192	3.71	5.02*	5.76*	< 1	< 1	< 1	< 1	10.0
ไม่มีคู่สมรส	153	< 1	2.87	26.50***	1.74	< 1	1.51	< 1	21.6
มีคู่สมรส	253	3.75*	6.04*	7.55**	< 1	4.21*	< 1	< 1	9.5
อยู่กับคู่สมรส	238	1.92	8.43**	6.34**	< 1	3.78*	< 1	< 1	10.3
ไม่อยู่กับคู่สมรส	120	1.83	1.18	12.46***	3.66	< 1	< 1	< 1	21.0
บุตรน้อย	158	< 1	4.22*	10.82***	< 1	1.01	< 1	< 1	11.5
บุตรมาก	173	4.50*	5.83*	9.06**	1.96	1.14	< 1	< 1	15.7
ลูกชายน้อย	159	2.33	4.47*	7.74**	< 1	4.88*	< 1	1.28	13.8
ลูกชายมาก	116	< 1	9.07**	3.71	< 1	< 1	3.68	< 1	22.8
ลูกสาวน้อย	134	< 1	4.28*	3.42	< 1	< 1	1.36	< 1	10.5
ลูกสาวมาก	138	2.27	2.06	9.43**	< 1	< 1	< 1	< 1	12.3
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	148	2.43	1.77	2.34	< 1	6.85**	< 1	1.82	12.9
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	225	1.88	2.16	23.94***	< 1	< 1	< 1	< 1	13.0
การศึกษาน้อย	205	5.68*	1.27	25.30***	< 1	< 1	< 1	< 1	16.6
การศึกษามาก	186	1.01	4.40*	3.06	< 1	4.31*	< 1	< 1	9.3
ไม่มีโรคประจำตัว	140	< 1	3.84*	18.48***	2.11	3.36	< 1	< 1	19.3
มีโรคประจำตัว	266	5.61*	4.24*	9.79**	< 1	< 1	< 1	< 1	10.6
ไม่ทำงาน	242	3.66	4.23*	12.09***	< 1	< 1	< 1	< 1	10.2
ทำงาน	161	1.67	2.53	14.06***	< 1	4.59*	< 1	< 1	15.9
ไม่มีรายได้ประจำ	175	5.03*	< 1	19.21***	1.59	< 1	< 1	< 1	17.9
มีรายได้ประจำ	224	< 1	6.69**	6.48**	< 1	3.36	< 1	< 1	8.4

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

ตารางที่ 3.14 (ตอน 2)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
รวม	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	44.82	น้อย	43.24
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.07	น้อย	42.99
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.94	สูง	42.12
กทม.	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.83	สูง	43.43
ปริณทล	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	44.68	น้อย	42.45
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.52	น้อย	42.61
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.14	สูง	40.98
ชาย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.63	สูง	41.37
หญิง	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.49	น้อย	42.45
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.87	สูง	42.07
อายุน้อย	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.86	สูง	41.86
อายุมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.77	น้อย	42.29
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	44.86	สูง	42.20
ไม่มีคู่สมรส	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	47.14	สูง	40.73
มีคู่สมรส	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	44.90	น้อย	43.08
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.14	น้อย	42.84
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.28	สูง	42.70
อยู่กับคู่สมรส	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.49	น้อย	42.76
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.31	สูง	42.94
ไม่อยู่กับคู่สมรส	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.04	สูง	40.53
บุตรน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	45.02	น้อย	42.40
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.80	สูง	41.62
บุตรมาก	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	44.73	น้อย	42.38
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.89	น้อย	42.22
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.22	สูง	41.89
ลูกชายน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.92	น้อย	42.40
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.32	สูง	42.00
ลูกชายมาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	46.53	น้อย	42.20
ลูกสาวน้อย	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.92	น้อย	42.11
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.72	สูง	41.71

ตารางที่ 3.14 ตอน 2 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
อาชีพไม่มีเงินประจำ	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.53	สูง	40.64
การศึกษาน้อย	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	43.86	น้อย	41.30
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.28	สูง	39.88
การศึกษามาก	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	46.68	น้อย	44.41
	ไม่มีโรคฯ	มาก	45.52	น้อย	43.33
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.83	สูง	42.03
มีโรคประจำตัว	ความเชื่อทางพุทธศาสนา	มาก	45.05	น้อย	42.67
	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.90	น้อย	42.82
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.44	สูง	42.28
ไม่ทำงาน	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	44.91	น้อย	42.93
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	45.59	สูง	42.25
ทำงาน	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.34	สูง	41.76
	ไม่มีรายได้ฯ	มาก	43.65	น้อย	40.93
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	44.95	สูง	39.63
มีรายได้ประจำ	วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	มาก	46.71	น้อย	44.30
	ประสบการณ์สูญเสีย	ต่ำ	46.69	สูง	44.32

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ปรากฏว่า ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวแปรเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 3.14) คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศานาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 6 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ 2) ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศานาน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏ 15 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ

ที่มีรายได้ประจำ และ 3) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏใน 22 กลุ่มย่อย โดยกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คะแนนของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่าง ความเชื่อทางพุทธศาสนา และประสบการณ์สูญเสีย ผลเช่นนี้ปรากฏใน 7 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (ตารางที่ 3.14) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย (ตารางที่ 64 ในภาคผนวก ข) ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีเพียง 4 คู่ ที่เป็นคู่สำคัญ คือ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย 3) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลทั้งสามประการข้างต้น ยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย 4) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก นอกจากนี้ยังปรากฏผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางศาสนาพุทธ น้อย และมีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตน้อยที่สุด ผลเช่นนี้ยังปรากฏในทุกกลุ่มย่อยที่เหลือด้วย การวิเคราะห์ในส่วนนี้ไม่ปรากฏผลว่า ความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

ผลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความพอใจในชีวิตมาก ได้แก่ ประการแรก ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก 7 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก และกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย 6 ประเภท คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน

ในส่วนนี้ไม่พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่มีประสบการณ์สูญเสียมาก

3.4 ผลการทำนาย จิตลักษณะตามสถานการณ์ โดยใช้ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาเปอร์เซ็นต์การทำนาย และตัวทำนายที่สำคัญของตัวแปรตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกละอาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น (Enter and Stepwise) โดยมีชุดตัวทำนายรวมทั้งสิ้น 3 ชุด คือ ตัวทำนายชุดที่ 1 เป็นชุดทำนายทางจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ตัวทำนายชุดที่ 2 เป็นชุดทำนายทางสถานการณ์มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย และตัวทำนายชุดที่ 3 เป็นการรวมตัวแปรจากชุดตัวทำนายชุดที่ 1 และตัวทำนายชุดที่ 2 เข้าด้วยกัน รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 7 ตัวแปร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายในชุดที่ 3 ว่า จะทำนายได้มากกว่า ชุดที่ 1 หรือชุดที่ 2 ตามลำพังมากน้อยเพียงใดโดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างอย่างน้อย 5 %

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามตัวสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ คือ 1) แบ่งตามพื้นที่ คือ กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล 2) แบ่งตามเพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง 3) แบ่งตามอายุ คือ อายุมาก และอายุน้อย 4) สถานภาพ คือ ไม่มีคู่สมรส และมีคู่สมรส 5) การอยู่กับคู่สมรส คือ อยู่กับคู่สมรส และไม่อยู่กับคู่สมรส 6) จำนวนบุตร คือ มีบุตรน้อย และมีบุตรมาก 7) จำนวนลูกชาย คือ มีลูกชายน้อย และมีลูกชายมาก 8) จำนวนลูกสาว คือ มีลูกสาวน้อย และมีลูกสาวมาก 9) ประเภทอาชีพ คือ อาชีพมีเงินเดือนประจำ และอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 10) ระดับการศึกษา คือ มีการศึกษาน้อย และมีการศึกษามาก 11) โรคประจำตัว คือ ไม่มีโรคประจำตัว และมีโรคประจำตัว 12) การทำงานในปัจจุบัน คือ ไม่ทำงาน และ ทำงาน และ 13) การมีรายได้ในปัจจุบัน คือ ไม่มีรายได้ประจำ และมีรายได้ประจำ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1 ผลการทำนาย การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน หมายถึง การรับรู้คุณค่าของสังคมและแผ่นดิน ตลอดจนการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับว่าตนมีข้อจำกัด และอาจต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก

เมื่อนำคะแนนการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.15) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินของผู้สูงอายุ ได้ 43.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่อทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .27 , .23 , .20 และ .12 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และมีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก ยิ่งเป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.15) พบว่า กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปรสามารถทำนายได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส โดยทำนาย

ตารางที่ 3.15 ผลการทํานายการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทํานาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตกต่าง
		% ทํานาย	ตัวทํานาย	ค่าเบต้า	% ทํานาย	ตัวทํานาย	ค่าเบต้า	% ทํานาย	ตัวทํานาย	ค่าเบต้า	
รวม	398	43.5	4,2,1,3	.27,.23,.20,.12	12.1	5,6	.30,.11	44.5	4,2,1,3	.27,.22,.20,.13	1.0
กทม.	192	45.6	4,1,2	.36,.26,.17	10.3	5	.29	47.1	4,1,2	.35,.26,.18	1.5
ปริมณฑล	205	41.2	4,2,1	.35,.28,.15	17.0	5,7	.34,-.15	42.1	4,2,1	.35,.27,.15	0.9
ชาย	96	35.8	2,4	.37,.29	11.1	5	.31	38.8	4,2	.38,.29	3.0
หญิง	301	46.1	4,2,1,3	.29,.23,.21,.11	12.3	5,6	.30,.12	46.3	4,1,2,3	.29,.22,.22,.11	0.2
อายุน้อย	209	37.6	4,1,2	.39,.18,.16	7.0	5	.24	38.7	4,1,2	.40,.18,.16	1.1
อายุมาก	188	48.8	2,3,1,4	.26,.24,.20,.17	25.4	5,6	.40,.23	54.3	3,2,1,5,6	.30,.24,.22,.16,.16	5.5*
ไม่มีคู่สมรส	149	53.0	4,2,1	.47,.25,.16	26.6	5,7,6	.34,-.19,.19	56.2	4,5,2,1	.45,.19,.17,.16	3.2
มีคู่สมรส	248	38.7	4,2,1	.27,.24,.23	6.6	5	.25	39.7	2,1,4,3	.24,.23,.19,.13	1.0
อยู่กับคู่สมรส	233	38.6	4,2,1	.28,.24,.21	6.6	5	.24	39.0	2,1,4,3	.24,.21,.20,.13	0.4
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	50.3	4,2	.54,.25	28.7	5	.51	54.3	4,5	.55,.30	4
บุตรน้อย	156	42.0	2,4,1	.29,.27,.21	7.7	5	.26	42.3	2,4,1	.28,.27,.21	0.3
บุตรมาก	167	40.1	4,2	.49,.21	23.0	5	.46	44.3	4,5,2	.42,.22,.16	4.2
ลูกชายน้อย	155	45.5	1,4,2	.34,.26,.19	9.3	5	.30	45.8	1,4,2	.33,.27,.19	0.3
ลูกชายมาก	112	45.3	4,3,2	.33,.30,.20	22.3	5,6	.37,.20	46.0	4,3,2	.33,.30,.18	0.7
ลูกสาวน้อย	130	41.5	2,4,1	.31,.27,.19	13.6	5	.35	44.0	2,4,1	.32,.26,.19	2.5

ตารางที่ 3.15 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตกต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
ลูกสาวมาก	134	40.0	4,2,1	.39,.18,.17	22.9	5	.47	44.7	4,5,2	.38,.25,.19	4.7
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	42.5	1,2,4,3	.23,.23,.19,.17	5.3	5	.22	43.3	2,1,4,3	.24,.22,.19,.18	0.8
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	218	36.7	4,2,1	.38,.20,.14	19.2	5,6	.37,.16	39.1	4,5,1,2	.35,.16,.15,.13	2.4
การศึกษาน้อย	197	46.1	2,4,1,3	.27,.26,.18,.15	17.3	5	.40	46.4	4,2,1,3	.26,.26,.18,.14	0.3
การศึกษามาก	185	40.6	4,1,2	.37,.23,.15	9.1	5,6	.19,.18	41.9	4,1,3,2	.27,.24,.15,.15	1.3
ไม่มีโรค ๑	136	41.3	4,2	.41,.33	11.8	5	.29	42.7	4,2	.42,.33	1.4
มีโรคประจำตัว	261	45.1	4,1,2,3	.25,.23,.20,.16	13.5	5,6	.30,.13	46.5	4,1,2,3	.24,.23,.19,.16	1.4
ไม่ทำงาน	238	44.9	4,2,1,3	.27,.23,.18,.16	8.3	5	.26	45.3	4,2,1,3	.26,.23,.18,.17	0.4
ทำงาน	156	41.9	4,2,1	.30,.25,.22	18.0	5	.41	43.3	4,2,1	.31,.23,.23	1.4
ไม่มีรายได้ ๑	172	42.3	2,3,4	.33,.26,.20	12.5	5	.32	42.6	2,3,4	.32,.27,.20	0.3
มีรายได้ประจำ	218	46.7	4,1,2	.32,.29,.21	11.3	5	.32	47.2	4,1,2	.32,.29,.20	0.5

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	7 = ประสบการณ์สูญเสีย
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	

ได้ 53.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .47 , .25 และ .16 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่กับคู่สมรส โดยทำนายได้ 50.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .54 และ .25 และกลุ่มที่จัดลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร ทำนายได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย โดยสามารถทำนายได้เพียง 35.8 % โดยมีลำดับตัวทำนายจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .37 และ .29

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 36.7 % ถึง 48.8 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง (35.8 % และ 46.1 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (37.6 % และ 48.8 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (53.0 % และ 38.7 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (38.6 % และ 50.3 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (42.5 % และ 36.7 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (46.1 % และ 40.6 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.15) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินได้ 12.1 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .30 และ .11 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก และ ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.15) พบว่า กลุ่มสถานการณ์ทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่กับคู่สมรส ทำนายได้ 28.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .51 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส ทำนายได้ 26.6 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประสบการณ์สูญเสีย และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .34 , -.19 , และ .19

โดยมีการแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมาก และกลุ่มที่สถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มนี้ถูกทำนายได้เพียง 5.3 % พบตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียวคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .22

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 6.6 % ถึง 25.4 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 10 คู่ คือ 1) ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล (10.3 % และ 17.0 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (7.0 % และ 25.4 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (26.6 % และ 6.6 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (6.6 % และ 28.7 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (7.7 % และ 23.0 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (9.3 % และ 22.3 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (13.6 % และ 22.9 % ตามลำดับ) 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (5.3 % และ 19.2 % ตามลำดับ) 9) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (17.3 % และ 9.1 % ตามลำดับ) และ 10) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (8.3 % และ 18.0 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ร่วมกับชุดที่ 2 ทางสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 7 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.15) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมและสถานการณ์ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินได้ 44.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่อทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .27 , .22 , .20 และ .13 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และมีความเชื่อทางพุทธศาสนาที่มากแล้วนั้น ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.15) พบว่า กลุ่มที่ตัวทำนายทางจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส โดยทำนายได้ 56.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .45 , .19 , .17 และ .16 โดยแปลผลเพิ่มเติมได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากด้วย และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมามีสองกลุ่ม โดยทำนายได้ 54.3 % คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย มีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อยคือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .30, .24, .22, .16 และ .16 ซึ่งแปลผลเพิ่มเติมได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากด้วย และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .55 และ .30 และกลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ทั้ง 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินได้น้อยที่สุด คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย โดยทำนายได้เพียง 38.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .40 , .18 และ .16

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 38.8 % ถึง 47.2 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 5 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปริมณฑล (47.1 % และ 42.1 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง (38.8 % และ 46.3 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (38.7 % และ 54.3 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (56.2 % และ 39.7 % ตามลำดับ) และ 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (39.0 % และ 54.3 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่อทางพุทธศาสนา 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ การสนับสนุนจากภาครัฐ 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดตัวทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมร่วมกับชุดตัวทำนายด้านสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไป

น้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่อทางพุทธศาสนา และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 3 สามารถทำนายการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินได้มากกว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 หรือ ชุดที่ 2 อย่างน้อย 5% ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก

3.4.2 ผลการทำนาย การเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

การเปรียบเทียบทางสังคม หมายถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก

เมื่อนำคะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.16) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้ 31.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .46 และ .16 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีแรงงูไฟสัมฤทธิ์มาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.16) พบว่า กลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปรสามารถทำนายได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 39.5 % มีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .61 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 39.3 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .62 และกลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร ทำนายได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย โดยสามารถทำนายได้เพียง 21.1 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงงูใจไฟสัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .33 และ .20 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 22.4 % ถึง 38.2 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง (21.1 % และ 35.4 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย

ตารางที่ 3.16 ผลการทำการเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	400	31.5	2,1	.46,.16	25.5	5,7	.42,-.21	40.5	2,5,7,1	.36,.26,-.16,.12	9.0*
กทม.	193	34.0	2	.57	19.8	5	.44	40.3	2,5	.50,.24	6.3*
ปริมณฑล	206	29.9	2,1	.42,.19	34.0	5,7	.43,-.33	43.9	5,2,7,1	.30,.25,-.25,.14	9.9*
ชาย	97	21.1	2,1	.33,.20	37.4	5,7	.39,-.38	49.2	7,5,2	-.37,.34,.34	11.8*
หญิง	302	35.4	2,4	.52,.13	23.1	5,7	.42,-.16	40.1	2,5	.48,.24	4.7
อายุน้อย	211	38.2	2,1	.52,.16	24.2	5,7	.35,-.26	46.3	2,7,5,1	.41,-.20,.18,.16	8.1*
อายุมาก	188	24.5	2	.38,.16	29.4	5	.53	36.6	5,2	.39,.32	7.2*
ไม่มีคู่สมรส	149	32.1	2	.55	28.2	5,7	.40,-.26	38.7	2,5,7	.39,.25,-.16	6.6*
มีคู่สมรส	250	31.3	2,1	.42,.20	23.3	5,7	.42,-.16	42.0	2,5,7,1	.36,.27,-.15,.14	10.7*
อยู่กับคู่สมรส	235	33.1	2,1	.43,.20	20.8	5,7	.39,-.17	41.3	2,5,1,7	.37,.23,.17,-.15	8.2*
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	31.0	2	.54	30.6	5,7	.47,-.18	38.1	2,5	.39,.30	7.1*
บุตรน้อย	157	39.5	2	.61	30.7	5,7,6	.41,-.20,.16	48.8	2,5	.48,.33	9.3*
บุตรมาก	168	23.8	2,1	.34,.21	21.6	5,7	.39,-.18	31.3	2,5,7,1	.27,.24,-.16,.16	7.5*
ลูกชายน้อย	157	27.6	2,1	.38,.20	29.4	5,7,6	.37,-.24,.15	43.1	2,7,1,5,6	.25,-.25,.21,.21,.16	13.7*
ลูกชายมาก	112	33.3	2,1	.44,.21	23.9	5	.48	39.8	2,5	.41,.34	6.5*
ลูกสาวน้อย	131	32.9	2	.56	31.9	5,7	.46,-.23	44.6	2,5,7	.39,.33,-.16	11.7*

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			%	
		คน	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%
												ต่าง
ลูกสาวมาก	135	22.4	2,1	.28,.26	22.2	5,7	.37,-.21	30.8	2,5,1,7	.23,.22,.19,-.18		8.4*
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	29.1	2,1	.39,.20	23.6	5,7	.37,-.22	38.9	2,5,7	.40,.27,-.16		9.8*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	220	33.8	2,1	.49,.15	26.0	5,7	.46,-.17	40.9	2,5,1,7	.36,.27,.13,-.12		7.1*
การศึกษาน้อย	199	31.8	2,1	.45,.18	31.3	5,7	.49,-.20	42.2	5,2,7,1	.31,.28,-.17,.16		10.4*
การศึกษามาก	185	33.1	2,4	.44,.19	19.9	5,7	.34,-.19	40.4	2,5,4,7	.38,.19,.17,-.16		7.3*
ไม่มีโรค ฯ	137	37.7	2	.60	26.7	5,7	.38,-.27	45.9	2,5,7	.47,.23,-.17		8.2*
มีโรคประจำตัว	262	28.4	2,1	.41,.18	24.1	5,7	.44,-.15	37.2	2,5,1,7	.32,.28,.14,-.13		8.8*
ไม่ทำงาน	238	32.4	2,1	.48,.15	23.1	5,7	.38,-.21	40.8	2,5,7	.46,.26,-.13		8.4*
ทำงาน	158	33.0	2,4	.41,.24	33.8	5,7	.51,-.20	45.4	5,2,7,4	.32,.25,-.20,.18		11.6*
ไม่มีรายได้ ฯ	173	39.3	2	.62	31.9	5,7	.49,-.20	49.2	2,5,7	.46,.30,-.14		9.9*
มีรายได้ประจำ	219	26.2	2,1	.40,.17	19.8	5,7	.36,-.19	33.8	2,5,7,1	.31,.22,-.16,.16		7.6*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	7 = ประสบการณ์สูญเสีย
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	

และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย (38.2 % และ 24.5 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (39.5 % และ 23.8 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (27.6 % และ 33.3 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (32.9 % และ 22.4 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (37.7 % และ 28.4 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (39.3 % และ 26.2 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.16) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคม ได้ 25.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .42 และ -.21 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.16) พบว่า กลุ่มที่มีสถานการณ์ทั้งสาม ตัวแปรสามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย ทำนายได้ 37.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .39 และ -.38 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล ทำนายได้ 34.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไป น้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .43 และ -.33 และกลุ่มที่สถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้น้อย ที่สุดมีสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ทั้งสองกลุ่มนี้ทำนายได้เพียง 19.8 % โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบตัวทำนายที่ สำคัญเพียงตัวเดียวคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .44 และในกลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ มีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .36 และ -.19 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนาย ของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 19.9 % ถึง 33.8 % เมื่อเปรียบเทียบ เปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 10 คู่ คือ 1) ผู้สูงอายุที่อยู่ใน เขตกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล (19.8 % และ 34.0 % ตามลำดับ) 2)

กลุ่มผู้สูงอายุชาย และกลุ่มผู้สูงอายุหญิง (37.4 % และ 23.1 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุมาก (24.2 % และ 29.4 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (20.8 % และ 30.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (30.7 % และ 21.6 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (29.4 % และ 23.9 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (31.9 % และ 22.2 % ตามลำดับ) 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (31.3 % และ 19.9 % ตามลำดับ) 9) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (23.1 % และ 33.8 % ตามลำดับ) และ 10) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (31.9 % และ 19.8 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นชั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ร่วมกับชุดที่ 2 ทางสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 7 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.16) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมและสถานการณ์ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้ 40.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประสบการณ์สูญเสีย และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .36 , .26 , -.16 และ .12 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีประสบการณ์สูญเสียยิ่งน้อย และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนยิ่งมาก ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.16) พบว่า กลุ่มที่ตัวทำนายทางจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้มากที่สุดมีสองกลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุชาย โดยทำนายได้ 49.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ ประสบการณ์สูญเสีย การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ -.37 , .34 และ .34 และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 49.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .46 , .30 และ -.14 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 48.8 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อยคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .48 และ .33 และกลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ทั้ง 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้น้อยที่สุดคือ ผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมากโดยทำนายได้เพียง 30.8 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .23 , .22 , .19 และ -.18 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 31.3 % ถึง 46.3 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง (49.2 % และ 40.1 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (46.3 % และ 36.6 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (48.8 % และ 31.3 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (44.6 % และ 30.8 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (45.9 % และ 37.2 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (49.2 % และ 33.8 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า การเปรียบเทียบทางสังคม มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดตัวทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมร่วมกับชุดตัวทำนายด้านสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประสบการณ์สูญเสีย และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 3 สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้มากกว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 หรือ ชุดที่ 2 อย่างน้อย 5 % ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อย 25 กลุ่ม โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุชาย

3.4.3 ผลการทำนาย ความรู้สึกสูญเสีย โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

ความรู้สึกสูญเสีย หมายถึง ความรู้สึกของการที่บุคคลสูงวัยผ่านเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียสถานภาพหรือสิ่งของ หรือ สูญเสียความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้บุคคลสูงวัยมีความเสียใจ โหยหา คิดถึง ถึงบุคคลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งของนั้นๆ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก

เมื่อนำคะแนนความรู้สึกสูญเสีย มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นชั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.17) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร สามารถทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมของผู้สูงอายุได้เพียง 2.3 % โดยไม่ปรากฏตัวทำนายที่สำคัญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.17) พบว่า กลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปรสามารถทำนายได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 10.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .42 และ -.35 โดยสามารถแปลผลได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนายิ่งมาก แต่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่น้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมาก และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อยโดยทำนายได้ 8.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .24 และกลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมทั้ง 4 ตัวแปร ทำนายได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก โดยสามารถทำนายได้เพียง 0.5 % โดยไม่ปรากฏตัวทำนายที่สำคัญ

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 0.6 % ถึง 7.8 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 3 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิง (7.8 % และ 2.3 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (10.0 % และ 0.5 % ตามลำดับ) และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (8.2 % และ 0.6 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนความรู้สึกสูญเสีย มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นชั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.17) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถทำนายความรู้สึกสูญเสีย ได้ 8.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .28 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีประสบการณ์สูญเสียมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.17) พบว่า กลุ่มที่มีสถานการณ์ทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายความรู้สึกสูญเสียได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ทำนายได้ 20.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ ประสบการณ์สูญเสีย และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .45 และ .17 โดยแปลผลเพิ่มเติมได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับ

ตารางที่ 3.17 ผลการทำนายความรู้สึกสูญเสีย โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และกลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	367	2.3	-	-	8.4	7	.28	9.9	7	.28	1.5
กทม.	188	2.9	-	-	14.8	7	.38	16.0	7	.37	1.2
ปริมณฑล	178	2.9	-	-	4.6	7	.18	7.5	7	.19	2.9
ชาย	86	7.8	3	.26	5.0	-	-	10.6	3	.26	2.8
หญิง	280	2.3	-	-	9.9	7	.31	11.4	7	.30	1.5
อายุน้อย	196	4.1	-	-	7.0	7,5	.23,.18	11.2	7,5	.23,.18	4.2
อายุมาก	170	3.1	-	-	17.6	7	.42	20.3	7	.43	2.7
ไม่มีคู่สมรส	141	3.0	1	-.17	12.9	7	.34	15.5	7	.34	2.6
มีคู่สมรส	225	4.9	3,2	.22,-.14	6.4	7	.25	9.6	7,3	.23,.14	3.2
อยู่กับคู่สมรส	210	5.8	3,2	.23,-.16	5.3	7	.23	9.2	7,3	.21,.15	3.4
ไม่อยู่กับคู่สมรส	112	1.2	-	-	12.1	7	.33	14.4	7	.34	2.3
บุตรน้อย	147	10.0	3,4	.42,-.35	2.2	-	-	12.9	3,4	.42,-.35	2.9
บุตรมาก	150	0.5	-	-	15.6	7	.38	16.8	7	.39	1.2
ลูกชายน้อย	142	5.6	3	.19	3.3	-	-	9.1	3	.19	3.5
ลูกชายมาก	104	4.8	-	-	18.0	7	.42	21.0	7	.43	3.0
ลูกสาวน้อย	121	8.2	3	.24	5.0	-	-	12.6	3	.24	4.4

ตารางที่ 3.17 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
ลูกสาวมาก	118	0.6	-	-	16.8	7	.38	18.9	7	.39	2.1
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	4.8	1	-.19	5.1	-	-	10.6	1	-.19	5.5*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	198	3.4	-	-	13.7	7	.36	15.5	7	.35	1.8
การศึกษาน้อย	181	2.8	-	-	11.4	7	.34	12.9	7	.33	1.5
การศึกษามาก	173	3.2	-	-	5.4	7	.20	8.4	7	.21	3.0
ไม่มีโรค ๑	121	6.0	-	-	6.7	-	-	16.2	-	-	9.5*
มีโรคประจำตัว	245	2.2	-	-	12.7	7	.36	13.7	7	.36	1.0
ไม่ทำงาน	214	2.5	1	-.14	10.0	7	.30	12.5	7	.31	2.5
ทำงาน	150	3.6	3	.18	7.1	7	.25	8.4	7	.24	1.3
ไม่มีรายได้ ๑	154	1.9	-	-	20.3	7,5	.45,.17	21.1	7,5	.46,.16	0.8
มีรายได้ประจำ	206	2.9	-	-	3.0	7	.17	5.2	7	.17	2.2

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

7 = ประสบการณ์สูญเสีย

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากด้วย และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์ การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก ทำนายได้ 18.0 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .42 และ กลุ่มที่สถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถ ทำนายความรู้สึกสูญเสียได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย ทำนายได้เพียง 2.2 % โดยไม่ ปรากฏตัวทำนายที่สำคัญ

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 3.0 % ถึง 17.6 % เมื่อเปรียบเทียบ เปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 11 คู่ คือ 1) ผู้สูงอายุที่อยู่ใน เขตกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล (14.8 % และ 4.6 % ตามลำดับ) 2) กลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (7.0 % และ 17.6 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (12.9 % และ 6.4 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่ สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (5.3 % และ 12.1 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตร น้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (2.2 % และ 15.6 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (3.3 % และ 18.0 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (5.0 % และ 16.8 % ตามลำดับ) 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมี เงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (5.1 % และ 13.7 % ตามลำดับ) 9) กลุ่มผู้สูงอายุที่การศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่การศึกษามาก (11.4 % และ 5.4 % ตามลำดับ) 10) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (6.7 % และ 12.7 % ตามลำดับ) และ 11) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (20.3 % และ 3.0 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนความรู้สึกสูญเสีย มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบ เป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัว แปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถี ปฏิบัติทางพุทธศาสนา ร่วมกับชุดที่ 2 ทางสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 7 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.17) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายความรู้สึกสูญเสียได้ 9.9 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ประสบการณ์ สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .28 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุนั้น เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.17) พบว่า กลุ่มที่ตัวทำนายทางจิต ลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายความรู้สึกสูญเสียได้มาก

ที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 21.1 % โดยมีตัวทำนายเรียงจากมากไปน้อย คือ ประสบการณ์สูญเสีย และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .46 และ .16 โดยแปลผลเพิ่มเติมได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก เป็นผู้สูงอายุที่มีความรู้สึกลุกลี้ญ่ที่มากด้วย และ กลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก โดยทำนายได้ 21.0 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .43 และกลุ่มที่จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ทั้ง 7 ตัวแปรนี้ สามารถทำนายความรู้สึกลุกลี้ญ่ได้น้อยที่สุดคือ ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้เพียง 5.2 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .17 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 7.5 % ถึง 20.3 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล (16.0 % และ 7.5 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (11.2 % และ 20.3 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (15.5 % และ 9.6 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (9.2 % และ 14.4 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (9.1 % และ 21.0 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (12.6 % และ 18.9 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ความรู้สึกลุกลี้ญ่ มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม ไม่ปรากฏว่าพบตัวทำนายที่สำคัญ 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดสถานการณ์ คือ ประสบการณ์สูญเสีย 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดตัวทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมร่วมกับชุดตัวทำนายด้านสถานการณ์ คือ ประสบการณ์สูญเสีย และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 3 สามารถทำนายความรู้สึกลุกลี้ญ่ได้มากกว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 หรือชุดที่ 2 อย่างน้อย 5 % ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยสองกลุ่มคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

3.5 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ และพฤติกรรมเดิม กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ และ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาเปอร์เซ็นต์การทำนาย และตัวทำนายที่สำคัญของตัวแปรตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (ผลการทำนายพฤติกรรมทั้งสามนี้ โดยใช้ชุดตัวทำนายที่ 1, 2 และ 3 อยู่ในตารางที่ 65 ถึง 67 ในภาคผนวก ข)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นขั้น (Enter and Stepwise) โดยมีชุดตัวทำนายรวมทั้งสิ้น 3 ชุด คือ ตัวทำนายชุดที่ 3 เป็นชุดทำนายด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสิทธิภาพสูญเสีย ตัวทำนายชุดที่ 4 เป็นชุดทำนายด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย และ ตัวทำนายชุดที่ 5 เป็นการรวมตัวแปรจากชุดตัวทำนายชุดที่ 3 และตัวทำนายชุดที่ 4 เข้าด้วยกัน รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 10 ตัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายในชุดที่ 5 ว่า จะทำนายได้มากกว่า ชุดที่ 3 หรือชุดที่ 4 ตามลำพังมากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างอย่างน้อย 5 %

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามตัวสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ คือ 1) แบ่งตามพื้นที่อาศัย คือ กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล 2) แบ่งตามเพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง 3) แบ่งตามอายุ คือ อายุมาก และอายุน้อย 4) สถานภาพ คือ ไม่มีคู่สมรส และมีคู่สมรส 5) การอยู่กับคู่สมรส คือ อยู่กับคู่สมรส และไม่อยู่กับคู่สมรส 6) จำนวนบุตร คือ มีบุตรน้อย และมีบุตรมาก 7) จำนวนลูกชาย คือ มีลูกชายน้อย และมีลูกชายมาก 8) จำนวนลูกสาว คือ มีลูกสาวน้อย และมีลูกสาวมาก 9) ประเภทอาชีพ คือ อาชีพมีเงินเดือนประจำ และอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 10) การศึกษา คือ มีการศึกษาน้อย และมีการศึกษามาก 11) การมีโรคประจำตัว คือ ไม่มีโรคประจำตัว และมีโรคประจำตัว 12) การทำงานในปัจจุบัน คือ ไม่ทำงาน และ ทำงาน และ 13) การมีรายได้ในปัจจุบัน คือ ไม่มีรายได้ประจำ และมีรายได้ประจำโดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะ และพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ หมายถึง การดูแลสุขภาพตนเอง ในด้าน 4 ด้าน คือ 1) การเปิดรับข่าวสาร เช่น การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพในผู้สูงอายุ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เป็นต้น 2) การดูแลสุขภาพด้านการกิน เช่น การเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสมตามวัย เป็นต้น 3) การดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย เช่น การออกกำลังกายที่เหมาะสม เป็นต้น และ 4) การดูแลสุขภาพด้านการกินยา/พบแพทย์ เช่น การไปพบแพทย์ตามที่นัด การตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ เป็นต้น ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.18) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ 25.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .24 , .20 , .15 และ .12 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวที่มาก และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่มาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.18) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน ทำนายได้ 37.9 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .26 , .20 , .20 และ .19 โดยมีการแปลผลเพิ่มเติมว่าผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่มาก เป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากด้วย และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย โดยทำนายได้ 36.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .37 , .23 และ .16 และ จิตลักษณะและ

ตารางที่ 3.18 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	365	25.4	1,2,5,6	.24,.20,.15,.12	19.6	9,8	.27,.25	27.3	1,9,8,6,5	.23,.17,.13,.12,.10	1.9
กทม.	187	30.7	2,1,6,4	.22,.21,.20,.14	21.9	8,9	.30,.24	31.8	1,2,6	.28,.24,.23	1.1
ปริมณฑล	177	28.3	5,1,2,6	.26,.19,.17,.14	20.9	9,8	.31,.24	32.8	1,5,9,6	.24,.22,.19,.17	4.5
ชาย	85	24.3	2,5	.34,.23	10.0	9	.30	28.6	1,2	.31,.24	4.3
หญิง	279	27.2	4,2,1,5,6	.19,.16,.16,.12,.12	23.2	8,9	.31,.27	30.0	4,9,8	.23,.22,.20	2.8
อายุน้อย	194	28.4	1,2	.32,.28	20.5	9,8	.27,.27	32.8	1,2,8	.32,.22,.14	4.4
อายุมาก	170	30.0	2,5,3,6	.24,.20,.19,.14	25.5	8,9	.31,.28	33.1	4,9,8	.23,.23,.19	3.1
ไม่มีคู่สมรส	141	34.6	2,4,5,6	.23,.23,.17,.15	31.3	8,9	.38,.28	39.0	8,9,6	.34,.27,.19	4.4
มีคู่สมรส	223	22.3	1,2,5	.28,.17,.14	13.9	9,8	.27,.17	23.7	1,9	.34,.19	1.4
อยู่กับคู่สมรส	208	22.8	1,5,2	.28,.17,.16	16.0	9,8	.31,.15	24.7	1,9	.33,.22	1.9
ไม่อยู่กับคู่ ๑	112	31.1	4,2,5	.28,.20,.19	25.6	8,9	.36,.24	32.7	8,9	.37,.25	1.6
บุตรน้อย	146	31.1	1,5,2	.29,.20,.20	18.1	9	.39	32.7	1,2,5	.29,.22,.20	5.6*
บุตรมาก	149	20.2	4,5	.26,.23	14.0	8,9	.25,.20	20.3	4,5	.25,.23	5.5*
ลูกชายน้อย	140	27.0	5,1	.35,.27	15.4	9,8	.28,.20	28.0	5,1	.35,.27	1.0
ลูกชายมาก	104	22.8	1,6	.35,.19	13.4	9	.33	24.6	1,9,6	.26,.23,.18	1.8
ลูกสาวน้อย	120	36.2	1,2,6	.37,.23,.16	22.2	9,8	.36,.19	39.6	1,9,6	.38,.29,.17	3.4
ลูกสาวมาก	117	21.2	5,4	.26,.24	20.6	8,9	.32,.22	23.6	8,5	.29,.22	2.4

ตารางที่ 3.18 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	21.0	1,5	.34,.19	9.7	9	.28	21.7	1,5	.35,.18	0.7
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	196	31.0	2,6,1,5	.27,.21,.19,.13	21.9	8,9	.31,.26	33.0	2,6,8,1	.27,.19,.17,.17	2.0
การศึกษาน้อย	179	25.1	2,4,5	.27,.18,.15	20.5	9,8	.30,.25	26.3	2,4,9	.20,.20,.19	1.2
การศึกษามาก	173	25.6	1,6,5	.35,.18,.15	14.2	8,9	.22,.22	26.8	1,4,6	.30,.19,.16	1.2
ไม่มีโรคฯ	120	24.9	2,5	.31,.22	25.0	9,8	.32,.28	30.7	9,8	.31,.29	5.7*
มีโรค ฯ	244	30.7	1,2,5,6	.30,.20,.14,.12	19.7	9,8	.29,.23	32.1	1,9,4,6	.26,.21,.16,.13	1.4
ไม่ทำงาน	214	19.5	2,1,5	.22,.18,.14	22.8	9,8	.38,.16	25.6	9,4	.37,.20	2.8
ทำงาน	148	37.9	1,6,2,4	.26,.20,.20,.19	23.2	8,9	.37,.18	42.4	1,6,2,4	.29,.20,.19,.19	4.5
ไม่มีรายได้ ฯ	153	23.8	2,3	.40,.15	23.1	9	.46	29.5	9,2,3	.32,.19,.16	5.7*
มีรายได้ ฯ	205	31.0	1,6,5	.39,.19,.18	18.6	8,9	.33,.19	32.5	1,6,5	.42,.18,.17	1.5

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนายที่สำคัญ

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

7 = ประสบการณ์สูญเสีย

10 = ความรู้สึกลึกซึ้งเสีย

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

8 = การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

9 = การเปรียบเทียบทางสังคม

พฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้น้อยที่สุด คือ ผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน โดยสามารถทำนายได้เพียง 19.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .22 , .18 และ .14

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 20.2 % ถึง 34.6 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 8 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (34.6 % และ 22.3 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (22.8 % และ 31.1 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (31.1 % และ 20.2 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (36.2 % และ 21.2 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (21.0 % และ 31.0 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (24.9 % และ 30.7 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (19.5 % และ 37.9 % ตามลำดับ) 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (23.8 % และ 31.0 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.18) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ 19.6 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .27 และ .25 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ มีการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดินมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นยังเป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.18) พบว่า กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส โดยทำนายได้ 31.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .38 และ .28 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส โดยทำนายได้ 25.6 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .36 และ .24 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถ

ทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ โดยทำนายได้เพียง 9.7 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .28 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 10.0 % ถึง 25.5 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง (10.0 % และ 23.2 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (20.5 % และ 25.5 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (31.3 % และ 13.9 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (16.0 % และ 25.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (9.7 % และ 21.9 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (20.5 % และ 14.2 % ตามลำดับ) และ 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (25.0 % และ 19.7 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 5 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 4 มี 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 10 ตัว ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.18) พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ได้ 27.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .23 , .17 , .13 , .12 และ .10 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ยังมีการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดินมาก ยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และ ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.18) พบว่า ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานโดยทำนายได้ 42.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การ

สนับสนุนจากภาครัฐ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .29 , .20 , .19 และ .19 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก และ ยังมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสุขภาพที่มากด้วย และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทํานายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย โดยทํานายได้ 39.6 % โดยมีลำดับตัวทํานายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .38 , .29 และ .17 และตัวทํานายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทํานายพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก โดยทํานายได้เพียง 20.3 % โดยมีลำดับตัวทํานายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .25 และ .23

พิสัยเปอร์เซ็นต์การทํานายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 21.7 % ถึง 39.0 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทํานายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (39.0 % และ 23.7 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ ผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กัคู่สมรส (24.7 % และ 32.7 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (32.7 % และ 20.3 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (39.6 % และ 23.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ (21.7 % และ 33.0 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (25.6 % และ 42.4 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มีตัวทํานายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทํานาย คือ 1) ตัวทํานายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ 2) ตัวทํานายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน 3) ตัวทํานายที่สำคัญในชุดรวม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ 4) ตัวทํานายชุดที่ 5 สามารถทํานายได้มากกว่าตัวทํานายชุดที่ 3 หรือ ชุดที่ 4 อย่างน้อย 5 % ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

3.5.2 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะและ พฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ไม่เก็บตัวอยู่คนเดียว ใน 2 ด้าน คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมกับครอบครัวหรือชุมชน และ 2) การระแวงระวังความปลอดภัยของตนเองและทรัพย์สิน ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มียพฤติกกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.19) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้ 27.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .23 , .22 , .18 และ .12 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก และ ยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.19) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานโดยทำนายได้ 40.5 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .27 , .27 , .19 และ .16 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุชาย โดยทำนายได้ 35.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .31 และ .31 และจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้น้อยที่สุด คือ ผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน โดยสามารถทำนายได้เพียง 20.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .25 , .18 และ .14

ตารางที่ 3.19 ผลการทำนายพฤติกรรมกรพึงตนเองด้านสังคม โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			%
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	365	27.4	5,1,2,6	.23,.22,.18,.12	24.7	8,9	.32,.26	30.5	8,5,1,9,6	.23,.17,.15,.15,.09	3.1
กทม.	187	27.0	5,1	.31,.31	22.5	9,8,10	.32,.23,.15	32.8	1,5,9,10	.25,.23,.21,.17	5.8*
ปริมณฑล	177	33.0	2,5,6,3	.28,.22,.17,.14	30.4	8,9	.41,.24	38.3	8,2,5,6	.33,.22,.15,.13	5.3*
ชาย	85	35.3	2,5	.31,.31	27.9	8,9	.41,.22	46.7	8,4,5,1	.51,-.36,.29,.25	11.4*
หญิง	279	26.7	1,5,2,6	.23,.21,.18,.11	23.6	8,9	.30,.27	28.9	8,5,1,9	.20,.17,.17,.16	2.2
อายุน้อย	194	29.1	2,1	.40,.21	23.7	8,9	.37,.20	33.1	2,8	.35,.31	4.0
อายุมาก	170	31.8	5,1,6	.38,.22,.16	26.7	9,8	.33,.28	35.5	5,8,9	.29,.21,.20	3.7
ไม่มีคู่สมรส	141	33.1	5,6,1	.29,.27,.23	30.6	8,9	.40,.24	37.0	8,6,9,5	.31,.19,.17,.15	3.9
มีคู่สมรส	223	27.3	1,5,2	.28,.19,.18	21.1	8,9	.29,.25	29.2	1,8,5,9	.26,.19,.14,.12	1.9
อยู่กับคู่สมรส	208	24.5	1,5,2	.24,.21,.17	18.8	9,8	.26,.25	25.8	1,8,5,9	.20,.17,.16,.14	1.3
ไม่อยู่กับคู่ ๆ	112	30.6	1,6,5	.29,.24,.24	29.9	8,9	.41,.23	35.2	8,9	.42,.22	4.6
บุตรน้อย	194	29.0	1,2,5	.24,.23,.19	22.8	8,9	.31,.26	29.9	8,5,2	.26,.21,.20	0.9
บุตรมาก	170	26.0	5,1	.35,.25	19.6	8,9	.28,.24	28.8	5,1	.33,.26	2.8
ลูกชายน้อย	140	27.4	5,1	.35,.27	21.1	8,9	.36,.20	28.2	8,5	.34,.33	0.8
ลูกชายนมาก	104	24.6	1,5	.34,.20	18.6	9	.40	32.0	9,1	.31,.28	7.4*
ลูกสาวน้อย	120	28.9	5,2	.31,.30	21.9	8,9	.28,.24	28.9	5,8	.31,.29	0.0
ลูกสาวมาก	117	27.7	5,1	.38,.23	26.6	8,9	.34,.29	33.6	5,8,9	.26,.25,.20	5.9*

ตารางที่ 3.19 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		%	ตัวทำน	ค่าเบต้า	%	ตัว ทำน	ค่าเบต้า	%	ตัวทำน	ค่าเบต้า	
		ทำน			ทำน			ทำน			
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	25.4	1,5,3	.28,.25,.17	18.0	8,9	.29,.22	28.4	1,5,8	.27,.21,.18	3.0
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	196	29.5	2,5,6	.27,.27,.18	26.1	8,9	.35,.27	34.3	8,2,5,6	.24,.22,.21,.13	4.8
การศึกษาน้อย	179	29.4	2,5,1,6	.28,.20,.15,.13	31.4	8,9	.38,.30	34.5	8,9,2	.32,.20,.19	3.1
การศึกษามาก	173	27.6	1,5	.35,.27	15.1	8,9	.25,.20	28.4	1,5	.37,.24	0.8
ไม่มีโรคฯ	120	24.0	5,2	.27,.26	23.2	8,9	.36,.21	29.9	8,5	.40,.24	5.9*
มีโรค ฯ	244	30.7	1,5,2	.27,.25,.19	26.5	8,9	.30,.30	34.7	1,9,5,8,10	.23,.22,.18,.14,.11	4.0
ไม่ทำงาน	214	20.0	5,1,2	.25,.18,.14	21.6	9,8	.32,.23	24.8	9,8,5	.25,.22,.17	3.2
ทำงาน	148	40.5	1,2,6,5	.27,.27,.19,.16	36.7	8,9	.48,.21	46.6	8,2,1,6	.34,.21,.20,.15	6.1*
ไม่มีรายได้ ฯ	153	27.9	2,5,3	.31,.20,.17	33.2	9,8	.46,.18	35.8	9,3	.49,.19	2.6
มีรายได้ ฯ	205	29.7	1,5,6	.34,.25,.16	25.2	8,9	.44,.14	35.3	8,1,5,6	.29,.21,.20,.12	5.6*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนที่สำคัญ

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

7 = ประสบการณ์สูญเสีย

10 = ความรู้สึกละอาย

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

8 = การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

9 = การเปรียบเทียบทางสังคม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 24.0 % ถึง 33.1 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (27.0 % และ 33.0 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง (35.3 % และ 26.7 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (33.1 % และ 27.3 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (24.5 % และ 30.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (24.0 % และ 30.7 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (20.0 % และ 40.5 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.19) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้ 24.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .32 และ .26 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมาก และ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นยังเป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.19) พบว่า กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยทำนายได้ 36.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .48 และ .21 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 33.2 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .46 และ .18 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก โดยทำนายได้เพียง 15.1 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .25 และ .20 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 18.0 % ถึง 31.4 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (22.5 % และ 30.4 % ตามลำดับ)

2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (30.6 % และ 21.1 % ตามลำดับ)
 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (18.8 % และ 29.9 % ตามลำดับ)
 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (18.0 % และ 26.1 % ตามลำดับ)
 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (31.4 % และ 15.1 % ตามลำดับ)
 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (21.6 % และ 36.7 % ตามลำดับ) และ 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (33.2 % และ 25.2 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 5 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสิทธิภาพสูญเสีย ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 4 มี 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 10 ตัว ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.19) พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคม ได้ 30.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .23 , .17 , .15 , .15 และ .09 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายวยังมีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมาก ยิ่งได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ยิ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ยิ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และยิ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคมมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.19) พบว่า ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคมได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุชาย โดยทำนายได้ 46.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .51 , -.36 , .29 และ .25 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผู้สูงอายุผู้นั้นกลับมีพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคมที่มาก และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยทำนายได้ 46.6 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .34 , .21 , .20 และ .15 โดยแปลผล

เพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก เป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากด้วย และตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน โดยทำนายได้เพียง 24.8 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .25 , .22 และ .17

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 25.8 % ถึง 38.3 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (32.8 % และ 38.3 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง (46.7 % และ 28.9 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (37.0 % และ 29.2 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (25.8 % และ 35.2 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ (28.4 % และ 34.3 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่การศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่การศึกษามาก (34.5 % และ 28.4 % ตามลำดับ) และ 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (24.8 % และ 46.6 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคม 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดรวม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 5 สามารถทำนายได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 3 หรือ ชุดที่ 4 อย่างน้อย 5% ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อย 8 กลุ่ม โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุชาย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

3.5.3 ผลการทำนาย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ตัวแปรด้านจิตลักษณะ และพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การมีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิต โดยผู้สูงวัยที่มีรายได้เหมาะสมจากเงินบำนาญ เงินสวัสดิการ ตลอดจนความสามารถในการหา

รายได้จากการทำงานต่างๆ ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มียุทธกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

เมื่อนำคะแนนยุทธกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอย พหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.20) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ ทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้ 23.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .31 , .18 , -.14 และ -.14 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีประสบการณ์สูญเสียน้อย ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มียุทธกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.20) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 31.9 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ มีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .55 และ -.18 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 31.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .52 และ -.20 และจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสังคมได้น้อยที่สุด คือ ผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก โดยสามารถทำนายได้เพียง 15.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ ประสบการณ์สูญเสีย ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ -.21 , .19 และ .18 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่าผู้สูงอายุที่ยังมีความเชื่อทางพุทธศานามาก เป็นผู้สูงอายุที่มียุทธกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจมากด้วย

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 15.7 % ถึง 30.8 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 8 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (27.3 % และ 15.7 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (22.8 % และ 16.5 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (31.9 % และ 15.5 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูก

ตารางที่ 3.20 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	365	23.3	2,1,6,7	.31, .18, -.14, -.14	30.4	9,8	.50, .10	37.3	9,2,6	.48, .18, -.16	6.9*
กทม.	187	23.7	2,1,6	.33, .20, -.13	23.7	9	.48	31.9	9,1,6	.44, .20, -.14	8.2*
ปริมณฑล	177	24.8	2,7,6,3	.29, -.24, -.17, .16	38.3	9	.61	46.0	9,8,6	.58, .17, -.17	7.7*
ชาย	85	26.2	7,3	-.37, .28	29.7	9	.53	33.4	9	.52	3.7
หญิง	279	24.8	2,6,1	.38, -.17, .16	30.4	9	.55	39.2	9,2,6	.47, .20, -.17	8.8*
อายุน้อย	194	27.3	2,1,6	.39, .20, -.17	36.0	9	.59	42.3	9,6,2	.53, -.19, .18	6.3*
อายุมาก	170	15.7	2	.31	23.7	9	.48	29.4	9	.50	5.7*
ไม่มีคู่สมรส	141	24.1	2,7	.37, -.17	34.2	9	.58	40.5	9	.60, .3	6.3*
มีคู่สมรส	223	23.0	2,1,6	.27, .22, -.15, -.12	27.2	9,8	.44, .15	34.6	9,1,6	.45, .18, -.15	7.4*
อยู่กับคู่สมรส	208	22.8	2,1,6	.32, .17, -.17	28.7	9	.53	35.0	9,8,6	.44, .20, -.16	6.3*
ไม่อยู่กับคู่ ๆ	112	16.5	2	.34	25.5	9	.50	32.4	9	.52	6.9*
บุตรน้อย	146	31.9	2,6	.55, -.18	29.2	9	.53	40.3	9,2,6	.40, .31, -.23	8.4*
บุตรมาก	149	15.5	7,3,1	-.21, .19, .18	26.3	9	.51	35.3	9	.54	9.0*
ลูกชายน้อย	140	29.7	2,1,7,6	.32, .25, -.15, -.14	38.4	9,8	.49, .26	46.0	9,8,6	.54, .27, -.22	7.6*
ลูกชายมาก	104	20.0	6,4,2	-.30, .25, .22	21.6	9	.46	30.5	9,6,4	.41, -.23, .19	8.9*
ลูกสาวน้อย	120	24.0	2,6	.47, -.25	25.7	9	.49	36.0	9,6,2	.45, -.30, .21	10.3*
ลูกสาวมาก	117	17.7	7,4	-.32, .26	25.0	9	.50	33.2	9	.53	8.2*

ตารางที่ 3.20 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			%	
		คน	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	แตก ต่าง
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	30.8	2,6,5,1	.30,-.23,.22,.18	30.1	9	.54	41.4	9,1,6	.49,.21,-.21	10.6*	
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	196	17.2	2,6	.37,-.15	26.1	9	.51	34.0	9,5	.62,-.15	7.9*	
การศึกษาน้อย	179	20.0	2,6,7	.35,-.16,-.15	30.6	9	.54	39.4	9,5,8,6	.63,-.20,.16,-.14	8.8*	
การศึกษามาก	173	24.4	2,1	.28,.25	22.8	9	.47	30.7	9,1,6	.43,.22,-.14	6.3*	
ไม่มีโรคฯ	120	29.9	2,6	.50,-.19	30.8	9	.55	41.6	9,2,6,5	.49,.26,-.19,-.16	10.8*	
มีโรค ฯ	244	20.3	2,1,7,6	.26,.20,-.15,-.13	29.3	9	.53	34.9	9,1,6	.51,.15,-.13	5.6*	
ไม่ทำงาน	214	24.1	2,6,7,1	.32,-.17,-.15,.14	29.4	9	.54	36.6	9,2,6	.47,.18,-.16	7.2*	
ทำงาน	148	24.3	1,2	.28,.25	30.7	9,8	.47,.15	38.9	9,1	.46,.22	8.2*	
ไม่มีรายได้ ฯ	153	31.3	2,6	.52,-.20	32.9	9	.57	45.3	9,2,6	.46,.26,-.18	12.4*	
มีรายได้ ฯ	205	18.4	2,1,6	.25,.23,-.14	24.7	9	.49	29.5	9,1,6	.43,.17,-.15	4.8	

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนายที่สำคัญ

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	4 = วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	7 = ประสบการณ์สูญเสีย	10 = ความรู้สึกสูญเสีย
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	8 = การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน	
3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	9 = การเปรียบเทียบทางสังคม	

ชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (29.7 % และ 20.0 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (24.0 % และ 17.7 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (30.8 % และ 17.2 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (29.9 % และ 20.3 % ตามลำดับ) และ 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (31.3 % และ 18.4 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.20) พบว่า สถานการณ์ทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้ 30.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .50 และ .10 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก และ มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นยังเป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.20) พบว่า กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัว สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย โดยทำนายได้ 38.4 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .49 และ .26 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล โดยทำนายได้ 38.3 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .61 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้งสามตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก โดยทำนายได้เพียง 21.6 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .46 ซึ่งการแปลผลแต่ละตัวทำนายของทั้งสามกลุ่มนี้เหมือนกับกลุ่มรวม

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 22.8 % ถึง 36.0 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (23.7% และ 38.3 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (36.0 % และ 23.7 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (34.2 % และ 27.2 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (38.4 % และ 21.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มี

การศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (30.6 % และ 22.8 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (32.9 % และ 24.7 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคม มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 5 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ 7 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสิทธิภาพสูญเสีย ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 4 มี 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 10 ตัว ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.20) พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ได้ 37.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .48 , .18 และ -.16 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมที่มาก ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก และ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุผู้นั้นยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.20) พบว่า ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากที่สุดมีสองกลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล โดยทำนายได้ 46.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .58 , .17 และ -.17 และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย โดยทำนายได้ 46.0 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .54 , .27 และ -.22 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินยิ่งมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นยังมีพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากด้วย และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุไม่มีรายได้ประจำ โดยทำนายได้ 45.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .46 , .26 และ -.18 และตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก โดยทำนายได้เพียง 29.4 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเพียงตัวเดียว คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .50

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 29.5 % ถึง 42.3 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 10 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ

ในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (31.9 % และ 46.0 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง (33.4 % และ 39.2 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (42.3 % และ 29.4 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (40.5 % และ 34.6 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (40.3 % และ 35.3 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (46.0 % และ 30.5 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (41.4 % และ 34.0 % ตามลำดับ) 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (39.4 % และ 30.7 % ตามลำดับ) 9) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (41.6 % และ 34.9 % ตามลำดับ) และ 10) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (45.3 % และ 29.5 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดรวม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 5 สามารถทำนายได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 3 หรือ ชุดที่ 4 อย่างน้อย 5 % ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และ ในกลุ่มย่อย 24 กลุ่ม โดยกลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

3.6 ผลการทำนาย ความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ และกลุ่มตัวแปรพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ เป็นตัวทำนาย

ความพอใจในชีวิต หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต รู้สึกสดชื่น รื่นเริง สมหวัง มองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นต้น ผู้สูงอายุที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนี้มาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาเปอร์เซ็นต์การทำนาย และตัวทำนายที่สำคัญของตัวแปรตาม ได้แก่ ความพอใจในชีวิต (ผลการทำนายความพอใจในชีวิตนี้ โดยใช้ชุดตัวทำนายที่ 1 - 4 อยู่ในตารางที่ 68 ถึง 69 ในภาคผนวก ข)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น (Enter and Stepwise) โดยมีชุดตัวทำนายรวมทั้งสิ้น 3 ชุด คือ ตัวทำนายชุดที่ 5 เป็นชุดทำนายด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสพการณ์สูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย ตัวทำนายชุดที่ 6 เป็นชุดทำนายด้านพฤติกรรมการพึ่งตนเอง รวม 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และ ตัวทำนายชุดที่ 7 เป็นการรวมตัวแปรจากชุดตัวทำนายชุดที่ 5 และตัวทำนายชุดที่ 6 เข้าด้วยกัน รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 13 ตัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายในชุดที่ 7 ว่า จะทำนายได้มากกว่า ชุดที่ 5 หรือชุดที่ 6 ตามลำพังมากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างอย่างน้อย 5 %

การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำทั้งในกลุ่มรวม และในกลุ่มย่อยอีก 26 กลุ่ม ซึ่งแบ่งตามชีวิตสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ คือ 1) แบ่งตามพื้นที่อาศัย คือ กรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล 2) แบ่งตามเพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง 3) แบ่งตามอายุ คือ อายุมาก และอายุน้อย 4) สถานภาพ คือ ไม่มีคู่สมรส และ มีคู่สมรส 5) การอยู่กับคู่สมรส คือ อยู่กับคู่สมรส และ ไม่อยู่กับคู่สมรส 6) จำนวนบุตร คือ มีบุตรน้อย และ มีบุตรมาก 7) จำนวนลูกชาย คือ มีลูกชายน้อย และ มีลูกชายมาก 8) จำนวนลูกสาว คือ มีลูกสาวน้อย และ มีลูกสาวมาก 9) ประเภทอาชีพ คือ อาชีพมีเงินเดือนประจำ และอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 10) การศึกษา คือ มีการศึกษาน้อย และ มีการศึกษามาก 11) การมีโรคประจำตัว คือ ไม่มีโรคประจำตัว และ มีโรคประจำตัว 12) การทำงานในปัจจุบัน คือ ไม่ทำงาน และ ทำงาน และ 13) การมีรายได้ในปัจจุบัน คือ ไม่มีรายได้ประจำ และ มีรายได้ประจำ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

เมื่อนำคะแนนความพอใจในชีวิต มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวม และแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 10 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสพการณ์สูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ

ความรู้สึกสูญเสีย ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.21) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ทั้ง 10 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้ 48.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ความรู้สึกสูญเสีย และประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .50 , .19 , -.17 และ -.10 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ยังมีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียน้อย และมีประสบการณ์สูญเสีย น้อย ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.21) พบว่า กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 10 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยทำนายได้ 62.8 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มีค่าเบต้าตามลำดับ คือ .69 , -.20 , .19 และ -.14 โดยแปลผลเพิ่มเติมได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย เป็นผู้สูงอายุที่มีความพอใจในชีวิตมาก และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว โดยทำนายได้ 58.1 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย และประสบการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .56 , -.23 และ -.21 และกลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 10 ตัวแปร ทำนายความพอใจในชีวิตได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน โดยสามารถทำนายได้เพียง 41.9 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และความรู้สึกสูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .45 , .23 และ -.18

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 43.0 % ถึง 56.5 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 8 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (45.0 % และ 56.5 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก (55.6 % และ 46.4 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (47.0 % และ 53.5 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (54.3 % และ 43.8 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (54.5 % และ 43.0 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (56.1 % และ 43.3 % ตามลำดับ) 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ตารางที่ 3.21 ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ และกลุ่มพฤติกรรมการพึ่งตนเอง เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 5 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตตามสถานการณ์ (1-10)			ชุดที่ 6 พฤติกรรม (11-13)			ชุดที่ 7 รวม (1-13)			% แตกต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	365	48.7	9,8,10,7	.50,-.19,-.17,-.10	37.6	13,12	.56,.13	55.7	13,9,10,8,5	.33,.31,-.20,.14,.09	7.0*
กทม.	187	45.0	9,8,10,5	.41,-.21,-.20,.13	35.1	13,12	.53,.16	55.7	13,9,10,8,5	.40,-.23,-.19,.18,.14	10.7*
ปริมณฑล	177	56.5	9,10,7,8	.54,-.20,-.14,.14	40.1	13,11	.60,.11	59.3	9,13,10,7,8	.43,-.21,-.20,-.12,.11	2.8
ชาย	85	47.9	9,10	.57,-.26	31.0	13	.55	54.7	9,13,10	.42,-.29,-.27	6.8*
หญิง	279	49.2	9,8,10	.53,-.20,-.18	40.8	13,11	.58,.15	57.0	13,9,10,8,5	.35,-.30,-.18,.15,.10	7.8*
อายุน้อย	194	55.6	9,10,7	.62,-.18,-.14	39.3	13,12	.59,.11	60.2	9,13,10,7	.46,-.27,-.16,-.14	4.6
อายุมาก	170	46.4	9,8,10	.37,-.33,-.23	35.6	13,12	.54,.14	56.6	13,8,10,9	.37,-.30,-.22,.20	10.2*
ไม่มีคู่สมรส	141	51.5	9,8,4,10	.57,-.27,-.19,-.19	35.4	13,12	.52,.19	56.6	9,13,8,4,10	.42,-.27,-.26,-.20,-.19	5.1*
มีคู่สมรส	223	48.9	9,8,10	.51,-.20,-.20	40.1	13	.63	58.2	13,9,10,8,5	.38,-.29,-.19,.14,.11	9.3*
อยู่กับคู่สมรส	208	47.0	9,10,8,2	.43,-.19,-.16,.14	40.2	13	.63	55.7	13,9,10,8	.37,-.31,-.18,.16	8.7*
ไม่อยู่กับคู่ ๆ	112	53.5	9,10,8	.54,-.21,-.17	32.5	13,12	.49,-.22	60.5	9,13,10,8	.40,-.27,-.22,.15	7.0*
บุตรน้อย	146	54.3	9,10,7	.61,-.18,-.15	48.2	13	.69	68.5	13,9,10,5,7	.47,-.30,-.16,.13,-.12	14.2*
บุตรมาก	149	43.8	9,8,10	.40,-.31,-.22	28.2	13,12	.47,-.17	48.8	8,9,10,13	.30,-.30,-.23,.20	5.0*
ลูกชายน้อย	140	49.7	9,8,10	.54,-.29,-.14	34.6	13	.58	54.3	9,13,8,10	.41,-.25,-.22,-.13	4.6
ลูกชายมาก	104	50.6	9,10,5	.45,-.28,-.21	30.9	13,11	.50,.15	56.7	9,10,13,5	.32,-.28,-.25,.21	6.1*
ลูกสาวน้อย	120	54.5	9,10	.68,-.16	43.6	13	.65	65.2	9,13,10,5	.41,-.40,-.16,.14	10.7*
ลูกสาวมาก	117	43.0	9,8,10	.36,-.33,-.30	30.6	13,12	.46,-.22	50.9	8,10,13,9	.31,-.30,-.27,.22	7.9*

ตารางที่ 3.21 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 5 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตตามสถานการณ์ (1-10)			ชุดที่ 6 พฤติกรรม (11-13)			ชุดที่ 7 รวม (1-13)			%
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
											ต่าง
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	56.1	9,8,5,10	.52,-.19,-.17,-.13	46.8	13	.68	67.4	13,9,8,10,5	.41,.33,-.15,-.13,-.12	11.3*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	196	43.3	9,10,8	.44,-.27,-.19	28.6	13,12	.48,-.14	47.3	9,10,13,8	.32,-.27,-.25,-.18	4.0
การศึกษาน้อย	179	48.2	9,10,8	.50,-.22,-.20	33.3	13,11	.54,-.15	52.3	9,13,10,8	.36,-.26,-.21,-.17	4.1
การศึกษามาก	173	48.6	9,10,5,1	.49,-.19,-.16,-.14	37.6	13,12	.56,-.13	58.5	13,9,10,5,8	.37,.33,-.20,-.16,-.11	9.9*
ไม่มีโรคฯ	120	58.1	9,10,7	.56,-.23,-.21	35.2	13	.58	63.8	9,13,10,7,2	.52,-.30,-.22,-.20,-.19	5.7*
มีโรค ฯ	244	48.5	9,8,10,2	.42,-.23,-.20,-.12	38.6	13,12	.56,-.14	56.4	13,9,8,10,5	.35,-.25,-.21,-.19,-.10	7.9*
ไม่ทำงาน	214	41.9	9,8,10	.45,-.23,-.18	38.1	13,12	.57,-.14	50.2	13,9,8,10	.37,-.25,-.20,-.17	8.3*
ทำงาน	148	62.8	9,10,8,4	.69,-.20,-.19,-.14	41.4	13	.64	71.3	9,13,10,5,1	.44,-.38,-.20,-.17,-.12	8.5*
ไม่มีรายได้ ฯ	153	51.1	9,8,10	.47,-.26,-.24	40.0	13	.62	57.5	13,9,10,8	.36,-.27,-.24,-.22	6.4*
มีรายได้ ฯ	205	47.2	9,10,5,1	.49,-.16,-.16,-.12	30.6	13,12	.49,-.16	53.3	9,13,5,10	.38,-.29,-.20,-.16	6.1*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนายที่สำคัญ

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	9 = การเปรียบเทียบทางสังคม	13 = พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้าน
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	10 = ความรู้สึกสูญเสีย	เศรษฐกิจ
3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	7 = ประสบการณ์สูญเสีย	11 = พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	
4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	8 = การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน	12 = พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม	

(58.1 % และ 48.5% ตามลำดับ) และ 8) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (41.9 % และ 62.8 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนความพอใจในชีวิต มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 6 คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.21) พบว่า พฤติกรรมทั้ง 3 ด้านสามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้ 37.6 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .56 และ .13 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก และยังมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.21) พบว่า กลุ่มพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุทั้งสามตัว สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 48.2% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .69 และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ โดยทำนายได้ 46.8 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .68 และกลุ่มพฤติกรรมการพึ่งตนเองทั้งสามตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก โดยทำนายได้เพียง 28.2 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .47 และ .17

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 28.6 % ถึง 43.6 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 7 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (35.1 % และ 40.1 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุชาย และ กลุ่มผู้สูงอายุหญิง (31.0 % และ 40.8 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (40.2 % และ 32.5 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (48.2 % และ 28.2 % ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (43.6 % และ 30.6 % ตามลำดับ) 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (46.8 % และ 28.6 % ตามลำดับ) และ 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (40.0 % และ 30.6 % ตามลำดับ)

เมื่อนำคะแนนความพอใจในชีวิต มาทำการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น โดยมีตัวทำนายชุดที่ 7 คือ การรวมชุดตัวทำนายที่ 5 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 10 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสพการณ์สูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 6 มี 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ รวมเป็นตัวทำนายทั้งสิ้น 13 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.21) พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการพึ่งตนเอง ทั้ง 13 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิต ได้ 55.7 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .33 , .31 , -.20 , .14 และ .09 ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุยังมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก มีความรู้สึกสูญเสียน้อย มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ผู้สูงอายุผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 26 กลุ่มย่อย (ตารางที่ 3.21) พบว่า ตัวทำนายทั้ง 13 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้มากที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยทำนายได้สูงถึง 71.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความรู้สึกสูญเสีย การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .44 , .38 , -.20 , .17 และ -.12 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย กลับมีความพอใจในชีวิตมาก และกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทํานายสูงรองลงมา คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย โดยทำนายได้ 68.5 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสพการณ์สูญเสีย ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .47 , .30 , -.16 , .13 และ -.12 โดยแปลผลเพิ่มเติมว่า ผู้สูงอายุที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้มีความพอใจในชีวิตมาก และตัวทำนายทั้ง 13 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ โดยทำนายได้เพียง 47.3 % โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ซึ่งมีค่าเบต้าคือ .32 , - .27 , .25 และ .18

พิสัยเปอร์เซ็นต์ทำนายของกลุ่มย่อยที่เหลือ ตั้งแต่ 50.2 % ถึง 67.4 % เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การทำนายในกลุ่มย่อยด้วยกัน พบว่า คู่ที่แตกต่างกันเกิน 5% มี 6 คู่ คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (68.5 % และ 48.8 % ตามลำดับ) 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (65.2 % และ 50.9 % ตามลำดับ) 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ (67.4 % และ 47.3 % ตามลำดับ) 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (52.3% และ 58.5% ตามลำดับ) 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (63.8 % และ 56.4 % ตามลำดับ) และ 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (50.2 % และ 71.3 % ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ความพอใจในชีวิต มีตัวทำนายที่สำคัญในแต่ละชุดตัวทำนาย คือ 1) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตตามสถานการณ์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ความรู้สึกสูญเสีย และ ประสบการณ์สูญเสีย 2) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดพฤติกรรมการพึ่งตนเอง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม 3) ตัวทำนายที่สำคัญในชุดรวม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ 4) ตัวทำนายชุดที่ 7 สามารถทำนายได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 5 หรือ ชุดที่ 6 อย่างน้อย 5 % ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 21 กลุ่ม โดยกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก

3.7 การวิเคราะห์อิทธิพลของจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ จะใช้วิธีการทดสอบโมเดลแบบใช้ค่าสังเกต (Observe variables) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดิบจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 441 คน เมื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว มีจำนวนข้อมูลที่ใช้ได้จริงและเป็นข้อมูลเริ่มต้นในการทดสอบโมเดลครั้งนี้

จำนวน 441 คน ผลการทดสอบพบว่าโมเดลตั้งต้นตามสมมติฐาน (ภาพที่ 1.9) ไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงได้ทำการปรับโมเดล และได้โมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีความกลมกลืน ดังตารางที่ 3.22 และมีค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ดังตารางที่ 3.23 และภาพที่ 3.7

ตารางที่ 3.22 ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลที่ปรับแล้ว (กลุ่มรวม N = 441 คน)

ค่าสถิติ	เกณฑ์พิจารณา	ค่าสถิติในโมเดล (กลุ่มรวม)
NFI	มากกว่า .90	0.99
GFI	มากกว่า .90	0.98
AGFI	มากกว่า .90	0.95
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	$\chi^2 = 54.24$, p-value = 0.08 , df = 41
SRMR	น้อยกว่า .05	0.03
CFI	มากกว่า .09	1.00
RMSEA	น้อยกว่า .06	0.03

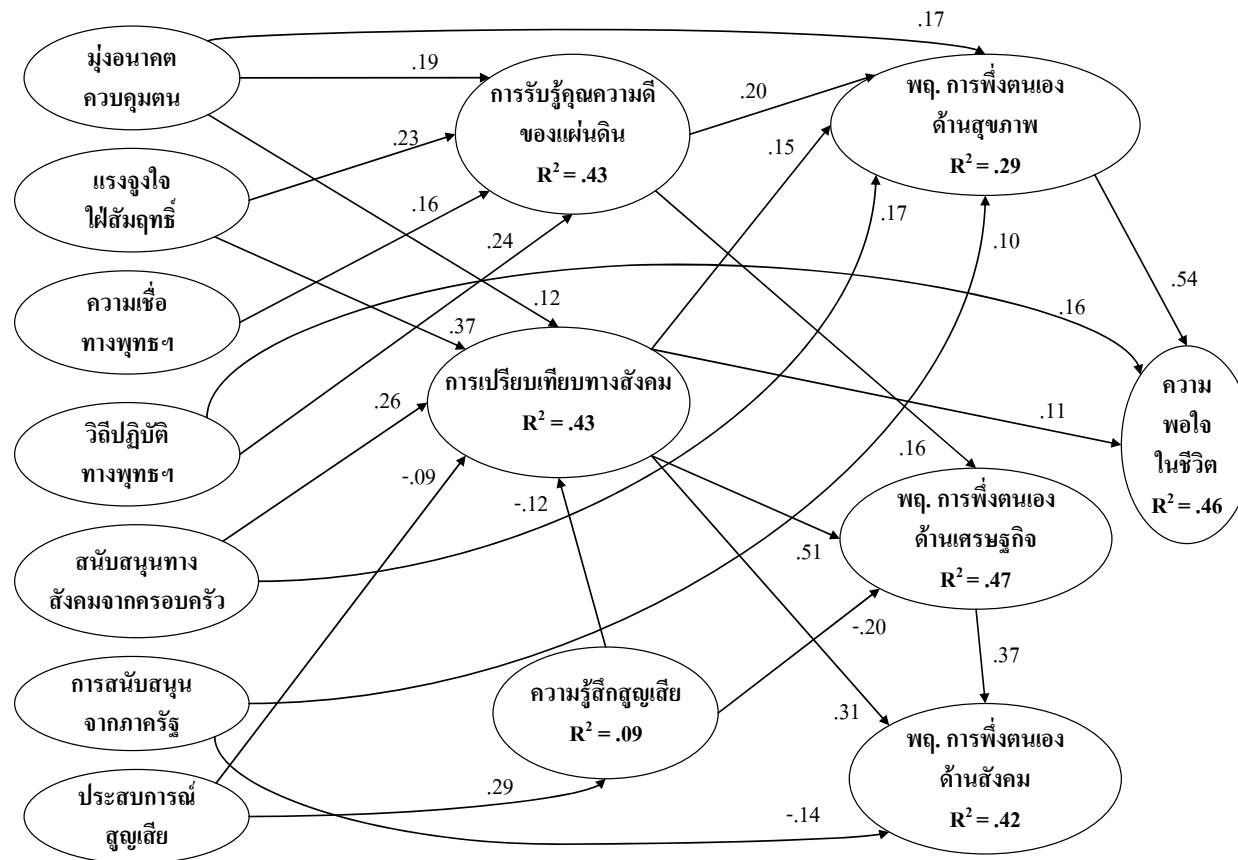
จากโมเดลที่ปรับแล้วปรากฏว่า การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงสาเหตุ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .24) 2) แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .23) 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .19) และ 4) ความเชื่อทางพุทธศาสนา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .16) โดยอาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่ยังมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามากยิ่งมีแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ยิ่งมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ยิ่งมีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินได้ 43 %

สำหรับการเปรียบเทียบทางสังคม ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .37) 2) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .26) 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .12) 4) ความรู้สึกสูญเสีย (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.12) และ 5) ประสบการณ์สูญเสีย (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.09) โดยอาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่ยังมีแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก ยิ่งได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ยิ่งมี

ตารางที่ 3.23 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) อิทธิพลโดยรวม (TE) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตลักษณะ สถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้ป่วย ในกลุ่มรวม

ตัวแปร	การรับรู้คุณค่า แผ่นดิน			การเปรียบเทียบทาง สังคม			ความรู้สึกสูญเสีย			พญ.พึ่งตนเองด้าน สุขภาพ			พญ.พึ่งตนเองด้านสังคม			พญ.พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ			ความพอใจในชีวิต		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ลักษณะบุคลิกภาพควบคุมตน	.19*	-	.19*	.12*	-	.12*	-	-	-	.17*	.06*	.23*	-	.08*	.08*	-	.09*	.09*	-	.14*	.14*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.23*	-	.23*	.37*	-	.37*	-	-	-	-	.10*	.10*	-	.23*	.23*	.06	.23*	.29*	-	.09*	.09*
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	.16*	-	.16*	-	-	-	-	-	-	-	.03*	.03*	-	.02	.02	-	.03*	.03*	-	.02*	.02*
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	.24*	-	.24*	-	-	-	-	-	-	-	.05*	.05*	-	.03*	.03*	-	.04*	.04*	.16*	.03*	.19*
สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	-	-	-	.26*	-	.26*	-	-	-	.17*	.04*	.21*	-	.13*	.13*	-	.13*	.13*	-	.14*	.14*
การสนับสนุนจากภาครัฐ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.10*	-	.10*	-.14*	-.01	-.15*	-.03	-	-.03	-	.05*	.05*
ประสบการณ์สูญเสีย	-	-	-	-.09*	-.04*	-.13*	.29*	-	.29*	-	-.02*	-.02*	-	-.09*	-.09*	-	-.13*	-.13*	-	-.04*	-.04*
ความรู้สึกสูญเสีย	-	-	-	-.12*	-	-.12*	-	-	-	-	-.02*	-.02*	-	-.14*	-.14*	-.20*	-.06*	-.26*	-.06	-.02*	-.08
การเปรียบเทียบทางสังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.15*	-	.15*	.31*	.19*	.50*	.51*	-	.51*	.11*	.08*	.19*
การรับรู้คุณค่าแผ่นดิน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.20*	-	.20*	.06	.06*	.12*	.16*	-	.16*	-	.11*	.11*
พญ.พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.54*	-	.54*
พญ.พึ่งตนเองด้านสังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
พญ.พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.37*	-	.37*	-	-	-	-	-	-
ความพอใจในชีวิต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R^2	.43			.43			.09			.29			.42			.47			.46		

หมายเหตุ: DE = อิทธิพลทางตรง IE = อิทธิพลทางอ้อม และ TE = อิทธิพลโดยรวม ; * $p < .05$



ภาพที่ 3.7 ผลการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย ในกลุ่มรวม (N = 441 คน)

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ยิ่งมีความรู้สึกสูญเสียที่น้อย ยิ่งมีประสบการณ์สูญเสียที่น้อย ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเปรียบเทียบทางสังคมได้ 43 % ส่วนความรู้สึกสูญเสีย ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเพียงตัวแปรเดียว ได้แก่ ประสบการณ์สูญเสีย (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .29) โดยอาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุที่ยังมีประสบการณ์สูญเสียมาก ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีความรู้สึกสูญเสียมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความรู้สึกสูญเสียได้ 9 %

พฤติกรรมกาพึงตนเองด้านสุขภาพ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .20) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .17) 3) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .17) 4) การเปรียบเทียบทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .15) และ 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .10) โดยอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมาก ยังมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ยิ่งได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก ยิ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ยิ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีพฤติกรรมกาพึงตนเองด้านสุขภาพมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความรู้สึกสูญเสียได้ 29 %

พฤติกรรมกาพึงตนเองด้านสังคม ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) พฤติกรรมกาพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .37) 2) การเปรียบเทียบทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .31) และ 3) การสนับสนุนจากภาครัฐ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.14) โดยอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีพฤติกรรมกาพึงตนเองด้านเศรษฐกิจมาก ยิ่งมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ยิ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีพฤติกรรมกาพึงตนเองด้านสังคมมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกาพึงตนเองด้านสังคมได้ 42 %

พฤติกรรมกาพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การเปรียบเทียบทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .51) 2) ความรู้สึกสูญเสีย (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.20) และ 3) การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .16) โดยอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุที่ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ยิ่งมีความรู้สึกสูญเสียน้อย ยิ่งมีการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมาก ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมี

พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้ 47 %

ความพอใจในชีวิต ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .54) 2) วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .16) และ 3) การเปรียบเทียบทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .11) โดยอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุยังมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก ยังมีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก ยังมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังมีความพอใจในชีวิตมากด้วย โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพอใจในชีวิตได้ 46 %

3.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับชีวิสังคมภูมิหลังของผู้สูงอายุ

ในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way Analysis of Variance) ของ 1) พฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ 2) ความพอใจในชีวิต 3) จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา 4) สถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสบการณ์สูญเสีย และ 5) จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย

3.8.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ เพศ อายุ และจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน

ในส่วนนี้จะทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางโดยมีตัวแปรอิสระเป็นลักษณะชีวิสังคมภูมิหลัง 3 ตัวแปร คือ เพศ อายุ และจำนวนบุตร

เพศ หมายถึง เพศของผู้สูงอายุซึ่งแบ่งเป็นเพศหญิง และเพศชาย โดยผู้สูงอายุหญิง มีจำนวน 330 คน (ร้อยละ 75) ผู้สูงอายุชาย มีจำนวน 110 คน (ร้อยละ 25)

อายุ หมายถึง จำนวนอายุที่มีหน่วยเป็นปีของผู้สูงอายุ ซึ่งมีพิสัยระหว่าง 55- 88 ปี มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 63 ปี มีค่าเฉลี่ย 65 ปี และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 83.11 (6.92) โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งอายุออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 63 ปี จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย มีจำนวน 222 คน (ร้อยละ 50.30) และกลุ่มผู้สูงอายุที่อายุตั้งแต่ 64 ปี ขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมาก มีจำนวน 219 คน (ร้อยละ 49.70)

จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรของผู้สูงอายุ มีค่าระหว่าง 0 – 9 คน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 2 คน มีค่าเฉลี่ย 3 คน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2 คน โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำนวนบุตรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย มีจำนวน 167 คน (ร้อยละ 46.4) และ ผู้สูงอายุที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก มีจำนวน 193 คน (ร้อยละ 53.6) โดยจะทำการวิเคราะห์ในทีละตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

3.8.1.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ (ตารางที่ 3.24) ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงสองตัวคือ เพศ และ อายุของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิงมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม (ตารางที่ 3.24) ปรากฏว่า คะแนนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว เพียงตัวเดียวคือ เพศผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหญิงมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชาย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (ตารางที่ 3.24) ข้อมูลพบว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงตัวเดียวคือ อายุของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมด้านเศรษฐกิจมากกว่า

ตารางที่ 3.24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม
สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจ
ในชีวิต ตามระดับ เพศ อายุ และ จำนวนบุตร ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และ กลุ่ม
ย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพล
เดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

ตัวแปรตาม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		เพศ ก	อายุ ข	จำนวน				ก x ข x ค	
				บุตร ก	ก x ข	ก x ค	ข x ค		
พญ. พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	360	4.00*	6.32**	< 1	< 1	< 1	2.74	2.03	5.6
พญ. พึ่งตนเองด้านสังคม	359	6.24**	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.91	2.1
พญ. พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	360	< 1	11.04***	1.30	< 1	< 1	1.52	< 1	6.2
ความพอใจในชีวิต	358	< 1	< 1	< 1	1.08	< 1	1.28	< 1	1.3
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	352	< 1	2.92	< 1	< 1	< 1	1.12	< 1	2.2
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	349	< 1	6.46**	< 1	1.33	< 1	< 1	< 1	4.4
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	345	< 1	2.24	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.5
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	344	1.73	< 1	6.88**	< 1	2.53	< 1	< 1	3.3
สส.ทางสังคมจากครอบครัว	348	10.10***	2.40	< 1	1.61	< 1	< 1	< 1	4.1
สส.จากภาครัฐ	351	< 1	2.42	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.7
ประสบการณ์สูญเสีย	349	< 1	1.80	< 1	< 1	1.47	< 1	< 1	1.8
รับรู้คุณค่าของแผ่นดิน	354	< 1	7.37**	1.68	< 1	< 1	4.39*	< 1	5.3
เปรียบเทียบทางสังคม	357	< 1	< 1	< 1	2.21	< 1	< 1	< 1	1.3
ความรู้สึกสูญเสีย	317	< 1	4.60*	< 1	< 1	1.19	< 1	< 1	2.3

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

(ตอน 2)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
พญ.พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	เพศ	หญิง	54.65	ชาย	52.55
	อายุ	มาก	54.92	น้อย	52.27
พญ.พึ่งตนเองด้านสังคม	เพศ	หญิง	53.48	ชาย	51.07
	อายุ	น้อย	42.57	มาก	39.13
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	อายุ	น้อย	46.47	มาก	44.85
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	จำนวนบุตร	น้อย	96.00	มาก	92.38
สส.ทางสังคมจากครอบครัว	เพศ	หญิง	51.62	ชาย	47.77
	อายุ	น้อย	57.30	มาก	55.04
ความรู้สึกสูญเสีย	อายุ	น้อย	110.18	มาก	98.63

ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยมาก การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ตารางที่ 3.24) ข้อมูลพบว่า คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อายุของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย เป็นผู้ที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยมาก การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.5 วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา (ตารางที่ 3.24) ข้อมูลพบว่า คะแนนวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ จำนวนบุตร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย เป็นผู้ที่มีความปฏิบัติทางพุทธศาสนามากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.6 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ตารางที่ 3.24) ข้อมูลพบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ ผู้สูงอายุที่เป็นหญิง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุหญิงมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า ผู้สูงอายุชายที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.1.7 การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน (ตารางที่ 3.24) พบว่า คะแนนการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยมีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยมาก รวมทั้งยังพบอีกว่า การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ยังแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง

ระหว่างอายุ และจำนวนบุตร เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 2 คู่ (ตารางที่ 70 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย ผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุมาก นอกจากนี้ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย และมีบุตรน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.1.8 ความรู้สึกสูญเสีย ตาม เพศ อายุ และ จำนวนบุตร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย (ตารางที่ 3.24) ข้อมูลพบว่า คะแนนความรู้สึกสูญเสียแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ อายุของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสีย มากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพที่แตกต่างกัน

ในส่วนนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางโดยมีตัวแปรอิสระเป็นลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง 3 ตัวแปร คือ พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

พื้นที่ หมายถึงเขตพื้นที่ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุโดยแบ่งเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (สมุทรปราการและนนทบุรี) โดยผู้สูงอายุที่มีแหล่งพักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 219 คน (ร้อยละ 49.7) และ ผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล มีจำนวน 222 คน (ร้อยละ 50.3)

สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่สมรส โสด หย่า หรือหม้าย โดยสถานภาพนี้ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส หมายถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพไม่ได้สมรส(โสด) แยกทางกับคู่สมรส(หย่า) หรือคู่สมรสเสียชีวิต(หม้าย) มีจำนวน 163 คน (ร้อยละ 37.1) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส มีจำนวน 276 คน (ร้อยละ 62.9)

ประเภทอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพที่มีเงินเดือนประจำ หมายถึง อาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท ซึ่งเป็นผู้ที่มีเงินเดือนประจำ มีจำนวน 156 คน (ร้อยละ 39.2) และ กลุ่มอาชีพที่ไม่มีเงินเดือนประจำ หมายถึง

อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป หรือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีเงินเดือนประจำแน่นอน มีจำนวน 242 (ร้อยละ 60.8) โดยจะทำการวิเคราะห์ในทีละตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

3.8.2.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ (ตารางที่ 3.25) ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว เพียงสองตัวคือ พื้นที่ และอาชีพ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำเป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ นอกจากนี้ยังพบปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างสถานภาพและอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงสองคู่ (ตารางที่ 71 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพมีคู่สมรส 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส ผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุไม่มีคู่สมรส และ มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.2.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม (ตารางที่ 3.25) ปรากฏว่า คะแนนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว เพียงสองตัวคือ พื้นที่ และอาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ นอกจากนี้ยังปรากฏอีกว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างสถานภาพ และอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงสองคู่ (ตารางที่ 72 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพไม่มีคู่สมรส ผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือน

ตารางที่ 3.25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม
สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจ
ในชีวิต ตามระดับ พื้นที่ สถานภาพ และ อาชีพที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และ กลุ่ม
ย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพล
เดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

ตัวแปรตาม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		พื้นที่ ก	สถาน ภาพ ข	อาชีพ ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
พญ. พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	398	44.89***	< 1	5.36*	< 1	< 1	6.65**	< 1	14.2
พญ. พึ่งตนเองด้านสังคม	397	15.14***	< 1	6.03*	< 1	< 1	8.07**	< 1	7.8
พญ. พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	398	< 1	< 1	18.86***	4.77*	< 1	6.30**	< 1	6.8
ความพอใจในชีวิต	396	< 1	< 1	6.73**	2.61	1.53	< 1	< 1	3.5
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	391	2.82	< 1	5.64*	< 1	< 1	< 1	< 1	2.6
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	389	< 1	1.44	11.43***	< 1	< 1	2.18	< 1	4.1
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	384	< 1	3.15	2.41	< 1	1.62	2.56	< 1	2.5
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	384	3.03	1.76	5.90*	1.38	1.40	< 1	1.12	3.8
สส.ทางสังคมจากครอบครัว	386	< 1	1.09	< 1	< 1	5.48*	4.81*	1.39	3.5
สส.จากภาครัฐ	390	3.51	9.66**	2.90	1.92	< 1	< 1	< 1	4.6
ประสบการณ์สูญเสีย	388	1.00	1.20	< 1	< 1	2.05	2.18	1.02	2.7
รับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	393	< 1	< 1	18.74***	< 1	< 1	< 1	1.56	5.3
เปรียบเทียบทางสังคม	396	< 1	2.48	6.72**	< 1	< 1	4.06*	< 1	3.9
ความรู้สึกลุกลี้ญ่	356	10.46***	1.26	< 1	< 1	1.04	< 1	1.77	4.3

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

(ตอน 2)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
พญ.พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	พื้นที่	กทม.	57.72	ปริมณฑล	51.65
	อาชีพ	เงินประจำ	55.73	ไม่ประจำ	53.64
พญ.พึ่งตนเองด้านสังคม	พื้นที่	กทม.	54.63	ปริมณฑล	51.46
	อาชีพ	เงินประจำ	54.04	ไม่ประจำ	52.04
พญ.พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	อาชีพ	เงินประจำ	43.59	ไม่ประจำ	39.68
	อาชีพ	เงินประจำ	45.85	ไม่ประจำ	43.79
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	อาชีพ	เงินประจำ	47.81	ไม่ประจำ	46.47

ตารางที่ 3.25 ตอน 2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	อาชีพ	เงินประจำ	46.93	ไม่ประจำ	45.03
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	อาชีพ	เงินประจำ	96.51	ไม่ประจำ	93.65
สส.จากภาครัฐ	สถานภาพ	โสด/หม้าย	49.24	สมรส	45.99
รับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	อาชีพ	เงินประจำ	58.60	ไม่ประจำ	55.55
เปรียบเทียบทางสังคม	อาชีพ	เงินประจำ	66.57	ไม่ประจำ	64.05
ความรู้สึกละอาย	พื้นที่	ปริมณฑล	107.30	กทม.	92.48

ประจำเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ

2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพมีคู่สมรส เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพไม่มีคู่สมรส นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และมีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.2.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างพื้นที่ และสถานภาพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ไม่ปรากฏว่ามีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 73 ในภาคผนวก ข) นอกจากนี้ยังปรากฏปฏิสัมพันธ์แบบสองทางที่มีนัยสำคัญระหว่างสถานภาพและอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่ามีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 4 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงสองคู่ (ตารางที่ 74 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสถานภาพไม่มีคู่สมรส ผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพมีคู่สมรส

เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และมีอาชีพมีเงินเดือนประจำนั้น เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.2.4 ความพอใจในชีวิต ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนความพอใจในชีวิตแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.5 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.7 วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามากกว่า กลุ่ม

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.8 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ไม่ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว แต่การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างพื้นที่ และอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียงคู่เดียว (ตารางที่ 75 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล เป็นผู้ที่มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังปรากฏปฏิสัมพันธ์แบบสองทางที่มีนัยสำคัญระหว่างสถานภาพและอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 1 คู่ (ตารางที่ 76 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพมีคู่สมรสเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.2.9 การสนับสนุนจากภาครัฐ ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของการสนับสนุนจากภาครัฐ (ตารางที่ 3.25) พบว่า คะแนนการสนับสนุนจากภาครัฐ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว เพียงตัวเดียวคือ สถานภาพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.10 การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าการรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.2.11 การเปรียบเทียบทางสังคม ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ อาชีพของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าการเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างสถานภาพ และอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียง 2 คู่ (ตารางที่ 77 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส ผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส และมีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.2.12 ความรู้สึกสูญเสีย ตาม พื้นที่ สถานภาพ และอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความรู้สึกสูญเสีย (ตารางที่ 3.25) ข้อมูลพบว่า คะแนนความรู้สึกสูญเสียแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ พื้นที่ของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปริมณฑล เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสีย มากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าความรู้สึกสูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้ ที่แตกต่างกัน

ในส่วนนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางโดยมีตัวแปรอิสระเป็นลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง 3 ตัวแปร คือ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่มีหน่วยเป็นปีของผู้สูงอายุ ซึ่งมีพิสัยระหว่าง 0-22 ปี มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 9 ปี มีค่าเฉลี่ย 9.55 ปี และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.08 โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยหรือเท่ากับ 9 ปี จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย มีจำนวน 218 คน (ร้อยละ 52.0) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาตั้งแต่ 9 ปี ขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก มีจำนวน 201 คน (ร้อยละ 48.0)

โรคประจำตัว หมายถึง การมีโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิต เป็นต้น โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัวใด ๆ เลย มีจำนวน 148 คน (ร้อยละ 33.6) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว หมายถึง ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวต่าง ๆ มีจำนวน 293 (ร้อยละ 66.4)

รายได้ หมายถึง การมีรายได้ในปัจจุบันของผู้สูงอายุ ทั้งรายได้ที่ได้รับจากเงินบำนาญข้าราชการ เงินสวัสดิการของบริษัท ดอกเบี้ยที่ได้รับเป็นประจำจากเงินฝากธนาคาร หรือการได้รับเงินจากบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่สมรส หรือบุตรหลาน เป็นต้น โดยได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ มีจำนวน 190 คน (ร้อยละ 44.4) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ มีจำนวน 238 คน (ร้อยละ 55.6) โดยจะทำการวิเคราะห์ในทีละตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

3.8.3.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตามการศึกษา โรคประจำตัว และรายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ (ตารางที่ 3.26) ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงสองตัวคือ การศึกษา และโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตามการศึกษา โรคประจำตัว และรายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม (ตารางที่ 3.26) ปรากฏว่า คะแนนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว เพียงตัวเดียวคือ การศึกษาของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้าน

สังคมมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

ตารางที่ 3.26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจในชีวิต ตามระดับ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้ ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย(ตอน 1) และค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบ อิทธิพลเดียว(ตอน 2)

(ตอน 1)

ตัวแปรตาม	จำ นวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		การศึกษา ก	โรค ประจำตัว ข	รายได้ ก	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
พญ. พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	415	16.29***	3.73*	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	6.2
พญ. พึ่งตนเองด้านสังคม	414	9.11**	< 1	< 1	< 1	2.04	< 1	3.51	3.1
พญ. พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	415	13.70***	5.38*	35.36***	2.50	< 1	5.93*	< 1	20.4
ความพอใจในชีวิต	413	7.85**	6.67**	7.24**	1.68	< 1	2.66	< 1	9.3
มุ่งอนาคตควบคุมตน	408	4.22*	3.52	< 1	4.26*	< 1	1.15	< 1	5.4
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	405	7.26**	3.18	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	3.7
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	401	< 1	2.08	< 1	< 1	9.02**	4.96*	< 1	3.6
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	400	2.07	< 1	< 1	1.11	1.50	1.33	< 1	2.1
สส.ทางสังคมจากครอบครัว	403	< 1	1.67	< 1	< 1	2.89	4.44*	< 1	2.7
สส.จากภาครัฐ	407	< 1	< 1	< 1	1.02	1.29	< 1	< 1	1.1
ประสบการณ์สูญเสีย	403	< 1	12.30***	1.70	< 1	< 1	< 1	1.01	4.7
รับรู้คุณค่าของแผ่นดิน	410	10.86***	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	3.6
เปรียบเทียบทางสังคม	413	7.94**	6.78**	3.22	< 1	3.66	3.67	< 1	8.4
ความรู้สึกสูญเสีย	370	< 1	< 1	< 1	< 1	1.27	2.34	< 1	1.8

* p < 0.05, ** p < 0.01, และ *** p < .001

(ตอน 2)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
พญ.พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	การศึกษา	มาก	55.92	น้อย	52.16
	โรคประจำตัว	มีโรคฯ	54.94	ไม่มีโรคฯ	53.14
พญ.พึ่งตนเองด้านสังคม	การศึกษา	มาก	54.32	น้อย	51.82

ตารางที่ 3.26 ตอน 2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
พญ.พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	การศึกษา	มาก	42.73	น้อย	39.67
	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	42.16	มีโรคฯ	40.24
	รายได้	มี	43.66	ไม่มี	38.75
ความพอใจในชีวิต	การศึกษา	มาก	45.72	น้อย	43.59
	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	45.63	มีโรคฯ	43.67
	รายได้	มี	45.67	ไม่มี	43.63
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	การศึกษา	มาก	47.65	น้อย	46.46
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	การศึกษา	มาก	46.75	น้อย	45.22
ประสบการณ์สูญเสีย	โรคประจำตัว	มีโรคฯ	30.56	ไม่มีโรคฯ	28.98
รับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	การศึกษา	มาก	58.01	น้อย	55.62
เปรียบเทียบทางสังคม	การศึกษา	มาก	66.97	น้อย	64.30
	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	66.87	มีโรคฯ	64.40

3.8.3.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัวคือ การศึกษา โรคประจำตัว และรายได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างโรคประจำตัว และรายได้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 5 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงสามคู่ (ตารางที่ 78 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ เป็นผู้มี

ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ และ 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และไม่มีรายได้ประจำนั้น เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.3.4 ความพอใจในชีวิต ตาม การศึกษา โรคประจำตัว และรายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนความพอใจในชีวิตแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวทั้งสามตัว คือ การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3.5 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ การศึกษาของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างการศึกษา และโรคประจำตัว เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีวิธิการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงสองคู่ (ตารางที่ 79 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว นอกจากนี้ยังพบว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และมีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อยที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.3.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว เพียงตัวเดียว คือ การศึกษาของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แปรปรวนไปตาม ปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3.7 ความเชื่อทางพุทธศาสนา ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความเชื่อทางพุทธศาสนา (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลไม่ปรากฏว่าความเชื่อทางพุทธศาสนาแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว ส่วนการวิเคราะห์ความเชื่อทางพุทธศาสนา ปรากฏว่าแปรปรวนแบบสองทางระหว่างการศึกษ และรายได้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญรวม 3 คู่ (ตารางที่ 80 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้มีความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก ผู้สูงอายุไม่มีรายได้ประจำ เป็นผู้มีความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ และ 3) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย เป็นผู้มีความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก และ ความแปรปรวนแบบสองทางระหว่างโรคประจำตัว และรายได้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญรวม 2 คู่ (ตารางที่ 81 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ 1) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ เป็นผู้มีความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้มีความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า ความเชื่อทางพุทธศาสนา แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.3.8 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ไม่ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว แต่การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างโรค

ประจำตัว และ รายได้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่า มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียงคู่เดียว (ตารางที่ 82 ในภาคผนวก ข) ได้แก่ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง

3.8.3.9 ประสพการณ์สูญเสีย ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของประสพการณ์สูญเสีย (ตารางที่ 3.26) พบว่า คะแนนประสพการณ์สูญเสีย แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เป็นผู้มีประสพการณ์สูญเสียมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า ประสพการณ์สูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3.10 การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน ตามการศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียวคือ การศึกษาของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้มีการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดินมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าการรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.3.11 การเปรียบเทียบทางสังคม ตาม การศึกษา โรคประจำตัว และ รายได้

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม (ตารางที่ 3.26) ข้อมูลพบว่า คะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงสองตัว คือ การศึกษา และ โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าการเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ความพอใจในชีวิต จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตามระดับ จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงานที่แตกต่างกัน

ในส่วนนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางโดยมีตัวแปรอิสระเป็นลักษณะชีวิตสังคมหลัง 3 ตัวแปร คือ จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

จำนวนลูกสาว หมายถึง จำนวนลูกสาวที่มีหน่วยเป็นคน ซึ่งมีพิสัยระหว่าง 0-8 คน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 1 คน มีค่าเฉลี่ย 1.33 คน และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำนวนลูกสาวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย หรือเท่ากับ 1 คน จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย มีจำนวน 145 คน (ร้อยละ 48.70) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมากตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จัดเป็นผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก มีจำนวน 153 คน (ร้อยละ 51.30)

โรคประจำตัว หมายถึง การมีโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิต เป็นต้น โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัวใด ๆ เลย มีจำนวน 148 คน (ร้อยละ 33.6) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว หมายถึง ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวต่าง ๆ มีจำนวน 293 (ร้อยละ 66.4)

การทำงาน หมายถึง การทำงานในปัจจุบันของผู้สูงอายุ โดยได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน มีจำนวน 260 คน (ร้อยละ 60.2) และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน มีจำนวน 172 คน (ร้อยละ 39.8) โดยจะทำการวิเคราะห์ในทีละตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

3.8.4.1 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ (ตารางที่ 3.27) ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงตัวเดียวคือ โรคประจำตัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.4.2 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม (ตารางที่ 3.27) ไม่ปรากฏว่า คะแนนของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมแปรปรวนไป

ตารางที่ 3.27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม
สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง และ ความพอใจ
ในชีวิต ตามระดับ จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และ การทำงาน ที่แตกต่างกัน ใน
กลุ่มรวม และ กลุ่มย่อย (ตอน 1) และ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามตามระดับของตัวแปร
อิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ตอน 2)

(ตอน 1)

ตัวแปรตาม	จำนวน คน	ค่าเอฟ							% ทำ นาย
		จำนวน ลูกสาว ก	โรค ประจำตัว ข	การ ทำงาน ค	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค	
พญ. พึ่งตนเองด้านสุขภาพ	296	< 1	4.63*	3.29	< 1	< 1	< 1	1.24	3.7
พญ. พึ่งตนเองด้านสังคม	295	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	1.75	3.98*	2.3
พญ. พึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	296	< 1	4.17*	17.33***	< 1	1.59	< 1	1.81	10.8
ความพอใจในชีวิต	294	< 1	5.44*	< 1	< 1	< 1	1.10	< 1	2.5
มุ่งอนาคตควบคุมตน	289	< 1	< 1	< 1	1.40	< 1	1.15	1.50	2.4
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	287	1.07	3.66	< 1	1.45	< 1	< 1	< 1	2.1
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	283	< 1	< 1	1.32	< 1	< 1	< 1	3.32	2.6
วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	281	< 1	< 1	2.71	< 1	< 1	1.28	< 1	2.2
สส.ทางสังคมจากครอบครัว	285	< 1	< 1	2.68	< 1	< 1	< 1	4.26*	2.4
สส.จากภาครัฐ	288	< 1	< 1	< 1	< 1	1.04	1.00	1.66	1.3
ประสบการณ์สูญเสีย	287	< 1	9.07**	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	4.8
รับรู้คุณค่าดีของแผ่นดิน	290	2.97	< 1	< 1	< 1	1.15	< 1	< 1	1.9
เปรียบเทียบทางสังคม	293	1.42	5.46*	2.92	< 1	< 1	< 1	< 1	5.1
ความรู้สึกละอาย	258	< 1	1.23	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	2.0

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, และ *** $p < .001$

(ตอน 2)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรตาม			
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ	
พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	โรคประจำตัว	มีโรคฯ	54.56	ไม่มีโรคฯ	52.27
พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	42.64	มีโรคฯ	40.49
	การทำงาน	ทำงาน	43.76	ไม่ทำงาน	39.37
ความพอใจในชีวิต	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	45.45	มีโรคฯ	43.25
ประสบการณ์สูญเสีย	โรคประจำตัว	มีโรคฯ	30.67	ไม่มีโรคฯ	28.99
เปรียบเทียบทางสังคม	โรคประจำตัว	ไม่มีโรคฯ	67.11	มีโรคฯ	64.40

ตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่าง จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีวิธีการของ Scheffe' ไม่ปรากฏว่ามีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 83 ในภาคผนวก ข) และการวิเคราะห์ข้อมูลไม่ปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง

3.8.4.3 พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (ตารางที่ 3.27) ข้อมูลพบว่า คะแนนพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงสองตัวคือ โรคประจำตัว และการทำงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.4.4 ความพอใจในชีวิต ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของความพอใจในชีวิต (ตารางที่ 3.27) ข้อมูลพบว่า คะแนนความพอใจในชีวิตแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัวเพียงตัวเดียว คือ โรคประจำตัว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่าความพอใจในชีวิต แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

3.8.4.5 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (ตารางที่ 3.27) ข้อมูลพบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ไม่ปรากฏว่าแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระทีละตัว แต่การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสามทางระหว่างจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีวิธีการของ Scheffe' ปรากฏว่ามีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญรวม 2 คู่ แต่มีคู่ที่สำคัญเพียงคู่เดียว (ตารางที่ 84 ใน

ภาคผนวก ข) ได้แก่ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก และไม่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า ผู้สูงอายุที่ทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบ สองทาง

3.8.4.6 ประสพการณ์สูญเสีย ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของประสพการณ์สูญเสีย (ตารางที่ 3.27) พบว่า คะแนนประสพการณ์สูญเสีย แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัวเพียงตัวเดียว คือ โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เป็นผู้มีประสพการณ์สูญเสียมากกว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า ประสพการณ์สูญเสีย แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบ สองทางและสามทาง

3.8.4.7 การเปรียบเทียบทางสังคม ตามจำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของการเปรียบเทียบทางสังคม (ตาราง ที่ 3.27) ข้อมูลพบว่า คะแนนการเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ ละตัวเพียงตัวเดียว คือ โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปร อิสระนี้ พบว่า 1) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว เป็นผู้ที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ปรากฏว่า การเปรียบเทียบทางสังคม แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางและสามทาง

บทที่ 4

การสรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงอายุ” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlation Comparative Study) โดยจุดมุ่งหมายในการศึกษาหลักในการเปรียบเทียบผู้สูงอายุ ว่าจะมีพฤติกรรมการพึ่งตนเอง คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และความพอใจในชีวิตในปริมาณแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด รวมทั้งยังได้ศึกษาสาเหตุสมทบ 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยทางจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย 2) ปัจจัยทางจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และปัจจัยสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย ว่าปัจจัยอะไรบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าวนี้ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ รวม 441 คน โดยทำการวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

4.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

จากการประมวลเอกสารทางด้านทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถคาดถึงผลการวิจัยหลายด้านที่อาจพบในผู้สูงอายุ โดยตั้งสมมติฐานไว้รวม 5 ข้อ ด้วยกันซึ่งในส่วนนี้จะได้สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานแต่ละข้อรายละเอียดดังนี้

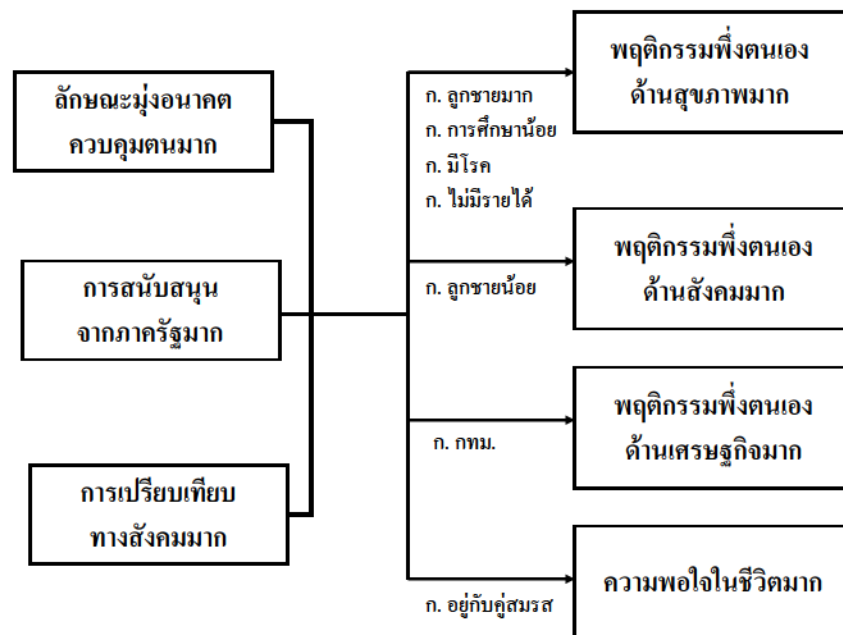
4.1.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความรู้สึกสูญเสียน้อยกว่า หรือ การ

รับรู้คุณค่าดีของแผ่นดินมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมกาพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมกาพึ่งพาตนเองด้านสังคมมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมกาพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า หรือ มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุงอนาคตน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย”

สมมติฐานนี้ทดสอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ 1) ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนน้อย และ กลุ่มที่มีลักษณะมุงอนาคตควบคุมตนมาก 2) การสนับสนุนจากภาครัฐ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และ กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และ 3) การเปรียบเทียบทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย และ กลุ่มที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ส่วนตัวแปรตามมี 5 ตัวแปร คือ 1) การรับรู้คุณค่าดีของแผ่นดิน 2) ความรู้สึกสูญเสีย 3) พฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสุขภาพ 4) พฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านสังคม และ 5) พฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง พบผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ใน 4 ตัวแปรตาม (ภาพที่ 4.1) ได้แก่



ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 1

1) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย (ตารางที่ 3.4 และ ตารางที่ 36 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อย คือ 1) ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 2) ผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก 3) ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย 4) ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้

2) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย (ตารางที่ 3.5 และ ตารางที่ 39 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

3) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย (ตารางที่ 3.6 และ ตารางที่ 42 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

4) ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และมีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย (ตารางที่ 3.7 และ ตารางที่ 46 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส

ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ จึงสนับสนุนสมมติฐาน ที่ 1 อย่างเด่นชัด ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก และ สนับสนุนสมมติฐาน ที่ 1 ในบางกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก และความพอใจในชีวิตมาก

ผลในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุที่มีจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์พร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และมีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก ผู้สูงอายุยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพมาก มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมาก มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจมาก และมีความพอใจในชีวิตมากด้วย

นอกจากนี้ ผลของการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตารางที่ 1 ในภาคผนวก ข) ปรากฏความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน กับสถานการณ์ คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ กับจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม กับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ กับความพอใจในชีวิต ผลในส่วนนี้จึงสนับสนุนผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง

จากผลที่พบข้างต้นทำให้ทราบว่า การมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก และการเปรียบเทียบทางสังคมมาก มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุมาก ผลในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นในพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนา ในกลุ่มอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของ สุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552: 113-122) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมรักการอ่านในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบผลว่านักเรียนในกลุ่มที่มีผลการเรียนสูง ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก และได้รับการสนับสนุนการอ่านจากบิดามารดามาก เป็นผู้ที่มีความสนใจเลือกอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ของนักเรียนมากกว่า ในนักเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนสูง ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย และได้รับการสนับสนุนการอ่านจากบิดามารดาน้อย นอกจากนี้มีเคยมีการศึกษาในพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้ผลการศึกษาเช่นเดียวกัน ได้แก่ งานวิจัยของ พรรณราย พัทธเจริญ (2543: 66-145) ที่พบผลว่า ผู้สูงวัยที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก หรือการได้รับการสนับสนุนจากคนอื่นมาก มักเป็นผู้ที่รายงานว่าตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากด้วย

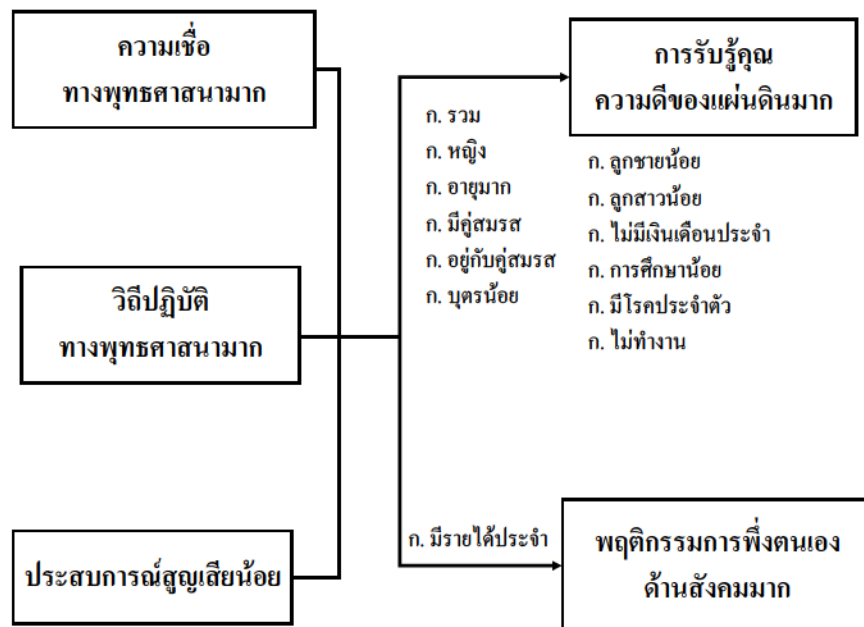
4.1.2 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 กล่าวว่า “ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แต่ มีประสบการณ์สูญเสีย น้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า หรือ มีการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า หรือ มีความรู้สึกสูญเสีย น้อยกว่า หรือ มีพฤติกรรมพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมพึ่งพาตนเองด้านสังคมมากกว่า หรือ มีพฤติกรรมพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจมากกว่า หรือ มีความพอใจในชีวิตมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย แต่ มีประสบการณ์สูญเสีย มาก”

สมมติฐานนี้ทดสอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ 1) ความเชื่อทางพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย และ กลุ่มที่มีความเชื่อทาง

พุทธศาสนามาก 2) วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย และ กลุ่มที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และ 3) ประสพการณ์สูญเสีย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีประสพการณ์สูญเสียน้อย และ กลุ่มที่มีประสพการณ์สูญเสียมาก ส่วนตัวแปรตามมี 5 ตัวแปร คือ 1) การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน 2) ความรู้สึกสูญเสีย 3) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ 4) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และ 5) พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง พบผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ใน 2 ตัวแปรตาม (ภาพที่ 4.2) ได้แก่



ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 2

1) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่ มีประสพการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาน้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาน้อย แต่ มีประสพการณ์สูญเสียมาก (ตารางที่ 3.8 และ ตารางที่ 50 - 51 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุหญิง 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก 3) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส 4) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส 5) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย 6) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย 7) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย 8) กลุ่ม

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ 9) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย 10) กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว 11) กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน

2) ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก แต่ มีประสบการณ์สูญเสียเล็กน้อย เป็นผู้ที่มียุติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย แต่ มีประสบการณ์สูญเสียมาก (ตารางที่ 3.12 และ ตารางที่ 59 ในภาคผนวก ข) ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ จึงสนับสนุนสมมติฐาน ที่ 2 อย่างเด่นชัด ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินมาก และ สนับสนุนสมมติฐาน ที่ 2 ในบางกลุ่มย่อย ของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสังคมมาก

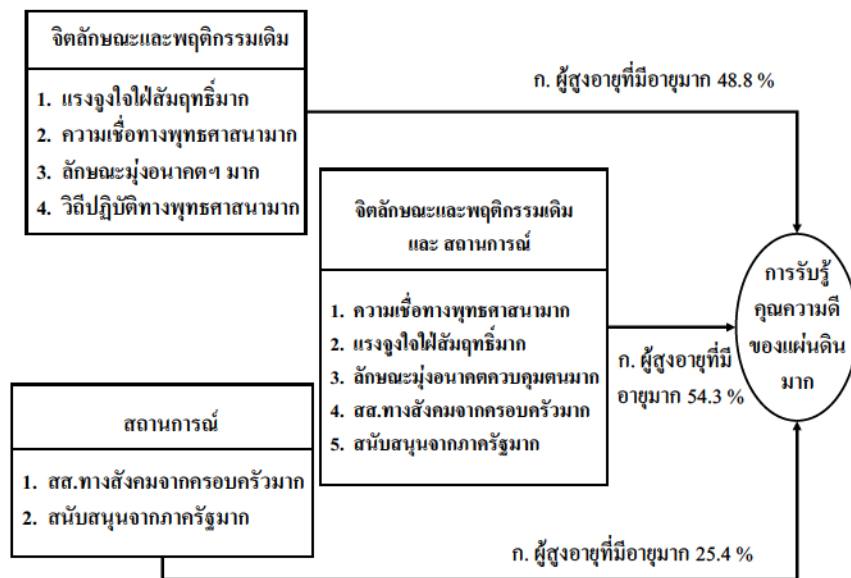
นอกจากนี้ ผลของการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตารางที่ 1 ในภาคผนวก ข) ปรากฏความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา กับจิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ ประสบการณ์สูญเสีย กับพฤติกรรมพึ่งตนเอง คือ พฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมพึ่งตนเองด้านสังคม พฤติกรรมพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ กับความพอใจในชีวิต ผลในส่วนนี้จึงสนับสนุนผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง

จากผลที่พบข้างต้นทำให้ทราบว่า การที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก การที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก แต่มีประสบการณ์สูญเสียที่น้อย มีความสำคัญต่อพฤติกรรมพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุมาก ผลในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ซึ่งศึกษาถึงจิตลักษณะและสถานการณ์ในพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในกลุ่มต่าง ๆ เช่น งานวิจัยของ วรวรรณ อร่ามพงศ์ (2551: 82-87) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมด้านข้อสัตย์รับผิดชอบในกลุ่มสัต์แพทย์ โดยพบว่าสัต์แพทย์ที่มีวิถีชีวิตตามแนวศาสนา มาก เป็นผู้ที่มียุติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมด้านข้อสัตย์รับผิดชอบมากกว่า ผู้ที่มีวิถีชีวิตตามแนวศาสนา มาก นอกจากนี้ในงานวิจัยของ นพมาศ แซ่เสี้ยว (2550: 168-179) ซึ่งศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มียุติระหว่าง 36 – 59 ปี จำนวน 645 คน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตตามแนวศาสนา โดยหมายถึงผู้ที่มีความเชื่อและการปฏิบัติตามแนวทางพุทธศาสนา กับคุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน (การทำงาน ครอบครัวและสังคม) โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีวิถีชีวิตตามแนวศาสนา มากเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน (การทำงาน ครอบครัวและสังคม) มากกว่าผู้ที่มีวิถีชีวิตตามแนวศาสนา น้อยเช่นกัน

4.1.3 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 กล่าวว่า “ตัวทำนายชุดที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 2 สถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสิทธิภาพสูญเสีย รวมเป็น 7 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินได้มากกว่า หรือ ทำนายการเปรียบเทียบทางสังคมได้มากกว่า หรือ ทำนายความรู้สึกสูญเสียได้มากกว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 หรือ ชุดที่ 2 เพียงลำพัง ชุดใดชุดหนึ่ง อย่างน้อย 5 %”

จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ไม่ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม แต่ ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ในกลุ่มย่อย เพียงกลุ่มเดียวคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายแตกต่างคือ 5.5% โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ได้ 54.3 % (ตารางที่ 3.15 และ ภาพที่ 4.3) โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุน



ภาพที่ 4.3 ผลการทำนายการรับรู้คุณค่าความดี โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก

ทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 48.8% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายการรับรู้คุณค่าของแผ่นดินได้ 25.4% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ การสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของการเปรียบเทียบทางสังคม ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.16 และ ภาพที่ 4.4) ซึ่งพบเปอร์เซ็นต์ทำนายที่แตกต่าง 9.0% โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร สามารถ

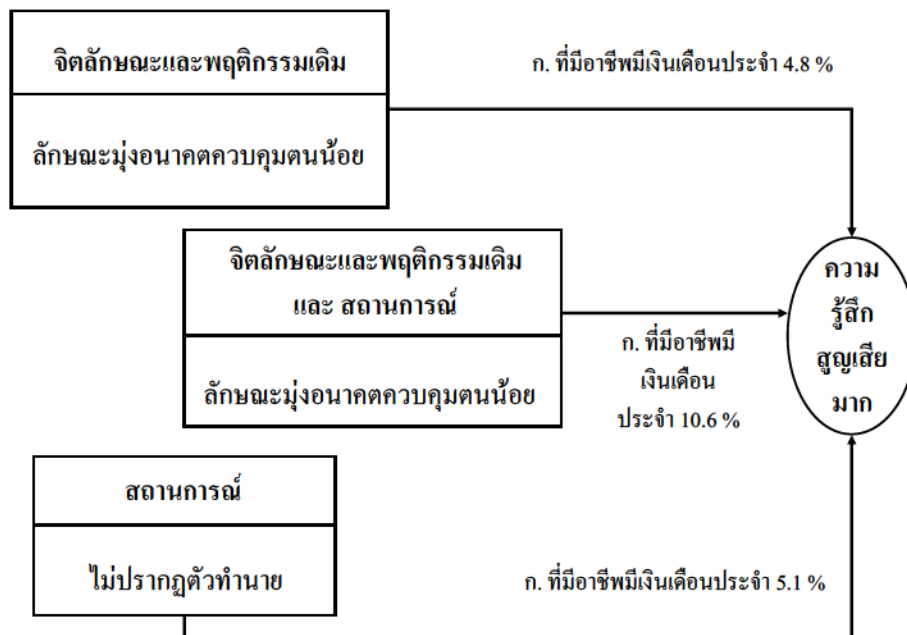


ภาพที่ 4.4 ผลการทำนายการเปรียบเทียบทางสังคม โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์ เป็นตัว ทำนายในกลุ่มรวม

ทำนายการเปรียบเทียบทางสังคม ได้ 40.5% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประสพการณ์สูญเสีย ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 31.5 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายการ

เปรียบเทียบทางสังคมได้ 25.5% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ ประสบการณ์สูญเสีย

จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของความรู้สึกสูญเสีย ไม่ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม แต่ ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ในกลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายแตกต่างคือ 5.5 % โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร สามารถทำนายความรู้สึกสูญเสีย ได้ 10.6 % (ตารางที่ 3.17 และ ภาพที่ 4.5) โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 4.8 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และตัวทำนายชุดที่ 2 คือ สถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายความรู้สึกสูญเสียได้ 5.1 % โดยไม่พบว่ามีตัวทำนายที่สำคัญ นอกจากนี้ยังพบผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อยอีกหนึ่งกลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว โดยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์แตกต่าง 9.5 % แต่ไม่ปรากฏตัวทำนายที่สำคัญทั้ง 3 ชุดตัวทำนาย



ภาพที่ 4.5 ผลการทำนายความรู้สึกสูญเสีย โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานอย่างเด่นชัดใน 2 ตัวแปรตาม คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ผลการวิจัยในส่วนนี้ปรากฏผลที่

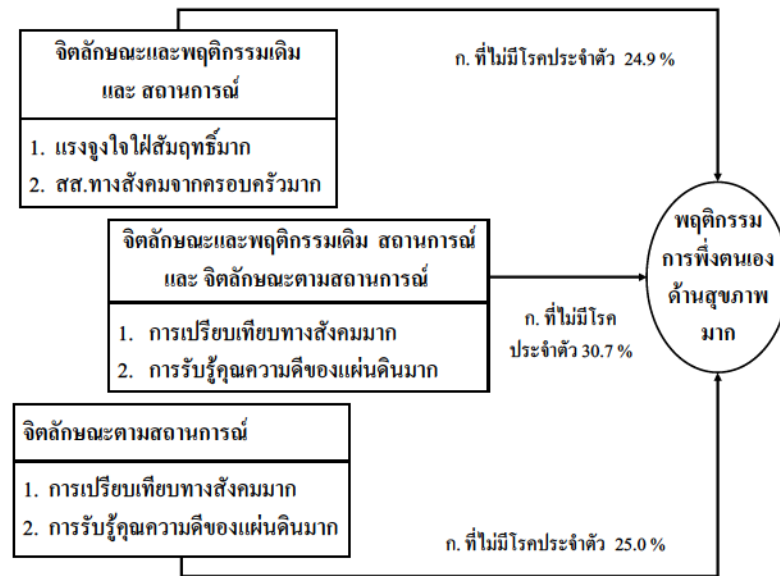
แตกต่างกันจากของ จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 218) ในส่วนที่นักวิจัยไม่พบว่า การนับถือศาสนาเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการรับรู้คุณค่าที่ดี แต่ในงานวิจัยนี้ปรากฏผลในทางตรงข้าม ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนมัธยมต้น แต่ในงานวิจัยนี้ศึกษาผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยในอดีตแสดงให้เห็นว่า ศาสนาเป็นตัวทำนายที่สำคัญของจิตลักษณะหรือพฤติกรรมในผู้ที่มีอายุมากกว่าที่จะปรากฏในผู้ที่มีอายุน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของครู โดย ปริญา ฦวันจันทร์ (2536: 62-73) และพฤติกรรมการทำงานของพยาบาล โดย อภิญา โพธิ์ศรีทอง (2536: 65-75)

นอกจากนี้การที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวทำนายที่สำคัญของการเปรียบเทียบทางสังคม ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักเป็นผู้ที่มีความมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543: 55) จึงน่าจะเป็นผู้ที่มีความคิดในทางที่จะส่งเสริมให้ตนเองมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรค ซึ่งการคิดเปรียบเทียบว่าตนยังมีคุณลักษณะที่ดีกว่าผู้สูงอายุคนอื่น ซึ่งจะทำให้คนมีกำลังใจต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้และมีพฤติกรรมที่ดีด้วย

4.1.4 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4 กล่าวว่า “ตัวทำนายชุดที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และ ประสิทธิภาพสูญเสีย ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 4 จิตลักษณะตามสถานการณ์ อีก 3 ตัวแปร คือ การรับรู้คุณค่าที่ดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้มากกว่า หรือ ทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคมได้มากกว่า หรือ ทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากกว่า ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย 5%”

จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ ไม่ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม แต่ ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ในกลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายแตกต่างคือ 5.7 % โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ ได้ 30.7 % (ตารางที่ 3.18 และ ภาพที่ 4.6) โดยมีตัว

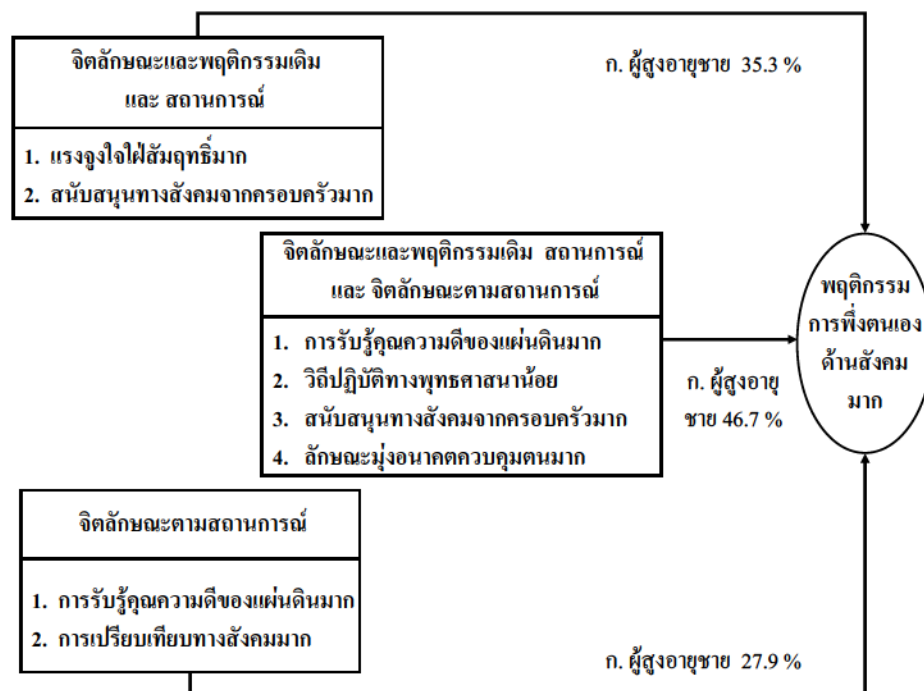


ภาพที่ 4.6 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

ทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 24.9 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ 25.0 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม และ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์การทำนายแตกต่างคือ 5.7% เช่นกัน โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ได้ 29.5 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อตามพุทธศาสนา ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 23.8 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถ

ทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ 23.1 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มย่อยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์แตกต่างที่ 5.5 % และ 5.6 %

จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ไม่ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม แต่ ผลที่สนับสนุนสมมติฐาน ในกลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มผู้สูงอายุชาย โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายแตกต่างคือ 11.4 % โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ได้ 46.7%(ตารางที่ 3.19 และ ภาพที่ 4.7) โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน วิถีปฏิบัติทางพุทธ

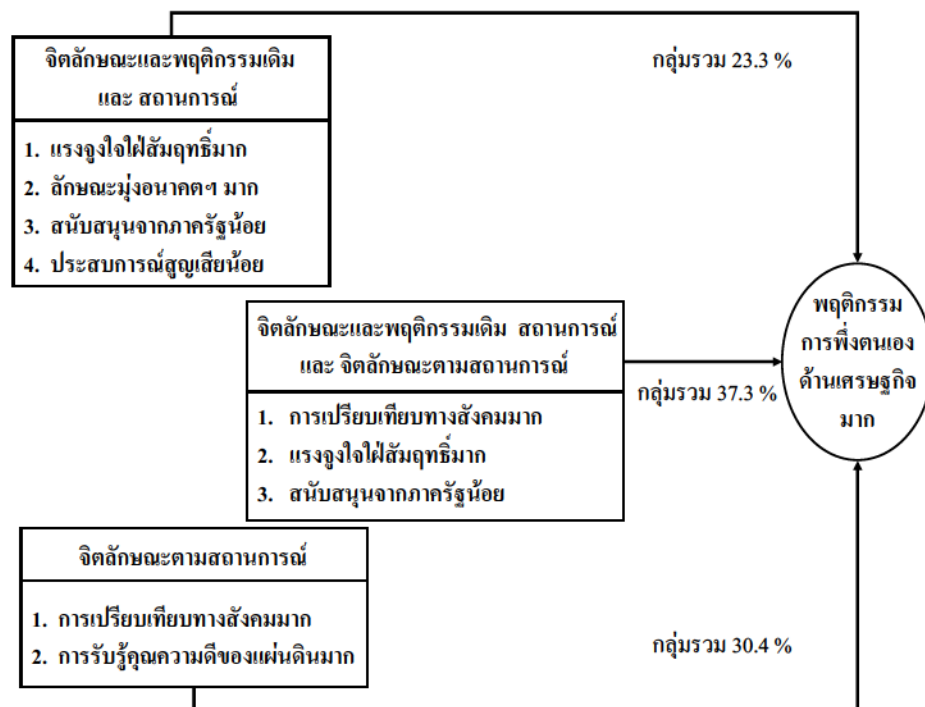


ภาพที่ 4.7 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มผู้สูงอายุชาย

ศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 35.3 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคมได้ 27.9 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไป

น้อย คือ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อยอีก 7 กลุ่ม โดยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์แตกต่างระหว่าง 5.3 % ถึง 7.4 %

ผลการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.20 และ ภาพที่ 4.8) ซึ่งพบเปอร์เซ็นต์ทำนายที่แตกต่าง 6.9 % โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะ



ภาพที่ 4.8 ผลการทำนายพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม

ตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ได้ 37.3 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนจากภาครัฐ ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ รวม 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 23.3 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสิทธิภาพสูญเสีย ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 4 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมกาพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้ 30.4 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผลที่

สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อยอีก 24 กลุ่ม โดยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์แตกต่างระหว่าง 5.6 % ถึง 12.4 %

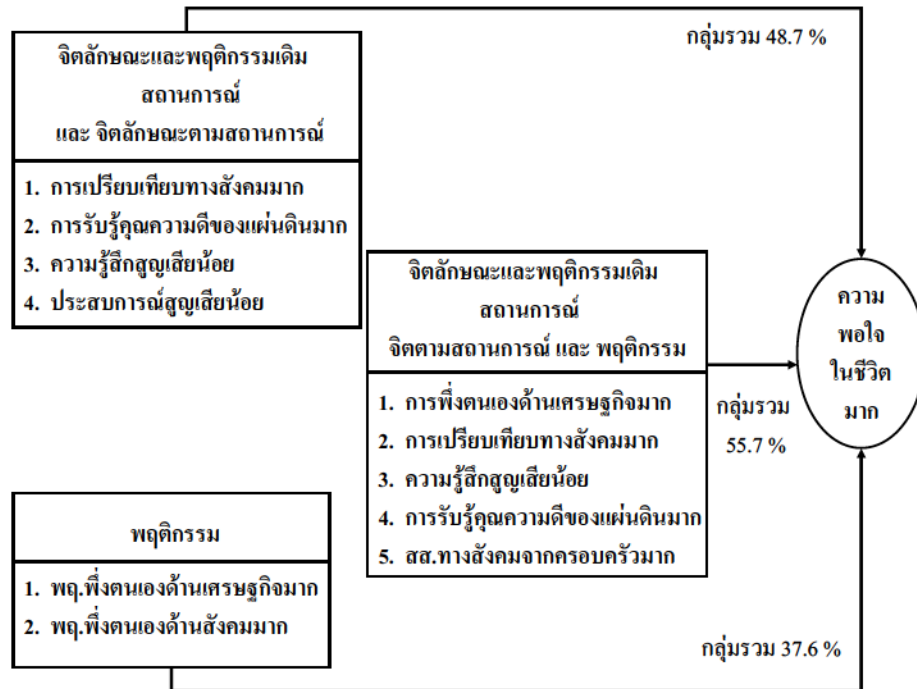
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ สนับสนุนสมมติฐานอย่างเด่นชัด ซึ่งสนับสนุนรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมที่เสนอว่า การใช้ตัวแปรในหลายกลุ่มๆ และหลายตัวแปรในกลุ่มนั้น จะให้อำนาจการทำนายพฤติกรรมดีกว่า การใช้กลุ่มตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเท่านั้น ผลการวิจัยในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า การเปรียบเทียบทางสังคม เป็นตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการพึ่งตนเอง 2 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ โดยงานวิจัยในประเทศเกาหลี (Jang, Poon, Kim and Shin, 2004: 485-496) ที่ศึกษาชาวเกาหลีได้จำนวน 312 คน อายุระหว่าง 60- 90 ปี ปรากฏผลว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมที่ด้อยกว่า และมีปัญหาสุขภาพมาก มักเป็นผู้ที่รับรู้ตนเองด้านลบเกี่ยวกับการสูงวัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพร่างกายด้วย

4.1.5 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 5 กล่าวว่า “ตัวทำนายชุดที่ 7 ซึ่งประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 5 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ประสิทธิภาพสูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และ ความรู้สึกสูญเสีย ร่วมกับ ตัวทำนายชุดที่ 6 พฤติกรรมการพึ่งตนเอง อีก 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ สามารถทำนายความพอใจในชีวิตได้มากกว่า ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย 5%”

ผลการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณของความพอใจในชีวิต ปรากฏผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มรวม (ตารางที่ 3.21 และ ภาพที่ 4.9) ซึ่งพบเปอร์เซ็นต์ทำนายที่แตกต่าง 7.0 % โดยพบว่าตัวทำนายชุดที่ 7 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการพึ่งตนเอง รวม 13 ตัวแปร สามารถทำนายความพอใจในชีวิต ได้ 55.7 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ การเปรียบเทียบทางสังคม ความรู้สึกสูญเสีย การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ตามลำดับ ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 5 คือ จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร ร่วมกันทำนายได้ 48.7 % โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ความรู้สึกสูญเสีย ประสิทธิภาพสูญเสีย ตามลำดับ และตัวทำนายชุดที่ 6 คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเอง 3 ตัวแปร สามารถทำนายความ

พอใจในชีวิตได้ 37.6% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อยอีก 21 กลุ่ม โดยมีพิสัยเปอร์เซ็นต์แตกต่างระหว่าง 5.0 % ถึง 14.2 %



ภาพที่ 4.9 ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรม เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ปรากฏผลที่น่าสนใจหลายประการที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต เช่น ผลการวิจัยปรากฏว่า การรับรู้คุณค่าความดีเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย ผลในทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏในการทำนายความสุขในชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย (จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ, 2551: 147)

4.1.6 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 6 กล่าวว่า “กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา) และกลุ่มสถานการณ์ (การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์

สูญเสีย) มีอิทธิพลทางตรงไปยัง จิตลักษณะตามสถานการณ์ (การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย) พฤติกรรมการพึ่งตนเอง (พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ) และความพอใจในชีวิต รวมทั้ง จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กับกลุ่มสถานการณ์ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมไปยังความพอใจในชีวิต โดยส่งผ่านตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ไปยังพฤติกรรมการพึ่งตนเอง”

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (ตารางที่ 3.23 และ ภาพที่ 3.7) สรุปผลที่สำคัญดังต่อไปนี้ จากการตั้งสมมติฐานซึ่งมีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้นสนับสนุนรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมและพฤติกรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเอง รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า โดยภาพรวมแล้ว สัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรนั้น สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ตารางที่ 1 ในภาคผนวก ข) อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้นบางส่วนไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ เช่น พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ มีอิทธิพลทางตรงต่อความพอใจในชีวิต แต่ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณกลับไม่ปรากฏว่าพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความพอใจในชีวิต แต่หากเป็นพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวทำนายสำคัญของความพอใจในชีวิต ซึ่งผลของการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ทั้งนี้จากผลการวิจัยนี้ได้ผลที่สอดคล้องกับการแสดงถึงอิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิต ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยมีการวิจัยในอดีตที่ได้พบผลอิทธิพลระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในกลุ่มต่าง ๆ เช่น งานวิจัยของ จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551: 120) ที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมคนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ไปยังความสุขในชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้จากผลวิจัยนี้ที่พบว่าวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปยังความพอใจในชีวิต อีกทั้งยังปรากฏผลว่าผู้ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้ผลในทำนองนี้สอดคล้องกับผลวิจัยในอดีตในต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ Mehta (1997: 101-114) ซึ่งศึกษาชาวมุสลิม และชาวฮินดู ในประเทศสิงคโปร์ พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการนับถือศาสนากับการปรับตัวของบุคคลในช่วงท้ายของชีวิต งานวิจัยในช่วงถัดมายังปรากฏผลที่สอดคล้องกัน เช่น ในงานวิจัยเชิงคุณภาพที่

ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนับถือศาสนากับการปรับตัวในผู้สูงวัย ของ Jianbin และ Mehta (2003: 485-502) ซึ่งทำการสัมภาษณ์ชาวสิงคโปร์ที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป เป็นจำนวน 40 คน ทั้งนับถือพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนา พบว่า ผู้สูงอายुरายงานว่าศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงบั้นปลายของชีวิต ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ค้นพบความหมายของชีวิตและนำไปสู่ความสงบสุขได้

4.2 ผลการวิจัยนอกเหนือสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางพบสาเหตุสมทบ และเงื่อนไขของพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถสรุปผลที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะของผู้สูงอายุ ดังนี้

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจิตลักษณะของผู้สูงอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - way Analysis of Variance) ทำให้ทราบว่าลักษณะสถานการณ์ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิมได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ การเปรียบเทียบทางสังคม ที่มีความสำคัญต่อจิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ความรู้สึกสูญเสีย พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งความพอใจในชีวิต โดยพบผลที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

ประการแรก ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม และการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน มากกว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมาก 8 ประเภท คือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ

ประการที่สอง ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความพอใจในชีวิต การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียมาก ผลเช่นนี้ปรากฏในผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์สูญเสียน้อย 6 ประเภท คือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ปริมณฑล กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และ กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว

ประการที่สาม ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความพอใจในชีวิต การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก 9 ประเภทคือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการที่สี่ ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความพอใจในชีวิต การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในผู้สูงอายุที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนา มาก 2 ประเภท คือ กลุ่มรวม และ กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ปริมณฑล

ประการที่ห้า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความพอใจในชีวิต การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และการเปรียบเทียบทางสังคมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา น้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในผู้สูงอายุที่มีวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก 3 ประเภท คือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุหญิง และ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ประการสุดท้าย ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก เป็นผู้ที่มีการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ การพึ่งตนเองด้านสังคม การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความพอใจในชีวิต การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดินมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมน้อย ผลเช่นนี้ปรากฏในผู้สูงอายุที่มีการเปรียบเทียบทางสังคมมาก 11 ประเภท โดยประเภทที่สำคัญ คือ กลุ่มรวม กลุ่มผู้สูงอายุหญิง กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

4.3 การสรุปผลปัจจัยเชิงเหตุ และผลที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง และความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัย

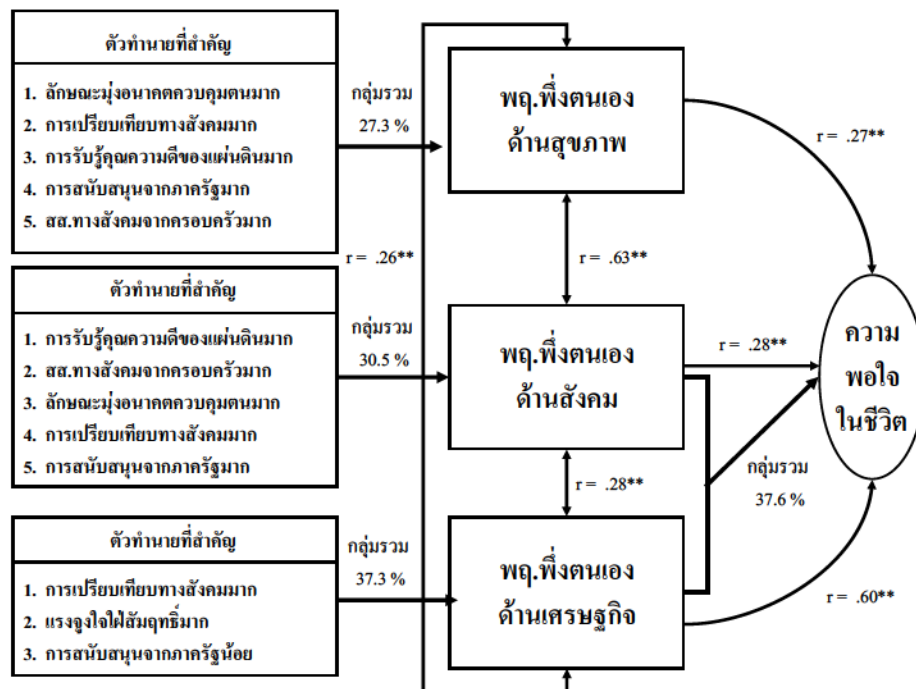
การศึกษาเพื่อหาสาเหตุและผลที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงอายุ โดยมีกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม 4 ตัวแปรได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจ

ไฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา กลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ และประสบการณ์สูญเสีย กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การเปรียบเทียบทางสังคม และความรู้สึกสูญเสีย อีกทั้งความพอใจในชีวิต พบผลที่สำคัญดังนี้

4.3.1 ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (ตารางที่ 3.18 - 3.20) ปรากฏผลว่า (ภาพที่ 4.10)

1) ตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ในกลุ่มรวม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยทำนายได้ 27.3 % 2) ตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ในกลุ่มรวม คือ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเปรียบเทียบทางสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐโดยทำนายได้ 30.5 % และ 3) ตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ในกลุ่มรวม คือ การเปรียบเทียบทางสังคม แรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยทำนายได้ 37.3 %



ภาพที่ 4.10 แสดงปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ

4.3.2 ความสัมพันธ์ภายในพฤติกรรมกาฟั่งตนเองของผู้สูงอายุ

สำหรับความสัมพันธ์ภายในพฤติกรรมกาฟั่งตนเองของผู้สูงอายุ 3 ด้าน ได้แก่ การฟั่งตนเองด้านสุขภาพ การฟั่งตนเองด้านสังคม และการฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พบว่า (ภาพที่ 4.10 และ ตารางที่ 1 ในภาคผนวก ข) 1) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสุขภาพกับพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคม มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .63, p > .01$) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสุขภาพกับพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .26, p > .01$) และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคมกับพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจ มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .28, p > .01$)

4.3.3 ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาฟั่งตนเองของผู้สูงอายุต่อความพอใจในชีวิต

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (ตารางที่ 3.21) ปรากฏผลว่า (ภาพที่ 4.10) ตัวทำนายที่สำคัญของความพอใจในชีวิต ในกลุ่มรวม คือ พฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคม และพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยทำนายได้ 37.6 %

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองต่อความพอใจในชีวิต พบว่า (ภาพที่ 4.10 และ ตารางที่ 1 ในภาคผนวก ข) 1) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสุขภาพกับความพอใจในชีวิต มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .27, p > .01$) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสังคมกับความพอใจในชีวิต มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .28, p > .01$) และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านเศรษฐกิจกับความพอใจในชีวิต มีนัยสำคัญทางบวก ($r = .60, p > .01$)

4.4 กลุ่มเสี่ยงและปัจจัยปกป้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้พบกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจิตลักษณะที่น่าปรารถนาน้อยและมีพฤติกรรมกาฟั่งตนเองน้อย (ตารางที่ 3.24 ถึง 3.27) ดังนี้

ประการแรก พฤติกรรมกาฟั่งตนเองด้านสุขภาพ ได้แก่ ผู้สูงอายุเพศชาย ผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย ผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว โดยมีปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเปรียบเทียบทางสังคม การสนับสนุนจากภาครัฐ การรับรู้คุณค่าความดีของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

ประการที่สอง พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุเพศชาย ผู้สูงอายุในเขต
ปริมณฑล ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย โดยมีปัจจัยปกป้อง
ที่สำคัญ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจาก
ครอบครัว วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา การสนับสนุนจากภาครัฐ การเปรียบเทียบทางสังคม และ
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

ประการที่สาม พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุมาก ผู้สูงอายุ
ที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุที่ไม่มี
รายได้ประจำ และผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน โดยมีปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ได้แก่ การเปรียบเทียบทางสังคม
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนจากภาครัฐ ลักษณะมุ่ง
อนาคตควบคุมตน และการรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน

ประการที่สี่ ความพอใจในชีวิต ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้สูงอายุที่มี
การศึกษาน้อย ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว และผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ โดยมีปัจจัยปกป้องที่
สำคัญ ได้แก่ การเปรียบเทียบทางสังคม พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ความรู้สึกสูญเสีย
การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ประการที่ห้า การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุมาก ผู้สูงอายุที่มี
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ และผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย โดยมีปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ได้แก่ วิถี
ปฏิบัติทางพุทธศาสนา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่อทางพุทธ
ศาสนา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนจากภาครัฐ

ประการที่หก การเปรียบเทียบทางสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ
ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย และผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว โดยมีปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ได้แก่
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ
ประสบการณ์สูญเสีย

ประการสุดท้าย ความรู้สึกสูญเสีย ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุที่
มีอายุมาก โดยมีปัจจัยปกป้องที่สำคัญ ได้แก่ ประสบการณ์สูญเสีย

4.5 ข้อดีและข้อจำกัดในการวิจัย

4.5.1 ข้อดีของการวิจัย จากการศึกษาครั้งนี้ มี 5 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก งานวิจัย “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูง
วัย” มีความสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ โดยภาครัฐและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องต่างเห็นถึงภาวะประชากรสูงวัยที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องให้การส่งเสริม ดูแล สนับสนุน และพัฒนาผู้สูงวัยให้เขาเหล่านั้นมีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้ งานวิจัยนี้จึงสนองรับนโยบายดังกล่าว ในการศึกษาถึงจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเองที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ และสามารถเสนอแนะนโยบาย และการจัดการพัฒนาผู้สูงวัยได้ลึกซึ้งเพิ่มเติมมากขึ้น

ประการที่สอง แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสูง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดขึ้นใหม่ และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นอกจากนี้แบบวัดที่ผู้วิจัยได้นำมาจากผู้อื่น เป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสูงตรงตามวัตถุประสงค์ แสดงถึงคุณภาพของเครื่องมือวัด ที่ทำให้ผลที่วัดน่าเชื่อถือได้ และอาจนำไปใช้ในการวัดและการพัฒนาต่อ ๆ ไป

ประการที่สาม ผลจากการศึกษาโดยใช้สถิติขั้นสูง และใช้สถิติหลายประเภท คือ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (Path Analysis) ทำให้ทราบถึงจิตลักษณะและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุพร้อมกันที่ละหลายด้าน ในขณะเดียวกัน ทำให้ทราบถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองน้อย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ควรเร่งพัฒนาก่อนกลุ่มอื่นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สามารถนำไปพัฒนาให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ และกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมการพึ่งตนเองอย่างเหมาะสมต่อไป

ประการที่สี่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่คือมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 441 คน และการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นไปอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ประการสุดท้าย การวิจัยนี้นอกจากศึกษาถึงจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองแล้วนั้น ยังมีการศึกษาไปยังผลของพฤติกรรมการพึ่งตนเองอันได้แก่ความพอใจในชีวิตของผู้สูงวัยอีกด้วย

4.5.2 ข้อยกจำกัดของงานวิจัย ข้อยกจำกัดในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประการ

ประการแรก ในการเก็บแบบวัดครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การออกกำลังกาย การประชุมผู้สูงอายุ การสวดมนต์ปฏิบัติธรรม เป็นต้น ดังนั้นในกลุ่มตัวอย่างจึงค่อนข้างเป็นการเก็บแบบวัดเฉพาะกลุ่ม ในโอกาสต่อไปอาจเก็บแบบวัดในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายไม่จำกัดในกลุ่มผู้สูงวัยที่มาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เท่านั้น

ประการที่สอง กลุ่มตัวอย่างที่ได้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงวัยที่เป็นหญิง อาจเนื่องจากกลุ่มหญิงเป็นกลุ่มที่มีมักเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าในกลุ่มชาย

ประการที่สาม ในเครื่องมือวัดของแบบวัดชุดความรู้สึกสูญเสีย เป็นเพียงการคาดการณ์ในความรู้สึกสูญเสียที่ผู้สูงวัยมีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยในบางเหตุการณ์ผู้สูงวัยอาจไม่เคยเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นจริง ๆ เป็นเพียงแค่การคาดการณ์ว่าหากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นแล้วนั้น ผู้สูงวัยจะมีความรู้สึกเช่นไร

4.6 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถเสนอแนะการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการพึ่งตนเองในผู้สูงวัยได้ดังนี้

(1) ในการส่งเสริมผู้สูงวัยในระยะยาว โดยการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตั้งแต่ในวัยเด็ก เนื่องด้วยจากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยปกป้องที่สำคัญในกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้หากมีการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตั้งแต่ในวัยเด็ก ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ บากบั่นในการเรียน ส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สามารถเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ดี นอกจากนี้ยังส่งผลต่อเนื่องไปยังในวัยทำงาน การที่ผู้สูงวัยในวัยทำงานมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ มีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ดังนั้นผู้สูงวัยที่ประสบความสำเร็จในชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ ยังสามารถส่งผลต่อในวัยทำงานและในวัยชรา เป็นผู้สูงวัยที่มีคุณภาพได้

(2) ในการส่งเสริมผู้สูงวัยในระยะสั้น สามารถพัฒนาได้ใน 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก การพัฒนาให้ผู้สูงวัยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้อื่น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ การไปเที่ยวกับครอบครัวหรือเพื่อน เป็นต้น เนื่องจากพบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม ทั้งนี้หากผู้สูงวัยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้สูงวัยคลายความเหงา ว่าเหว่ อีกทั้งการที่ครอบครัวให้ความสำคัญแก่ผู้สูงวัย ยังทำให้ผู้สูงวัยรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสำคัญ เป็นที่ต้องการแก่บุตรหลานอยู่ นอกจากนี้การที่ผู้สูงวัยเปิดรับข้อมูลจากผู้อื่นยังทำให้ผู้สูงวัยสามารถทราบถึงภัยสังคมที่เกิดขึ้น มีความระมัดระวังตนเองเพิ่มขึ้น และเพื่อนบ้านในชุมชนใกล้เคียงยังสามารถที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากความคุ้นเคยอีกด้วย

ประการที่สอง การส่งเสริมให้ผู้สูงวัยมีการทำงาน เนื่องด้วยจากผลการทำนายความพอใจในชีวิตพบว่า กลุ่มที่พบว่ามิเปอร์เซ็นต์ทำนายสูงสุดของความพอใจในชีวิตได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนายสูงถึง 71.3 % ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มียานทำงานมีเปอร์เซ็นต์ทำนาย

เพียง 50.2 % จากผลที่พบนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สูงวัยที่ยังเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ถึงแม้จะมีอายุมากขึ้นแต่ยังพอใจที่จะทำงานอยู่และยังมีความพอใจในชีวิตที่มากด้วย ดังนั้นควรสนับสนุนอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงวัย เช่นงานประดิษฐ์ การค้าขาย หรือในบุคคลที่มีความรู้อาจเป็นที่ปรึกษาถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนรุ่นหลัง ทั้งนี้การทำงานดังกล่าวอาจไม่เน้นในค่าตอบแทนรายได้ แต่เป็นการทำงานเพื่อให้ผู้สูงวัยได้มีกิจกรรม เป็นการใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า

4.7 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้สามารถเสนอแนะการวิจัยต่อไปได้ดังนี้

ประการแรก แบบวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ควรมีการเพิ่มเติมในส่วนคำถามในด้านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สูงวัยได้เข้าร่วม เช่น การออกกำลังกาย การเข้าวัดฟังธรรม การพบปะพูดคุยกับเพื่อน เป็นต้น ซึ่งคำถามในกิจกรรมที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองที่ต่างกันได้

ประการที่สอง ในการเก็บแบบวัดครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55 -88 ปี โดยเป็นช่วงอายุที่ค่อนข้างกว้าง และผู้วิจัยได้แบ่งช่วงอายุเพียง 2 ช่วงเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจอาจปรับแบ่งช่วงวัยเป็น 3 ช่วง หรืออาจกำหนดอายุของผู้ตอบแบบวัดเป็นผู้สูงวัยที่มีอายุไม่เกิน 75 ปี เนื่องจาก ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไปอาจไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะพึ่งตนเองได้

ประการที่สาม ตัวทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองในงานวิจัยนี้ ปรากฏว่าสามารถทำนายได้น้อยสองในสามของพฤติกรรมดังกล่าวในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส กลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก กลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีเงินเดือนประจำ จึงควรใช้ตัวแปรใหม่ที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมนี้ เช่น จิตพอเพียง ความเชื่ออำนาจในตน สุขภาพจิต และตัวแปรในทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson เป็นต้น

ประการสุดท้าย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในลักษณะความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ดังนั้นผลที่พบ จึงเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่านั้น ผลของการวิจัยยังมิได้สรุปอย่างแน่ชัดถึงการยืนยันความเป็นสาเหตุ และผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพึ่งตนเอง ในงานวิจัยนี้อาจชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันผลของการวิจัยในครั้งนี้ ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง แล้วนำมาสร้างสาเหตุตามที่พบดังกล่าวขึ้น เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นว่าตรงกับงานวิจัยนี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กนกอร สกุลดวงดี. 2544. การศึกษาแนวทางการให้การส่งเสริมสวัสดิการสังคมสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนชรา: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. สารนิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กนิษฐา จิตวิวัฒนา. 2542. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความต้องการพัฒนาตนเองของนายช่างเทคนิคสังกัดกรมทางหลวง. ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กมลวรรณ สุวรรณโชติ. 2548. ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการ ของ บ้าน สถานศึกษาและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรเป็นกัลยาณมิตรของนักศึกษาปริญญาตรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรทิพย์ ลดาวัลย์. 2536. สภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านมหาสารคาม. ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรมพลศึกษา. 2538. คู่มือชีวิตสำหรับผู้มีอายุ 55 ปีขึ้นไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการพลศึกษา สุขภาพ และนันทนาการ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2547. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กุหลาบ ไทโรธรัฐ. 2546. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. 2551. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จินตนา บิลมาศ และคณะ. 2529. คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- จินตนา สงค์ประเสริฐ. 2538. ผู้สูงอายุ (Aging). เชียงใหม่: พงษ์สวัสดิ์การพิมพ์.

- ฉวีวรรณ ภิรมย์ชม. 2547. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความว้าเหวของผู้สูงอายุ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ. ปรินูญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูรีพร วิเศษศักดิ์. 2549. การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพ ความเครียด และพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 4. วิทยานิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตติโรจน์ รินรส. 2550. แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดตาก. สารนิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงกมล พรหมลักขโน. 2549. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมฉลาดดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. ภาคนิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงจิตต์ นະนักรัณ. 2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาดำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541ก. ตำราขั้นสูง ทฤษฎี การวัด และงานวิจัย เอกลักษณ์แห่งอิโก้ในคนไทยและเทศ. กรุงเทพมหานคร: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541ข. รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. วารสารพันดาภิบาล. 10(2): 105-108.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2547. หัวหน้าจะพัฒนาจิตลักษณะด้านมุ่งอนาคตและควบคุมตน แก่ลูกน้องได้อย่างไร. ใน การสัมมนา เรื่องผลิตผลวิจัยระบบพฤติกรรมไทย แรงใจปัญหา ร่วม พัฒนาเยาวชน, 2-3 กันยายน 2547. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. หน้า 1-15.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536. ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน. กรุงเทพมหานคร: สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2540. ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์คณาจารย์วิจัยประเภทกำหนดเรื่อง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดำรง จาวสุวรรณวงษ์. 2550. การศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง. 2547. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการพัฒนาการเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา. รายงานการวิจัย โครงการแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เดือนใจ ทองคำ. 2549. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ในอำเภอดงหลวง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศพร ศรีบริกิจ. 2548. การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เทียน พงศ์วิริยะศิริ. 2550. การนำทุนทางสังคมมาใช้ในการพึ่งตนเองในระดับชุมชน ศึกษากรณีชุมชนแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัชชัย ศรีพรงาม. 2547. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและปั่นด้าย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธิดา มีศิริ. 2541. การศึกษาความหวาดกลัวของผู้สูงอายุในชุมชนแออัด ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นงคราญ ยุทธแสน. 2540. จิตลักษณะกับพฤติกรรมกำบังขี้อายของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นพมาศ แซ่เสี้ยว. 2550. การปรับตัวทางจิตสังคมและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้ใหญ่วัยกลางคน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภาพร โชติสุดเสนห์. 2545. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานที่เกี่ยวข้องเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารจิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตา ชูโต. 2525. คนชาวไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลุ ศิริพานิช. 2542. ผู้สูงอายุไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. 2532. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บังอร ธรรมศิริ. 2549. ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุ. การเวก. (ฉบับนิตยสารการวันเจ้าฟ้าวิชาการ): 47-56.
- ประดิษฐา เสถียรมงคลกิจ. 2549. จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประวิมลพร ขจรบุญ. 2546. การศึกษาพฤติกรรมการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความพึงพอใจในงานและการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริญญญา ณ วันจันทร์. 2536. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศ์เทพ เกตุไสว. 2550. ปัจจัยทางสถานการณ์ทำงาน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลเด็ก ของผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรพรรณ อุ่นจันทร์. 2543. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงงานผลิตน้ำอัดลม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พรรณราย พัทธกเจริญ. 2543. จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรอนันต์ กิตติมั่นคง. 2547. การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พระบุญทรง หมีดำ. 2549. ปัญหาและทางออกของผู้สูงอายุตามหลักพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาไชยา กาละปักษ์. 2550. ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน สถานศึกษา สื่อ และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพบุรุษของนักเรียนอาชีวศึกษา. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระมหาบุญสงค์ ทนชัย. 2550. ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมคลายเครียดตามแนวพุทธของพุทธมามกะ. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระสวรงค์ ยมสีดา. 2548. ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการ บ้าน วัด โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดำรงชีวิตแบบพุทธของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พินคำ โรหิตเสถียร. 2541. แรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน: ศึกษาเฉพาะกรณีของ บริษัท การบินไทย (มหาชน) จำกัด. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพรัช ดันอุด. 2549. การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภมรินทร์ เชาวน์จินดา. 2542. ลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มนูญ ภูชลิบเงิน. 2547. ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. 2538. หนังสือการศึกษาวิจัยครบวงจร เรื่องผู้สูงอายุในไทย. กรุงเทพมหานคร: งานส่งเสริมการวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2549. การฉายภาพประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2548-2568 มหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับเดือนมีนาคม 2549. กรุงเทพมหานคร: ประชากรและสังคม.

มาลินี วงษ์สิทธิ์. 2540. โครงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลให้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ: ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลินี วงษ์สิทธิ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ, อัจฉรา เอ็นซ์ และบุศริน บางแก้ว. 2540. โครงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลให้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ: ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและผู้สูงอายุชุมชนแออัด เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2549. โครงการสร้างและขยายโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

ยุภาวรรณ ดวงอินตา. 2549. การวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสำหรับนักศึกษา. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รสนันท์ ณ นคร. 2550. ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีธนาคารโรงเรียน. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รสาพร หมอศรีใจ. 2544. การพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รุจิเรศ พิชิตนันทน์. 2546. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ละมัย สุวรรณสิงห์. 2547. การเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความกตัญญูต่อเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการอบรมเลี้ยงดู เขาว่าปัญญา และเขาว่าอารมณ์แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วรรณธรรม อร่ามพงศ์. 2551. ตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัตวแพทย์. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วาฤทธิ์ ศิริพิทยาโรจน์. 2549. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลในการทำงานของปลัด อบต. และหน่วยงาน ตามทฤษฎีภาวะผู้นำของ Fiedler. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิจิตร บุญยะโหดระ. ม.ป.ป. คู่มือเกษียณอายุ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทการพิมพ์.

- วิชัยญา วัฒน. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและจากหัวหน้างานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกขององค์กร โดยมีความกตัญญูคุณเวทีเป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศตะพินทุ์ จันทบุปผ. 2544. ความคาดหวังสวัสดิการของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในชุมชน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2549. สวัสดิการผู้สูงอายุ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2551. ทิศทางการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. หน้า 1-9.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. 2542. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้การดูแลผู้สูงอายุไทยในชนบท. ใน การประชุมวิชาการเรื่อง ถิ่นหลังจากการประชุมไทยศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 7, 26-27 สิงหาคม 2542. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 8.
- ศุภรางค์ อินทนท์. 2552. ปัจจัยสาเหตุทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงผลด้านการจัดการกับความเครียดของพฤติกรรมรักการอ่านในนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมจิต แคนสีแก้ว, อารีย์ พรหมไม้ และเป็รื่องจิตร ฆารศรีศรี. 2540. คู่มือการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ โครงการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชนบท จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมนึก ขุนทอง. 2550. จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาของนายทหารชั้นนายพันสังกัดกองทัพบก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สินธุ์ ม่วงกล้า. 2544. พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิรินธร วงศ์ทรงศักดิ์. 2545. ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. 2546. ปัจจัยทางจิตสังคม และลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักสัตว์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชีรา บุญทัน. 2541. ปัจจัยบางประการของครอบครัวที่สัมพันธ์กับจริยธรรมด้านความกตัญญู กตเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุดา ศีลากุล. 2548. การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิดา ทองศฤงคลี. 2548. ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่างบ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะดูแลญาติผู้สูงอายุของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุทิน อ่อนอุบล. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุธาสนี ทองลิ้ม. 2548. จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบบุตรในวัยเรียนของผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพรรณิ ไชยอำพร. 2540. อ้างถึงใน บงกช ถวิลอิทธิพร. 2544. คำนิยมพื้นฐาน การพึ่งตนเองของนักศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพระนคร ศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพรรณิ นันทชัย. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างความว้าเหวและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุมิตรรา เจริญพันธ์. 2545. จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุริยา เป้นสุขา. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 : กรณีศึกษาเขตเทศบาลตำบลศรีพนา อำเภอเขกกา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ. 2548. ชุมชนเรียนรู้อยู่เย็นเป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลังปัญญา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2545. ผู้สูงอายุไทย 2545. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุขและการสื่อสาร.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2547. ประชากรโลก : ประเทศไทย 2547. กรุงเทพมหานคร: กระทรวง
สารสนเทศและการสื่อสาร.
- อภิญา โปธิศรีทอง. 2536. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุของ
พยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิรดี ไสภาพงศ์. 2547. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม
ของเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- อมริสา คณสถิตย์. 2545. การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ
ชุมชนหมู่ 16 เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อจจรา ชาติกานนท์. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานสาธารณสุขมูลฐานของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เขตเมือง
จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัยยรัช คุรุอำโพธิ์. 2551. ปัจจัยด้านจิตลักษณะและสถานการณ์เกี่ยวกับพัฒนาคนของผู้ต้องโทษ
วัยหนุ่ม. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อภา สักขวิชัย. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานสาธารณสุขมูลฐานของเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุบล เลี้ยววาริณ. 2551. การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดแบบพหุมิติของจิตลักษณะด้านการรับ
รู้คุณค่า. รายงานการวิจัย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อุบล หลิมสกุล. 2549. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณี
ศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- Bar-Tur, Liora; Levy-Shiff, Rachel and Burns, Alisa. 1998. Well-being in Aging: Mental Engagements in
Elderly Men as a Moderator of Losses. **Journal of Aging Studies**. 12(March): 1-17.
- Bauer, Isabelle; Wrosch, Carsten and Jobin, Joelle. 2008. I'm Better off Than Most Other People:
The Role of Social Comparisons for Coping with Regret in Young Adulthood and Old
Age. **Journal of Psychology and Aging**. 23(December): 800-811.

- Bond, John and Coleman, Peter. 1990. **Aging in Society: An Introduction to Social Gerontology.** London: SAGE.
- Brown, Douglas J.; Ferris, Lance; Heller, Daniel and Keeping, Lisa M. 2007. Antecedents and Consequences of the Frequency of Upward and Downward Social Comparisons at Work. **Organizational Behavior and Human Decision Processes.** 102(January): 59-75.
- Buunk, Abraham P. and Gibbons, Frederick X. 2007. Social Comparison: The End of a Theory and Emergence of a Field. **Organizational Behavior and Human Decision Processes.** 102(January): 3-21.
- Buunk, Brama P.; Oldersma, Frans L. and De Dreu, Carsten K.W. 2001. Enhancing Satisfaction Through Downward Comparison: The Role of Relational Discontent and Individual Differences in Social Comparison Orientation. **Journal of Experimental Social Psychology.** 37(November): 452-467.
- Buunk, Brama P.; Zurriaga, Rosario; Gonzalez-Roma, Vicente and Subirats, Montserrat. 2003. Engaging in Upward and Downward Comparisons as a Determinant of Relative Deprivation at Work: A Longitudinal Study. **Journal of Vocational Behavior.** 62(2): 370-388.
- Caspi, Avshalom and Elder, Glen H., Jr. 1996. Life Satisfaction in Old Age: Linking Social Psychology and History. **Journal of Psychology and Aging.** 1(March): 18-26.
- Cobb, Sidney. 1976. Social Support as a Moderator of Life Stress. **Psychosomatic Medicine.** 38(5): 300-314.
- Cockerhan, W.C. 1997. **This Aging Society.** 2nd ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Cohen, J. 1977. **Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences.** New York: Academic Press.
- Cohen, Sheldon and Wills, Thomas A. 1985. Stress, Social Support, and the Buffering Hypothesis. **Psychological Bulletin.** 98(2): 310-357.
- De Volder, M. and Lens, W. 1982. Academic Achievement and Future Time Perspective as a Cognitive-Motivational Concept. **Journal of Personality and Social Psychology.** 42(March): 566-571.

- Duchduen Bhanthumnavin. 2000. Importance of Supervisory Social Support and Its Implications for HRD in Thailand. **Journal of Psychology and Developing Societies.** 12(2): 155-167.
- Erikson, Erik H. 1968. **Identity, Youth, and Crisis.** New York: W.W. Norton.
- Fisher, Bradley J. 1992. Successful Aging and Life Satisfaction: A Pilot Study for Conceptual Clarification. **Journal of Aging Studies.** 6(2): 191-202.
- Fitzpatrick, Tanya R.; Alemán, Sara and Tran, Thanh. 2008. Factors That Contribute to Levels of Independent Activity Functioning among a Group of Navajo Elders. **Research on Aging.** 30(3): 318-333.
- Gallagher-Thompson, Dolores; Futterman, Andrew.; Farberow, Norman.; Thompson, Larry W. and Peterson, James. 1993. The Impact of Spousal Bereavement in Older Widows and Widowers. In **Handbook of Bereavement.** W. Stroebe, M. Stroebe and R. Hansson (Eds.), Washington, DC: American Psychological Association. Pp. 227-239.
- Gibbons, Frederick X.; Lane, David J.; Gerrard, Meg; Reis-Bergan, Monica; Lautrup, Carrie; Pexa, Nancy and Blanton, Hart. 2002. Comparison-level Preferences after Performance: Is Downward Comparison Theory Still Useful?. **Journal of Personality and Social Psychology.** 83(4): 865-880.
- Goodman, Paul S. and Haisley, Emily. 2007. Social Comparison Processes in an Organizational Context: New Directions. **Organizational Behavior and Human Decision Processes.** 102(January): 109-125.
- Gow, Alan J.; Pattie, Alison; Whiteman, Martha C.; Whalley, Lawrence J. and Deary, Ian J. 2007. Social Support and Successful Aging: Investigating the Relationships between Lifetime Cognitive Change and Life Satisfaction. **Journal of Individual Differences.** 28(3): 103-115.
- Gultung Johan, O'Brien Peter and Preiswerk Roy. 1980. **Self – Reliance : A Strategy for Development.** London: Bogle – L'Ouverture Publications.
- Hakmiller, Karl L. 1966. Threat as a Determinant of Downward Comparison. **Journal of Experimental Social Psychology.** 2(Supplement 1): 32-39.
- House, James S. 1981. **Work Stress and Social Support.** Reading, MN: Addison-Wesley.

- Jang; Poon; Kim and Shin. 2004. Self-perception of Aging and Health among Older Adults in Korea. **Journal of Aging Studies**. 18(November): 485-496.
- Joreskog and Sorbon. 1993. **Lisrel 8: User's Reference Guide**. Chicago: Scientific Software International.
- Kart, Cary S. and Kinney, Jennifer M. 2000. **The Realities of Aging: An Introduction to Gerontology**. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Keddie. 1977. Pathological Mourning after the Death of a Domestic Pet. **The British Journal of Psychiatry**. 131(July): 21-25.
- Li, Lydia; Liang, Jersey; Toler, Amanda and Gu, Shengzu. 2005. Widowhood and Depressive Symptoms among Older Chinese: Do Gender and Source of Support Make Differences?. **Social Science and Medicine**. 60(3): 637-647.
- Luck Michael and Inverno, M.D. 2001. **Autonomy : A Nice Idea in Theory**. Intelligent Agents. Retrieved October 20, 2008 from [http : // www.agent.ai /doc /upload / 200408 / luck00 _2.pdf](http://www.agent.ai/doc/upload/200408/luck00_2.pdf).
- McClelland, D. 1974. Sources of Need for Achievement. In **Human Motivation: a Book of Readings**. D. McClelland and R. Steele (Eds). New Jersey: General Learning Press, Morristown. Pp.319-377.
- Magnusson, David and Endler, Norman S. 1977. **Personality at the Crossroad: Current Issues in Interactionism Psychology**. New Jersey : LEA.
- Malone, Pamela A. 2007. The Impact of Peer Death on Adolescent Girls: A Task-Oriented Group Intervention. **Journal of Social Work in End-Of-Life and Palliative Care**. 3(3): 23 – 37.
- Michinov, Nicolas. 2005. Social Comparison, Perceived Control, and Occupational Burnout. **Applied Psychology**. 54 (1): 99–118.
- Mollenman, E.; Pruyn, J. and Van Knippenberg, A. 1986. Social Comparison Processes among Cancer Patients. **British Journal of Social Psychology**. 25(1): 1-13.
- Morgan, Leslie and Kunkel, Suzanne. 1998. **Aging : The Social Context**. Thousand Oaks, Ca: Pine Forge Press.

- Ng, Sik H; Kam, Ping K and Pong, Raymond W.M. 2005. People Living in Ageing Buildings: Their Quality of Life and Sense of Belonging. **Journal of Environmental Psychology**. 25(3): 347-360.
- Ott, Carol H and Lueger, Robert J. 2002. Pattern of Change in Mental Health Status during the First Two Years of Spousal Bereavement. **Death Studies**. 26(5): 387-411.
- Prigerson, Holly G., et al. 1999. Consensus Criteria for Traumatic Grief. A Preliminary Empirical Test. **The British Journal of Psychiatry**. 174(January): 67-73.
- Reich, J.W.; Zautra, A.J. and Guarnaccia, C.A. 1989. Effects of Disability and Bereavement on the Mental Health and Recovery of Older Adults. **Psychology and Aging**. 4(March): 57-65.
- Rogers, Catherine H.; Floyd, Frank J.; Seltzer, Marsha M.; Greenberg, Jan and Hong, Jinkuk. 2008. Long-term Effects of the Death of a Child on Parents' Adjustment in Midlife. **Journal of Family Psychology**. 22(2): 203-211.
- Rowe, John W. and Kahn, Robert L. 1997. Successful Aging. **The Gerontologist**. 37(4): 433-440.
- Ryff, Carol D. 1989. Beyond Ponce de Leon and Life Satisfaction: New Directions in Quest of Successful Aging. **International Journal of Behavioural Development**. 12(1): 35-55.
- Smith, James A.; Braunack-Mayer, Annette; Wittert, Gary and Warin, Megan. 2007. "I've Been Independent for so Damn Long!": Independence, Masculinity and Aging in a Help Seeking Context. **Journal of Aging Studies**. 21(4): 325-335.
- Smith, W.P. and Sachs, P.R. 1997. Social Comparison and Task Prediction: Abilities Similarity and the Use of a Proxy. **British Journal of Social Psychology**. 36(December): 587-602.
- Stroebe, Margaret; Schut, Henk and Stroebe, Wolfgang. 2007. Health Outcomes of Bereavement. **The Lancet**. 370(December): 1960-1969.
- Stroebe, Margaret; Strobe, Wolfgang and Abakoumkin, Georgios. 2005. The Broken Heart: Suicidal Ideation in Bereavement. **American Journal of Psychiatry**. 162(November). 2178-2180.

- Supannee Chaiumporn. 1987. **Development of a Self-reliance Measuring Instrument for Farmers of Northern Thailand.** Bangkok: Research Center, National Institute of Development Administration.
- Thompson, Larry W.; Gallagher-Thompson, Dolores; Futterman, Andrew; Gilewski, Micheal J. and Peterson, James. 1991. The Effects of Late-life Spousal Bereavement over a 30-Month Interval. **Journal of Psychology and Aging.** 6(3): 434-411.
- Thornton, Dorothy A. and Arrowood, John A. 1996. Self-evaluation, Self enhancement, and the Locus of Social Comparison. **Journal of Experimental Social Psychology.** 1(Supplement 1): 40-48.
- United Nations. 1998. **International Plan of Action on Aging and United Nations Principles for Older Persons.** New York: United Nations.
- United Nations. 2000. **World Population Prospects: The 2000 Revision.** Vol 2: Sex and Age. New York: United Nation.
- United Nations. 2007. **World Population Aging 2007.** New York: United Nation.
- Veebstra, Gerry. 2000. Social Capital, SES and Health: an Individual-level Analysis. **Social Science and Medicine.** 50(March): 619-629.
- Wijngaards-de Meij, Leoniek, et al. 2005. Couples at Risk Following the Death of Their Child: Predictors of Grief Versus Depression. **Journal of Consulting and Clinical Psychology.** 73(4): 617-623.
- Ybema, Jan F. and Buunk, Bram P. 1993. Aiming at the Top? Upward Social Comparison of Abilities after Failure. **European Journal of Social Psychology.** 23(6): 627-645.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบวัด

ชุดที่	ชื่อแบบวัด	ชื่อตัวแปร
*1	สุขภาพของฉัน	พฤติกรรมกรพึงตนเองด้านสุขภาพ
*2	สิ่งที่ฉันชอบทำ	พฤติกรรมกรพึงตนเองด้านสังคม
*3	สถานการณ์ในปัจจุบันของฉัน	พฤติกรรมกรพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ
4	ชีวิตของฉัน	ความพอใจในชีวิต
5	ความคิดเห็นของฉัน	การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน
*6	ความแตกต่างระหว่างฉันกับผู้อื่น	การเปรียบเทียบทางสังคม
*7	ความรู้สึกของฉัน	ประสบการณ์สูญเสีย / ความรู้สึกสูญเสีย
*8	ข้อมูลทางชีวสังคม	ข้อมูลทางชีวสังคม
9	ฉันในปัจจุบันและอนาคต	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
10	ความมุ่งมั่นของฉัน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
11	ความเชื่อของฉัน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา
12	การปฏิบัติของฉัน	วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา
*13	ครอบครัวของฉัน	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
*14	ความช่วยเหลือจากรัฐ	การสนับสนุนจากภาครัฐ

หมายเหตุ: *แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ชุดที่ 1 เลขที่ประจำชุด

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสอบถามชุดนี้เป็นเครื่องมือ ในการศึกษาวิจัยประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาศักยภาพ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในชื่อเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ตนเองในผู้สูงวัย” ซึ่งแบบสอบถามจะมีข้อความที่เกี่ยวข้องในด้านการดำเนินชีวิต และความรู้สึกนึกคิดของท่านที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแต่ละข้อ โดยกลุ่มประชากรที่จะตอบแบบสอบถามชุดนี้เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ขอความกรุณาให้ท่านตอบตรงความรู้สึกที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด และกรุณาตอบทุกข้อความ เนื่องจากผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ และจะนำไปใช้ร่วมกับคำตอบของคนอื่น ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนะนำวิธีตอบแบบสอบถามดังกล่าวไว้ด้านล่าง หากมีข้อสงสัยท่านสามารถสอบถามกับผู้วิจัยได้ทันที และขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

วรรณช สปิยารักษ์

นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาศักยภาพและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คำแนะนำวิธีการตอบแบบสอบถาม

ขั้นที่ 1 โปรดอ่านข้อความทีละข้อให้เข้าใจ และพิจารณาแต่ละข้อความว่าเป็น “จริง” หรือ “ไม่จริง” ตามความคิดของท่าน

ขั้นที่ 2 ในแต่ละข้อ จะมีช่องว่างให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ บนคำว่า “จริงที่สุด – ไม่จริงเลย” โดยให้ท่านพิจารณาว่า ในแต่ละข้อความนั้น ๆ เป็น “จริง” หรือ “ไม่จริง” ในระดับมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างเช่น

- ฉันรู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพที่แข็งแรง

	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
ขั้นที่ 3	กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ บนคำตอบที่ตรงตามความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดยเลือกเพียง 1 คำตอบเท่านั้น ในแต่ละข้อคำถาม และ <u>กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ</u>					

ตัวอย่างเช่น

- ฉันรู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพที่แข็งแรง

		✓				
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ชุด 1 สุขภาพของฉัน

1. ฉันมักแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับอาหารที่เหมาะสม กับบุคคลในวัยของฉัน ($t = 5.46$, $r = 0.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันหมั่นไปรับการตรวจสุขภาพ ที่ศูนย์บริการสาธารณสุข หรือโรงพยาบาล ($t = 4.69$, $r = 0.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันไม่ค่อยชอบออกกำลังกาย เพราะไม่มีใครไปเป็นเพื่อน ($t = 6.07$, $r = 0.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันไม่ได้พยายามหาโอกาส เพื่อไปเจาะเลือดเพื่อตรวจดูสุขภาพ ($t = 5.32$, $r = 0.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์กับตนเอง ($t = 5.53$, $r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันไม่สามารถไปพบแพทย์เพียงลำพังได้ เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย หรือในวันที่แพทย์นัดหมาย
($t = 5.60$, $r = 0.27$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันยังคงดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาก เหมือนสมัยวัยรุ่นสาว ($t = 5.71$, $r = 0.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. หากไม่มีใครเชิญเชิญให้ฉันไปพบแพทย์ หรือตรวจสุขภาพ ฉันจะไม่ไป ($t = 5.65$, $r = 0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันพยายามดูว่า ฉันได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ในแต่ละวันมากเพียงใด ($t = 6.51$, $r = 0.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันชอบออกกำลังกาย ถึงแม้จะไม่มีใครชวนก็ตาม ($t = 6.52$, $r = 0.52$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันชอบดูรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับสุขภาพ ($t = 5.79$, $r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันสนใจสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองจาก แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่
สาธารณสุข ทุกครั้งที่มีโอกาส ($t = 5.19$, $r = 0.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ($\text{Alpha} = 0.76$)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) การเปิดรับข่าวสาร	1,11,12		3
2) การดูแลสุขภาพด้านการกิน	5,9	7	3
3) การดูแลสุขภาพด้านการออกกำลังกาย	10	3,6	3
4) การดูแลสุขภาพด้านการกินยา / พบแพทย์	2	4,8	3
รวมจำนวนข้อ	7	5	12

ชุด 2 สิ่งที่คุณชอบทำ

1. เมื่อชมรมจัดการไปทัศนศึกษา ฉันมักจะปฏิเสธไม่ไป ($t = 5.89$, $r = 0.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันมักเดินหลงเข้าไปในสถานที่เปลี่ยว น่ากลัว ($t = 4.25$, $r = 0.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เมื่อฉันเดินตามถนน ฉันหันไปมองว่ามีบุคคลไม่น่าไว้วางใจ เดินตามฉันบ้างหรือไม่
($t = 4.49$, $r = 0.30$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. บ่อยครั้งที่ฉันไปชมรม เพื่อพบปะพูดคุยกับผู้อื่น ($t = 7.01$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันชอบทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ออกกำลังกาย เล่นหมากรุก ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น ร่วมกับ
ผู้อื่น ($t = 6.79$, $r = 0.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันชอบอยู่เพียงลำพัง ($t = 7.37$, $r = 0.50$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันมักรู้สึกเบื่อบ่อยที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ($t = 8.17$, $r = 0.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. เมื่อฉันจะไปทำธุระนอกบ้าน ฉันจะบอกแก่สมาชิกในครอบครัว ($t = 4.87$, $r = 0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันเลือกที่จะนั่งดูโทรทัศน์ที่บ้านเพียงคนเดียว มากกว่าไปร่วมกิจกรรมที่มีคนเยอะๆ ($t = 7.46$, $r = 0.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. หากฉันจะกลับบ้านผิดเวลา ฉันมักโทรศัพท์บอกคนในบ้านให้รู้ ($t = 4.55$, $r = 0.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันเชื่อว่าบุคคลที่แต่งตัวดี จะเป็นผู้ที่พูดความจริงเสมอ ($t = 4.20$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันรู้เบอร์โทรศัพท์ของบุตรหลาน/หน่วยงานที่จำเป็น เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินกับฉัน ($t = 5.29$, $r = 0.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม (Alpha = 0.76)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) การเข้าร่วมกิจกรรม	4,5	1,6,7,9	6
2) การดูแลความปลอดภัย	3,8,10,12	2,11	6
รวมจำนวนข้อ	6	6	12

ชุด 3 สถานการณ์ในปัจจุบันของฉัน

1. ในแต่ละวัน ฉันรู้สึกวุ่นวายเกินไป เพราะฉันไม่ค่อยมีอะไรทำ ($t = 4.70$, $r = 0.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกว่ามีรายจ่าย มากกว่า รายรับ ($t = 4.54$, $r = 0.23$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันคิดว่าตนเองไม่มีพละกำลัง หรือสติปัญญาเพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้ ($t = 7.82$, $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. เมื่อนั้นต้องการซื้อของที่ชอบ ฉันสามารถซื้อได้ด้วยเงินของตนเอง ($t = 4.92$, $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันมีเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้อย่างสบาย ($t = 6.49$, $r = 0.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันสามารถเป็นที่พึ่งทางการเงินแก่บุตรหลาน เมื่อเขาขาดเงินได้ ($t = 6.44$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันต้องขอความช่วยเหลือเรื่องการเงินจากบุตรหลาน ($t = 5.07$, $r = 0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันควรจะลำบากกว่านี้ ถ้าไม่มีใครช่วยเหลือด้านการเงิน ($t = 5.83$, $r = 0.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. แม้ฉันจะออกจากงานเดิม ฉันยังสามารถหารายได้จากงานอื่นได้ ($t = 9.14$, $r = 0.51$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันไม่ได้วางแผนในการออมเงิน ดังนั้นเงินออมของฉัน จึงไม่เพียงพอในการใช้จ่าย ($t = 5.06$, $r = 0.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (Alpha = 0.81)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวน ข้อ
1. การออมเงินเพื่อใช้จ่ายในการ ดำเนินชีวิต	4,5	10	3
2. การทำงาน , รายได้เสริม หลังออกจากงาน	9	1,2,3	4
3. สภาพการพึ่งพาค่าใช้จ่าย	6	7,8	3
รวมจำนวนข้อ	4	6	10

ชุด 4 ชีวิตของฉัน

1. ครอบครัวของฉัน มีความสุขมาก ($t = 2.90$, $r = 0.62$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ชีวิตของฉัน ไม่มีความหมายเลย ($t = 4.02$, $r = 0.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันมีความสุข เมื่ออยู่ใกล้ญาติพี่น้อง ($t = 3.33$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันรู้สึก ว่า ชีวิตนี้มีแต่ความทุกข์ ($t = 2.48$, $r = 0.59$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. เมื่อนึกถึงอนาคต ทำให้ฉันวิตกกังวล ($t = 3.98$, $r = 0.63$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ชีวิตของฉันกำลังดำเนินไปได้ด้วยดี ($t = 3.28$, $r = 0.68$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันไม่รู้สึกกังวลกับสุขภาพของตนเอง ($t = 2.25$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันไม่เป็นห่วงเรื่องค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($t = 2.12$, $r = 0.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันมักเครียดกับค่าใช้จ่าย เช่น ค่าอาหาร ค่ายา ($t = 2.18$, $r = 0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันกังวลที่ต้องพึ่งพาบุตรหลาน ในเรื่องเงินค่าใช้จ่าย ในชีวิตประจำวัน ($t = 2.85$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดความพอใจในชีวิต (Alpha = 0.83)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1. ความสุขทางด้านสังคม	1,3,6	2	4
2. ความสุขที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ	8	9,10	3
3. ความสุขที่เกี่ยวกับสุขภาพ	7	4,5	3
รวมจำนวนข้อ	5	5	10

ชุด 5 ความคิดเห็นของนัก

1. ฉันรู้สึกชื่นชมต่อองค์กร ที่ทำงานเพื่อพัฒนาสังคม ($t = 3.49$, $r = 0.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันรู้สึกชอบคุณศาสนาที่ทำให้ฉันมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ($t = 5.68$, $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันรู้สึกโชคร้ายที่เกิดมาในสังคมไทย ($t = 5.27$, $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันรู้สึกชอบคุณบรรพบุรุษของชาติไทย ที่ทำให้ฉันมีแผ่นดินไทยอาศัยอยู่ทุกวันนี้ ($t = 4.96$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. นานๆ ครั้งทีฉันจะรู้สึกชอบคุณสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($t = 8.92$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. นานๆ ครั้งทีฉันจะระลึกถึง ความดีงามของบรรพบุรุษของไทย ที่สร้างวัฒนธรรมที่งดงามแก่แผ่นดินไทย ($t = 9.17$, $r = 0.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะขาดการสนับสนุนจากครอบครัว และสังคม ($t = 3.87$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ครูอาจารย์ของฉันทุกระดับ มีส่วนช่วยให้ฉันประสบความสำเร็จในวันนี้ ($t = 6.36$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. อาชีพทุกอาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของฉัน ($t = 3.56$, $r = 0.20$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. การที่ฉันมีสุขภาพดีเกิดจาก การสนับสนุนของครอบครัว คนใกล้ชิด ชุมชน และธรรมชาติ
ร่วมกัน ($t = 5.46$, $r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ธรรมชาติรอบ ๆ ตัวของฉัน ล้วนมีส่วนสร้างความสุขทางจิตใจแก่ฉันมาก ($t = 4.97$, $r = 0.39$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. การที่ฉันจะมีความสุข หรือความทุกข์ ฉันคิดว่าสังคมและธรรมชาติแวดล้อม ไม่มีส่วนส่งเสริม
หรือสนับสนุนเลย ($t = 4.40$, $r = 0.26$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน (Alpha = 0.74)

องค์ประกอบ	ข้อบวก	ข้อลบ	รวมจำนวนข้อ
1. การระลึกถึงบุญคุณของสังคม / ประเทศ / ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1,2,4	3	4
2. การวัดความถี่ของการระลึกถึงบุญคุณของสิ่งที่สร้างคุณประโยชน์แก่เรา	-	5,6	2
3. การระลึกว่า มีหลายภาคส่วนของสังคม ประเทศ ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตเราแต่ละด้าน	8,9,10,11	7,12	6
รวมจำนวนข้อ	7	5	12

ชุด 6 ความแตกต่างระหว่างฉันกับผู้อื่น

1. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอายุรุ่นเดียวกัน ฉันเป็นคนมีสุขภาพดีกว่าพวกเขาส่วนใหญ่ ($t = 5.41$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันมีรายได้ในปัจจุบันน้อยกว่าที่คนระดับฉันควรได้รับ ($t = 3.55$, $r = 0.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ความสุขเกิดจากใจ ซึ่งฉันมีมากกว่าคนส่วนใหญ่ ($t = 4.78$, $r = 0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ใคร ๆ ก็ยอมรับว่า ฉันมีความสำเร็จในชีวิตการงาน อย่างเห็นได้ชัด ($t = 7.04$, $r = 0.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันโสดดีกว่าเพื่อน ๆ เพราะฉันมีครอบครัวที่อบอุ่น ($t = 6.12$, $r = 0.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันรู้สึกถูกทอดทิ้งโดยครอบครัว มากกว่าเพื่อน ๆ จะรู้สึกเช่นนั้น ($t = 7.37$, $r = 0.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันมักรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในครอบครัวเป็นคนสุดท้าย ($t = 5.91$, $r = 0.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ในปัจจุบัน ฉันทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นได้มากกว่า คนรุ่นเดียวกับฉัน ($t = 6.48$, $r = 0.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันมีฐานะดีได้ โดยทำงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง เหมือนคนอื่น ๆ ($t = 3.75$, $r = 0.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันช่วยทำประโยชน์ให้แก่สังคม อย่างไม่น้อยหน้าคนอื่น ๆ ($t = 8.17$, $r = 0.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันดูแลสุขภาพตนเองดีกว่า คนในวัยเดียวกันฉัน ($t = 7.04$, $r = 0.59$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ถึงแม้ฉันไม่ได้เป็นเศรษฐี แต่ฉันก็มีความสุขมากกว่า คนในวัยเดียวกันที่มีฐานะดีกว่าฉัน
($t = 7.92$, $r = 0.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ฉันมีความรู้ เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงวัย น้อยกว่าคนในวัยเดียวกันที่มีฐานะดี ($t = 4.82$, $r = 0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ฉันไม่มีเงินมากพอ ที่จะไปใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ได้เหมือนเพื่อนฉัน ($t = 4.14$, $r = 0.32$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ในปัจจุบันฉันมีครอบครัวที่อบอุ่น มากกว่าคนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ($t = 5.61$, $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดการเปรียบเทียบทางสังคม (Alpha = 0.82)

องค์ประกอบ	เปรียบเทียบคนต่ำกว่า		เปรียบเทียบคนเหนือกว่า		รวมจำนวนข้อ
	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	
1. การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้าง	5	-	-	6,7	3
2. ฐานะ/สภาพทางเศรษฐกิจ	9	-	-	2, 14	3
3. ด้านสุขภาพ	1, 11	-	-	13	3
4. ความสำเร็จในชีวิต	4, 8, 10	-	-	-	3
5. ความสุข	3, 15	-	12	-	3
รวมจำนวนข้อ	9	0	1	5	15

สถานการณ์	ประสบการณ์		ระดับความเสียใจของเงิน					ความรู้สึกเสียใจที่เกิดขึ้นกับฉัน		
	เคยเกิด	ไม่เคยเกิด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย	บ่อยมาก	เกิดบ้าง	ไม่เกิดเลย
ตัวอย่าง										
0. การสูญเสียทรัพย์สินมีค่า	✓			✓					✓	
1. การสูญเสียคู่สมรส			(t = 6.82 , r = 0.40)							
2. การสูญเสียบุตร			(t = 7.71 , r = 0.43)							
3. การสูญเสียเพื่อนสนิท			(t = 6.31 , r = 0.45)							
4. การออกจากงาน			(t = 5.12 , r = 0.49)							
5. การมีโรคประจำตัว			(t = 7.01 , r = 0.56)							
6. การมองเห็นน้อยลง			(t = 7.19 , r = 0.58)							
7. ระดับการได้ยินลดลง			(t = 6.97 , r = 0.59)							
8. ปวดเมื่อยตามข้อ			(t = 7.08 , r = 0.58)							
9. การเคลื่อนไหวร่างกายไม่คล่องแคล่ว			(t = 8.64 , r = 0.63)							
10. อาการหลง ๆ ลืม ๆ			(t = 8.81 , r = 0.60)							
11. รีวิรอยที่เพิ่มขึ้น			(t = 7.91 , r = 0.55)							
12. เจ็บป่วยจนพลาดโอกาสไปเที่ยว			(t = 10.65 , r = 0.60)							
13. อายุมากจนคนอื่นไม่เชื่อถือน			(t = 7.99 , r = 0.59)							
14. ฉันไม่สามารถทำงานที่ฉันชอบทำได้			(t = 10.55 , r = 0.66)							
15. ฉันไม่สามารถไป สถานที่ที่ฉันชอบได้			(t = 7.54 , r = 0.57)							
16. บุตรหลานไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่			(t = 9.95 , r = 0.63)							
17. การเป็นผู้นำครอบครัวน้อยลง			(t = 10.85 , r = 0.69)							
18. บุตรหลานไม่มาขอคำปรึกษากับฉัน			(t = 11.16 , r = 0.62)							
19. ความรู้สึกเหงา/โดดเดี่ยว/อ้างว้าง			(t = 10.20 , r = 0.68)							
20. ความขัดสนเงินทอง			(t = 9.40 , r = 0.59)							

ชุด 8 ข้อมูลทางชีวสังคม

คำแนะนำในการตอบ กรุณาเติมคำในช่องว่าง หรือทำเครื่องหมาย ✓ หน้าตัวเลือกที่ตรงกับความเป็นจริงสำหรับผู้ตอบ

1. ฉัน ชื่อ 2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. อายุ ปี เดือน
4. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หย่า ☐ หม้าย
5. ถ้าท่านมีคู่สมรส คู่สมรสของท่าน ☐ ยังอยู่ด้วยกัน ☐ แยกกันอยู่ ☐ เสียชีวิตแล้ว
6. ท่านมีลูก ☐ ไม่มี ☐ มี รวมทั้งสิ้น คน เป็นชาย คน และ หญิง คน
7. ปัจจุบัน ฉันอาศัย ☐ อยู่ลำพัง ☐ อยู่กับครอบครัว ☐ อยู่กับญาติ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ
8. ฉันเกษียณอายุ หรือ อาชีพประจำที่ฉันทำครั้งสุดท้าย คือ
9. การศึกษาสูงสุดของฉัน
10. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ ☐ ไม่มี ☐ มี ระบุโรคประจำตัว
11. ในขณะนี้ ท่านทำงานที่มีรายได้ ☐ ไม่ทำงานเลย ☐ ทำงาน
หากทำงานโดยเป็นงาน ☐ งานประจำ ☐ งานเสริม ระบุงานที่ทำ.....
12. ปัจจุบัน รายได้ของท่าน
 - 12.1 ฉันมีรายได้ประจำ ☐ ไม่มีรายได้ประจำ ☐ มีรายได้ประจำ
 - 12.2 มาจากแหล่งใด (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เงินบำนาญ/เงินสะสมจากหน่วยงาน	☐ เงินสะสมส่วนตัว
☐ การทำอาชีพ เช่น ขายของ	☐ ทำงานอิสระ เช่น สอนพิเศษ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	
 - 12.3 โดยส่วนใหญ่ ฉันมักใช้จ่ายเงิน ไปกับ (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การรักษาโรค	☐ การรับประทานอาหาร	☐ การเสริมสุขภาพ เช่น คอร์สออกกำลังกาย
☐ การไปช้อปปิ้ง	☐ การท่องเที่ยว	☐ อื่นๆ โปรดระบุ
 - 12.4 ฉันรู้สึกว่ารายได้ของฉัน เพียงพอกับรายจ่าย ☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ
13. ฉันเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในเขตที่พัก ☐ ไม่เข้าร่วม ☐ เข้าร่วม
14. งานในบ้านที่ท่านทำ (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทำความสะอาดบ้าน	☐ ดูแลต้นไม้	☐ ทำกับข้าว
☐ ดูแลคนในครอบครัว เช่น เลี้ยงหลาน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ		
15. โทรศัพท์มือถือ ฉัน ☐ ไม่มีโทรศัพท์มือถือ ☐ มีโทรศัพท์มือถือ
โดยบุคคลที่มักโทรคุยด้วย คือ

ชุด 9 ฉันทนาปัจจุบันและอนาคต

1. ถ้าฉันเห็นของแพงที่อยากได้ แต่ราคาแพงมาก ฉันจะตัดสินใจซื้อทันที และยอมอดหลังจากนั้น
($t = 5.49$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันมักอดใจไม่ได้ที่จะรับประทาน เมื่อเห็นของกินที่ชอบมาก แต่เป็นสิ่งที่หมอห้าม ($t = 5.72$, $r = 0.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ หรือเก็บรักษาสัตว์ต่างๆ ไว้ให้คนรุ่นหลัง ($t = 6.10$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันจะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ, น้ำมัน อย่างเต็มที่ เพราะฉันคงอยู่ไม่ถึงเวลาที่เกิดการขาดแคลน
($t = 5.72$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ถ้าฉันอยากได้สิ่งใดแต่ต้องรอคอย ฉันจะหมดความอดทน หรือทนไม่ได้ ($t = 5.06$, $r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. เมื่อฉันรู้ตัวว่าออกกำลังกายน้อยไป ฉันจึงพยายามออกกำลังกายให้มากขึ้น ($t = 4.66$, $r = 0.20$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. เมื่อได้รับเงินจำนวนหนึ่ง ฉันจะแบ่งเงินบางส่วนเพื่อออมทรัพย์ หรือฝากธนาคารด้วย ($t = 4.93$, $r = 0.39$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันสามารถรับประทานยา ตรงตามปริมาณและเวลาที่แพทย์สั่ง ($t = 4.63$, $r = 0.39$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ฉันเชื่อว่าการทำวันนี้ให้ดีที่สุด จะส่งผลดีในวันข้างหน้า ($t = 5.43$, $r = 0.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ถึงเวลาแล้วที่ควรณรงค์ซื้อสินค้าไทย เพื่อช่วยผู้ผลิตชาวไทยของเรา ให้ต่อสู้กับผู้ผลิตชาวต่างชาติ ($t = 3.36$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\text{Alpha} = 0.75$)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) มุ่งอนาคต	7,9,10	3,4	5
2) ควบคุมตน	6,8	1,2,5	5
รวมจำนวนข้อ	5	5	10

ชุดที่ 10 ความมุ่งมั่นของฉัน

1. ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่เบื่อ ($t = 4.36$, $r = 0.27$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. หลายครั้งที่ฉันคิดว่า ความมุ่งมั่นทำงานหนัก เป็นสิ่งที่สูญเปล่า ($t = 5.39$, $r = 0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันเห็นว่าควรวางแผน ก่อนทำสิ่งใด ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามที่คิด ($t = 4.26$, $r = 0.27$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. หากฉันได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าจัดกิจกรรม ฉันจะทำได้ดังใจ ($t = 5.30, r = 0.31$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. เมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน ฉันจะรู้สึกท้อแท้หมดหวัง ($t = 8.84, r = 0.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันชอบที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ งานใหม่ ๆ ข้อมูลใหม่ ๆ ($t = 5.77, r = 0.35$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันเชื่อว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” เป็นความจริง ($t = 5.87, r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. บ่อยครั้งที่ฉันฟังการอบรม/บรรยายไม่จบ เพราะฉันรู้สึกเบื่อ ($t = 4.56, r = 0.29$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ในอดีตฉันได้ชื่อว่า เป็นผู้ขยันในการทำงาน ($t = 4.49, r = 0.24$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. แม้ฉันจะรู้สึกเสียใจ เมื่อทำบางสิ่งไม่สำเร็จ แต่ฉันจะไม่ท้อถอย ($t = 5.12, r = 0.39$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\text{Alpha} = 0.69$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,3,4,6,7,9,10	2,5,8	10

ชุดที่ 11 ความเชื่อของฉัน

1. ฉันเชื่อว่า การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพุทธเจ้า จะทำให้ฉันมีความสุขแท้จริง ($t = 7.91$, $r = 0.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. พระสงฆ์บางรูปช่วยให้ฉันใกล้ชิด และศรัทธาในศาสนามากยิ่งขึ้น ($t = 7.40$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันเชื่อว่า มนุษย์เราเมื่อตายแล้วก็จบสิ้นเพียงเท่านั้น ($t = 3.69$, $r = 0.13$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ความเชื่อว่า “ชีวิตเป็นทุกข์” เป็นการมองโลกในแง่ร้าย และเป็นเรื่องเหลวไหล ($t = 4.51$, $r = 0.13$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันเชื่อว่า บุญกุศลเป็นสิ่งเดียวที่ฉัน สามารถนำติดตัวไปในทุกภพทุกชาติได้ ($t = 3.79$, $r = 0.24$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันเห็นว่า นรก สวรรค์ และภพภูมิต่าง ๆ เป็นเรื่องมมาย ($t = 5.43$, $r = 0.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. พระพุทธเจ้ามีความสำคัญต่อชีวิตของฉัน ($t = 9.38$, $r = 0.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันเป็นคนดีได้ โดยไม่จำเป็นต้องสนใจคำสั่งสอนของพุทธเจ้า ($t = 9.82$, $r = 0.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. การพัฒนาตนเองเพื่อพระนิพพาน เป็นสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์ ($t = 5.36$, $r = 0.23$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันซาบซึ้งในความเมตตาของพระพุทธเจ้าต่อมวลมนุษย์ ($t = 7.98$, $r = 0.52$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา ($\text{Alpha} = 0.68$)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1. ความเชื่อในพระรัตนตรัย	1,2,7,10	8	5
2. ความเชื่อในบาป	5	3,6	3
3. ความเชื่อในพระนิพพาน	9	4	2
รวมจำนวนข้อ	6	4	10

ชุด 12 การปฏิบัติของฉัน

1. ฉันชอบที่จะไปเที่ยวตามวัดวาอาราม มากกว่าสถานที่อื่นๆ ($t = 6.00$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันมักระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม หรือพระสงฆ์ เมื่อผ่านไปสถานที่ทางศาสนา ($t = 5.24$, $r = 0.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันมักแนะนำลูกหลานว่า ควรเลือกอาชีพที่ไม่ทำผิดศีล เช่น ต้องไม่ฆ่าสัตว์ ไม่โกหก ($t = 4.26$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตไปในการทำความคิด และทำบุญสุนทาน ($t = 6.53$, $r = 0.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันมักใช้เวลาว่างไปในการศึกษาธรรมะ หรือปฏิบัติธรรม ($t = 5.97$, $r = 0.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. หากงานที่ฉันสามารถทำเงินได้มาก ฉันจะไม่สนใจว่าสิ่งที่กระทำลงไปนั้นจะผิดศีลหรือไม่
($t = 4.96$, $r = 0.60$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันเคยคุยทางด้านธรรมะกับผู้อื่น ($t = 6.24$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ฉันรู้สึกว่าเป็นพุทธแต่เพียงในนาม หรือในทะเบียนเท่านั้น ($t = 7.32$, $r = 0.66$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. การหมกมุ่นกับศาสนา ทำให้คนเรามีความก้าวหน้าในชีวิตไม่มากเท่าที่ควร ($t = 4.80$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันช่วยเหลือคนอื่น และสังคมอยู่เสมอเพื่อสร้างกุศล ($t = 6.08$, $r = 0.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันพร้อมที่จะพูดปด ถ้าคำพูดนั้นช่วยให้ฉันได้ประโยชน์ ($t = 5.82$, $r = 0.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันเห็นว่าการสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้านอน เป็นการกระทำที่ไร้สาระ ($t = 7.53$, $r = 0.75$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. คงต้องรอให้ร่ำรวยกว่านี้ก่อน ฉันจึงจะทำบุญให้ท่านแก่ผู้อื่น ($t = 6.72$, $r = 0.74$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ฉันดื่มสุราและ / หรือเบียร์ โดยไม่สนใจว่าจะผิดศีลหรือไม่ ($t = 5.66$, $r = 0.60$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ฉันไม่คิดว่าการทำสมาธิ จะให้ประโยชน์แก่ฉันได้ ($t = 4.06$, $r = 0.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. การแอบหยิบของราคาเพียงเล็กน้อยจากร้านค้าไม่น่าจะเป็นความผิด เพราะเจ้าของร้านได้กำไรจากสินค้าอื่น ๆ มากอยู่แล้ว ($t = 4.85$, $r = 0.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ฉันชอบแนะนำให้คนอื่นอ่านหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา ($t = 6.17$, $r = 0.31$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. ฉันจะอาฆาตเคียดแค้น คนที่จงใจทำให้ฉันเจ็บช้ำน้ำใจ ($t = 4.91$, $r = 0.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19. การตกปลาเป็นเกมกีฬาที่น่าสนใจ ($t = 5.29$, $r = 0.66$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

20. ฉันจะคำนึงถึงเรื่องบาปบุญ ก่อนตัดสินใจกระทำการใดสิ่งหนึ่งเสมอ ($t = 7.07$, $r = 0.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา (Alpha = 0.88)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) ด้านวิถีชีวิตแบบพุทธ	1,2,3,4,5,7,10	6,8,9	10
2) ด้านการปฏิบัติ	17,20	11,12,13,14,15,16,18,19	10
รวมจำนวนข้อ	9	11	20

ชุด 13 ครอบครัวยั่งยืน

1. บุตรหลานมักพาฉันไปพบแพทย์ทันที ที่ฉันไม่สบาย ($t = 7.29$, $r = 0.63$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. นานๆ ครั้งที่ บุตรหลานของฉันจะโทรมาหาฉัน ($t = 6.00$, $r = 0.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. บุตรหลาน หรือญาติ ไม่ค่อยมาเยี่ยมฉัน ($t = 6.89$, $r = 0.48$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. บุตรหลาน หรือญาติ มักบอกข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงวัย แก่ฉันอยู่เสมอ ($t = 6.33$, $r = 0.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. บุตรหลานมักจัดงานให้แก่ฉัน ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันเกิด วันปีใหม่ ฯลฯ ($t = 8.30$, $r = 0.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. บ่อยครั้งเมื่อฉันอยากรับประทาน หรืออยากได้อะไร บุตรหลานหรือญาติจะเป็นผู้จัดหามาให้
($t = 8.08$, $r = 0.62$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. บุตรหลานหรือญาติมักหาข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ มาพูดคุยกับฉัน ($t = 9.83$,
 $r = 0.69$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. ยามที่ฉันปวดเมื่อย บุตรหลานจะมานวดและคอยดูแลฉันเป็นอย่างดี ($t = 7.47$, $r = 0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. บุตรหลานของฉัน จะพาฉันไปพบแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพเป็นประจำ ($t = 10.00$, $r = 0.64$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. บุตรหลานของฉัน เคยเตือนฉันเรื่องการดูแลสุขภาพของตัวเอง ($t = 6.72$, $r = 0.63$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ฉันมีบุตรหลานคอยให้กำลังใจ เมื่อฉันรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพ ($t = 6.45$, $r = 0.69$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. บุตรหลานของฉัน ไม่ค่อยพูดคุย หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพ แก่ฉัน
($t = 11.32$, $r = 0.71$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Alpha = 0.89)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) ด้านอารมณ์	5,11	2,3	4
2) ด้านข้อมูลข่าวสาร	4,7,10	12	4
3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ เงิน	1,6,8,9		4
รวมจำนวนข้อ	9	3	12

ชุด 14 ความช่วยเหลือจากรัฐ

1. ฉันมักได้รับการตรวจสอบสุขภาพจากศูนย์สาธารณสุข / สถานีอนามัย ($t = 5.30$, $r = 0.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ฉันไม่ค่อยได้รับข่าวสาร การอบรมด้านสุขภาพจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ($t = 9.03$, $r = 0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เมื่อเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว / งานนิทรรศการต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ ฉันจะได้รับการอำนวยความสะดวกในการเข้าชมเสมอ ($t = 8.20$, $r = 0.62$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันพอใจหน่วยงานรัฐ ในการส่งเสริมกิจกรรมบันเทิง เช่น ทักษะศึกษา นิทรรศการ วงดนตรีแก่นักเรียน ($t = 7.55$, $r = 0.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ฉันมักได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ($t = 6.60$, $r = 0.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันไม่ได้รับการอำนวยความสะดวก ในการตรวจสอบสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ($t = 7.35$,
 $r = 0.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะแนะนำการดูแลสุขภาพที่เป็นประโยชน์แก่ฉันอยู่เสมอ ($t = 7.24$,
 $r = 0.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการประกอบอาชีพเสริมให้แก่นัก ($t = 5.60$,
 $r = 0.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. เอกสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่หน่วยงานรัฐจัดให้ มีประโยชน์แก่ฉัน ($t = 5.58$, $r = 0.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันไม่ได้รับการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย ค่ารักษาพยาบาลจากภาครัฐเท่าที่ควร ($t = 6.00$,
 $r = 0.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. การลดหย่อนค่ายานพาหนะ ค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ ไม่มีประโยชน์สำหรับฉัน ($t = 4.54$,
 $r = 0.31$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ฉันไม่รู้ว่าจะต้องสอบถามข้อมูลการใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การรับเงินเบี้ยยังชีพ การใช้บัตร
 ประกันสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้จากใคร ($t = 3.63$, $r = 0.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบวัดการสนับสนุนจากภาคของรัฐ (Alpha = 0.82)

องค์ประกอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1) ด้านข้อมูลข่าวสาร	5,7,8,9	2,12	6
2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ เงิน	1,3,4	6,10,11	6
รวมจำนวนข้อ	7	5	12

ภาคผนวก ข
ตารางสถิติ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มรวม (N = 441)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มอนาคตควบคุมตน	46.77	5.39	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.73	5.25	27	60	.520**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.11	6.23	29	60	.350**	.334**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.59	10.81	59	120	.570**	.506**	.639**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.32	10.68	15	72	.291**	.357**	.177**	.342**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.03	9.59	14	72	.047	.164**	.165**	.215**	.241**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.04	4.23	20	40	-.067	-.185**	.062	.003	-.203**	.000							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.56	6.75	37	72	.517**	.511**	.443**	.582**	.327**	.187**	-.107*						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.92	9.25	36	87	.396**	.543**	.238**	.380**	.468**	.141**	-.284**	.405**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.41	41.02	20	237	-.094	-.057	.087	-.012	.012	.023	.272**	-.056	-.173**				
11. พฤ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.21	8.84	20	72	.384**	.401**	.263**	.371**	.330**	.208**	-.127**	.371**	.380**	-.082			
12. พฤ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.73	7.76	31	71	.383**	.395**	.239**	.318**	.397**	.226**	-.119*	.448**	.399**	-.007	.627**		
13. พฤ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	40.89	8.56	16	60	.348**	.401**	.173**	.219**	.202**	-.079	-.223**	.312**	.545**	-.124*	.264**	.280**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.27	7.30	18	60	.352**	.437**	.194**	.259**	.343**	.070	-.306**	.414**	.622**	-.295**	.265**	.282**	.599**

หมายเหตุ: * p < .05 , ** p < .01

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (N = 219)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มอานาคคควบคุมคน	47.39	5.82	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.04	5.24	27	60	.572**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.36	6.33	31	60	.415**	.322**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.44	11.25	62	119	.602**	.541**	.668**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.03	10.79	17	72	.320**	.364**	.129	.238**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	45.87	9.91	14	67	.010	.122	.142*	.246**	.224**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.07	4.06	20	40	.010	-.074	.104	.133	-.226**	.012							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของตนเอง	56.87	6.96	37	72	.570**	.513**	.462**	.604**	.288**	.186**	-.005						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	65.50	9.01	44	86	.417**	.581**	.201**	.375**	.449**	.132	-.151*	.434**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	94.90	42.11	20	222	-.051	-.050	.122	.069	-.053	-.036	.359**	.004	-.141*				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	57.26	7.41	35	72	.436**	.446**	.314**	.434**	.329**	.274**	-.022	.428**	.399**	.035			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	54.32	7.74	32	71	.409**	.343**	.147*	.280**	.435**	.202**	-.102	.403**	.423**	.100	.655**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.48	8.57	16	60	.394**	.423**	.133	.251**	.221**	-.080	-.103	.297**	.499**	-.108	.276**	.250**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.85	7.55	18	60	.395**	.472**	.180**	.257**	.389**	.079	-.206**	.420**	.581**	-.259**	.259**	.289**	.573**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล (N = 222)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.19	4.89	30	57													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.44	5.25	30	60	.461**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.88	6.14	29	60	.274**	.343**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.79	10.34	59	120	.525**	.467**	.609**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.58	10.59	15	72	.272**	.354**	.226**	.456**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	48.11	9.17	20	72	.123	.222**	.201**	.204**	.256**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.02	4.39	20	40	-.153*	-.286**	.023	-.122	-.182**	-.008							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.26	6.54	41	72	.453**	.507**	.421**	.555**	.370**	.202**	-.205**						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.36	9.45	36	87	.372**	.506**	.269**	.381**	.489**	.162*	-.398**	.375**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	108.49	38.69	30	237	-.118	-.054	.058	-.080	.073	.051	.182*	-.113	-.196**				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	51.19	9.12	20	69	.325**	.382**	.233**	.323**	.391**	.265**	-.223**	.343**	.373**	-.076			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	51.15	7.46	31	65	.325**	.439**	.326**	.341**	.390**	.314**	-.144*	.498**	.369**	-.061	.574**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	40.32	8.53	20	59	.287**	.376**	.208**	.178**	.189**	-.063	-.334**	.324**	.584**	-.144*	.245**	.295**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.71	7.01	23	60	.289**	.397**	.206**	.253**	.300**	.076	-.408**	.403**	.661**	-.346**	.256**	.256**	.623**

หมายเหตุ: * p < .05 , ** p < .01

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุชาย (N = 110)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.08	4.88	30	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.50	4.98	31	57	.405**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.76	6.40	30	60	.242*	.350**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	92.39	10.20	62	120	.453**	.478**	.683**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	46.97	9.83	27	71	.195*	.154	.307**	.355**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.64	8.92	22	61	.026	.203*	.212*	.288**	.351**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.59	3.88	23	40	-.055	-.025	.043	-.008	-.273**	.031							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.17	6.18	41	70	.379**	.453**	.458**	.510**	.306**	.204*	-.143						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	63.97	8.35	43	81	.316**	.407**	.237*	.305**	.489**	.123	-.464**	.309**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	107.77	33.17	31	190	.008	.093	.280**	.232*	.143	.060	.110	.051	-.058				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	52.28	9.22	20	69	.323**	.356**	.198*	.196*	.311**	.193*	-.070	.194*	.290**	-.004			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	51.06	7.48	31	66	.316**	.332**	.261**	.139	.367**	.287**	-.133	.467**	.313**	.057	.555**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	40.50	7.82	21	56	.262**	.252**	.229*	.172	.221*	-.017	-.382**	.260**	.543**	-.018	.250**	.319**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.85	6.81	23	57	.264**	.279**	.124	.120	.346**	.045	-.470**	.322**	.611**	-.255*	.138	.266**	.545**

หมายเหตุ: * p < .05 , ** p < .01

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง (N = 330)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.01	5.55	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.80	5.34	27	60	.552**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.21	6.18	29	60	.382**	.327**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.28	10.94	59	119	.596**	.515**	.626**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.13	10.85	15	72	.309**	.420**	.138*	.328**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.19	9.81	14	72	.050	.155**	.154**	.195**	.206**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.86	4.33	20	40	-.063	-.228**	.072	.017	-.173**	-.006							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	56.71	6.92	37	72	.552**	.531**	.445**	.604**	.328**	.179**	-.094						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	65.29	9.50	36	87	.415**	.586**	.243**	.398**	.458**	.140*	-.232**	.425**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	99.38	43.08	20	237	-.108	-.090	.043	-.059	-.004	.018	.302**	-.076	-.190**				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.87	8.64	25	72	.398**	.420**	.288**	.417**	.322**	.209**	-.135*	.425**	.403**	-.089			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.33	7.74	31	71	.396**	.421**	.237**	.361**	.391**	.203**	-.105	.439**	.413**	-.008	.644**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.06	8.79	16	60	.370**	.447**	.160**	.231**	.191**	-.101	-.178**	.322**	.542**	-.144*	.266**	.262**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.39	7.46	18	60	.373**	.479**	.213**	.291**	.344**	.078	-.257**	.443**	.631**	-.300**	.307**	.292**	.618**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุอายุน้อย (N = 222)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.53	5.02	30	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.70	5.01	30	60	.462**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.56	6.26	31	60	.323**	.219**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.49	9.88	67	120	.578**	.441**	.607**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.01	10.54	20	72	.218**	.372**	.135*	.347**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.24	10.03	14	72	.076	.228**	.147*	.222**	.274**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.54	4.08	20	40	-.088	-.217**	.036	-.041	-.218**	.000							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	57.94	6.56	41	72	.486**	.410**	.343**	.566**	.236**	.122	-.150*						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	65.88	9.27	36	87	.403**	.594**	.231**	.387**	.413**	.179**	-.339**	.361**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	104.55	41.88	20	222	-.075	-.046	.129	-.026	.131	.028	.203**	-.088	-.107				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.39	9.05	20	69	.447**	.425**	.177**	.348**	.272**	.145*	-.160*	.360**	.365**	-.132			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.19	7.21	32	71	.392**	.473**	.185**	.314**	.290**	.209**	-.134*	.452**	.316**	-.009	.573**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	42.99	7.92	16	60	.356**	.445**	.138*	.209**	.151*	-.078	-.231**	.280**	.584**	-.148*	.316**	.262**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.96	7.29	23	60	.320**	.447**	.077	.163*	.293**	.078	-.384**	.317**	.661**	-.273**	.264**	.263**	.618**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุอายุมาก (N = 219)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	45.99	5.66	23	58													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	44.73	5.31	27	60	.548**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.63	6.18	29	59	.366**	.437**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.61	11.69	59	119	.555**	.554**	.671**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.64	10.84	15	72	.375**	.369**	.227**	.349**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.86	9.05	20	70	.047	.138*	.205**	.231**	.200**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.58	4.32	20	40	-.015	-.116	.115	.063	-.201**	-.024							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	55.16	6.66	37	70	.521**	.570**	.538**	.593**	.444**	.312**	-.022						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	63.94	9.14	37	83	.371**	.475**	.231**	.364**	.542**	.123	-.212**	.426**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	97.97	39.88	21	237	-.148*	-.109	.027	-.018	-.119	.032	.379**	-.065	-.271**				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	55.04	8.57	25	72	.367**	.432**	.378**	.420**	.392**	.272**	-.122	.444**	.426**	-.008			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.26	8.26	31	69	.368**	.321**	.283**	.314**	.499**	.261**	-.096	.442**	.469**	-.015	.702**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	38.77	8.67	20	60	.302**	.308**	.180**	.201**	.278**	-.042	-.173*	.272**	.496**	-.148*	.281**	.284**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.56	7.26	18	57	.362**	.405**	.304**	.336**	.404**	.083	-.211**	.491**	.573**	-.338**	.289**	.292**	.579**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส (N = 163)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มขนาดควบคุมตน	46.81	5.65	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.14	5.23	27	60	.473**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.74	6.59	30	59	.322**	.308**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.33	10.85	62	118	.544**	.434**	.676**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	48.35	11.65	15	72	.267**	.433**	.162*	.308**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	48.96	9.61	20	72	.087	.300**	.216**	.283**	.326**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.66	4.24	22	40	-.178*	-.332**	-.035	-.155	-.233**	-.084							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.72	6.84	39	72	.522**	.527**	.499**	.661**	.445**	.307**	-.293**						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	63.71	10.02	37	87	.343**	.552**	.237**	.351**	.465**	.187*	-.355**	.426**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	99.49	42.53	20	237	-.193*	-.066	-.021	-.082	.028	.054	.324**	-.113	-.194*				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.31	9.42	25	70	.348**	.461**	.368**	.419**	.401**	.342**	-.225**	.504**	.454**	-.080			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	51.82	8.47	31	70	.318**	.407**	.290**	.361**	.451**	.377**	-.233**	.526**	.435**	-.023	.698**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.71	8.87	16	59	.323**	.428**	.210**	.270**	.208**	.014	-.282**	.323**	.581**	-.148	.280**	.213**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.22	7.44	23	60	.285**	.426**	.210**	.225**	.351**	.107	-.412**	.434**	.649**	-.325**	.300**	.301**	.564**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส (N = 276)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.75	5.26	31	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.07	5.24	30	60	.554**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.75	5.99	29	60	.372**	.369**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.12	10.79	59	120	.586**	.560**	.617**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.83	10.04	21	72	.310**	.297**	.205**	.372**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	45.91	9.42	14	65	.022	.110	.112	.168**	.210**								
7. ประสิทธิภาพสูญเสีย	29.68	4.19	20	40	.004	-.087	.110	.086	-.172**	.022							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.46	6.72	37	72	.514**	.508**	.407**	.534**	.250**	.113	-.004						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	65.59	8.69	36	86	.441**	.531**	.260**	.410**	.461**	.145*	-.224**	.399**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	102.64	40.07	24	222	-.023	-.058	.174**	.041	-.005	.015	.243**	-.017	-.165*				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.14	8.52	20	72	.409**	.364**	.188**	.338**	.278**	.123*	-.067	.284**	.328**	-.082			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.28	7.29	32	71	.434**	.380**	.216**	.301**	.349**	.151*	-.025	.402**	.361**	-.001	.580**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.58	8.32	21	60	.369**	.375**	.164**	.196**	.186**	-.114	-.170**	.311**	.509**	-.117	.256**	.317**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.27	7.23	18	60	.394**	.443**	.189**	.278**	.335**	.052	-.246**	.402**	.608**	-.275**	.240**	.272**	.626**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับคู่สมรส (N = 257)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.87	5.15	31	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.05	5.28	30	60	.558**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.77	6.03	29	60	.397**	.365**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.94	10.68	59	120	.604**	.551**	.620**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.06	9.75	21	72	.305**	.287**	.200**	.377**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	45.99	9.39	14	65	.049	.122	.113	.189**	.211**								
7. ประสพการณ์สูญเสีย	29.53	4.07	20	40	-.008	-.119	.102	.043	-.205**	.020							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.61	6.75	37	72	.511**	.506**	.417**	.538**	.241**	.124	-.006						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	65.77	8.62	36	86	.454**	.546**	.258**	.417**	.420**	.130*	-.240**	.385**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	102.46	40.12	24	222	-.041	-.082	.173*	.016	-.010	.012	.213**	-.026	-.167*				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.82	8.67	20	72	.422**	.365**	.212**	.326**	.304**	.124*	-.104	.277**	.357**	-.094			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.27	7.36	32	71	.408**	.361**	.228**	.264**	.351**	.131*	-.037	.367**	.346**	.007	.570**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.63	8.44	19	60	.336**	.389**	.202**	.223**	.176**	-.114	-.160*	.284**	.519**	-.126	.285**	.302**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.34	7.05	18	60	.400**	.459**	.154*	.277**	.311**	.008	-.238**	.401**	.596**	-.277**	.256**	.263**	.628**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่อยู่กับคู่สมรส (N = 133)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.34	5.99	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	44.94	5.10	27	60	.507**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.13	6.61	30	59	.332**	.308**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.49	11.47	62	118	.551**	.478**	.666**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.30	11.34	16	72	.389**	.476**	.251**	.341**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	48.75	9.32	19	72	.067	.301**	.251**	.286**	.291**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	31.35	4.41	22	40	-.098	-.180*	-.013	-.083	-.196*	-.075							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	55.90	6.88	39	72	.505**	.511**	.477**	.661**	.504**	.285**	-.208*						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	62.97	9.87	37	85	.362**	.543**	.262**	.331**	.513**	.281**	-.274**	.413**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	104.90	40.98	20	237	-.112	.007	.011	-.051	-.014	-.109	.324**	-.104	-.187*				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.67	8.82	31	70	.357**	.433**	.382**	.438**	.389**	.301**	-.157	.479**	.394**	-.079			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	51.84	8.27	31	71	.363**	.350**	.279**	.387**	.426**	.329**	-.175*	.534**	.410**	-.033	.725**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	38.71	8.72	16	58	.335**	.354**	.171	.231*	.214*	.027	-.188*	.298**	.508**	-.096	.200*	.170*	
14. ความพอใจในชีวิต	43.30	7.89	23	60	.292**	.409**	.271**	.231*	.402**	.266**	-.366**	.424**	.650**	-.327**	.259**	.299**	.528**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรน้อย (N = 167)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.18	5.43	31	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.00	5.46	30	60	.515**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.22	6.50	29	60	.448**	.331**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	96.07	11.01	59	120	.631**	.543**	.680**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.25	9.90	21	72	.337**	.388**	.227**	.374**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.07	8.96	19	72	.111	.251**	.273**	.323**	.303**								
7. ประสพการณ์สูญเสีย	30.07	4.11	22	40	-.071	-.228**	.076	-.015	-.216**	-.013							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	57.27	6.75	39	72	.528**	.537**	.420**	.553**	.259**	.143	-.135						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.55	9.62	36	86	.421**	.612**	.223**	.405**	.501**	.286**	-.293**	.365**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	105.03	41.48	32	237	-.084	-.101	.175*	-.069	.055	-.078	.072	-.081	-.135				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.26	9.06	20	72	.462**	.439**	.213**	.345**	.392**	.215**	-.156*	.296**	.392**	-.142			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.97	7.47	32	71	.424**	.441**	.221**	.323**	.389**	.257**	-.110	.451**	.387**	-.031	.645**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.47	8.42	16	60	.369**	.503**	.127	.202**	.211**	-.039	-.159*	.317**	.509**	-.141	.302**	.335**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.04	7.60	18	60	.345**	.527**	.158*	.282**	.407**	.123	-.306**	.375**	.670**	-.269**	.309**	.297**	.686**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบุตรมาก (N = 193)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มบ่นอกคอคบคุมคน	46.36	5.16	30	57													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.42	4.84	32	59	.506**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.64	5.92	31	60	.253**	.335**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.22	10.77	62	119	.569**	.511**	.585**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.64	9.83	16	68	.313**	.290**	.218**	.401**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.97	10.06	14	70	.023	.116	.109	.162*	.165*								
7. ประสิทธิภาพสูญเสีย	30.17	4.38	20	40	-.039	-.097	.048	.029	-.180*	.009							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	55.54	6.70	37	70	.438**	.468**	.423**	.600**	.454**	.198**	-.068						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.95	8.70	38	83	.389**	.462**	.229**	.332**	.436**	.092	-.244**	.409**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	102.11	38.92	21	203	.024	.042	.077	.032	.007	-.016	.361**	.003	-.143				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.67	8.38	31	72	.295**	.290**	.283**	.349**	.341**	.176*	-.135	.343**	.296**	-.075			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.59	8.03	31	71	.354**	.275**	.224**	.249**	.425**	.128	-.106	.395**	.351**	.014	.593**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.67	8.66	19	60	.265**	.240**	.209**	.205**	.188*	-.114	-.232**	.235**	.537**	-.052	.150*	.185*	
14. ความพอใจในชีวิต	43.78	7.11	26	60	.307**	.324**	.230**	.261**	.327**	.114	-.281**	.430**	.569**	-.277**	.176*	.256**	.505**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย (N = 166)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.13	5.40	30	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.63	5.12	32	60	.572**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.48	6.28	29	60	.390**	.429**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.71	11.06	59	120	.612**	.601**	.656**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.96	9.96	20	72	.332**	.376**	.110	.309**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.04	9.28	14	67	.067	.170*	.191*	.214**	.333**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.59	4.19	21	40	.023	-.114	.141	.105	-.209**	.026							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.40	7.08	37	72	.608**	.533**	.367**	.575**	.299**	.120	-.010						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.61	9.04	36	86	.428**	.498**	.226**	.346**	.473**	.266**	-.317**	.282**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	102.48	39.91	21	237	.037	.154	.196*	.090	.047	.022	.162	.038	-.034				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.24	8.56	21	72	.385**	.336**	.149	.335**	.443**	.178*	-.108	.307**	.329**	-.059			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.88	7.83	35	71	.393**	.368**	.171*	.332**	.452**	.173*	-.034	.462**	.298**	.027	.567**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.48	8.16	19	60	.417**	.454**	.223**	.269**	.200**	-.077	-.179*	.381**	.546**	-.035	.222**	.228**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.90	7.29	18	60	.367**	.436**	.166*	.275**	.350**	.144	-.252**	.447**	.622**	-.157	.200**	.237**	.578**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก (N = 131)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.85	5.26	30	58													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.24	4.98	32	60	.523**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.49	5.99	31	59	.299**	.328**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.48	11.14	67	118	.585**	.446**	.616**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.74	9.60	30	72	.321**	.308**	.385**	.540**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	45.84	9.78	22	72	-.042	.134	.202*	.244**	.140								
7. ประสพการณ์สูญเสีย	30.45	4.22	20	40	-.152	-.092	-.091	-.182*	-.153	.021							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	55.33	6.40	41	71	.375**	.445**	.557**	.604**	.395**	.238**	-.179*						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.67	8.98	38	83	.439**	.543**	.298**	.382**	.493**	-.018	-.156	.464**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.62	40.78	24	203	-.126	-.185	-.011	-.136	-.095	.026	.388**	-.173	-.256**				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.69	8.83	20	72	.349**	.345**	.303**	.272**	.252**	.163	-.164	.272**	.302**	-.199*			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.37	7.40	31	68	.399**	.320**	.241**	.257**	.283**	.133	-.096	.321**	.389**	-.103	.657**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.10	8.38	20	60	.313**	.288**	.178*	.234**	.252**	-.227*	-.127	.203*	.509**	-.127	.193*	.157	
14. ความพอใจในชีวิต	43.73	7.36	23	57	.296**	.417**	.258**	.328**	.425**	.008	-.321**	.386**	.614**	-.407**	.251**	.232**	.531**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย (N = 145)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.60	5.12	31	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.42	5.09	30	57	.519**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.93	5.71	31	60	.450**	.390**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.22	10.53	59	117	.614**	.522**	.636**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.45	9.04	21	71	.336**	.377**	.337**	.381**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.61	9.52	19	68	.110	.305**	.227**	.327**	.354**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.27	4.23	20	40	-.050	-.246**	-.017	-.075	-.222**	-.083							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.70	6.93	39	71	.517**	.546**	.376**	.546**	.341**	.119	-.161						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.60	9.66	36	86	.384**	.558**	.277**	.387**	.511**	.238**	-.307**	.419**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	106.99	40.21	32	237	.045	.025	.234**	.031	.160	.159	.075	-.067	-.087				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.14	8.10	30	70	.487**	.459**	.334**	.422**	.338**	.248**	-.182*	.351**	.408**	-.005			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.62	7.30	32	71	.380**	.384**	.279**	.334**	.446**	.263**	-.149	.425**	.348**	.115	.592**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	41.37	8.23	16	60	.334**	.382**	.171*	.184*	.180*	-.120	-.191*	.339**	.497**	-.119	.260**	.251**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.82	7.27	18	60	.348**	.453**	.201*	.266**	.364**	.096	-.303**	.389**	.664**	-.222*	.289**	.219**	.649**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก (N = 153)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มอานาคควมคุมคน	46.32	5.51	30	57													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.66	5.08	32	59	.509**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.82	6.28	31	60	.268**	.313**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.52	11.36	62	119	.579**	.526**	.632**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.66	10.18	16	68	.331**	.270**	.172*	.377**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.46	9.78	14	70	.069	.097	.174*	.149	.176*								
7. ประสิทธิภาพสู่ศูนย์เสีย	30.06	4.47	20	40	-.045	-.130	.114	.120	-.190*	.060							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	55.53	6.75	37	71	.479**	.474**	.421**	.584**	.464**	.186*	-.054						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.92	8.61	38	83	.401**	.431**	.200*	.312**	.423**	.155	-.287**	.341**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	100.95	38.61	21	194	-.004	.042	.097	.071	.015	-.078	.367**	.112	-.104				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.95	8.53	31	72	.290**	.317**	.247**	.357**	.377**	.221**	-.150	.411**	.340**	-.104			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.80	8.35	31	71	.355**	.297**	.197*	.253**	.457**	.152	-.157	.451**	.400**	-.035	.646**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.50	8.82	19	60	.273**	.270**	.178*	.228**	.202*	-.019	-.280**	.211**	.505**	-.067	.200*	.240**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.88	7.36	24	60	.333**	.328**	.206*	.239**	.321**	.167*	-.299**	.408**	.534**	-.287**	.201*	.328**	.509**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ (N = 156)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุ๋มอานาคคควบคุมตน	47.70	5.20	31	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.92	4.72	35	60	.545**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.51	6.17	29	60	.363**	.340**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	96.39	9.98	67	120	.579**	.574**	.641**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	48.61	10.81	20	72	.277**	.267**	.011	.235**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.70	9.90	19	72	.050	.170*	.148	.203*	.307**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.37	3.98	20	40	-.102	-.182*	.165*	.019	-.203*	.021							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของตนเอง	58.38	6.33	41	72	.527**	.516**	.458**	.562**	.218**	.130	-.057						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	66.53	8.73	36	87	.420**	.497**	.159	.399**	.418**	.227**	-.292**	.404**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.79	39.43	20	209	-.187*	-.017	-.010	-.051	.095	.129	.159	-.106	-.133				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	55.60	8.27	21	72	.389**	.231**	.186*	.357**	.310**	.136	-.012	.254**	.303**	-.067			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.96	7.41	33	71	.415**	.252**	.273**	.343**	.355**	.197*	-.052	.383**	.350**	.006	.576**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	43.29	8.19	22	60	.408**	.422**	.165*	.268**	.302**	-.081	-.228**	.326**	.530**	-.063	.280**	.259**	
14. ความพอใจในชีวิต	45.68	7.22	18	60	.449**	.428**	.204*	.279**	.403**	.122	-.272**	.436**	.674**	-.203*	.210**	.252**	.679**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ (N = 242)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.44	5.11	23	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.18	5.35	27	60	.465**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.78	6.21	30	60	.338**	.333**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.64	11.08	59	118	.534**	.434**	.622**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.61	10.72	15	72	.302**	.406**	.271**	.391**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.62	9.47	20	72	.030	.178**	.177**	.218**	.212**								
7. ประสพการณ์สูญเสีย	29.85	4.23	20	40	-.032	-.184**	.053	.037	-.161*	-.049							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	55.58	6.49	37	71	.441**	.436**	.412**	.549**	.406**	.229**	-.109						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.32	9.10	39	83	.386**	.561**	.280**	.344**	.485**	.087	-.231**	.351**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	98.57	42.00	21	237	-.006	-.069	.139*	.019	-.071	-.100	.350**	-.022	-.207**				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.52	9.19	20	72	.375**	.450**	.315**	.367**	.339**	.280**	-.157*	.401**	.356**	-.094			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.20	7.85	31	69	.322**	.427**	.211**	.269**	.429**	.279**	-.125	.455**	.390**	-.019	.632**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.87	8.38	16	59	.259**	.343**	.169**	.148*	.131*	-.089	-.184**	.199**	.515**	-.144*	.182**	.218**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.61	7.33	23	60	.256**	.396**	.179**	.198**	.292**	.041	-.312**	.351**	.562**	-.371**	.224**	.244**	.514**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อย (N = 218)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.00	5.73	23	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	44.94	5.60	27	60	.514**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.14	6.30	30	60	.409**	.368**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	93.68	11.47	62	118	.582**	.480**	.668**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	48.91	11.24	15	72	.318**	.437**	.235**	.404**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.07	9.39	14	72	.041	.146*	.172*	.185**	.153*								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.06	4.40	20	40	-.030	-.203**	.026	.014	-.159*	.059							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	55.52	7.18	39	71	.519**	.536**	.490**	.589**	.396**	.158*	-.118						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	63.66	9.71	36	83	.407**	.547**	.276**	.342**	.523**	.097	-.269**	.359**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	102.35	40.94	21	237	-.081	-.075	.099	.038	-.025	-.004	.329**	-.038	-.209**				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	52.46	9.70	20	72	.350**	.421**	.305**	.357**	.329**	.187**	-.128	.364**	.368**	-.109			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	51.79	8.10	31	71	.351**	.463**	.299**	.363**	.400**	.219**	-.126	.494**	.417**	-.012	.637**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	38.84	8.37	16	59	.278**	.364**	.177**	.143*	.156*	-.127	-.252**	.269**	.545**	-.178*	.131	.199**	
14. ความพอใจในชีวิต	42.98	7.55	18	60	.302**	.447**	.232**	.200**	.320**	.021	-.348**	.381**	.600**	-.334**	.217**	.229**	.557**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษามาก (N = 201)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.79	4.76	36	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.66	4.62	36	60	.499**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.05	6.22	29	60	.335**	.338**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	95.75	10.20	59	120	.544**	.548**	.620**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.69	10.35	20	72	.275**	.257**	.126	.262**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.89	10.00	19	72	.119	.256**	.166*	.283**	.349**								
7. ประสิทธิภาพสูญเสีย	30.01	4.01	20	40	-.122	-.160*	.110	.000	-.248**	-.096							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	57.96	6.04	37	72	.503**	.458**	.439**	.573**	.244**	.251**	-.083						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	66.62	8.05	46	87	.399**	.539**	.233**	.436**	.393**	.235**	-.277**	.426**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	98.28	40.86	20	222	-.058	.031	.100	-.029	.058	.030	.201**	-.026	-.061				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	56.24	7.40	33	72	.404**	.333**	.272**	.379**	.336**	.289**	-.105	.322**	.338**	-.005			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	54.03	7.14	33	71	.421**	.278**	.233**	.251**	.385**	.259**	-.100	.349**	.327**	.037	.590**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	43.35	8.06	19	60	.392**	.391**	.231**	.288**	.227**	-.001	-.148*	.288**	.470**	-.012	.323**	.283**	
14. ความพอใจในชีวิต	45.89	6.74	24	60	.405**	.376**	.179*	.305**	.366**	.160*	-.224**	.399**	.625**	-.218**	.250**	.291**	.600**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว (N = 148)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.29	5.10	30	59													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.35	5.47	30	60	.502**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.42	6.37	29	59	.247**	.216**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.29	11.34	59	120	.500**	.425**	.621**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.11	10.48	16	72	.272**	.382**	.103	.313**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.34	10.04	14	72	-.093	.071	.067	.135	.137								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.00	4.49	20	40	-.130	-.291**	-.057	-.096	-.243**	.057							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.57	6.91	39	71	.469**	.502**	.365**	.559**	.291**	.121	-.214*						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	66.55	9.10	38	87	.391**	.607**	.164	.355**	.443**	.089	-.356**	.348**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.75	43.09	20	222	-.172	-.108	.056	-.135	.159	.032	.148	-.194*	-.142				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	52.58	9.71	20	72	.333**	.406**	.182*	.285**	.347**	.166*	-.264**	.394**	.419**	-.135			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.67	7.91	32	71	.300**	.382**	.175*	.254**	.378**	.207*	-.192*	.474**	.357**	-.104	.647**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	42.03	8.49	19	60	.362**	.475**	.117	.251**	.135	-.155	-.243**	.294**	.535**	-.147	.312**	.261**	
14. ความพอใจในชีวิต	45.39	6.49	28	60	.381**	.407**	.071	.201*	.253**	-.030	-.368**	.327**	.644**	-.347**	.295**	.250**	.579**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว (N = 293)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะบุคลิกภาพควบคุมตน	46.52	5.52	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.42	5.11	27	60	.527**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.95	6.16	30	60	.399**	.398**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.74	10.55	62	118	.610**	.559**	.652**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	48.92	10.77	15	72	.297**	.341**	.212**	.361**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.87	9.37	19	72	.114	.216**	.218**	.262**	.294**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.59	3.98	21	40	-.017	-.096	.148*	.060	-.170**	-.030							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	56.56	6.67	37	72	.543**	.518**	.486**	.595**	.345**	.224**	-.048						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.09	9.22	36	86	.392**	.503**	.273**	.401**	.477**	.166**	-.219**	.439**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.25	40.04	21	237	-.060	-.030	.104	.053	-.064	.018	.350**	.016	-.190**				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	55.03	8.27	21	72	.436**	.425**	.326**	.427**	.339**	.243**	-.082	.364**	.395**	-.050			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.76	7.69	31	71	.424**	.405**	.274**	.353**	.409**	.237**	-.085	.435**	.425**	.045	.625**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	40.32	8.55	16	60	.336**	.354**	.198**	.207**	.228**	-.043	-.191**	.324**	.541**	-.114	.263**	.293**	
14. ความพอใจในชีวิต	43.70	7.62	18	60	.334**	.447**	.247**	.293**	.377**	.113	-.259**	.459**	.607**	-.278**	.282**	.302**	.604**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ทำงาน (N = 260)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.77	5.48	30	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.56	5.17	30	60	.502**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.12	5.93	30	59	.380**	.331**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.48	11.01	59	118	.582**	.483**	.652**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	50.30	10.01	15	72	.250**	.290**	.142*	.266**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.50	9.25	14	72	.028	.155*	.176**	.242**	.227**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.11	4.40	20	40	-.104	-.211**	.012	.002	-.259**	-.060							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	56.63	6.59	37	71	.515**	.502**	.476**	.590**	.257**	.180**	-.095						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	64.29	9.03	36	86	.389**	.555**	.241**	.327**	.445**	.114	-.299**	.372**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	101.75	42.22	20	237	-.148*	-.093	.024	-.077	.002	-.030	.287**	-.118	-.165*				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	55.23	8.50	20	72	.314**	.361**	.258**	.306**	.273**	.127*	-.204**	.313**	.445**	-.158*			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	53.33	7.72	31	71	.310**	.313**	.241**	.267**	.345**	.162**	-.161*	.351**	.417**	-.047	.621**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	39.30	8.62	16	60	.330**	.397**	.188**	.185**	.227**	-.106	-.227**	.289**	.524**	-.123	.310**	.246**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.16	7.22	18	60	.376**	.422**	.232**	.258**	.276**	.068	-.278**	.429**	.572**	-.280**	.310**	.275**	.600**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน (N = 172)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.87	5.28	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.04	5.37	27	59	.542**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.02	6.66	29	60	.323**	.350**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.82	10.43	62	120	.542**	.533**	.636**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	47.92	11.48	16	68	.351**	.458**	.227**	.445**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.37	10.16	19	72	.080	.197*	.152	.190*	.248**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.86	3.92	20	40	.025	-.117	.152	.044	-.115	.089							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	56.52	6.93	41	72	.520**	.535**	.402**	.560**	.406**	.189*	-.090						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	66.06	9.38	40	87	.407**	.536**	.255**	.463**	.533**	.190*	-.258**	.450**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	100.35	39.30	30	209	.015	.003	.176*	.105	.022	.099	.254**	.041	-.171*				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	52.74	9.20	25	71	.483**	.477**	.288**	.470**	.371**	.301**	-.007	.449**	.334**	.039			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.04	7.74	31	69	.493**	.530**	.263**	.400**	.444**	.305**	-.021	.589**	.407**	.053	.633**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	43.45	7.87	23	60	.395**	.412**	.185*	.275**	.232**	-.016	-.190*	.365**	.557**	-.126	.300**	.389**	
14. ความพอใจในชีวิต	44.44	7.44	23	60	.307**	.445**	.154*	.249**	.436**	.085	-.338**	.393**	.705**	-.325**	.214**	.309**	.640**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ (N = 190)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	46.48	5.36	30	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.34	5.10	30	60	.556**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	43.93	6.33	30	59	.400**	.340**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.33	10.98	62	119	.542**	.528**	.698**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	48.86	11.36	15	72	.289**	.411**	.260**	.392**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	47.18	9.68	22	72	.040	.240**	.290**	.300**	.282**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	30.49	4.28	20	40	-.127	-.243**	-.026	-.084	-.215**	.023							
8. การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน	56.02	6.80	37	71	.445**	.524**	.509**	.566**	.311**	.220**	-.138						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	63.22	9.57	37	85	.418**	.621**	.275**	.422**	.537**	.150*	-.312**	.469**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	105.63	40.44	20	203	-.062	-.071	.044	.045	.077	.057	.395**	-.063	-.042				
11. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	53.99	9.22	20	72	.287**	.457**	.300**	.354**	.294**	.162*	-.126	.348**	.464**	-.066			
12. พหุ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.81	8.16	31	71	.334**	.460**	.344**	.352**	.371**	.217**	-.064	.407**	.547**	.071	.604**		
13. พหุ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	37.48	8.51	16	58	.360**	.470**	.212**	.210**	.251**	-.072	-.266**	.338**	.566**	-.063	.301**	.332**	
14. ความพอใจในชีวิต	42.62	7.56	18	58	.314**	.460**	.249**	.231**	.277**	.033	-.368**	.471**	.573**	-.283**	.281**	.297**	.623**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ (N = 238)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	SD	MIN	MAX	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	47.12	5.42	23	60													
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	46.09	5.39	27	59	.482**												
3. ความเชื่อทางพุทธศาสนา	44.17	6.19	29	60	.327**	.340**											
4. วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	94.86	10.69	59	120	.584**	.482**	.600**										
5. สนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	49.72	10.18	16	68	.283**	.304**	.107	.284**									
6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	46.91	9.67	14	72	.058	.119	.067	.154*	.209**								
7. ประสบการณ์สูญเสีย	29.58	4.13	20	40	.007	-.118	.144*	.103	-.182**	-.024							
8. การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน	57.00	6.67	41	72	.576**	.506**	.390**	.588**	.324**	.158*	-.052						
9. การเปรียบเทียบทางสังคม	66.42	8.70	36	87	.365**	.485**	.222**	.345**	.397**	.141*	-.244**	.334**					
10. ความรู้สึกสูญเสีย	97.34	41.19	21	237	-.082	-.026	.119	-.033	-.033	-.002	.174*	-.040	-.243**				
11. พญ.การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ	54.53	8.55	25	70	.441**	.351**	.251**	.374**	.357**	.254**	-.117	.392**	.295**	-.062			
12. พญ.การพึ่งตนเองด้านสังคม	52.87	7.40	31	71	.415**	.345**	.169*	.281**	.412**	.238**	-.150*	.489**	.273**	-.060	.653**		
13. พญ.การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	43.83	7.54	19	60	.347**	.352**	.165*	.238**	.141*	-.087	-.107	.281**	.485**	-.119	.240**	.254**	
14. ความพอใจในชีวิต	45.67	6.83	23	60	.369**	.402**	.157*	.278**	.401**	.124	-.210**	.362**	.651**	-.285**	.241**	.284**	.531**

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม ลักษณะ
มุ่งอนาคตควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย

มุ่งอนาคต ควบคุมตน	สนับสนุน จากภาครัฐ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	11	12
มาก	มาก	70	22	60.23	2.07	4.72*	6.15*
มาก	น้อย	69	21	58.16		2.65*	4.08*
น้อย	น้อย	45	11	55.51			1.43
น้อย	มาก	33	12	54.08			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม ลักษณะ
มุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงาน

มุ่งอนาคต ควบคุมตน	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	21	11
มาก	มาก	65	22	60.81	6.04*	6.45*	8.59*
น้อย	มาก	36	12	54.77		0.41	2.55
มาก	น้อย	23	21	54.36			2.14
น้อย	น้อย	42	11	52.22			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม การ
สนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	11
น้อย	มาก	73	12	58.20	1.64	2.40*	4.85*
มาก	มาก	79	22	56.56		0.76	3.21*
มาก	น้อย	46	21	55.80			2.45*
น้อย	น้อย	68	11	53.35			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
มาก	มาก	49	22	59.90	4.47*	5.52*	5.58*
มาก	น้อย	43	21	55.43		1.05	1.11
น้อย	มาก	28	12	54.38			0.06
น้อย	น้อย	38	11	54.32			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย พิจารณาตาม ลักษณะมุงอนาคต ควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ประจำ

มุง อนาคต ๑	สส. โดยรัฐ	เปรียบ เทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	211	222	121	221	111	122	212
น้อย	น้อย	มาก	8	112	115.13	1.71	1.76	2.09	5.19	10.49	23.55	30.24*
มาก	น้อย	น้อย	19	211	113.42		0.05	0.38	3.48	8.78	21.84	28.53*
มาก	มาก	มาก	27	222	113.37			0.33	3.43	8.73	21.79	28.48*
น้อย	มาก	น้อย	25	121	113.04				3.10	8.40	21.46	28.15*
มาก	มาก	น้อย	16	221	109.94					5.30	18.36	25.05
น้อย	น้อย	น้อย	25	111	104.64						13.06	19.75
น้อย	มาก	มาก	12	122	91.58							6.69
มาก	น้อย	มาก	26	212	84.89							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย พิจารณาตาม ลักษณะมุ่งอนาคต
ควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุ
ที่มีอายุน้อย

มุ่ง อนาคต ๑	สส. โดยรัฐ	เปรียบ เทียบ ทางสังคม	จำ นวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	111	211	112	222	212	221	122
น้อย	มาก	น้อย	20	121	121.75	7.15	9.52	13.89	17.08	24.73	30.75*	32.93*
น้อย	น้อย	น้อย	25	111	114.60		2.37	6.74	9.93	17.58	23.60	25.78*
มาก	น้อย	น้อย	22	211	112.23			4.37	7.56	15.21	21.23	23.41
น้อย	น้อย	มาก	14	112	107.86				3.19	10.84	16.86	19.04
มาก	มาก	มาก	46	222	104.67					7.65	13.67	15.85
มาก	น้อย	มาก	44	212	97.02						6.02	8.20
มาก	มาก	น้อย	19	221	91.00							2.18
น้อย	มาก	มาก	11	122	88.82							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่
ทำงาน

มุ่งอนาคต ควบคุมตน	สนับสนุน จากภาครัฐ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21 54.02	12 53.38	11 45.78
มาก	มาก	47	22	56.08	2.06	2.70	10.30*
มาก	น้อย	43	21	54.02		0.64	8.24*
น้อย	มาก	35	12	53.38			7.60*
น้อย	น้อย	43	11	45.78			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีคู่สมรส

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
มาก	มาก	22	22	58.86	6.01*	7.67*	7.77*
มาก	น้อย	21	21	52.85		1.66	1.76
น้อย	มาก	12	12	51.19			0.10
น้อย	น้อย	11	11	51.09			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 36 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม ลักษณะผู้สูงอายุควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

ผู้ สูงอายุ ๑	สส. โดยรัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	221	212	122	211	121	112	111
มาก	มาก	มาก	59	222	59.29	0.32	1.06	2.55	4.12*	8.86*	9.17*	10.11*
มาก	มาก	น้อย	29	221	58.97		0.74	2.23	3.80*	8.54*	8.85*	9.79*
มาก	น้อย	มาก	39	212	58.23			1.49	3.06	7.80*	8.11*	9.05*
น้อย	มาก	มาก	23	122	56.74				1.57	6.31*	6.62*	7.56*
มาก	น้อย	น้อย	29	211	55.17					4.74*	5.05*	5.99*
น้อย	มาก	น้อย	30	121	50.43						0.31	1.25
น้อย	น้อย	มาก	26	112	50.12							0.94
น้อย	น้อย	น้อย	50	111	49.18							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 37 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มี ลูกชายน้อย

มุ่งอนาคต ควบคุมตน	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	11	21	12
มาก	มาก	57	22	56.51	5.12*	5.16*	6.07*
น้อย	น้อย	56	11	51.39		0.04	0.95
มาก	น้อย	24	21	51.35			0.91
น้อย	มาก	26	12	50.44			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 38 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม การ สนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	11	21
มาก	มาก	30	22	56.03	5.33*	5.41*	5.49*
น้อย	มาก	36	12	50.70		0.08	0.16
น้อย	น้อย	31	11	50.62			0.08
มาก	น้อย	28	21	50.54			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 39 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทาง สังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

มุ่ง อนาคตฯ	สส. โดยรัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	212	121	112	221	211	111	122
มาก	มาก	มาก	34	222	58.15	3.28	4.34	6.15*	6.60*	7.00*	9.18*	9.27*
มาก	น้อย	มาก	23	212	54.87		1.06	2.87	3.32	3.72	5.90*	5.99*
น้อย	มาก	น้อย	21	121	53.81			1.81	2.26	2.66	4.84	4.93
น้อย	น้อย	มาก	9	112	52.00				0.45	0.85	3.03	3.12
มาก	มาก	น้อย	11	221	51.55					0.40	2.58	2.67
มาก	น้อย	น้อย	13	211	51.15						2.18	2.27
น้อย	น้อย	น้อย	35	111	48.97							0.09
น้อย	มาก	มาก	17	122	48.88							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 40 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

มุงอนาคต ควบคุมตน	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	11
น้อย	มาก	45	12	45.01	0.2	5.02*	8.93*
มาก	มาก	107	22	44.81		4.82*	8.73*
มาก	น้อย	46	21	39.99			3.91*
น้อย	น้อย	70	11	36.08			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 41 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มรวม

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	11	21
น้อย	มาก	102	12	46.11	3.28*	8.82*	9.07*
มาก	มาก	128	22	42.83		5.54*	5.79*
น้อย	น้อย	108	11	37.29			0.25
มาก	น้อย	89	21	37.04			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 42 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

มุง อนาคต	สส. โดย รัฐ	เปรียบเทียบ ทาง สังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	212	222	221	211	122	121	111
น้อย	น้อย	มาก	9	112	49.22	2.11	4.12	8.67*	10.22*	11.30*	11.34*	14.86*
มาก	น้อย	มาก	46	212	47.11		2.01	6.56*	8.11*	9.19*	9.23*	12.75*
มาก	มาก	มาก	41	222	45.10			4.55	6.10*	7.18*	7.22*	10.74*
มาก	มาก	น้อย	22	221	40.55				1.55	2.63	2.67	6.19*
มาก	น้อย	น้อย	22	211	39.00					1.08	1.12	4.64*
น้อย	มาก	มาก	13	122	37.92						0.04	3.56
น้อย	มาก	น้อย	17	121	37.88							3.52
น้อย	น้อย	น้อย	36	111	34.36							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต พิจารณาตาม ลักษณะมุงอนาคต
ควบคุมตน และ การสนับสนุนจากภาครัฐ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวน้อย

มุงอนาคต ควบคุมตน	สนับสนุน จากภาครัฐ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	11	12
มาก	มาก	37	22	47.17	3.58*	4.29*	5.85*
มาก	น้อย	41	21	43.59		0.71	2.27
น้อย	น้อย	32	11	42.88			1.56
น้อย	มาก	31	12	41.32			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 44 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต พิจารณาตาม ลักษณะมุงอนาคต
ควบคุมตน และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

มุงอนาคต ควบคุมตน	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	21	11
มาก	มาก	96	22	48.78	1.17	4.23*	9.67*
น้อย	มาก	45	12	47.61		3.06*	8.50*
มาก	น้อย	40	21	44.55			5.44*
น้อย	น้อย	52	11	39.11			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 45 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต พิจารณาตาม การสนับสนุนจาก
ภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มรวม

สนับสนุน จากภาครัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	11
น้อย	มาก	102	12	47.81	1.03	6.10*	8.30*
มาก	มาก	128	22	46.78		5.07*	7.27*
มาก	น้อย	89	21	41.71			2.20*
น้อย	น้อย	107	11	39.51			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 46 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต พิจารณาตาม ลักษณะมุ่งอนาคต
ควบคุมตน การสนับสนุนจากภาครัฐ และ การเปรียบเทียบทางสังคม ในกลุ่มผู้สูงอายุ
ที่อยู่กับคู่สมรส

มุ่ง อนาคต ๑	สส. โดยรัฐ	เปรียบเทียบ ทางสังคม	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	112	222	122	221	211	111	121
มาก	น้อย	มาก	49	212	48.82	2.02	2.20	2.86	4.45*	8.47*	9.84*	10.77*
น้อย	น้อย	มาก	20	112	46.80		0.18	0.84	2.43	6.45*	7.82*	8.75*
มาก	มาก	มาก	55	222	46.62			0.66	2.25	6.27*	7.64*	8.57*
น้อย	มาก	มาก	22	122	45.96				1.59	5.61*	6.98*	7.91*
มาก	มาก	น้อย	19	221	44.37					4.02*	5.39*	6.32*
มาก	น้อย	น้อย	23	211	40.35						1.37	2.30
น้อย	น้อย	น้อย	41	111	38.98							0.93
น้อย	มาก	น้อย	21	121	38.05							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม ความเชื่อ
ทางพุทธศาสนา และ วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายมาก

ความเชื่อทาง พุทธศาสนา	วิถีปฏิบัติ ทางพุทธ๑	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	21	11
มาก	มาก	36	22	61.08	6.90*	6.99*	9.12*
น้อย	มาก	21	12	54.18		0.09	2.22
มาก	น้อย	16	21	54.09			2.13
น้อย	น้อย	43	11	51.96			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 48 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติ
ทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีปฏิบัติ ทางพุทธฯ	ประสบการณ์ สูญเสีย	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	12	11
มาก	น้อย	53	21	60.79	3.11*	5.83*	7.03*
มาก	มาก	59	22	57.68		2.72*	3.92*
น้อย	มาก	38	12	54.96			1.20
น้อย	น้อย	47	11	53.76			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 49 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติ
ทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกสาวมาก

วิธีปฏิบัติ ทางพุทธฯ	ประสบการณ์ สูญเสีย	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	12	11
มาก	น้อย	38	21	59.78	3.61*	5.91*	7.74*
มาก	มาก	36	22	56.17		2.30	4.13*
น้อย	มาก	30	12	53.87			1.83
น้อย	น้อย	33	11	52.04			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 50 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน พิจารณาตาม ความเชื่อ
ทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มรวม

ความ เชื่อ ทาง พุทธฯ	ปฏิบัติ ทาง พุทธฯ	ประสบ การณ์ สูญเสีย	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	222	121	211	122	212	112	111
มาก	มาก	น้อย	70	221	60.77	0.42	1.39	3.98*	5.45*	6.14*	8.43*	8.74*
มาก	มาก	มาก	69	222	60.35		0.97	3.56*	5.03*	5.72*	8.01*	8.32*
น้อย	มาก	น้อย	48	121	59.38			2.59*	4.06*	4.75*	7.04*	7.35*
มาก	น้อย	น้อย	29	211	56.79				1.47	2.16	4.45*	4.76*
น้อย	มาก	มาก	31	122	55.32					0.69	2.98*	3.29*
มาก	น้อย	มาก	27	212	54.63						2.29	2.60*
น้อย	น้อย	มาก	62	112	52.34							0.31
น้อย	น้อย	น้อย	68	111	52.03							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 51 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง

ความเชื่อทางพุทธฯ	ปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	222	121	211	122	212	112	111
มาก	มาก	น้อย	54	221	61.04	0.69	1.32	4.90*	6.08*	7.98*	8.84*	9.14*
มาก	มาก	มาก	57	222	60.35		0.63	4.21*	5.39*	7.29*	8.15*	8.45*
น้อย	มาก	น้อย	43	121	59.72			3.58*	4.76*	6.66*	7.52*	7.82*
มาก	น้อย	น้อย	22	211	56.14				1.18	3.08*	3.94*	4.24*
น้อย	มาก	มาก	24	122	54.96					1.90	2.76	3.06*
มาก	น้อย	มาก	16	212	53.06						0.86	1.16
น้อย	น้อย	มาก	41	112	52.20							0.30
น้อย	น้อย	น้อย	49	111	51.90							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 52 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสียในกลุ่มรวม

วิธีปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	11	12
มาก	น้อย	119	21	68.22	1.95	2.94*	9.19*
มาก	มาก	100	22	66.27		0.99	7.24*
น้อย	น้อย	97	11	65.28			6.25*
น้อย	มาก	90	12	59.03			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 53 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติทาง พุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุในเขตปริมณฑล

วิธีปฏิบัติ ทางพุทธฯ	ประสบการณ์ สูญเสีย	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	11	22	12
มาก	น้อย	66	21	68.17	1.26	4.23*	10.14*
น้อย	น้อย	50	11	66.91		2.97	8.88*
มาก	มาก	41	22	63.94			5.91*
น้อย	มาก	51	12	58.03			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 54 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา และ วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอาชีพมีเงินเดือนประจำ

ความเชื่อทาง พุทธศาสนา	วิธีปฏิบัติ ทางพุทธฯ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	12	21
น้อย	น้อย	43	11	108.36	1.87	14.03	28.73*
มาก	มาก	52	22	106.49		12.16	26.86*
น้อย	มาก	31	12	94.33			14.70
มาก	น้อย	16	21	79.63			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 55 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

ความเชื่อทาง พุทธศาสนา	ประสบการณ์ สูญเสีย	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	22	11
มาก	น้อย	33	21	117.37	6.36	10.35	33.17*
น้อย	มาก	32	12	111.01		3.99	26.81*
มาก	มาก	31	22	107.02			22.82*
น้อย	น้อย	47	11	84.20			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 56 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความรู้สึกสูญเสีย พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว

วิธีปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสบการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	11
น้อย	มาก	57	12	117.79	9.00	27.75*	40.98*
มาก	มาก	73	22	108.79		18.75*	31.98*
มาก	น้อย	72	21	90.04			13.23
น้อย	น้อย	47	11	76.81			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 57 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคู่สมรส

ความเชื่อทางพุทธศาสนา	วิธีปฏิบัติทางพุทธฯ	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	11
น้อย	มาก	52	12	57.24	0.95	3.38*	6.97*
มาก	มาก	79	22	56.29		2.43	6.02*
มาก	น้อย	37	21	53.86			3.59*
น้อย	น้อย	85	11	50.27			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 58 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ ประสบการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุหญิง

ความเชื่อทางพุทธศาสนา	ประสบการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	11	22
มาก	น้อย	76	21	57.89	4.16*	4.33*	5.15*
น้อย	มาก	66	12	53.73		0.17	0.99
น้อย	น้อย	92	11	53.56			0.82
มาก	มาก	73	22	52.74			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 59 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ความเชื่อทางพุทธฯ	ปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	211	221	222	122	212	111	112
น้อย	มาก	น้อย	26	121	56.92	1.57	1.59	3.00	5.92*	6.38*	6.49*	7.88*
มาก	น้อย	น้อย	20	211	55.35		0.02	1.43	4.35*	4.81*	4.92*	6.31*
มาก	มาก	น้อย	39	221	55.33			1.41	4.33*	4.79*	4.90*	6.29*
มาก	มาก	มาก	37	222	53.92				2.92	3.38	3.49	4.88*
น้อย	มาก	มาก	20	122	51.00					0.46	0.57	1.69
มาก	น้อย	มาก	13	212	50.54						0.11	1.50
น้อย	น้อย	น้อย	42	111	50.43							1.39
น้อย	น้อย	มาก	26	112	49.04							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 60 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

ความเชื่อทางพุทธฯ	ปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	222	211	221	122	112	212	111
น้อย	มาก	น้อย	19	121	57.37	1.51	3.07	3.29	3.70	5.51*	6.77*	8.40*
มาก	มาก	มาก	22	222	55.86		1.56	1.78	2.19	4.00	5.26*	6.89*
มาก	น้อย	น้อย	10	211	54.30			0.22	0.63	2.44	3.70	5.33*
มาก	มาก	น้อย	24	221	54.08				0.41	2.22	3.48	5.11
น้อย	มาก	มาก	15	122	53.67					1.81	3.07	4.70
น้อย	น้อย	มาก	21	112	51.86						1.26	2.89
มาก	น้อย	มาก	10	212	50.60							1.63
น้อย	น้อย	น้อย	37	111	48.97							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 61 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมาก

วิธีปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	12
น้อย	น้อย	45	11	40.59	0.64	1.51	5.13*
มาก	มาก	56	22	39.95		0.87	4.49*
มาก	น้อย	46	21	39.08			3.62*
น้อย	มาก	45	12	35.46			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 62 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีลูกชายน้อย

ความเชื่อทางพุทธฯ	ปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	222	121	221	111	112	212	122
มาก	น้อย	น้อย	10	211	46.50	1.64	2.18	3.78	6.53*	6.98*	8.10*	9.87*
มาก	มาก	มาก	22	222	44.86		0.54	2.14	4.89	5.34	6.46*	7.33*
น้อย	มาก	น้อย	19	121	44.32			1.60	4.35	4.80	5.92*	6.79*
มาก	มาก	น้อย	25	221	42.72				2.75	3.20	4.32	5.19
น้อย	น้อย	น้อย	37	111	39.97					0.45	1.57	2.44
น้อย	น้อย	มาก	21	112	39.52						1.12	1.99
มาก	น้อย	มาก	10	212	38.40							0.87
น้อย	มาก	มาก	15	122	37.53							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 63 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจพิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ใน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ประจำ

ความเชื่อทางพุทธฯ	ปฏิบัติทางพุทธฯ	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	211	222	221	122	212	111	112
น้อย	มาก	น้อย	26	121	47.96	2..06	2.15	4.11	5.21*	6.04*	6.34*	6.42*
มาก	น้อย	น้อย	20	211	45.90		0.09	2.05	3.15	3.98	4.28*	4.36*
มาก	มาก	มาก	37	222	45.81			1.96	3.06	3.89	4.19	4.27*
มาก	มาก	น้อย	40	221	43.85				1.10	1.93	2.23	2.31
น้อย	มาก	มาก	20	122	42.75					0.83	1.13	1.21
มาก	น้อย	มาก	13	212	41.92						0.30	0.38
น้อย	น้อย	น้อย	42	111	41.62							0.08
น้อย	น้อย	มาก	26	112	41.54							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 64 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความพอใจในชีวิต พิจารณาตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนา และ ประสพการณ์สูญเสีย ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย

ความเชื่อทางพุทธศาสนา	ประสพการณ์สูญเสีย	จำนวนคน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	22	12
น้อย	น้อย	62	11	47.36	1.01	3.75*	7.26*
มาก	น้อย	63	21	46.35		2.74*	6.25*
มาก	มาก	46	22	43.61			3.51*
น้อย	มาก	43	12	40.10			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 65 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	400	21.9	2,1,4	.22,.19,.16	13.1	5,6	.29,.14	25.4	1,2,5,6	.24,.20,.15,.12	3.5
กทม.	193	25.9	2,4,1	.23,.20,.17	15.1	5,6	.27,.22	30.7	2,1,6,4	.22,.21,.20,.14	4.8
ปริมณฑล	206	19.8	2,1	.27,.23	21.2	5,6,7	.32,.18,-.16	28.3	5,1,2,6	.26,.19,.17,.14	7.1*
ชาย	97	18.4	1,2	.25,.25	10.8	5	.32	24.3	2,5	.34,.23	5.9*
หญิง	302	24.3	2,4,1	.23,.22,.14	13.3	5,6	.29,.15	27.2	4,2,1,5,6	.19,.16,.16,.12,.12	2.9
อายุน้อย	211	27.1	1,2	.33,.27	8.9	5	.27	28.4	1,2	.32,.28	1.3
อายุมาก	188	24.1	2,4	.27,.26	19.6	5,6	.35,.20	30.0	2,5,3,6	.24,.20,.19,.14	5.9*
ไม่มีคู่สมรส	149	28.7	2,4	.34,.28	23.0	5,6,7	.29,.23,-.15	34.6	2,4,5,6	.23,.23,.17,.15	5.9*
มีคู่สมรส	250	20.2	1,2	.31,.19	8.2	5	.28	22.3	1,2,5	.28,.17,.14	2.1
อยู่กับคู่สมรส	235	20.3	1,2	.32,.18	9.8	5	.30	22.8	1,5,2	.28,.17,.16	2.5
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	27.7	4,2	.31,.28	19.6	5,6	.34,.19	31.1	4,2,5	.28,.20,.19	3.4
บุตรน้อย	157	27.1	1,2	.33,.27	16.9	5	.39	31.1	1,5,2	.29,.20,.20	4.0
บุตรมาก	168	14.8	4	.35	14.2	5	.35	20.2	4,5	.26,.23	5.4*
ลูกชายน้อย	157	18.5	1	.39	19.9	5	.45	27.0	5,1	.35,.27	7.1*
ลูกชายมาก	112	17.9	1,3	.30,.20	10.0	5	.25	22.8	1,6	.35,.19	4.9
ลูกสาวน้อย	131	32.7	1,2	.38,.26	15.7	5	.34	36.2	1,2,6	.37,.23,.16	3.5
ลูกสาวมาก	135	13.8	4	.34	17.6	5	.39	21.2	5,4	.26,.24	3.6

ตารางที่ 65 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	17.7	1	.39	10.1	5	.31	21.0	1,5	.34,.19	3.3
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	220	25.8	2,4,1	.31,.17,.14	17.4	5,6	.28,.23	31.0	2,6,1,5	.27,.21,.19,.13	5.2*
การศึกษาน้อย	199	21.9	2,4	.31,.22	13.8	5,6	.31,.14	25.1	2,4,5	.27,.18,.15	3.2
การศึกษามาก	185	20.9	1,4	.30,.21	14.8	5,6	.26,.20	25.6	1,6,5	.35,.18,.15	4.7
ไม่มีโรค ๑	137	18.0	2	.40	17.1	5,7	.30,-.18	24.9	2,5	.31,.22	6.9*
มีโรคประจำตัว	262	27.7	1,2,4	.24,.19,.19	13.8	5,6	.29,.16	30.7	1,2,5,6	.30,.20,.14,.12	3.0
ไม่ทำงาน	238	16.4	2,1	.26,.19	10.1	5,7	.24,-.15	19.5	2,1,5	.22,.18,.14	3.1
ทำงาน	158	33.4	1,4,2	.25,.22,.22	18.6	5,6	.31,.23	37.9	1,6,2,4	.26,.20,.20,.19	4.5
ไม่มีรายได้ ๑	173	22.4	2,3	.40,.15	9.8	5	.30	23.8	2,3	.40,.15	1.4
มีรายได้ประจำ	219	24.2	1,2	.38,.16	16.8	5,6	.32,.19	31.0	1,6,5	.39,.19,.18	6.8*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมคน	3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	7 = ประสบการณ์สูญเสีย
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4 = วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	

ตารางที่ 66 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	399	19.9	2,1	.26,.25	17.9	5,6	.37,.13	27.4	5,1,2,6	.23,.22,.18,.12	7.5*
กทม.	193	17.6	1	.40	20.0	5	.44	27.0	5,1	.31,.31	7*
ปริมณฑล	205	24.0	2,3,1	.32,.17,.14	21.4	5,6	.34,.23	33.0	2,5,6,3	.28,.22,.17,.14	9*
ชาย	96	20.2	1,2	.24,.23	17.6	5	.38	35.3	2,5	.31,.31	15.1*
หญิง	302	21.7	2,1	.29,.23	17.1	5,6	.37,.12	26.7	1,5,2,6	.23,.21,.18,.11	5*
อายุน้อย	210	26.5	2,1	.37,.22	11.2	5,6	.26,.14	29.1	2,1	.40,.21	2.6
อายุมาก	188	15.8	1,3	.30,.15	27.6	5,6	.47,.16	31.8	5,1,6	.38,.22,.16	4.2
ไม่มีคู่สมรส	149	21.3	2,4	.30,.23	28.2	5,6,7	.33,.26,-.14	33.1	5,6,1	.29,.27,.23	4.9
มีคู่สมรส	249	21.0	1,2	.32,.20	13.1	5	.35	27.3	1,5,2	.28,.19,.18	6.3*
อยู่กับคู่สมรส	234	18.8	1,2	.30,.19	13.0	5	.35	24.5	1,5,2	.24,.21,.17	5.7*
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	20.3	4,1	.26,.24	24.1	5,6	.37,.22	30.6	1,6,5	.29,.24,.24	6.5*
บุตรน้อย	157	24.9	2,1	.30,.27	17.1	5,6	.34,.16	29.0	1,2,5	.24,.23,.19	4.1
บุตรมาก	167	13.5	1	.34	19.6	5	.44	26.0	5,1	.35,.25	6.4*
ลูกชายน้อย	156	19.0	1,2	.27,.21	20.9	5	.45	27.4	5,1	.35,.27	6.5*
ลูกชายมาก	112	16.7	1	.38	9.5	5	.29	24.6	1,5	.34,.20	7.9*
ลูกสาวน้อย	131	20.0	1,2	.26,.25	22.5	5	.46	28.9	5,2	.31,.30	6.4*
ลูกสาวมาก	134	13.5	1	.35	22.7	5	.47	27.7	5,1	.38,.23	5.0*

ตารางที่ 66 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	19.4	1	.42	13.6	5	.36	25.4	1,5,3	.28,.25,.17	6.0*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	219	19.4	2,1	.35,.15	22.7	5,6	.38,.21	29.5	2,5,6	.27,.27,.18	6.8*
การศึกษาน้อย	198	23.9	2,4	.37,.19	19.8	5,6	.38,.16	29.4	2,5,1,6	.28,.20,.15,.13	5.5*
การศึกษามาก	185	19.3	1	.42	16.6	5,6	.34,.14	27.6	1,5	.35,.27	8.3*
ไม่มีโรค ๑	136	15.4	2	.37	18.1	5,6	.36,.16	24.0	5,2	.27,.26	5.9*
มีโรคประจำตัว	262	23.1	1,2	.31,.24	18.5	5,6	.38,.12	30.7	1,5,2	.27,.25,.19	7.6*
ไม่ทำงาน	238	13.2	1,2	.21,.20	13.4	5	.35	20.0	5,1,2	.25,.18,.14	6.6*
ทำงาน	157	34.1	2,1	.37,.30	24.8	5,6	.40,.22	40.5	1,2,6,5	.27,.27,.19,.16	6.4*
ไม่มีรายได้ ๑	173	23.8	2,3	.38,.20	15.4	5	.38	27.9	2,5,3	.31,.20,.17	4.1
มีรายได้ประจำ	218	20.6	1,2	.34,.17	20.3	5,6	.38,.16	29.7	1,5,6	.34,.25,.16	9.1*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

7 = ประสิทธิภาพสติปัญญา

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4 = วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

ตารางที่ 67 ผลการทำนายพฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	400	19.7	2,1	.30,.20	8.4	7,5,6	-.19,-.18,-.12	23.3	2,1,6,7	.31,-.18,-.14,-.14	3.6
กทม.	193	21.5	2,1	.30,.22	6.2	5	.21	23.7	2,1,6	.33,.20,-.13	2.2
ปริมณฑล	206	18.0	2,1	.31,.16	13.0	7	-.33	24.8	2,7,6,3	.29,-.24,-.17,.16	6.8
ชาย	97	12.9	2	.27	15.4	7	-.37	26.2	7,3	-.37,.28	10.8*
หญิง	302	22.8	2,1	.34,.19	7.1	5,7,6	.17,-.16,-.13	24.8	2,6,1	.38,-.17,.16	2.0
อายุน้อย	211	23.5	2,1	.35,.20	7.4	7	-.23	27.3	2,1,6	.39,.20,-.17	3.8
อายุมาก	188	12.3	2,1	.21,.18	8.7	5	.25	15.7	2	.31	3.4
ไม่มีคู่สมรส	149	20.2	2	.43	11.2	7	-.30	24.1	2,7	.37,-.17	3.9
มีคู่สมรส	250	20.1	2,1	.25,.24	6.4	5,6,7	.17,-.14,-.13	23.0	2,1,6	.27,.22,-.15,-.12	2.9
อยู่กับคู่สมรส	235	19.0	2,1	.30,.18	6.4	5,6	.20,-.15	22.8	2,1,6	.32,.17,-.17	3.8
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	15.8	2,1	.24,.22	6.5	7	-.20	16.5	2	.34	0.7
บุตรน้อย	157	29.7	2	.50	6.8	5	.21	31.9	2,6	.55,-.18	2.2
บุตรมาก	168	10.6	1,3	.23,.16	8.4	7	-.24	15.5	7,3,1	-.21,-.19,.18	4.9
ลูกชายน้อย	157	25.4	2,1	.32,.24	8.1	5,6	.26,-.17	29.7	2,1,7,6	.32,.25,-.15,-.14	4.3
ลูกชายมาก	112	13.7	1	.33	10.9	5,6	.25,-.25	20.0	6,4,2	-.30,.25,.22	6.3*
ลูกสาวน้อย	131	18.4	2,1	.28,.20	8.5	7	-.19	24.0	2,6	.47,-.25	5.6*
ลูกสาวมาก	135	10.5	1	.27	9.9	7	-.29	17.7	7,4	-.32,.26	7.2*

ตารางที่ 67 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	22.2	2,1	.29,.24	14.9	5,6,7	.33,-.18,-.16	30.8	2,6,5,1	.30,-.23,.22,.18	8.6*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	220	14.7	2,1	.29,.14	5.4	7	-.18	17.2	2,6	.37,-.15	2.5
การศึกษาน้อย	199	16.4	2	.37	8.7	7	-.25	20.0	2,6,7	.35,-.16,-.15	3.6
การศึกษามาก	185	21.1	2,1	.27,.26	6.5	5	.22	24.4	2,1	.28,.25	3.3
ไม่มีโรค ๑	137	25.7	2,1	.40,.17	9.1	7	-.25	29.9	2,6	.50,-.19	4.2
มีโรคประจำตัว	262	16.6	2,1	.24,.21	7.7	5,7	.18,-.17	20.3	2,1,7,6	.26,.20,-.15,-.13	3.7
ไม่ทำงาน	238	19.8	2,1	.32,.17	10.1	7,5,6	-.20,.19,-.15	24.1	2,6,7,1	.32,-.17,-.15,.14	4.3
ทำงาน	158	21.7	2,1	.27,.26	8.2	5,7	.21,-.16	24.3	1,2	.28,.25	2.6
ไม่มีรายได้ ๑	173	26.9	2	.48	11.3	7,5	-.23,.18	31.3	2,6	.52,-.20	4.4
มีรายได้ประจำ	219	16.1	2,1	.24,.23	4.1	5	.14	18.4	2,1,6	.25,.23,-.14	2.3

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา	5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	7 = ประสบการณ์สูญเสีย
2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4 = วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา	6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ	

ตารางที่ 68 ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ กลุ่มสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
รวม	400	21.4	2,1	.35,.18	17.4	5,7	.28,-.25	27.2	2,7,1,5	.24,-.20,.17,.16	5.8*
กทม.	193	24.3	2,1	.37,.17	16.9	5,7	.36,-.13	29.4	2,5	.38,.23	5.1*
ปริมณฑล	206	18.6	2,1	.33,.16	21.2	7,5	-.36,.22	26.7	7,2,5	-.29,.23,.16	5.5*
ชาย	97	12.2	2	.29	26.9	7,5	-.40,.23	32.9	7,2	-.44,.26	6.0*
หญิง	302	24.5	2,1	.39,.16	15.5	5,7	.30,-.21	27.2	2,1,7,5	.28,.16,-.15,.14	2.7
อายุน้อย	211	22.9	2,1	.38,.15	19.3	7,5	-.34,.22	32.0	2,7,1	.31,-.29,.16	9.1*
อายุมาก	188	20.2	2,1	.29,.20	17.9	5,7	.38,-.13	24.6	2,5	.28,.26	4.4
ไม่มีคู่สมรส	149	19.6	2	.42	24.3	7,5	-.35,.27	28.2	7,2,5	-.28,.24,.16	3.9
มีคู่สมรส	250	23.1	2,1	.33,.21	14.7	5,7	.30,-.20	29.1	2,1,7,5	.26,.20,-.18,.17	6.0*
อยู่กับคู่สมรส	235	24.8	2,1	.35,.21	12.8	5,7	.27,-.18	29.4	2,1,7,5	.29,.20,-.15,.14	4.6
ไม่อยู่กับคู่สมรส	117	20.4	2	.40	27.1	5,7	.33,-.31	30.8	7,2,3	-.31,.27,.19	3.7
บุตรน้อย	157	29.1	2	.53	21.2	5,7	.35,-.23	35.1	2,5,7	.39,.21,-.17	6.0*
บุตรมาก	168	14.3	1,2	.21,.21	16.3	5,7	.28,-.24	20.6	7,1,5,3	-.22,.20,.16,.15	4.3
ลูกชายน้อย	157	21.1	2	.44	15.8	5,7	.31,-.19	26.4	2,7,1	.30,-.21,.19	5.3*
ลูกชายมาก	112	21.2	2,4	.33,.21	24.6	5,7	.37,-.28	31.1	5,2,7	.33,.25,-.23	6.5*
ลูกสาวน้อย	131	23.0	2	.46	19.1	5,7	.32,-.24	30.6	2,5	.35,.27	7.6*
ลูกสาวมาก	135	14.8	1,2	.23,.20	17.7	5,7	.26,-.26	22.3	1,7	.30,-.26	4.6

ตารางที่ 68 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 1 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม (1-4)			ชุดที่ 2 สถานการณ์(5-7)			ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และ สถานการณ์(1-7)			% แตก ต่าง
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	147	25.2	1,2	.29,.27	20.2	5,7	.36,-.20	35.6	1,5,2,7	.25,.24,.20,-.17	10.4*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	220	16.5	2	.40	15.6	7,5	-.28,.24	21.2	2,7	.33,-.22	4.7
การศึกษาน้อย	199	21.6	2	.44	19.0	7,5	-.31,.26	27.3	2,7	.37,-.25	5.7*
การศึกษามาก	185	20.7	1,2	.28,.24	15.5	5,7	.33,-.14	26.9	1,5,2	.24,.24,.20	6.2*
ไม่มีโรค ๑	137	20.5	2,1	.30,.22	16.8	7,5	-.33,.17	28.1	7,1,2	-.29,.23,.21	7.6*
มีโรคประจำตัว	262	21.9	2,1	.37,.15	17.9	5,7	.34,-.20	27.9	2,5,7,1	.27,.20,-.17,.13	6.0*
ไม่ทำงาน	238	21.9	2,1	.31,.22	12.1	7,5	-.23,.21	24.7	2,1,7	.27,.21,-.19	2.8
ทำงาน	158	20.7	2	.45	27.7	5,7	.40,-.30	34.4	5,7,2	.31,-.25,.25	6.7*
ไม่มีรายได้ ๑	173	23.1	2	.46	17.1	7,5	-.32,.20	30.4	2,7	.39,-.26	7.3*
มีรายได้ประจำ	219	20.3	2,1	.29,.23	18.4	5,7	.37,-.15	26.4	5,1,2,7	.23,.22,.19,-.14	6.1*

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนาย

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

7 = ประสบการณ์สูญเสีย

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4 = วิธีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

ตารางที่ 69 ผลการทำนายความพอใจในชีวิต โดยใช้กลุ่มจิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม กลุ่มสถานการณ์ และ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่4 จิตลักษณะตาม สถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
		ทำนาย			ทำนาย			ทำนาย			
รวม	365	27.2	2,7,1,5	.24,-.20,.17,.16	46.3	9,10,8	.52,-.20,.19	48.7	9,8,10,7	.50,.19,-.17,-.10	2.4
กทม.	187	29.4	2,5	.38,.23	42.5	9,8,10	.47,.23,-.20	45.0	9,8,10,5	.41,.21,-.20,.13	2.5
ปริมณฑล	177	26.7	7,2,5	-.29,.23,.16	52.4	9,10,8	.58,-.22,.14	56.5	9,10,7,8	.54,-.20,-.14,.14	4.1
ชาย	85	32.9	7,2	-.44,.26	44.3	9,10	.60,-.22	47.9	9,10	.57,-.26	3.6
หญิง	279	27.2	2,1,7,5	.28,.16,-.15,.14	46.7	9,8,10	.51,-.20,-.19	49.2	9,8,10	.53,.20,-.18	2.5
อายุน้อย	194	32.0	2,7,1	.31,-.29,.16	49.1	9,10	.65,-.21	55.6	9,10,7	.62,-.18,-.14	6.5*
อายุมาก	170	24.6	2,5	.28,.26	46.5	9,8,10	.39,.33,-.21	46.4	9,8,10	.37,.33,-.23	- 0.1
ไม่มีคู่สมรส	141	28.2	7,2,5	-.28,.24,.16	48.5	9,10,8	.55,-.20,.16	51.5	9,8,4,10	.57,.27,-.19,-.19	3.0
มีคู่สมรส	223	29.1	2,1,7,5	.26,.20,-.18,.17	45.0	9,8,10	.51,-.20,-.19	48.9	9,8,10	.51,.20,-.20	3.9
อยู่กับคู่สมรส	208	29.4	2,1,7,5	.29,.20,-.15,.14	42.7	9,8,10	.49,.20,-.19	47.0	9,10,8,2	.43,-.19,-.16,.14	4.3
ไม่อยู่กับคู่ ๆ	112	30.8	7,2,3	-.31,.27,.19	49.6	9,10,8	.55,-.22,.17	53.5	9,10,8	.54,-.21,.17	3.9
บุตรน้อย	140	35.1	2,5,7	.39,.21,-.17	49.3	9,10	.65,-.18	54.3	9,10,7	.61,-.18,-.15	5.0*
บุตรมาก	104	20.6	7,1,5,3	-.22,.20,.16,.15	43.0	9,8,10	.43,.28,-.22	43.8	9,8,10	.40,.31,-.22	0.8
ลูกชายน้อย	140	26.4	2,7,1	.30,-.21,.19	49.3	9,8,10	.54,.29,-.15	49.7	9,8,10	.54,.29,-.14	0.4
ลูกชายมาก	104	31.1	5,2,7	.33,.25,-.23	45.9	9,10	.54,-.28	50.6	9,10,5	.45,-.28,.21	4.7
ลูกสาวน้อย	120	30.6	2,5	.35,.27	49.1	9,10	.66,-.17	54.5	9,10	.68,-.16	5.4*
ลูกสาวมาก	117	22.3	1,7	.30,-.26	43.1	9,8,10	.39,.32,-.29	43.0	9,8,10	.36,.33,-.30	- 0.1

ตารางที่ 69 (ต่อ)

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุดที่ 3 จิตลักษณะและพฤติกรรมเดิม และสถานการณ์ (1-7)			ชุดที่4 จิตลักษณะตาม สถานการณ์ (8-10)			ชุดที่ 5 รวม (1-10)			% แตก ต่าง
		%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	%	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	
		ทำนาย			ทำนาย			ทำนาย			
อาชีพมีเงินเดือนประจำ	141	35.6	1,5,2,7	.25,.24,.20,-.17	50.1	9,8	.60,.20	56.1	9,8,5,10	.52,.19,.17,-.13	6.0*
อาชีพไม่มีเงินเดือนประจำ	196	21.2	2,7	.33,-.22	41.4	9,10,8	.44,-.28,.18	43.3	9,10,8	.44,-.27,.19	1.9
การศึกษาน้อย	179	27.3	2,7	.37,-.25	44.6	9,10,8	.49,-.23,.19	48.2	9,10,8	.50,-.22,.20	3.6
การศึกษามาก	173	26.9	1,5,2	.24,.24,.20	44.1	9,10,8	.55,-.18,.15	48.6	9,10,5,1	.49,-.19,.16,.14	4.5
ไม่มีโรคฯ	120	28.1	7,1,2	-.29,.23,.21	50.3	9,10	.63,-.25	58.1	9,10,7	.56,-.23,-.21	7.8*
มีโรค ฯ	244	27.9	2,5,7,1	.27,.20,-.17,.13	46.3	9,8,10	.46,.27,-.20	48.5	9,8,10,2	.42,.23,-.20,.12	2.2
ไม่ทำงาน	214	24.7	2,1,7	.27,.21,-.19	41.1	9,8,10	.46,.23,-.18	41.9	9,8,10	.45,.23,-.18	0.8
ทำงาน	148	34.4	5,7,2	.31,-.25,.25	56.8	9,10	.68,-.22	62.8	9,10,8,4	.69,-.20,.19,-.14	6.0*
ไม่มีรายได้ ฯ	153	30.4	2,7	.39,-.26	46.0	9,10,8	.47,-.25,.24	51.1	9,8,10	.47,.26,-.24	5.1*
มีรายได้ ฯ	205	26.4	5,1,2,7	.23,.22,.19,-.14	45.2	9,10,8	.56,-.15,.15	47.2	9,10,5,1	.49,-.16,.16,.12	2.0

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ * มีความแตกต่างอย่างน้อย 5%

ตัวทำนายที่สำคัญ

1 = ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

4 = วิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา

7 = ประสบการณ์สูญเสีย

10 = ความรู้สึกสูญเสีย

2 = แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

5 = การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

8 = การรับรู้คุณค่าของแผ่นดิน

3 = ความเชื่อทางพุทธศาสนา

6 = การสนับสนุนจากภาครัฐ

9 = การเปรียบเทียบทางสังคม

ตารางที่ 70 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การรับรู้คุณค่าชีวิตของแผ่นดิน พิจารณาตาม อายุ และ จำนวนบุตรของผู้สูงอายุ

อายุ	จำนวนบุตร	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	22	21
น้อย	น้อย	105	11	58.70	2.81*	3.32*	3.99*
น้อย	มาก	69	12	55.89		0.51	1.18
มาก	มาก	121	22	55.38			0.67
มาก	น้อย	59	21	54.71			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 71 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ พิจารณาตาม สถานภาพ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

สถานภาพ	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	12
ไม่มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	51	11	57.30	2.90*	3.14*	4.47*
มีคู่สมรส	ไม่มีเงินฯประจำ	147	22	54.40		0.24	1.57
มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	105	21	54.16			1.33
ไม่มีคู่สมรส	ไม่มีเงินฯประจำ	95	12	52.83			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 72 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม สถานภาพ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

สถานภาพ	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	21	12
ไม่มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	51	11	54.83	1.26	1.58	4.31*
มีคู่สมรส	ไม่มีเงินฯประจำ	146	22	53.57		0.32	3.05*
มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	105	21	53.25			2.73*
ไม่มีคู่สมรส	ไม่มีเงินฯประจำ	95	12	50.52			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 73 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตามพื้นที่ และ สถานภาพของผู้สูงอายุ

พื้นที่	สถานภาพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	22	11
กทม.	มีคู่สมรส	116	12	42.83	0.42	1.97	2.39
ปริมณฑล	ไม่มีคู่สมรส	67	21	42.41		1.55	1.97
ปริมณฑล	มีคู่สมรส	136	22	40.86			0.42
กทม.	ไม่มีคู่สมรส	79	11	40.44			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 74 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตามสถานภาพ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

สถานภาพ	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	22	12
ไม่มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	51	11	44.50	1.83	3.48*	6.16*
มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	105	21	42.67		1.65	4.33*
มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	147	22	41.02			2.68*
ไม่มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	95	12	38.34			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 75 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พิจารณาตามพื้นที่ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

พื้นที่	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	22	11
ปริมณฑล	มีเงินเดือนประจำ	68	21	50.94	0.84	2.58	3.76*
กทม.	ไม่มีเงินประจำ	98	12	50.10		1.74	2.92
ปริมณฑล	ไม่มีเงินประจำ	133	22	48.36			1.18
กทม.	มีเงินเดือนประจำ	87	11	47.18			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 76 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พิจารณาตาม สถานภาพ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

สถานภาพ	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	11	21	12
มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	142	22	51.13	1.39	2.74	3.80*
ไม่มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	51	11	49.74		1.35	2.41
มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	104	21	48.39			1.06
ไม่มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	89	12	47.33			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 77 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การเปรียบเทียบทางสังคม พิจารณาตาม สถานภาพ และ อาชีพของผู้สูงอายุ

สถานภาพ	อาชีพ	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	22	12
ไม่มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	51	11	66.78	0.42	0.99	4.48*
มีคู่สมรส	มีเงินเดือนประจำ	105	21	66.36		0.57	4.06*
มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	146	22	65.79			3.49*
ไม่มีคู่สมรส	ไม่มีเงินประจำ	94	12	62.30			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 78 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พิจารณาตาม โรคประจำตัว และ รายได้ของผู้สูงอายุ

โรคประจำตัว	รายได้	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	11	21
มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	151	22	43.71	0.10	3.00*	6.93*
ไม่มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	82	12	43.61		2.90*	6.83*
ไม่มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	56	11	40.71			3.93*
มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	126	21	36.78			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 79 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ลักษณะมุงอนาคตควบคุมตน พิจารณาตาม การศึกษา และ โรคประจำตัว ของผู้สูงอายุ

การศึกษา	โรคประจำตัว	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	11	21	12
มาก	มีโรคฯ	132	22	47.70	0.10	0.10	2.37*
น้อย	ไม่มีโรคฯ	69	11	47.60		0.00	2.27*
มาก	ไม่มีโรคฯ	65	21	47.60			2.27*
น้อย	มีโรคฯ	142	12	45.33			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 80 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความเชื่อทางพุทธศาสนา พิจารณาตาม การศึกษา และ รายได้ของผู้สูงอายุ

การศึกษา	รายได้	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	12	11	22
มาก	ไม่มีรายได้ประจำ	63	21	45.93	0.82	2.29*	2.67*
น้อย	มีรายได้ประจำ	140	12	45.11		1.47	1.85*
น้อย	ไม่มีรายได้ประจำ	70	11	43.64			0.38
มาก	มีรายได้ประจำ	128	22	43.26			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 81 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความเชื่อทางพุทธศาสนา พิจารณาตาม โรคประจำตัว และ รายได้ของผู้สูงอายุ

โรคประจำตัว	รายได้	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	12	21
ไม่มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	53	11	46.05	1.60	2.14*	2.53*
มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	146	22	44.45		0.54	0.93
ไม่มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	80	12	43.91			0.39
มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	122	21	43.52			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 82 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พิจารณาตาม โรคประจำตัว และ รายได้ของผู้สูงอายุ

โรคประจำตัว	รายได้	จำนวน คน	รหัส	ค่าเฉลี่ย	22	12	21
ไม่มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	52	11	51.48	1.59	2.56	4.04*
มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	148	22	49.89		0.97	2.45
ไม่มีโรคฯ	มีรายได้ประจำ	80	12	48.92			1.48
มีโรคฯ	ไม่มีรายได้ประจำ	123	21	47.44			

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 83 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการพึ่งตนเองด้านสังคม พิจารณาตาม จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และ การทำงาน

จำนวน ลูกสาว	โรค ประจำ ตัว	การ ทำงาน	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	121	211	221	222	212	122	111
น้อย	ไม่มี	ทำ	24	112	54.50	0.41	1.02	1.74	1.79	2.43	3.53	3.62
น้อย	มี	ไม่ทำ	53	121	54.09		0.61	1.33	1.38	2.02	3.12	3.21
มาก	ไม่มี	ไม่ทำ	25	211	53.48			0.72	0.77	1.41	2.51	2.60
มาก	มี	ไม่ทำ	78	221	52.76				0.05	0.69	1.79	1.88
มาก	มี	ทำ	34	222	52.71					0.64	1.74	1.83
มาก	ไม่มี	ทำ	15	212	52.07						1.10	1.19
น้อย	มี	ทำ	32	122	50.97							0.09
น้อย	ไม่มี	ไม่ทำ	34	111	50.88							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 84 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พิจารณาตาม
จำนวนลูกสาว โรคประจำตัว และ การทำงาน

จำนวน ลูกสาว	โรค ประจำ ตัว	การ ทำงาน	จำนวน คน	รหัส	ค่า เฉลี่ย	121	112	221	111	222	212	122
มาก	ไม่มี	ไม่ทำ	22	211	53.36	1.46	1.68	2.83	2.92	2.98	5.23*	5.59*
น้อย	มี	ไม่ทำ	51	121	51.90		0.22	1.37	1.46	1.52	3.77	4.13
น้อย	ไม่มี	ทำ	22	112	51.68			1.15	1.24	1.30	3.55	3.91
มาก	มี	ไม่ทำ	77	221	50.53				0.09	0.15	2.40	2.76
น้อย	ไม่มี	ไม่ทำ	34	111	50.44					0.06	2.31	2.67
มาก	มี	ทำ	32	222	50.38						2.25	2.61
มาก	ไม่มี	ทำ	16	212	48.13							0.36
น้อย	มี	ทำ	31	122	47.77							

* มีนัยสำคัญที่ .05

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น

(Path Analysis)

DATE: 8/23/2009

TIME: 16:14

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog and Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file **C:\Documents and
Settings\User\Desktop\LISREL Yui\model 1.spj**:

lft ht sct ecot tht cpt lst fot nht bbt dbt fst gst expt CONST

Raw Data from file 'C:\and Settings\Yui.psf'

Relationships

lft = ht cpt lst fst dbt

ht = tht cpt fot fst gst

sct = ecot tht cpt gst

ecot = cpt nht gst lst tht

cpt = nht fst expt fot lst

tht = dbt nht fot bbt

lst = expt

Path Diagram

lisrel output: ss sc ef

End of Problem

Covariance Matrix

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
lft	84.77					
ht	46.33	61.37				
sct	21.90	19.08	72.36			
ecot	19.36	17.33	36.10	52.49		
tht	23.77	23.03	18.06	20.08	47.22	
cpt	33.88	28.77	43.80	43.08	26.27	86.32
lst	-30.48	-3.60	-42.57	-89.25	-12.78	-69.42
fot	20.55	17.35	15.63	14.18	19.67	21.25
nht	19.87	16.85	18.94	16.80	18.76	27.86
bbt	15.20	11.34	8.04	7.86	20.30	13.08
dbt	39.25	28.97	20.97	21.44	43.95	41.63
fst	31.40	31.94	19.22	26.54	24.33	45.07
gst	18.04	15.80	-4.61	5.96	12.89	13.13
expt	-3.98	-4.37	-7.70	-8.80	-2.97	-10.12

Covariance Matrix

	lst	fot	nht	bbt	dbt	fst
lst	1734.00					
fot	-17.95	29.89				
nht	-12.16	15.61	28.85			
bbt	19.60	13.27	10.83	39.93		
dbt	-4.32	36.02	30.29	45.26	120.52	
fst	5.65	18.25	21.81	14.88	47.44	112.05
gst	10.28	4.41	9.81	10.34	26.68	22.87
expt	49.94	-2.07	-4.27	2.41	0.52	-8.07

Covariance Matrix

	gst	expt
gst	94.13	
expt	0.67	16.81

Parameter Specifications

BETA

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
lft	0	1	0	0	0	2
ht	0	0	0	0	4	5
sct	0	0	0	6	7	8
ecot	0	0	0	0	9	10
tht	0	0	0	0	0	0
cpt	0	0	0	0	0	0
lst	0	0	0	0	0	0

BETA						
	lst					

lft	3					
ht	0					
sct	0					
ecot	11					
tht	0					
cpt	12					
lst	0					
GAMMA						
	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	0	0	0	13	14	0
ht	15	0	0	0	16	17
sct	0	0	0	0	0	18
ecot	0	19	0	0	0	20
tht	21	22	23	24	0	0
cpt	25	26	0	0	27	0
lst	0	0	0	0	0	0
GAMMA						
	expt					

lft	0					
ht	0					
sct	0					
ecot	0					
tht	0					
cpt	28					
lst	29					
PHI						
	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
fot	30					
nht	31	32				
bbt	33	34	35			
dbt	36	37	38	39		
fst	40	41	42	43	44	
gst	45	46	47	48	49	50
expt	51	52	53	54	55	56
PHI						
	expt					

expt	57					

PSI					
lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
-----	-----	-----	-----	-----	-----
58	59	60	61	62	63
PSI					
lst					

64					

Number of Iterations = 9

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA						
	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	- -	0.64 (0.05)	- -	- -	- -	0.10
		12.22				2.25
ht	- -	- -	- -	- -	0.23 (0.06) 3.74	0.12 (0.04) 2.75
sct	- -	- -	- -	0.44 (0.06) 7.00	0.07 (0.05) 1.30	0.28 (0.05) 5.88
ecot	- -	- -	- -	- -	0.17 (0.05) 3.55	0.40 (0.04) 10.77
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

BETA	
	lst

lft	-0.01 (0.01) -1.33
ht	- -
sct	- -

ecot -0.03
 (0.01)
 -4.92

tht - -

cpt -0.03
 (0.01)
 -2.97

lst - -

GAMMA

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	- -	- -	- -	0.14 (0.04) 3.60	0.00 (0.04) -0.04	- -
ht	0.25 (0.08) 3.24	- -	- -	- -	0.13 (0.04) 3.39	0.08 (0.04) 2.07
sct	- -	- -	- -	- -	- -	-0.13 (0.04) -3.51
ecot	- -	0.08 (0.07) 1.18	- -	- -	- -	-0.02 (0.03) -0.68
tht	0.24 (0.07) 3.68	0.29 (0.06) 4.66	0.18 (0.06) 3.07	0.15 (0.04) 3.89	- -	- -
cpt	0.21 (0.08) 2.53	0.64 (0.09) 7.40	- -	- -	0.23 (0.04) 5.93	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

GAMMA

	expt

lft	- -
ht	- -
sct	- -
ecot	- -
tht	- -

cpt -0.22
 (0.10)
 -2.28

lst 2.97
 (0.51)
 5.78

Covariance Matrix of Y and X

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
lft	84.91					
ht	46.33	60.75				
sct	17.43	14.58	71.96			
ecot	19.03	16.04	35.59	51.90		
tht	22.10	21.69	15.97	17.79	47.22	
cpt	32.64	27.60	43.37	42.49	21.12	86.58
lst	-37.11	-14.46	-61.12	-89.48	-3.73	-74.14
fot	18.22	17.31	12.54	13.02	19.67	20.92
nht	16.89	15.20	15.45	16.82	18.76	27.88
bbt	15.13	12.19	7.50	8.74	20.30	12.31
dbt	40.60	31.86	21.07	24.16	43.95	37.45
fst	31.37	31.21	22.17	23.85	20.67	45.89
gst	14.46	14.99	-5.36	5.35	9.82	12.21
expt	-3.52	-3.05	-5.83	-6.28	-1.25	-10.12

Covariance Matrix of Y and X

	lst	fot	nht	bbt	dbt	fst
lst	1734.00					
fot	-6.16	29.89				
nht	-12.69	15.61	28.85			
bbt	7.15	13.27	10.83	39.93		
dbt	1.54	36.02	30.29	45.26	120.52	
fst	-23.98	18.25	21.81	14.88	47.44	112.05
gst	2.00	4.41	9.81	10.34	26.68	22.87
expt	49.94	-2.07	-4.27	2.41	0.52	-8.07

Covariance Matrix of Y and X

	gst	expt
gst	94.13	
expt	0.67	16.81

PHI

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
fot	29.89 (2.24) 13.36					

nht	15.61 (1.76) 8.87	28.85 (2.16) 13.36				
bbt	13.27 (1.96) 6.77	10.83 (1.89) 5.74	39.93 (2.99) 13.36			
dbt	36.02 (3.70) 9.72	30.29 (3.51) 8.63	45.26 (4.38) 10.32	120.52 (9.02) 13.36		
fst	18.25 (3.21) 5.68	21.81 (3.22) 6.77	14.88 (3.63) 4.10	47.44 (6.64) 7.14	112.05 (8.39) 13.36	
gst	4.41 (2.82) 1.57	9.81 (2.81) 3.49	10.34 (3.29) 3.14	26.68 (5.81) 4.59	22.87 (5.57) 4.11	94.13 (7.05) 13.36
expt	-2.07 (1.19) -1.74	-4.27 (1.19) -3.60	2.41 (1.38) 1.75	0.52 (2.38) 0.22	-8.07 (2.34) -3.45	0.67 (2.11) 0.32

PHI

	expt
expt	----- 16.81 (1.26) 13.36

PSI

Note: This matrix is diagonal.

lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
-----	-----	-----	-----	-----	-----
45.86 (3.43) 13.36	42.88 (3.21) 13.36	42.09 (3.15) 13.36	27.74 (2.08) 13.36	26.68 (2.00) 13.36	49.67 (3.72) 13.36

PSI

Note: This matrix is diagonal.

lst

1585.67 (118.68) 13.36

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
-----	-----	-----	-----	-----	-----
0.46	0.29	0.42	0.47	0.43	0.43

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

lst

0.09

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
-----	-----	-----	-----	-----	-----
0.22	0.26	0.17	0.24	0.43	0.41

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

lst

0.09

Reduced Form

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	0.24 (0.05) 4.52	0.16 (0.04) 3.99	0.03 (0.01) 2.33	0.16 (0.04) 4.13	0.12 (0.04) 2.79	0.05 (0.02) 2.05
ht	0.33 (0.07) 4.56	0.14 (0.04) 3.95	0.04 (0.02) 2.37	0.03 (0.01) 2.70	0.16 (0.04) 4.38	0.08 (0.04) 2.07
sct	0.13 (0.04) 3.16	0.37 (0.05) 6.90	0.03 (0.01) 1.95	0.02 (0.01) 2.12	0.11 (0.02) 5.20	-0.14 (0.04) -3.54
ecot	0.12 (0.04) 3.35	0.38 (0.07) 5.75	0.03 (0.01) 2.32	0.03 (0.01) 2.62	0.09 (0.02) 5.19	-0.02 (0.03) -0.68
tht	0.24 (0.07) 3.68	0.29 (0.06) 4.66	0.18 (0.06) 3.07	0.15 (0.04) 3.89	- -	- -
cpt	0.21 (0.08) 2.53	0.64 (0.09) 7.40	- -	- -	0.23 (0.04) 5.93	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Reduced Form

	expt

lft	-0.09 (0.03) -2.64
ht	-0.04 (0.02) -2.09
sct	-0.18 (0.05) -3.83
ecot	-0.22 (0.05) -4.55
tht	- -
cpt	-0.30 (0.09) -3.22
lst	2.97 (0.51) 5.78

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 41
 Minimum Fit Function Chi-Square = 54.24 (P = 0.081)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 55.07 (P = 0.070)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 14.07
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 37.54)

Minimum Fit Function Value = 0.15
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.039
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.11)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.031
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.051)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.94

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.51
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.47 ; 0.58)
 ECVI for Saturated Model = 0.59
 ECVI for Independence Model = 10.46

Chi-Square for Independence Model with 91 Degrees of Freedom =
 3705.73

Independence AIC = 3733.73
 Model AIC = 183.07
 Saturated AIC = 210.00
 Independence CAIC = 3802.33
 Model CAIC = 496.66
 Saturated CAIC = 724.49

Normed Fit Index (NFI) = 0.99
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.99
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.44
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.97

Critical N (CN) = 436.90

Root Mean Square Residual (RMR) = 4.49
 Standardized RMR = 0.028
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.98
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.95
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.38

Standardized Solution

	BETA					
	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
lft	- -	0.54	- -	- -	- -	0.11
ht	- -	- -	- -	- -	0.20	0.15
sct	- -	- -	- -	0.37	0.06	0.31
ecot	- -	- -	- -	- -	0.16	0.51
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

BETA						
	lst					

lft	-0.05					
ht	- -					
sct	- -					
ecot	-0.19					
tht	- -					
cpt	-0.12					
lst	- -					
GAMMA						
	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	- -	- -	- -	0.16	0.00	- -
ht	0.18	- -	- -	- -	0.18	0.10
sct	- -	- -	- -	- -	- -	-0.14
ecot	- -	0.06	- -	- -	- -	-0.03
tht	0.19	0.23	0.16	0.24	- -	- -
cpt	0.12	0.37	- -	- -	0.26	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -
GAMMA						
	expt					

lft	- -					
ht	- -					
sct	- -					
ecot	- -					
tht	- -					
cpt	-0.10					
lst	0.29					
Correlation Matrix of Y and X						
	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	1.00					
ht	0.65	1.00				
sct	0.22	0.22	1.00			
ecot	0.29	0.29	0.58	1.00		
tht	0.35	0.41	0.27	0.36	1.00	
cpt	0.38	0.38	0.55	0.63	0.33	1.00
lst	-0.10	-0.04	-0.17	-0.30	-0.01	-0.19
fot	0.36	0.41	0.27	0.33	0.52	0.41
nht	0.34	0.36	0.34	0.43	0.51	0.56
bbt	0.26	0.25	0.14	0.19	0.47	0.21
dbt	0.40	0.37	0.23	0.31	0.58	0.37
fst	0.32	0.38	0.25	0.31	0.28	0.47
gst	0.16	0.20	-0.07	0.08	0.15	0.14
expt	-0.09	-0.10	-0.17	-0.21	-0.04	-0.27

Correlation Matrix of Y and X

	lst	fot	nht	bbt	dbt	fst
lst	1.00					
fot	-0.03	1.00				
nht	-0.06	0.53	1.00			
bbt	0.03	0.38	0.32	1.00		
dbt	0.00	0.60	0.51	0.65	1.00	
fst	-0.05	0.32	0.38	0.22	0.41	1.00
gst	0.00	0.08	0.19	0.17	0.25	0.22
expt	0.29	-0.09	-0.19	0.09	0.01	-0.19

Correlation Matrix of Y and X

	gst	expt
gst	1.00	
expt	0.02	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
0.54	0.71	0.58	0.53	0.57	0.57

PSI

Note: This matrix is diagonal.

lst
0.91

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
lft	0.14	0.09	0.02	0.19	0.14	0.05
ht	0.23	0.10	0.03	0.05	0.21	0.10
sct	0.08	0.23	0.02	0.03	0.13	-0.15
ecot	0.09	0.29	0.03	0.04	0.13	-0.03
tht	0.19	0.23	0.16	0.24	- -	- -
cpt	0.12	0.37	- -	- -	0.26	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	expt
lft	-0.04
ht	-0.02
sct	-0.09
ecot	-0.13
tht	- -
cpt	-0.13
lst	0.29

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y						
	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	0.24	0.16	0.03	0.16	0.12	0.05
	(0.05)	(0.04)	(0.01)	(0.04)	(0.04)	
(0.02)	4.52	3.99	2.33	4.13	2.79	2.05
ht	0.33	0.14	0.04	0.03	0.16	0.08
	(0.07)	(0.04)	(0.02)	(0.01)	(0.04)	(0.04)
	4.56	3.95	2.37	2.70	4.38	2.07
sct	0.13	0.37	0.03	0.02	0.11	-0.14
	(0.04)	(0.05)	(0.01)	(0.01)	(0.02)	(0.04)
	3.16	6.90	1.95	2.12	5.20	-3.54
ecot	0.12	0.38	0.03	0.03	0.09	-0.02
	(0.04)	(0.07)	(0.01)	(0.01)	(0.02)	(0.03)
	3.35	5.75	2.32	2.62	5.19	-0.68
tht	0.24	0.29	0.18	0.15	- -	- -
	(0.07)	(0.06)	(0.06)	(0.04)		
	3.68	4.66	3.07	3.89		
cpt	0.21	0.64	- -	- -	0.23	- -
	(0.08)	(0.09)			(0.04)	
	2.53	7.40			5.93	
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Total Effects of X on Y

	expt

lft	-0.09 (0.03) -2.64
ht	-0.04 (0.02) -2.09
sct	-0.18 (0.05) -3.83
ecot	-0.22 (0.05) -4.55
tht	- -
cpt	-0.30 (0.09) -3.22
lst	2.97 (0.51) 5.78

Indirect Effects of X on Y

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	0.24 (0.05) 4.52	0.16 (0.04) 3.99	0.03 (0.01) 2.33	0.02 (0.01) 2.64	0.13 (0.03) 4.66	0.05 (0.02) 2.05
ht	0.08 (0.02) 3.29	0.14 (0.04) 3.95	0.04 (0.02) 2.37	0.03 (0.01) 2.70	0.03 (0.01) 2.50	- -
sct	0.13 (0.04) 3.16	0.37 (0.05) 6.90	0.03 (0.01) 1.95	0.02 (0.01) 2.12	0.11 (0.02) 5.20	-0.01 (0.01) -0.68
ecot	0.12 (0.04) 3.35	0.30 (0.04) 6.79	0.03 (0.01) 2.32	0.03 (0.01) 2.62	0.09 (0.02) 5.19	- -
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Indirect Effects of X on Y

	expt
lft	-0.09 (0.03) -2.64
ht	-0.04 (0.02) -2.09
sct	-0.18 (0.05) -3.83
ecot	-0.22 (0.05) -4.55
tht	- -
cpt	-0.08 (0.03) -2.64
lst	- -

Total Effects of Y on Y

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
lft	- - 0.64 (0.05) 12.22	- -	- -	- -	0.15 (0.04) 3.58	0.18 (0.05) 3.40
ht	- -	- -	- -	- -	0.23 (0.06) 3.74	0.12 (0.04) 2.75
sct	- -	- -	- -	0.44 (0.06) 7.00	0.14 (0.06) 2.53	0.46 (0.04) 10.80
ecot	- -	- -	- -	- -	0.17 (0.05) 3.55	0.40 (0.04) 10.77
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Indirect Effects of Y on Y

	lst
lft	-0.01 (0.00) -2.24
ht	0.00 (0.00) -2.02
sct	-0.03 (0.01) -4.83
ecot	-0.01 (0.00) -2.86
tht	- -
cpt	- -
lst	- -

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
lft	0.14	0.09	0.02	0.19	0.14	0.05
ht	0.23	0.10	0.03	0.05	0.21	0.10
sct	0.08	0.23	0.02	0.03	0.13	-0.15
ecot	0.09	0.29	0.03	0.04	0.13	-0.03
tht	0.19	0.23	0.16	0.24	- -	- -
cpt	0.12	0.37	- -	- -	0.26	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Standardized Total Effects of X on Y

	expt
lft	-0.04
ht	-0.02
sct	-0.09
ecot	-0.13
tht	- -
cpt	-0.13
lst	0.29

Standardized Indirect Effects of X on Y

	fot	nht	bbt	dbt	fst	gst
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	0.14	0.09	0.02	0.03	0.14	0.05
ht	0.06	0.10	0.03	0.05	0.04	- -
sct	0.08	0.23	0.02	0.03	0.13	-0.01
ecot	0.09	0.23	0.03	0.04	0.13	- -
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Standardized Indirect Effects of X on Y

	expt

lft	-0.04
ht	-0.02
sct	-0.09
ecot	-0.13
tht	- -
cpt	-0.04
lst	- -

Standardized Total Effects of Y on Y

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	- -	0.54	- -	- -	0.11	0.19
ht	- -	- -	- -	- -	0.20	0.15
sct	- -	- -	- -	0.37	0.12	0.50
ecot	- -	- -	- -	- -	0.16	0.51
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Standardized Total Effects of Y on Y

	lst

lft	-0.08
ht	-0.02
sct	-0.14
ecot	-0.26
tht	- -
cpt	-0.12
lst	- -

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	lft	ht	sct	ecot	tht	cpt
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
lft	- -	- -	- -	- -	0.11	0.08
ht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
sct	- -	- -	- -	- -	0.06	0.19
ecot	- -	- -	- -	- -	- -	- -
tht	- -	- -	- -	- -	- -	- -
cpt	- -	- -	- -	- -	- -	- -
lst	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	lst

lft	-0.02
ht	-0.02
sct	-0.14
ecot	-0.06
tht	- -
cpt	- -
lst	- -

Time used: 0.125 Seconds

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล

วรรณช ลิปิยรักษ์

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2549
(เกียรตินิยมอันดับ 1)

ประสบการณ์ทำงาน

-

ที่อยู่ปัจจุบัน

123/3 ม.11 ตำบลทรงคนอง
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
10130